

Lovforslag nr. L 146. Fremsat den 28. januar 2004 af miljøministeren (Hans Christian Schmidt)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om planlægning, lov om vandløb og museumsloven¹⁾

(Internationale naturbeskyttelsesområder, offentlighedens adgang til naturen, fredning, beskyttelseslinjer, fortidsminder m.v.)

§ 1

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 85 af 4. februar 2002, som ændret ved § 38 i lov nr. 145 af 25. marts 2002, foretages følgende ændringer:

1. Som fodnote til lovens titel indsættes:

»1) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv nr. 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle (EF-fuglebeskyttelsesdirektivet) (EF-Tidende 1979 nr. L 103, side 1), som senest ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 807/2003 af 14. april 2003 (EU-Tidende 2003 nr. L 122, side 36), og dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EF-habitatdirektivet) (EF-Tidende 1992 nr. L 206, side 7), som senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1882/2003 af 29. september 2003 (EU-Tidende 2003 nr. L 284, side 1).«

2. § 3, stk. 2, nr. 4, affattes således:

»4) ferske enge og biologiske overdrev,«

3. Overskriften til § 4 »Sten og jorddiger« og § 4 ophæves. I § 5, stk. 1, udgår », og § 4, stk. 1« samt »og sten- og jorddiger og lignende«. I § 5, stk. 2, udgår »og § 4«. I § 6 og § 7 udgår »og sten- og jorddiger« samt », og § 4, stk. 1«.

4. § 8 affattes således:

»§ 8. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af klitfredede arealer. Der må ikke etableres hegn, og arealerne må ikke afgræsses. Der må ikke placeres campingvogne og lignende. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Følgende arealer er klitfredede:

- 1) strandbredden langs Skagerrak og Vesterhavet i Nordjyllands, Viborg, Ringkjøbing og Ribe Amtskommuner og strandbredden langs Vesterhavet på Rømø i Sønderjyllands Amtskommune,
- 2) arealet mellem klitfredningslinjen og de strandbredder, der er nævnt i nr. 1,
- 3) arealer, der er klitfredede efter den tidligere lovgivning om sandflugtens bekæmpelse, og

¹⁾ Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv nr. 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle (EF-fuglebeskyttelsesdirektivet) (EF-Tidende 1979 nr. L 103, side 1), som senest ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 807/2003 af 14. april 2003 (EU-Tidende 2003 nr. L 122, side 36), og dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EF-habitatdirektivet) (EF-Tidende 1992 nr. L 206, side 7), som senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1882/2003 af 29. september 2003 (EU-Tidende 2003 nr. L 284, side 1).

4) arealer, der er klitfredede efter ministerens beslutning, jf. § 9.

Stk. 3. Klitfredningslinjen er fastlagt ved miljøministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler.

Stk. 4. Klitfredningslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Stk. 5. Forbuddet i stk. 1 gælder ikke for

- 1) foranstaltninger til dæmpning af sandflugt, der udføres efter § 53,
- 2) landbrugsmæssig drift, herunder græsning, på arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, bortset fra tilplantning,
- 3) sædvanlig hegning på de i nr. 2 nævnte arealer,
- 4) genplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver,
- 5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål,
- 6) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang, og
- 7) byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Der kræves dog miljøministerens tilladelse for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning.

Stk. 6. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

Stk. 7. Miljøministeren kan fastsætte regler om anvendelse af de klitfredede arealer, herunder forbyde bestemte former for anvendelse.«

5. Overskriften til § 12 »Fortidsminder«, §§ 12, 13, 14, 14 a og 75 samt det til § 12, stk. 2, knyttede bilag ophæves.

6. § 15 affattes således:

»§ 15. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbredder eller af andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen. Der må ikke etableres hegn, placeres

campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Strandbeskyttelseslinjen er fastlagt ved miljøministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler.

Stk. 3. Strandbeskyttelseslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Stk. 4. Forbuddet i stk. 1 gælder ikke for

- 1) landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning,
- 2) genplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver,
- 3) sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme,
- 4) bestående forsvarsanlæg, der anvendes til forsvarsformål,
- 5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål,
- 6) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang,
- 7) byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Der kræves dog amtsrådets tilladelse for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning, og
- 8) kyststrækninger, der er klitfredede, jf. § 8 og § 9.

Stk. 5. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.«

7. Overskriften til §§ 15 a-15 d »Strandbeskyttelseskommisionen« og §§ 15 a-15 d ophæves.

8. I § 18, stk. 1, ændres »§ 12« til: »museumsloven«.

9. I § 18, stk. 2, nr. 2, ændres »der er nævnt i § 13« til: »der er beskyttet efter museumsloven«.

10. § 18, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Stk. 1 gælder ikke for fortidsminder, der ikke er synlige i terrænet, samt for fortidsminder, der er nævnt i bilag 1 til loven.«

11. Efter § 19 indsættes:

»Kapitel 2 a

Internationale naturbeskyttelsesområder

Bevaringsforanstaltninger m.v.

§ 19 a. Amtsrådet skal iværksætte de foranstaltninger, som fremgår af Natura 2000-planen efter lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder.

§ 19 b. I internationale naturbeskyttelsesområder skal der inden iværksættelse af de aktiviteter, der er nævnt i bilag 2 til loven, gives skriftlig meddelelse herom til amtsrådet med henblik på en vurdering af virkningen på området under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.

Stk. 3. En aktivitet, der er omfattet af forbuddene i § 3, § 8, § 15 eller § 18 eller i skovlovens § 28, er ikke omfattet af stk. 1. Det samme gælder aktiviteter, som i øvrigt kræver tilladelse efter naturbeskyttelses-, miljø- eller planlovgivningen, eller hvis konsekvenser efter denne lovgivning er vurderet eller skal vurderes forud for iværksættelsen.

Stk. 4. Aktiviteten kan iværksættes, hvis amtsrådet ikke senest 4 uger efter modtagelsen af meddelelsen har truffet afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af aktiviteten. Denne afgørelse gælder dog længst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges. Ved rettidig klage over en afgørelse efter 1. pkt. regnes fristen i 2. pkt. fra det tidspunkt, Naturklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen.

Stk. 5. Hvis aktiviteten ikke er iværksat senest 3 år efter meddelelsen, skal der gives ny meddelelse efter stk. 1, hvis den herefter ønskes iværksat.

Stk. 6. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om amtsrådets vurderinger af meddelelser efter stk. 1.

§ 19 c. Amtsrådet kan indgå aftale med ejeren eller brugeren af en ejendom i internationale naturbeskyttelsesområder om driften eller andre foranstaltninger for at realisere Natura 2000-planen.

Stk. 2. En aftale efter stk. 1 kan ændres, hvis parterne er enige herom, og ændringen ikke stri-

der mod Natura 2000-planens bevaringsmålsætninger.

Stk. 3. En aftale efter stk. 1 kan omfatte andre arealer, hvis anvendelse kan bidrage til Natura 2000-planens opfyldelse.

§ 19 d. Amtsrådet skal pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, der er nødvendige for at realisere Natura 2000-planen, hvis der ikke kan indgås aftale på rimelige vilkår efter § 19 c, eller en allerede indgået aftale ikke overholdes.

Stk. 2. Det kan i en afgørelse efter stk. 1 bestemmes, at forbuddene i § 3 og §§ 15-19 ikke skal gælde i det omfang, forholdet er reguleret af afgørelsen. Det kan endvidere i overensstemmelse med planloven og vandløbsloven bestemmes, at tilladelser, godkendelser m.v., som er nødvendige for at gennemføre de påbudte foranstaltninger, anses for meddelt ved afgørelsen efter stk. 1.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 skal angive, i hvilket omfang den træder i stedet for tilladelse m.v. efter reglerne i denne lov, planloven eller vandløbsloven.

§ 19 e. Amtsrådet skal i særlige tilfælde pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, som af hensyn til Natura 2000-planens bevaringsmålsætning er nødvendige for at undgå varig forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for, hvis risikoen herfor ikke kan afværges med foranstaltninger på grundlag af Natura 2000-planen. Amtsrådet kan herunder beslutte, at rettidig klage ikke skal have opsættende virkning.

Stk. 2. Ved afgørelse efter stk. 1 finder reglerne i § 19 d, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 gælder, indtil den afløses af en aftale efter § 19 c eller en afgørelse efter § 19 d, dog længst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges.

§ 19 f. Indtil der foreligger en endeligt vedtaget Natura 2000-plan, skal amtsrådet pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, som er nødvendige for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for, hvis det ikke kan afvente

vedtagelse af Natura 2000-planen, og hvis sådan forringelse eller forstyrrelse ikke kan afværges gennem aftale eller på anden måde.

Stk. 2. Ved afgørelse efter stk. 1 finder reglerne i § 19 d, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 gælder, indtil den afløses af en aftale efter § 19 c eller en afgørelse efter § 19 d, dog længst indtil et år efter Natura 2000-planens vedtagelse.

Erstatning

§ 19 g. For det tab, som en afgørelse efter § 19 b eller §§ 19 d-19 f påfører en ejer, bruger eller indehaver af andre rettigheder over ejendommen, ydes der erstatning.

Stk. 2. Spørgsmålet om eventuel erstatning som følge af en afgørelse efter § 19 e afgøres i forbindelse med aftale efter § 19 c eller endelig afgørelse efter § 19 d.

Stk. 3. Ved afgørelse om erstatning finder reglerne i § 39, stk. 1, 2 og 4, § 43, § 44, stk. 1, 3 og 4, § 45, § 47 og § 49, stk. 2, tilsvarende anvendelse med de fornødne modifikationer, idet amtsrådet træder i stedet for fredningsnævnet.

§ 19 h. Inden for rammerne af de bevillinger, der afsættes på de årlige finanslove, kan der efter ansøgning ydes tilskud til amtsrådet fra staten til udgifter, med fradrag af eventuel medfinansiering fra anden side, som følge af amtsrådets indgåelse af aftaler efter § 19 c og afgørelser efter § 19 b eller §§ 19 d-19 f.

Stk. 2. Såfremt amtsrådet indgår aftaler eller træffer afgørelser som nævnt i stk. 1 uden tilsagn fra staten om tilskud, afholdes udgifterne af amtsrådet.

Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om og retningslinjer for behandling af sager om tilskud.«

12. I § 21, stk. 2, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) skiltning for virksomheder og for salg af erhvervsgrunde m.v., der opstilles i et område, der i en lokalplan er udlagt som erhvervsområde, uanset at området ikke er udbygget. De nærmere regler herom fastsættes af miljøministeren,«

Nr. 2-4 bliver herefter nr. 3-5.

13. § 22, stk. 1, affattes således:

»§ 22. Strandbredder og andre kyststrækninger er åbne for færdsel til fods, kortvarigt ophold

og badning på arealer mellem daglig lavvandslinje og den sammenhængende landvegetation, der ikke er domineret af salttålede planter eller anden strandbredsvegetation. Adgang sker på eget ansvar. Det er tilladt kortvarigt at have en båd uden motor liggende på strandbredden. I perioden 1. april-30. september skal hunde føres i snor. Hunde skal altid føres i snor, hvor der er græssende husdyr. I perioden 1. september-31. maj er ridning tilladt på den ubevoksede strandbred og direkte ned dertil, hvis der er lovlig adgang til stranden.«

14. § 23, stk. 5 og 6, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 5. I privatejede skove må færdsel til fods og på cykel kun ske ad stier og veje. Der er kun adgang fra kl. 6 til solnedgang, og ophold må ikke finde sted inden for 150 m fra beboelses- og driftsbygninger.

Stk. 6. Ejeren af privatejede skove på mindre end 5 ha kan ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 fastsætte indskrænkninger i offentlighedens adgang.

Stk. 7. Reglerne i stk. 5 og 6 gælder ikke for skove, der ejes af offentlige stiftelser.

Stk. 8. Ejeren kan ved skiltning fastsætte indskrænkninger i adgangen til cykling på stier, hvor cykling medfører særlige problemer. Amtsrådet, for statsejede arealer miljøministeren, kan helt eller delvis tilsidesætte et sådant forbud.

Stk. 9. Ridning er tilladt ad private fællesveje, der fører igennem skove, medmindre ejeren ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 helt eller delvis har forbudt adgangen til ridning. Amtsrådet, for statsejede arealer miljøministeren, kan i særlige tilfælde helt eller delvis tilsidesætte et sådant forbud.

Stk. 10. Reglerne i § 26 a gælder også for veje og stier i skove, der giver adgang til skovens øvrige vejsystem.«

15. I § 24, stk. 3, 1. pkt., ændres »kl. 7« til: »kl. 6«, og efter stk. 4 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Der er dog adgang til hegnede, udyrkede arealer, hvor der ikke er græssende husdyr, gennem låger, led, over stenter eller lignende, såfremt der ikke er opsat skilte, der helt eller delvis forbyder denne færdsel. Ejeren kan opsætte sådanne skilte, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af dyre- og

planteliv. Hvor hegningen eller skiltningen ikke er rimeligt begrundet, kan amtsrådet påbyde hegningen eller skiltningen fjernet eller påbyde opsætning af låger, stenter eller lignende eller opsætning af skilte om adgangsmuligheden.«

16. I § 25, stk. 1, indsættes efter 3. pkt.:

»Den adgang til at medtage løse hunde og til ridning, der følger af § 22, stk. 1, gælder også for den ubevoksede, klitfredede strandbred.«

17. § 26 affattes således:

»§ 26. Adgangen til færdsel ad veje og stier i det åbne land kan, for så vidt angår færdsel til fods eller på cykel, af ejeren ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 kun helt eller delvis forbydes, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af plante- og dyreliv. Adgang sker på eget ansvar.

Stk. 2. Ejeren kan på samme måde forbyde cykling på stier, hvor cykling medfører særlige problemer, og færdsel ad private enkeltmandsveje og -stier på dage, hvor der holdes jagt, eller hvor færdslen på grund af intensivt landbrugsarbejde kan være forbundet med fare.

Stk. 3. Amtsrådet kan helt eller delvis tilsidesætte et forbud mod gående og cyklende færdsel for gennemgående veje og stiers vedkommende og i særlige tilfælde tilsidesætte et forbud mod ridning på gennemgående private fællesveje.«

18. Efter § 26 indsættes:

»§ 26 a. Nedlæggelse af gennemgående veje og stier, nedlæggelse af veje og stier, der i øvrigt fører til de naturtyper, der er omfattet af §§ 22-25, og nedlæggelse af veje og stier, der fører til særlige udsigtspunkter, kulturminde og lignende, må tidligst ske 4 uger efter, at ejeren har givet skriftlig meddelelse herom til amtsrådet.

Stk. 2. Såfremt amtsrådet ikke senest 4 uger efter modtagelsen af meddelelsen har truffet afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af vejens eller stiens rekreative betydning, kan nedlæggelsen iværksættes. Denne afgørelse gælder dog længst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges. Ved rettidig klage over en afgørelse efter 1. pkt. regnes fristen i 2. pkt. fra det tidspunkt, Naturklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen.

Stk. 3. Amtsrådet kan træffe afgørelse om, at vejen eller stien ikke må nedlægges, såfremt vejen eller stien har væsentlig rekreativ betydning, og såfremt der ikke findes eller etableres tilfredsstillende alternative adgangsmuligheder.

Stk. 4. Hvis nedlæggelsen af vejen eller stien ikke er iværksat senest 3 år efter meddelelsen, skal der gives ny meddelelse efter stk. 1, hvis vejen eller stien herefter ønskes nedlagt.

Stk. 5. Stk. 1-4 gælder ikke, hvis ejeren kan godtgøre, at vejen eller stien udelukkende er etableret som led i en aftale om fremme af offentlighedens adgangsmuligheder.«

19. I § 36 indsættes som stk. 2-6:

»Stk. 2. Fredningsforslag i og uden for internationale naturbeskyttelsesområder skal medvirke til at opfylde Danmarks internationale forpligtelser inden for disse områder.

Stk. 3. Fredningsforslag, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal indeholde en redegørelse for, hvorledes fredningen vil medvirke til at opfylde Danmarks internationale forpligtelser inden for disse områder.

Stk. 4. Fredningsforslag uden for internationale naturbeskyttelsesområder skal redegøre for, at fredningen ikke forringer naturtyper og levesteder for arter eller forstyrrer arter inden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, som området er udpeget for.

Stk. 5. Fredningsforslag skal ledsages af et budgetoverslag, der redegør for de forventede omkostninger, der er knyttet til gennemførelsen af forslaget.

Stk. 6. Sagsrejser skal sende budgetoverslaget til udtalelse hos de myndigheder, der kan rejse fredningssag, jf. § 33, stk. 3. Udtalelserne, som skal afgives senest 4 uger efter modtagelsen af overslaget, skal fremsendes til fredningsnævnet sammen med fredningsforslaget.«

20. I § 37 indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

»Stk. 3. Forslag til fredningsbestemmelser, der indebærer indgreb i den aktuelle drift eller udnyttelse af en ejendom, har dog først virkning, når det er endeligt afgjort, at fredningen skal gennemføres, med mindre det fremgår af fredningsforslaget, at bestemmelserne skal have retsvirkning, medens fredningssagen verserer.

Stk. 4. Medens fredningssagen verserer, kan fredningsnævnet træffe afgørelse om ophævelse af retsvirkninger af forslag til fredningsbestem-

melser, når disse ikke anses for nødvendige for at opfylde formålet med fredningen«.

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 5-7.

21. Efter § 37 indsættes:

»§ 37 a. Et fredningsforslag bortfalder, hvis fredningsnævnet ikke 2 år efter, at fredningssagen er rejst, har truffet afgørelse efter § 40, stk. 1.

Stk. 2. En fredningssag, der er bortfaldet, kan inden 2 måneder efter, at den er bortfaldet, fremsættes på ny på uændret grundlag efter reglerne i § 36 og skal derefter behandles efter reglerne i dette kapitel.

Stk. 3. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde inden udløbet af den frist, der er nævnt i stk. 1, beslutte at forlænge denne med op til 2 år.«

22. I § 38 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. I fredninger, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal det fremgå af formålet, at fredningen skal medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper, som områderne er udpeget for.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

23. Efter § 38 indsættes:

»§ 38 a. En fredning, der indebærer gennemførelse af et naturgenopretningsprojekt, kan kun gennemføres, såfremt de myndigheder, der er ansvarlige for gennemførelsen af projektet og afholder omkostningerne forbundet hermed, kan anbefale fredningen.«

24. I § 39, stk. 1, affattes sidste punktum således:

»Der tilkendes ikke erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, med mindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse.«, og efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Indeholder fredningsbestemmelserne et påbud til en offentlig myndighed, bestemmer fredningsnævnet, om der i den anledning skal ydes erstatning og med hvilket beløb.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

25. I § 39, stk. 2, der bliver stk. 3, indsættes efter »Gennemføres fredningen ikke,«: »eller bortfalder forslaget efter § 37 a,«

26. I § 43, stk. 1, ændres »om fredningens gennemførelse, om dens indhold og afgrænsning samt om erstatning« til: »efter § 37, stk. 4,

§ 37 a, stk. 3, og § 40«, og efter stk. 4 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. I klager over fredningsnævnets afgørelse efter § 37, stk. 4, og § 37 a, stk. 3, skal Naturklagenævnet træffe afgørelse inden 8 uger efter modtagelse af klagen.«

27. Efter § 43 indsættes:

»§ 43 a. De midlertidige retsvirkninger af et fredningsforslag, jfr. § 41, stk. 2, bortfalder 2 år efter, at fredningssagen er indbragt for Naturklagenævnet.«

28. I § 50 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Fredningsnævnet kan kun meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for. Dette skal fremgå af afgørelsen efter stk. 1.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

29. I § 52, stk. 1, udgår »§ 4, stk. 1, § 12 og § 13,«, og i stk. 2 udgår »samt regler om pleje af fortidsminder«.

30. I § 52 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Amtskommuner og kommuner, der ejer arealer i internationale naturbeskyttelsesområder, skal pleje disse i overensstemmelse med bestemmelserne herom i Natura 2000-planen.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

31. I § 52, stk. 2, der bliver stk. 3, indsættes som 2. pkt.:

»Ministeren kan endvidere fastsætte regler om pleje af arealer, for hvilke der er truffet afgørelse efter § 19 d, § 19 e eller § 19 f.«

32. I § 53 indsættes efter stk. 3 som stk. 4:

»Stk. 4. Miljøministerens beslutning om, hvorvidt der skal iværksættes dæmpningsforanstaltninger, sker på baggrund af en afvejning af hensynet til naturen, herunder de internationale naturbeskyttelsesinteresser, landskabet og udgiften til dæmpningen overfor andre berørte samfundsværdier. Hvis ministeren på denne baggrund beslutter, at der ikke vil blive udført dæmpningsforanstaltninger på en ejendom, der er væsentligt truet af sandflugt, kan ministeren tillade, at ejeren på egen bekostning udfører de

nødvendige foranstaltninger, når dette kan ske i overensstemmelse med de førnævnte hensyn.«

33. I § 60 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Amtsrådet kan ekspropriere ejendom, når det er af væsentlig betydning at råde over ejendommen for at realisere Natura 2000-planen.«, og stk. 3, der bliver stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Ved gennemførelse af ekspropriation finder reglerne i § 39, stk. 1, 2 og 4, § 43, § 44, stk. 1, 3 og 4, § 45, § 47 og § 49, stk. 2, tilsvarende anvendelse med de fornødne modifikationer, idet miljøministeren ved ekspropriation efter stk. 1 træder i stedet for fredningsnavnet. Ved ekspropriation efter stk. 3 træder amtsrådet i stedet for fredningsnavnet.«

34. I § 60 a, stk. 1, ændres »§ 60, stk. 1 og 3,« til: »§ 60, stk. 1 og 4,«, og i stk. 3 ændres »§ 60, stk. 3.« til: »§ 60, stk. 4.«

35. § 64, stk. 2, ophæves.

36. § 65, stk. 1, affattes således:

»§ 65. Miljøministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1, og § 11, stk. 3.«

37. § 65, stk. 3, 1. pkt., affattes således:

»Stk. 3. Amtsrådet kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 3, stk. 1-3, § 15, stk. 1, og § 18, stk. 1, samt fra bestemmelser fastsat i medfør af § 15, stk. 5.«

38. Efter § 66 indsættes:

»§ 66 a. Amtsrådet kan lade en aftale efter § 19 c eller en afgørelse efter § 19 d, § 19 e eller § 19 f tinglyse.«

39. § 69, stk. 1 og 2, ophæves, og i stedet indsættes:

»§ 69. Miljøministeren kan bestemme, at reglerne i § 8 og §§ 15-18 ikke skal gælde for nærmere angivne områder, jf. stk. 2. Miljøministeren kan ændre grænserne for beskyttelsen efter § 18, såfremt det beskyttede areal ikke derved forøges.

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1 vedrørende § 8 om klitfredningslinjen kan kun træffes, når det ikke vil indebære øget risiko for sandflugt eller på anden måde vil stride mod de hensyn, som klitfredningen skal varetage.

Stk. 3. I en afgørelse efter stk. 1 og 2 kan det bestemmes, at en ophævelse eller ændring af en

beskyttelseslinje kun gælder for en nærmere beskrevet lokalplan. Det skal fremgå af afgørelsen, om beskyttelseslinjen igen træder i kraft, hvis lokalplanen ændres eller ophæves.

Stk. 4. Ændringer af strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen registreres i matriklen, og der sker notering i tingbogen på grundlag af oplysninger fra matrikelmyndigheden.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 5-7.

40. § 69, stk. 4 og 5, der bliver stk. 6 og 7, ophæves.

41. Efter § 69 indsættes:

»§ 69 a. Miljøministeren kan revidere de grænser for klitfredning, der er nævnt i § 8, stk. 2 og 3, når der er sket en væsentlig tilbagevækst eller tilvækst af kysten, eller hvis det er nødvendigt af hensyn til risikoen for sandflugt.

Stk. 2. Miljøministeren kan revidere strandbeskyttelseslinjen, jf. § 15, når der er sket en væsentlig tilbagevækst eller tilvækst af kysten.

Stk. 3. Ved revision af klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen sker fastlæggelsen af linjernes forløb efter de samme kriterier, som er lagt til grund for fastlæggelsen af de gældende linjer. Klitfredningslinjen fastlægges således 300 m fra strandbreddens inderste grænse og strandbeskyttelseslinjen 300 m fra begyndelsen af den sammenhængende landvegetation. I områder, der er udlagt som sommerhusområder, er beskyttelseslinjerne 100 m. Beskyttelseslinjerne fastlægges i en kortere afstand fra kysten i områder, der er berørt af bebyggelse og lignende. Klitfredningslinjen kan dog ikke fastlægges nærmere kysten end 100 m, hvis der er klitdannelse i området. På strækninger med risiko for sandflugt finder bestemmelsen i § 9 anvendelse.

Stk. 4. Arealer i byzone, der ikke hidtil har været omfattet af klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen, kan ikke ved en revision omfattes af bestemmelsen.

Stk. 5. Miljøministeren foranlediger, at klitfredningslinjen afmærkes med pæle eller lignende, når den er beliggende i byzone eller sommerhusområde. Grænserne for klitfredning af de arealer, der er fredet efter den tidligere lov om sandflugtens bekæmpelse, kan endvidere afmærkes.

Stk. 6. Miljøministeren kan rette mindre fejl, der er sket ved fastlæggelsen af klitfredningslinjen og strandbeskyttelseslinjen.

Stk. 7. Ændringer af strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen registreres i matriklen, og

der sker notering i tingbogen på grundlag af oplysninger fra matrikelmyndigheden.«

42. Efter § 70 indsættes:

»§ 70 a. Miljøministeren kan fastsætte regler om muligheden for at anvende digital kommunikation inden for lovens område og om de nærmere vilkår herfor.«

43. § 72 affattes således:

»§ 72. Miljøministeren kan fastsætte regler om gebyrer til hel eller delvis dækning af myndighedernes omkostninger ved administration af loven.«

44. I § 74 indsættes efter stk. 4 som stk. 5:

»Stk. 5. Såfremt et påbud om at berigtige et ulovligt forhold omfattet af § 21, stk. 1, eller af regler udstedt efter § 21, stk. 2, nr. 2 og 5, ikke efterkommes rettidigt, kan tilsynsmyndigheden umiddelbart lade det nødvendige arbejde udføre på den forpligtedes regning.«

45. § 78, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Miljøministerens afgørelser efter § 9, § 11, stk. 1 og 2, § 27, stk. 1 og 2, § 53, stk. 1, 2 og 4, og § 65, stk. 1, kan påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Andre afgørelser efter loven kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jf. dog § 60, stk. 4.«

46. I § 82, 2. pkt., indsættes efter »i anledning af«: »en afgørelse efter § 19 g,«.

47. I § 87, stk. 3, indsættes som 3. pkt.:

»Dette gælder dog ikke klage over afgørelser efter § 27, stk. 1 og 2.«

48. I § 89, stk. 1, nr. 1, udgår »§ 4, stk. 1, § 12, stk. 1, § 13, § 14, stk. 1 og 2, § 14 a, stk. 1,«.

49. I § 89, stk. 1, indsættes efter nr. 1 som nye numre:

»2) handler i strid med en afgørelse truffet efter § 19 d, § 19 e eller § 19 f,

3) undlader at give meddelelse som nævnt i § 19 b, stk. 1 og 4, og § 26 a, stk. 1 og 4,«.

Nr. 2-8 bliver herefter nr. 4-10.

50. I § 89, stk. 1, nr. 4, der bliver nr. 6, tilføjes efter »§ 11, stk. 1,«: »§ 23, stk. 8, § 24, stk. 5 og § 26, stk. 3,«.

51. I § 89, stk. 2 og 3, udgår »hæfte eller«.

52. § 89, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.«

53. Som bilag til loven indsættes bilag 1 og 2, der affattes som bilag 1 til denne lov.

§ 2

I lov om planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 763 af 11. september 2002, som ændret ved lov nr. 440 af 10. juni 2003, foretages følgende ændring:

1. I § 36, stk. 1, nr. 5, indsættes efter »dette er«: »påbudt i en afgørelse efter §§ 19 d-19 f eller«.

§ 3

I lov om vandløb, jf. lovbekendtgørelse nr. 632 af 23. juni 2001, som ændret ved § 39 i lov nr. 145 af 25. marts 2002 og ved lov nr. 391 af 28. maj 2003, foretages følgende ændring:

1. I § 7 a indsættes efter »påbudt«: »efter §§ 19 d-19 f eller«.

§ 4

I museumsloven, jf. lov nr. 473 af 7. juni 2001, som ændret ved § 30 i lov nr. 145 af 25. marts 2002 og ved § 2 i lov nr. 393 af 28. maj 2003, foretages følgende ændringer:

1. I § 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Loven har endvidere til formål at sikre varetagelse af opgaver, der vedrører sten- og jorddiger og fortidsminder.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

2. Efter § 29 indsættes:

»Kapitel 8 a

Bevaring af sten- og jorddiger og fortidsminder

Sten- og jorddiger

§ 29 a. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende.

Stk. 2. For sten- og jorddiger og lignende, der er beskyttet som fortidsminder, gælder alene reglerne om fortidsminder, jf. § 29 e og § 29 f.

§ 29 b. Kulturministeren kan fastsætte regler om, at bestemmelserne i § 29 a, stk. 1, ikke skal

gælde for nærmere angivne kategorier af sten- og jorddiger og lignende.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte regler om, at § 29 a ikke skal gælde for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

§ 29 c. Kulturministeren kan fastsætte regler, som beskriver og afgrænser sten- og jorddiger, der er nævnt i § 29 a, stk. 1.

§ 29 d. Kulturministeren kan fastsætte regler om registrering af de sten- og jorddiger, der er nævnt i § 29 a, stk. 1.

Fortidsminder

§ 29 e. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af fortidsminder. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, der fastlægger skel gennem fortidsminder.

Stk. 2. De typer af fortidsminder, der er omfattet af beskyttelsen efter stk. 1, er optaget i bilaget til loven.

Stk. 3. I bilaget til loven er fastsat, at visse typer af fortidsminder kun er omfattet af forbuddet i stk. 1, når ejeren har modtaget en meddelelse fra kulturministeren om deres tilstedeværelse. For fortidsminder under terræn eller under bygninger kan kulturministeren i forbindelse med meddelelsen bestemme, at beskyttelsen efter stk. 1 udstrækkes til ejendomsskellet.

Stk. 4. Kulturministeren oplyser på begæring, hvilke beskyttede fortidsminder der findes på en ejendom, og hvilken udstrækning de har.

Stk. 5. Kulturministeren kan lade en meddelelse efter stk. 3 om tilstedeværelsen af et fortidsminde tinglyse på ejendommen.

§ 29 f. På fortidsminder og inden for en afstand af 2 m fra dem må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes. Der må heller ikke anvendes metaldetektor.

§ 29 g. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af fortidsminder på havbunden, hvis de befinder sig i territorialfarvandet eller på kontinentalsoklen, dog ikke ud over 24 sømil fra de basislinjer, hvorfra bredden af det ydre territorialfarvand måles.

Stk. 2. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af vrage af skibe eller skibsladninger, der må antages at være gået tabt for mere end 100 år siden, hvis de befinder sig i de områder, der er nævnt i stk. 1, i vandløb eller i søer.

Stk. 3. Kulturministeren kan bestemme, at vrage af skibe eller andre fartøjer, der er gået tabt for mindre end 100 år siden, skal være omfattet af bestemmelsen i stk. 2.

Stk. 4. Kulturministeren kan i forbindelse med et anlægsarbejde eller en aktivitet på havbunden stille krav om, at den ansvarlige for anlægsarbejdet eller aktiviteten udfører en marinarkæologisk forundersøgelse.

§ 29 h. Findes der under et anlægsarbejde eller en aktivitet på havbunden spor af fortidsminder eller vrage omfattet af § 29 g, stk. 1 og 2, skal fundet anmeldes til kulturministeren efter reglerne i § 28, og arbejdet skal standses.

Stk. 2. Kulturministeren beslutter inden 4 uger fra anmeldelsen, om arbejdet kan fortsætte, eller om det skal være indstillet, indtil der er foretaget en marinarkæologisk undersøgelse. En marinarkæologisk undersøgelse skal gennemføres hurtigst muligt. Der kan fastsættes vilkår for genoptagelsen af arbejdet.

Stk. 3. Udgiften til undersøgelser og eventuel sikring af det påtrufne fortidsminde eller vrage afholdes af den ansvarlige for anlægsarbejdet eller aktiviteten.

Pleje af fortidsminder og sten- og jorddiger

§ 29 i. Amtskommuner og kommuner, som ejer ikke fredede arealer, der omfattes af bestemmelserne i § 29 a, stk. 1, § 29 e og § 29 f, skal pleje disse.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte regler om pleje af fortidsminder.

Dispensation m.v.

§ 29 j. Kulturministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 29 e, stk. 1, § 29 f og § 29 g, stk. 1 og 2. Ved meddelelse af dispensation fra § 29 e, stk. 1, kan der stilles vilkår, herunder om, at der for ansøgerens regning skal udføres en arkæologisk undersøgelse. Ved meddelelse af dispensation fra § 29 g, stk. 1 eller 2, kan der stilles vilkår, herunder om, at der for ansøgerens regning skal udføres en marinarkæologisk undersøgelse.

Stk. 2. Amtsrådet kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i § 29 a, stk. 1.

§ 29 k. Betingelser, der knyttes til en tilladelse, er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til,

hvornår retten er stiftet. Myndigheden lader på ansøgerens bekostning betingelser af varig interesse tinglyse på den pågældende ejendom.

Stk. 2. En tilladelse bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i tre på hinanden følgende år.

Andre administrative bestemmelser

§ 29 i. Kulturministeren kan beslutte at overtage amtsrådets beføjelser efter dette kapitel i sager, der berører andre myndigheders lovbestemte opgaver eller har større betydning.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte regler om amtsrådets administration af § 29 j, stk. 2.

§ 29 m. Kulturministeren kan pålægge amtsråd at tilvejebringe oplysninger, herunder kortmateriale, til brug for vurdering af forhold, der er omfattet af dette kapitel. Oplysningerne kan forlanges afgivet i en bestemt form.

Internationale forpligtelser

§ 29 n. Kulturministeren kan fastsætte regler, der er nødvendige for anvendelsen her i landet af Det Europæiske Fællesskabs forordninger vedrørende forhold, der er omfattet af dette kapitel.

Tilsyn

§ 29 o. Amtsrådet påser overholdelsen af dette kapitel og af de regler, der er udstedt efter dette kapitel.

Stk. 2. Kulturministeren kan bestemme, at tilsynet udøves af en anden myndighed.

Stk. 3. Tilsynsmyndigheden påser, at påbud og forbud efter dette kapitel efterkommes, og at vilkår, der er fastsat i tilladelser, overholdes.

Stk. 4. Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.

Stk. 5. Kulturministeren kan fastsætte regler for udøvelsen af tilsynsvirksomheden.

§ 29 p. Det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden, jf. § 29 o, kan for ejerens regning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal myndigheden lade påbuddet aflyse fra tingbogen.

Stk. 3. Når et ved dom meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold ikke efterkommes rettidigt og inddrivelse af tvangsbøder ikke kan antages at føre til, at påbuddet efterkommes, kan tilsynsmyndigheden foretage det nødvendige til forholdets berigtigelse på den forpligtedes regning.

Stk. 4. Såfremt et ulovligt forhold frembyder fare for opretholdelsen af tilstanden af sten- og jorddiger og lignende og af fortidsminder, der er beskyttet i medfør af dette kapitel, og et påbud om at berigtige forholdet ikke efterkommes rettidigt, kan tilsynsmyndigheden umiddelbart lade det nødvendige arbejde udføre på den forpligtedes regning. Politiet yder nødvendig bistand hertil.

§ 29 q. Kulturministeren kan lade fortidsminder istandsætte, hvis det ikke medfører udgift for ejeren og brugeren af ejendommen, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Beskadiges, ændres eller flyttes et fortidsminde, kan kulturministeren påbyde ejeren og brugeren at genoprette den hidtidige tilstand samt at foretage foranstaltninger, der er nødvendige for at hindre nye beskadigelser. Såfremt et påbud ikke efterkommes rettidigt, kan kulturministeren umiddelbart lade arbejdet udføre på den forpligtedes regning.

Stk. 3. Finder kulturministeren, at en genopretning efter stk. 2 ikke kan udføres forsvarligt af ejer eller bruger, kan ministeren foretage genopretning for ejerens eller brugerens regning.

Stk. 4. Reglerne i stk. 2 og 3 kan ikke anvendes, hvis ejer og bruger godtgør, at beskadigelsen ikke skyldes fejl eller forsømmelse hos dem.

§ 29 r. Myndighederne efter dette kapitel eller personer, der af disse myndigheder er bemyndiget hertil, har uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme for at udøve de beføjelser, der er tillagt dem i medfør af dette kapitel, herunder for at foretage undersøgelser af betydning for dette kapitel. Tilsvarende gælder lokaliteter, der helt eller delvis benyttes erhvervsmæssigt. Legitimation skal forevises efter anmodning.

Stk. 2. Politiet yder nødvendig bistand til at udnytte adgangsretten efter stk. 1.

§ 29 s. De opgaver og beføjelser, som dette kapitel henlægger til amtsrådet, udøves for Københavns, Frederiksberg og Bornholms Kommuners vedkommende af kommunalbestyrelserne.

Klage

§ 29 t. Amtsrådets afgørelser efter dette kapitel eller de regler, der udstedes efter dette kapitel, kan påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Afgørelser efter § 29 o, stk. 4, kan dog ikke påklages.

Stk. 2. Kulturministerens afgørelser efter § 29 h, stk. 2 og § 29 q, stk. 2, 1. pkt., kan påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Tilsvarende kan afgørelser efter § 29 j, stk. 1, påklages til Naturklagenævnet for så vidt angår dispensationer fra bestemmelserne i § 29 e, stk. 1, 1. pkt., og § 29 g, stk. 1 og 2, bortset fra tilladelser til arkæologiske undersøgelser af fortidsminder og historiske skibsvrag. Andre afgørelser efter dette kapitel kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

Stk. 3. Kulturministeren kan fastsætte bestemmelser om klage over afgørelser truffet af ministeren efter regler udstedt i medfør af dette kapitel. Kulturministeren kan bestemme, at sådanne afgørelser kan påklages til Naturklagenævnet, eller at sådanne afgørelser ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

§ 29 u. Klageberettiget er

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- 3) offentlige myndigheder,
- 4) lokale foreninger og organisationer, som har væsentlig interesse i afgørelsen,
- 5) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø og
- 6) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Stk. 2. Ved klage efter stk. 1, nr. 5, kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

§ 29 v. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen dog til den følgende hverdag.

Stk. 2. Klage indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen. Myndigheden

videresender klagen til Naturklagenævnet ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Stk. 3. Tilladelser må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Stk. 4. Kulturministeren kan fastsætte regler om underretning af de klageberettigede.

Søgsmål

§ 29 x. Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter dette kapitel eller de regler, der udstedes efter dette kapitel, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.«

3. § 38, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne indbringes for ministeren.«

4. I kapitel 13 ændres overskriften til: »Straffebestemmelser m.v.«

5. Efter § 40 indsættes:

»§ 40 a. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der

- 1) overtræder § 29 a, stk. 1, § 29 e, stk. 1, § 29 f, § 29 g, stk. 1 og 2, § 29 h, stk. 1, eller § 29 p, stk. 1,
- 2) undlader at efterkomme forbud eller påbud udstedt efter § 29 o, stk. 4, eller § 29 q, stk. 2,
- 3) i strid med § 29 r, stk. 1, modvirker adgangen til en ejendom,
- 4) undlader at efterkomme forbud eller påbud, der er udstedt efter regler fastsat i medfør af kapitel 8 a,
- 5) tilsidesætter vilkår, der er fastsat i en tilladelse eller godkendelse efter kapitel 8 a eller efter regler udstedt efter kapitel 8 a.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i indtil 1 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

- 1) voldt skade på de interesser, som dette kapitel tilsigter at beskytte, eller fremkaldt fare derfor eller

F. t. l. vedr. naturbeskyttelse m.v.

- 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

Stk. 3. I regler, der udstedes efter kapitel 8 a, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne eller for overtrædelse af bestemmelser i forordninger omfattet af § 29 n. Det kan endvidere fastsættes, at straffen kan stige til fængsel i indtil 1 år under de omstændigheder, der er nævnt i stk. 2.

Stk. 4. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Stk. 5. Sker der ikke konfiskation af udbytte, som er opnået ved overtrædelsen, skal der ved udmåling af bøde, herunder tillægsbøde, tages særligt hensyn til størrelsen af en opnået eller tilsigtet økonomisk fordel, jf. stk. 2, nr. 2.

Stk. 6. Forældelsesfristen for strafansvaret er 5 år for overtrædelse m.v. som omhandlet i stk. 1 og for overtrædelse af bestemmelser i regler udstedt efter kapitel 8 a.

Udpantning m.v.

§ 40 b. Der er udpantningsret for udgifter, som myndighederne har krav på at få dækket efter § 29 k, stk. 1, § 29 p, stk. 2-4, § 29 q, stk. 2 og 3.

Stk. 2. Betales de i stk. 1 nævnte udgifter ikke rettidigt, kan der opkræves morarenter på 1,3 pct. i månedlig rente for hver påbegyndt måned fra forfaldstidspunktet.«

6. Som bilag til loven indsættes bilag 1, der affattes som bilag 2 til denne lov.

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. oktober 2004.

Stk. 2. § 1, nr. 40, træder dog først i kraft den 1. august 2006.

Stk. 3. Bekendtgørelser om ikrafttræden af strandbeskyttelses- og klitfredningslinjen og af forskellige bestemmelser i naturbeskyttelsesloven, der er udstedt efter de regler, der er nævnt i § 1, nr. 7 (naturbeskyttelseslovens §§ 15 a-15 d), forbliver i kraft.

Stk. 4. Fredningssager, der verserer for fredningsnævn eller Naturklagenævnet ved lovens ikrafttræden, omfattes af bestemmelserne i § 1, nr. 21 og 27 (naturbeskyttelseslovens § 37 a og § 43 a), således, at fristen regnes fra lovens ikrafttræden.

Stk. 5. Ansøgninger efter § 4, nr. 2 (museumslovens § 29 j, stk. 1, 2. pkt.), der er modtaget før lovens ikrafttræden, behandles efter de hidtil gældende regler.

Bilag om fortidsminder uden beskyttelseslinje

Fortidsminder, der ikke har beskyttelseslinje i henhold til § 18, uanset om de er beskyttet efter museumsloven:

1. Kors, milepæle, vildtbanesten og lignende.
2. Sten og træer, hvortil der er knyttet folketro, historisk overlevering eller kulturhistorisk tradition.
3. Krigergrave.
4. Mindesmærker.
5. Sten- og jorddiger.
6. Agerspor.
7. Fangstgruber.
8. Sten- og grenkast.

Bilag 2**Bilag om anmeldelsespligtige aktiviteter**

- Aktiviteter, der er omfattet af § 19 b:
- 1) Tilplantning med juletræer og skov, flerårige energiafgrøder, levende hegn og lignende i fuglebeskyttelsesområder.
 - 2) Rydning af samt træartsskifte og plantning i løvskov.
 - 3) Ændring i tilstanden af søer, heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev, der ikke opfylder størrelseskravet i § 3.
 - 4) Ændring i tilstanden af indlandssaltenge, kilder og væld samt vandløb, der ikke er udpeget efter § 3.
 - 5) Opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder.
 - 6) Opdyrkning, tilplantning og sandflugtsdæmpning på klitter.
 - 7) Rydning af krat af havtorn, gråris og enebær samt skov af skovfyr på klitter.
 - 8) Rydning af krat af enebær på overdrev, der ikke er omfattet af § 3.
 - 9) Væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, herunder ophør med græsning eller høslet.
 - 10) Væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, herunder ændret gødskning fra handelsgødning til husdyrgødning.
 - 11) Etablering af anlæg, der er nødvendige for erhvervet, herunder veje.
 - 12) Etablering af ikke-godkendelsespligtige virksomheder i områderne, der kan medføre betydelige forstyrrelser (eksempelvis støj).«

Bilag til museumsloven – fortidsminder, der er beskyttet efter § 29 e

Kapitel 1: Følgende fortidsmindetyper er omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 29 e, hvis de er synlige i terrænet¹⁾:

- 1) Høje, røser.
- 2) Stengrave, dysser, jættestuer.
- 3) Skibssætninger.
- 4) Ubebyggede voldsteder og værfter.
- 5) Forsvarsanlæg.
- 6) Ødekirkegårde.
- 7) Ruiner.
- 8) Runesten, bautasten.
- 9) Sten med helleristninger.
- 10) Kors, milepæle, vildtbanesten og lignende.

Kapitel 2: Følgende fortidsmindetyper er kun omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 29 e, når ejeren har modtaget meddelelse om deres tilstedeværelse¹⁾:

- 1) Mølleanlæg.
- 2) Dæmninger.

- 3) Bro- og vejanlæg.
- 4) Stenvolde, stenrækker.
- 5) Bebyggede voldsteder og værfter.
- 6) Helligkilder.
- 7) Kanaler.
- 8) Anlæg ved eller i søer, åer og moser.
- 9) Bopladser.
- 10) Fortidsminder omfattet af kapitel 1, som ikke er synlige i terrænet.
- 11) Sten og træer, hvortil der er knyttet folketro, historisk overlevering eller kulturhistorisk tradition.
- 12) Kriegergrave.
- 13) Mindesmærker.
- 14) Sten- og jorddiger.
- 15) Agerspor.
- 16) Fangstgruber.
- 17) Sten- og grenkast.«

¹⁾ Med hensyn til afgørelsen af, om fortidsmindet har beskyttelseslinje, henvises der til naturbeskyttelsesloven.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Naturbeskyttelsesloven blev gennemført i 1992 som afslutningen på Miljølovreformen. (L 70, FT 1991-1992 side 1312, 4304 og 4812, samt tillæg A, side 1365, tillæg B side 245 og tillæg C side 251). Der er siden da gennemført en mere omfattende ændring af loven i 1994 (strandbeskyttelsen) og en række mindre ændringer i årene 1997, 1999, 2000 og 2001.

Formålet med den foreliggende lovrevision er at revidere loven med henblik på at supplere den hidtidige implementering af de internationale naturbeskyttelsesdirektiver, at gennemføre adgangsftalen fra november 2002 og at realisere sigtelinjer i regeringens naturplan fra august 2002 »Danmarks natur – ansvar for at beskytte den og glæden ved at benytte den.«

Forslaget indeholder således:

- Bestemmelser til supplerung af den hidtidige implementering af habitatdirektivet. Der sker en udbygning af beskyttelsen af naturtyper og levesteder for arter, og der fastlægges de nødvendige rammer for en aktiv forvaltning af habitat- og fuglebeskyttelsesområderne for at opnå de målsætninger, der fastsættes for områderne.
- Bestemmelse om beskyttelse af biologiske overdrev.
- Ændrede regler om offentlighedens adgang til naturen, således at adgangsmulighederne forbedres i overensstemmelse med den aftale, miljøministeren indgik herom i november 2002 med FriLuftsrådet, Danmarks Naturfredningsforening og jordbrugerhvervenes organisationer.
- Justering af reglerne om gennemførelse af fredninger således, at det sikres, at fredningssager behandles inden for rimelig tid, at lodsejernes retsstilling under sagernes behandling gøres mere gennemskuelig, og at der under sagernes behandling også sættes tilstrækkelig fokus på de økonomiske aspekter af fredningerne, samt bestemmelser om fredningers gennemførelse i de internationale naturbeskyttelsesområder.

- Undtagelse fra forbuddet mod reklamer i det åbne land, således at der kan opstilles reklameskilte for virksomheder og for salg af erhvervsgrunde m.v. i områder, der i en lokalplan er udlagt som erhvervsområde, selvom området ikke er udbygget.
- Forslag om ophævelse af bestemmelsen om De Grønne Råd. Dette forslag om at amterne ikke længere er forpligtet til at nedsætte Grønne Råd, således at dette fremover er frivilligt, er en opfølgning på rapporten fra Finansministeriets udvalg om kommunale råd og nævn m.v. fra maj 2003.

Endvidere indeholder lovforslaget en række tekniske og redaktionelle ændringsforslag. Det drejer sig bl.a. om ændringer som følge af, at Strandbeskyttelseskommissionen har færdiggjort sit arbejde, og reglerne om klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen præciseres og omformuleres i lyset heraf, uden at der sker lempelser i administrationsgrundlaget. Endelig ophæves de regler om beskyttelse af fortidsminder m.m., som er overført til Kulturministeriet.

2. Redegørelse for hovedpunkterne i lovforslaget

2.1. Internationale naturbeskyttelsesområder

2.1.1. Baggrund

EF-habitatdirektivet er hovedsagelig implementeret i dansk lovgivning ved bekendtgørelsen om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder, der er udstedt med hjemmel i bl.a. planlovens § 3, stk. 1 og 2, og som udpeger de internationale naturbeskyttelsesområder, jf. bekendtgørelse nr. 477 af 7. juni 2003. Bekendtgørelsen fastsætter bindende forskrifter til myndighederne om planlægning og administration af lovgivning, der berører internationale naturbeskyttelsesområder.

Ved internationale naturbeskyttelsesområder forstås EF-fuglebeskyttelsesområder, jf. Rådets direktiv nr. 79/409 af 2. april 1979 med senere ændringer, EF-habitatområder, jf. Rådets direktiv nr. 92/43 af 21. maj 1992 med senere ændringer, og Ramsarområder,

jf. Ramsarkonventionen af 2. februar 1971 om vådområder af international betydning navnlig som levesteder for vandfugle.

Det fremgår af § 1, stk. 2, i bekendtgørelsen om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder, at den overordnede målsætning for de internationale naturbeskyttelsesområder er at sikre og genoprette en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, områderne er udpeget for.

De internationale naturbeskyttelsesområder er optaget i amternes regionplaner, og anden kommunal planlægning må efter planlovens § 11, stk. 2, og § 13, stk. 1, ikke stride mod regionplanen.

Bekendtgørelsen indebærer, at myndighederne ved administrationen af en række bestemmelser i bl.a. planloven, vandløbsloven, skovloven og naturbeskyttelsesloven har pligt til at sikre, at der ved tilladelser m.v. ikke sker forringelse af områdets naturtyper og levesteder for arter eller tillades aktiviteter, der kan medføre forstyrrelser med betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for.

Med henblik på at beskytte de internationale naturbeskyttelsesområder er der til supplerung af bekendtgørelsen løbende på amtsligt og statsligt plan gennemført naturforvaltningsprojekter og fredninger, ligesom der er anvendt EU-LIFE midler og landbrugstilskud, herunder navnlig tilskud via de miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (MVJ) til pleje og genopretning i internationale naturbeskyttelsesområder.

Derudover er der i en række love, f.eks. råstofloven og havmiljøloven, fastsat nærmere bestemmelser om hensynet til internationale naturbeskyttelsesområder.

Naturbeskyttelsesloven indeholder en række bestemmelser, som indebærer eller giver mulighed for beskyttelse af de naturtyper og levesteder for arter, som er omfattet af habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne. Det drejer sig primært om § 3 om beskyttede naturtyper, § 8 om klitfredede arealer, §§ 15-19 om bygge- og beskyttelseslinjer, kapitel 6 om fredning og kapitel 8 om naturforvaltning.

Der har imidlertid været rejst tvivl om, hvorvidt direktivet er fuldt ud implementeret i dansk lovgivning. Hidtil har det været antaget, at indgreb overfor igangværende aktiviteter, der forringer eller væsentligt forstyrrer naturtypen eller levestedet, om nødvendigt har kunnet ske ved løbende at indgå aftaler med ejerne om driften eller gennemføre fredninger eller lignende.

En redegørelse fra Kammeradvokaten, der er baseret på en række EU-domme fra de seneste år, viser imidlertid, at der er behov for at justere den danske lovgivning. Kammeradvokaten konkluderer, at afgørende for, om en medlemsstat har gennemført direkti-

vet korrekt, bl.a. er, at der er skabt den nødvendige præcise retlige ramme for gennemførelsen af de nødvendige bevaringsforanstaltninger.

Efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 1, skal medlemsstaterne for alle habitatområderne »iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket i givet fald kan indebære hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, samt de relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler, der opfylder de økologiske behov for naturtyperne i bilag I og de arter i bilag II, der findes på lokaliteterne.«

Efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, skal medlemsstaterne »træffe passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i de særlige bevaringsområder samt forstyrrelser af de arter, for hvilke områderne er udpeget, for så vidt disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for direktivets målsætninger.« Artikel 6, stk. 2, gælder både for habitatområderne og fuglebeskyttelsesområderne.

Efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, skal alle projekter og planer, der kan påvirke de internationale naturbeskyttelsesområder væsentligt, underkastes en konsekvensvurdering under hensyntagen til den bevaringsmålsætning, der er fastsat for området.

Hvis en allerede eksisterende aktivitet i et område forårsager forringelser eller betydelige forstyrrelser, skal aktiviteten omfattes af de nødvendige bevaringsforanstaltninger efter artikel 6, stk. 1.

Efter fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4 skal medlemsstaterne træffe egnede foranstaltninger med henblik på beskyttelse af de udpegede fuglebeskyttelsesområder.

Medlemsstaterne er således forpligtet til at sikre, at reglerne også omfatter aktiviteter, der ikke nødvendigvis kræver en forudgående godkendelse, f.eks. landbrug, fiskeri eller skovbrug, såfremt sådanne aktiviteter vil kunne medføre forringelser eller betydelige forstyrrelser.

Kammeradvokatens redegørelse er bl.a. baseret på EF-domstolens dom fra 2002 mod Irland i en sag, hvor Irland blev dømt for at have tilsidesat forpligtelserne i habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, ved ikke at have truffet de nødvendige foranstaltninger for at undgå, at levestederne i et særligt beskyttet område, som følge af områdets anvendelse, blev forringet for de arter, det er udpeget for (sag C-117/00, Kommissionen mod Irland).

Europa-Kommissionen har med åbningsskrivelse af 11. juli 2003 kritiseret Danmark for dels generel mangelfuld gennemførelse af habitatdirektivets arti-

kel 6, stk. 2-4, dels for mangelfuld anvendelse af dette direktivs artikel 6, stk. 2, og fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4, stk. 4, i Tøndermarsken og dermed mangelfuld beskyttelse af de relevante fuglearter.

På den baggrund har Miljøministeriet vurderet, at den hidtidige implementering ikke opfylder *alle* krav til en præcis retlig ramme for EU-naturbeskyttelsen, og at det for at opfylde direktivforpligtelserne derfor er nødvendigt at fastsætte regler, der såvel passivt som aktivt beskytter de internationale naturbeskyttelsesområder mod forringelser og væsentlige forstyrrelser samt skaber grundlag for at iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger. Bestemmelserne i forslag til et nyt kapitel 2 a tilsigter at supplere de gældende regler, således at den retlige ramme for opfyldelse af Danmarks EU-forpligtelser bliver i overensstemmelse med de krav, som EF-domstolen har tilkendegivet følger af habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet. Regeringen har samtidig fremsat forslag til skovlov med samme sigte. Folketinget har den 11. december 2003 vedtaget lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), (Lov nr. 1150 af 17. december 2003).

Lovforslaget indeholder ikke forslag til bestemmelser, der supplerer den gældende gennemførelse af habitatdirektivets artikel 12 og 16 om en streng beskyttelsesordning for arter på direktivets bilag IV. Overvejelser om supplerende gennemførelse af artikel 12 afventer resultaterne fra en EU-arbejdsgruppe om rækkevidden af bestemmelserne.

2.1.2. Ændringsforslaget

Ændringsforslagene i det nye kapitel 2 a indebærer,

- at amtsrådene får ret og pligt til at gennemføre en aktiv forvaltning på grundlag af en rullende naturplanlægning. Forvaltningen udmøntes i aftaler eller konkrete afgørelser,
- at der inden iværksættelse af visse aktiviteter i internationale naturbeskyttelsesområder, der i øvrigt ikke kræver forudgående tilladelse eller på anden måde er underkastet forudgående konsekvensvurdering, skal ske skriftlig meddelelse herom til amtsrådet,
- at amtsrådene får pligt til i særlige tilfælde at beslutte foreløbigt at pålægge ejeren af en ejendom i eller udenfor de internationale naturbeskyttelsesområder de driftsændringer og andre foranstaltninger, som er nødvendige for at undgå varige forringelser af de naturtyper og levesteder eller væsentlige forstyrrelser af de arter, for hvilke

områderne er udpeget, hvis skaderne ikke kan afværges gennem aftaler eller på anden måde, og at amtsrådene får pligt til inden vedtagelsen af Natura 2000-planen midlertidigt at gribe ind overfor aktiviteter i eller udenfor de internationale naturbeskyttelsesområder, hvis disse aktiviteter medfører forringelser af de naturtyper og levesteder eller betydelige forstyrrelser for de arter, for hvilke områderne er udpeget, og et indgreb ikke kan afvente amtsrådets Natura 2000-plan i medfør af lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder.

2.1.3. Erstatning

2.1.3.1. Forbuddet mod tilstandsændringer

Den foreslåede generelle beskyttelse af biologiske overdrev over 2.500 m² efter lovforslagets § 1, nr. 2, vil gælde for alle biologiske overdrev, hvoraf de historiske overdrev udgør en delmængde. Beskyttelsen vil således gælde uanset, om et overdrev er historisk. Forslaget herom er nærmere beskrevet i afsnit 2.2.

Forbuddet mod tilstandsændringer efter lovforslagets § 1, nr. 2, (overdrev) er i almindelighed generel, erstatningsfri regulering svarende til anden generel regulering på natur- og miljøområdet. Reguleringen er således udformet efter samme grundlæggende principper som den generelle, erstatningsfri regulering i den øvrige lovgivning på natur- og miljøområdet og er begrundet i almene hensyn, dvs. hensynet til naturbeskyttelsen nationalt og på fællesskabsplan.

Forbuddet mod tilstandsændringer vil berøre mange ejendomme og ligesom andre generelle reguleringer være af større eller mindre intensitet på de enkelte ejendomme. Forbuddet vurderes dog generelt at være af begrænset intensitet, idet det ikke er til hinder for, at den hidtidige, lovlige drift kan fortsætte, og fordi det vurderes, at forbuddet i de fleste tilfælde vil omfatte arealer af begrænset landbrugsmæssig interesse. Forbuddet mod tilstandsændringer griber ikke ind i den aktuelle drift men kan have betydning for den fremtidige råden over ejendommen.

Det kan imidlertid næppe på forhånd helt udelukkes, at forbuddet mod tilstandsændringer under særlige omstændigheder kan ramme så intensivt, at der er tale om ekspropriation. Det må bero på en konkret vurdering, om der i det enkelte tilfælde foreligger ekspropriation: Hvis der foreligger ekspropriation, vil den pågældende have krav på erstatning, jf. Grundlovens § 73. Kan der ikke opnås enighed herom, må spørgsmålet i givet fald indbringes for domstolene.

2.1.3.2 Konkrete afgørelser

Efter omstændighederne kan afgørelser efter lovforslagets § 1, nr. 11 (§ 19 b og §§ 19 d-19 f) have karakter af ekspropriation, der kun kan ske mod fuldstændig erstatning. Det gælder også, selv om mange ejendomme bliver omfattet af relativt ensartede krav til driften, f.eks. drænings- eller gødskningsforbud eller krav om at tåle afgræsning.

Også for så vidt angår de afgørelser, der ikke måtte have karakter af ekspropriation, foreslås det ud fra en billighedsbetragtning, at der udbetales erstatning, såfremt der dokumenteres et tab. Tilsvarende er tilfældet for krav stillet efter miljøbeskyttelseslovens § 26 a til opfyldelse af indsatsplaner i forbindelse med drikkevandsbeskyttelsen.

Vurderingen af betydningen af de konkrete krav og af størrelsen af det økonomiske tab som følge heraf kan være vanskelig, idet en række parametre vil indgå heri. Der vil endvidere forekomme tilfælde, hvor det konkrete krav til driften kun indebærer en ubetydelig merudgift eller et ubetydeligt besvær ved driften, men som det vil være rimeligt at kompensere. Også i disse tilfælde foreslås det derfor, at konkret fastsatte krav efter en billighedsbetragtning altid udløser erstatning, på samme måde som det er tilfældet efter miljøbeskyttelseslovens § 26 a.

Ligesom i sager om ekspropriation til naturgenopretning efter naturbeskyttelseslovens § 60 foreslås det at reglerne i §§ 39 m.fl. om afgørelser om erstatningsfastsættelse for fredninger samt klage til Naturklagenævnet og Taksationskommissionen finder anvendelse for de konkrete afgørelser.

2.2. Overdrev og ferske enge.

2.2.1. Baggrund

Den generelle beskyttelse af naturtyper i naturbeskyttelseslovens § 3 blev i 1992 udvidet til at omfatte ferske enge og overdrev og på grundlag af en vejledning fra Skov- og Naturstyrelsen gennemførte amterne en registrering og administrerede beskyttelsesordningen som omfattende alle biologiske overdrev, uanset deres historiske oprindelse.

En afgørelse truffet af Naturklagenævnet i 2001 fastslog imidlertid, at lovens tekst og bemærkninger var utilstrækkelige til at sikre beskyttelsen af de biologiske overdrev i det omfang, som man hidtil havde forudsat og administreret efter. Alene historiske overdrev og visse andre overdrev f.eks. kystskrænter er omfattet af § 3-beskyttelsen.

Danmark er forpligtet til at beskytte en række naturtyper efter habitatdirektivet, som henregnes til natur-

typen overdrev. Det drejer sig om otte naturtyper, hvoraf tre er overdrev på mere eller mindre kalkrig jordbund (naturtype 6120, 6210 og 6230), to er overdrevsvegetation på flyvesand (naturtype 2130 og 2330), to er på klippegrund (naturtype 8220 og 8230), og den sidste drejer sig om kystskrænter (naturtype 1230). Endvidere udskiller habitatdirektivet krat på overdrev som fire særskilte naturtyper, som også hører med til overdrevsvegetationen (naturtype 2160, 2170, 2250 og 5130). Der er i vidt omfang sammenfald mellem de overdrev, som Danmark er forpligtet til at beskytte i medfør af habitatdirektivet, og de biologiske overdrev.

Udvalget vedrørende natur- og miljøregulering i Sønderjyllands Amt og Ribe Amt (Lauritsen-udvalget) har anbefalet, at kriterierne for beskyttede ferske enge i den inddigede del af marsken præciseres under hensyn til de særlige jordbunds-, natur- og landbrugsdriftsmæssige forhold, der gør sig gældende i dette område. Præciseringerne nødvendiggør ikke ændringer af loven, men vil ske ved en revision af »Vejledning om registrering af beskyttede naturtyper« som vil få tilføjet præciserende afsnit om fugtighedskriterier og om plantekriterier for ferske enge i marken.

Som opfølgning på regeringens naturreddegørelse fra oktober 2002 »Danmarks natur – ansvaret for at beskytte den og glæden ved at benytte den« har Miljøministeriet nedsat en arbejdsgruppe, der skal vurdere behovet og mulighederne for at udlægge bufferzoner omkring særligt sårbare naturområder, herunder overdrev. Arbejdsgruppens arbejde er endnu ikke afsluttet, men hvis det på et tidspunkt måtte blive besluttet at indføre regler om bufferzoner omkring overdrev, vil anbefalingerne herom fra Wilhjelm-udvalget blive lagt til grund. Wilhjelm-udvalget anbefalede bl.a., at der ikke generelt udlægges bufferzoner omkring overdrev, der er mindre end 2,5 ha. Alle indgreb indenfor evt. bufferzoner vil i overensstemmelse med princippet i miljøbeskyttelseslovens § 26 a udløse erstatning for tabet.

2.2.2. Ændringsforslaget

Det foreslås, at den generelle beskyttelse af visse overdrev efter lovens § 3 udvides til at omfatte alle biologiske overdrev (hvoraf historiske overdrev er en delmængde), der – i overensstemmelse med størrelsesgrænsen i § 3 – er større end 2.500 m².

Forbuddet mod tilstandsændringer er en generel erstatningsfri regulering og har retsvirkninger i lighed med de øvrige beskyttede naturtyper efter lovens § 3. Forbuddet mod tilstandsændringer forhindrer således ikke, at hidtidig lovlig drift kan fortsætte. Amtsrådet

kan i særlige tilfælde dispensere fra forbuddet, jf. § 65, stk. 3.

2.3. Offentlighedens adgang til naturen

2.3.1. Gældende regler

Reglerne i naturbeskyttelseslovens kapitel 4 giver befolkningen en umiddelbar ret til at færdes i naturen. Reglerne forhindrer ikke, at lodsejere - såvel private som offentlige - kan tillade en videregående adgang, og ejerens tilladelse er således en forudsætning for forskellige former for organiseret friluftsliv, for lejrslagning, for ridning i private skove m.m. Såfremt der i medfør af anden lovgivning måtte være fastsat andre bestemmelser, f.eks. i medfør af kystbeskyttelsesloven, gennem fredning, i politivedtægten m.v., gælder disse bestemmelser forud for naturbeskyttelseslovens almindelige adgangsbestemmelser.

2.3.2. Adgangsaf-talen

De bedste vilkår for et rigt og varieret friluftsliv må findes gennem en kombination af regler, frivillighed og aftaler mellem ejere og brugere.

Med dette fælles udgangspunkt blev der den 13. november 2002 opnået enighed mellem miljøministeren og Landboforeningerne, Friluftsrådet, Dansk Skovforening, Danmarks Naturfredningsforening og Dansk Familielandbrug om, at følgende ændringer skulle indgå i regeringens forslag til ændring af naturbeskyttelsesloven:

- Nedlæggelse af veje og stier i det åbne land, der er gennemgående eller i øvrigt fører til strande, udyrkede arealer, skove, særlige udsigtspunkter, kulturminde og lignende, må tidligst finde sted 4 uger efter, at ejeren har givet meddelelse til amtet. Amtet kan indenfor de 4 uger forhindre nedlæggelse af veje og stier af væsentlig rekreativ betydning, hvis der ikke findes eller etableres tilfredsstillende, alternative adgangsmuligheder. Ved vurderingen af om en vej eller sti har væsentligt rekreativ betydning, lægges der ikke alene vægt på, hvor mange der benytter vejen eller stien. Nye frivilligt etablerede stier, som f.eks. »spor i landskabet«, undtages. Tilsvarende regler indføres for nedlæggelse af veje og stier i skove, der giver adgang til skovens vejsystem.
- Muligheden for færdsel på veje og stier i det åbne land og i skove udvides ved at åbne alle veje og stier for færdsel til fods og på cykel, idet dog kun stier, der fremtræder som egnet hertil (for almindelige cykler), åbnes for færdsel på cykel. Veje og stier defineres som »permanente, menneske-

skabte færdselsbaner«, således at midlertidige kørespor, dyreveksler m.v. ikke er omfattet af bestemmelsen. I situationer, hvor der på stier opstår problemer med cykling, kan ejeren lukke stien ved skiltning. Amtsrådet kan tilsidesætte sådan skiltning. Ejeren kan ved skiltning lukke for færdsel på ulovligt etablerede trampestier.

- Det præciseres, at ridning er tilladt på private veje og stier i det åbne land, medmindre ejeren har skiltet mod ridning. Der indføres regler, hvorefter amtsrådet i særlige situationer kan tilsidesætte forbud mod ridning på private, gennemgående fællesveje. Tilsvarende regler indføres for private fællesveje, der løber gennem private skove.
- »Starttidspunktet« for færdsel i private skove og på private udyrkede arealer ændres fra kl. 7. til kl. 6. På dage, hvor der afholdes pürschjagt, kan arealerne lukkes ved skiltning indtil kl. 7.
- Der gives adgang til hegnede udyrkede arealer uden græssende husdyr gennem låger, ad stenter m.v., med mulighed for skiltning mod adgang, hvis særlige hensyn gør sig gældende. Hegn kan kræves fjernet af amtsrådet, eller adgang sikres gennem låger, stenter m.v., såfremt hegnene ikke er rimeligt begrundet. Enge, hvor der tages høstet, betragtes ikke som udyrkede arealer.
- Ryttere sikres bedre mulighed for ridning i havstokken.

Der blev desuden bl.a. opnået enighed om:

- Visse lempelser af reglerne for organiserede gruppers bløde aktiviteter. F.eks. ændres grænsen for, hvornår der skal søges tilladelse fra 30 deltagere til 50 for skoleklasser og lignende, og anmeldelse i stedet for tilladelse før annoncering af mindre arrangementer og begrænsninger i muligheden for brugerbetaling.
- Jordbrugets organisationer vil opfordre medlemmerne til, at der gives adgang til gående færdsel og ophold, f.eks. til at plukke blomster og drikke kaffe, på arealer, der er let tilgængelige og ligger i umiddelbar nærhed af skovens veje og stier, medmindre dette er til væsentlig gene for ejeren af ejendommen.
- Der skal gennem aftaler i lighed med »Spør i Landskabet« sikres bedre mulighed for, at sejlen-de kan gøre kortvarige ophold på de dyrkningsfri bræmmer langs vandløb og søer.

2.3.3 Ændringsforslaget

De foreslåede ændringer af bestemmelserne i lovens kapitel 4 er primært en opfølgning af adgangsaf-talen, idet det bemærkes, at de aftalte lempelser af reg-

lerne for organiserede aktiviteter ikke nødvendiggør lovændring men vil blive gennemført ved ændringer af bekendtgørelsen om offentlighedens adgang til naturen.

2.4. Fredninger

2.4.1. Baggrund

Med vedtagelsen af naturbeskyttelsesloven i 1992 blev fredningsinstituttet opretholdt som et særligt rets- og styringsmiddel til varig sikring af de formål, som er omfattet af loven. Der blev dog i forbindelse med 1992-loven foretaget visse ændringer og forenklinger, herunder en modernisering af fredningsnævne- ne, blandt andet med det formål at nedbringe sagsbehandlingstiden for fredningssager.

Uanset dette har de seneste års fredningsarbejde vist behov for yderligere at nedsætte sagsbehandlingstiden for fredningssager samt for i videst muligt omfang at mindske generne af et fredningsforslag for de berørte lodsejere

Gennemførelsen af EU-direktiverne om de internationale naturbeskyttelsesområder har endvidere vist, at der er behov for at sikre, at fredningsforslag, der omfatter arealer, der er udpeget som internationale na-

turbeskyttelsesområder, medvirker til at opfylde Danmarks forpligtelser efter EU-direktiverne.

Samtidig er der - ikke mindst set i lyset af de kommende års helt nødvendige indsats i de internationale naturbeskyttelsesområder, jf. afsnit 2.1.- behov for at målrette fredningsindsatsen og i højere grad anlægge en cost/benefit betragtning. Der er derfor behov for ændringer af fredningsreglerne i kapitel 6 med det formål at sikre en økonomisk prioritering og fokusering af fredningsindsatsen, således at der opnås den størst mulige naturbeskyttelsesmæssige gevinst.

Dette sikres ved forslaget om, at et fredningsforslag skal ledsages af et budgetoverslag over omkostningerne ved at gennemføre de foreslåede fredningsbestemmelser. Budgetoverslaget udarbejdes af sagsrejserne, og fredningssagen kan først indbringes for fredningsnævnet, når de øvrige myndigheder, der kan rejse fredningssag, har udtalt sig herom.

Der er i årene 1998-2002 af Naturklagenævnet truffet afgørelse i fredningssager med et samlet erstatningsbeløb som vist nedenfor. I beløbet er medregnet erstatninger tilkendt af fredningsnævne i de sager, hvor nævnenes afgørelser, truffet de samme år, er de endelige.

År	1998	1999	2000	2001	2002
Samlet	3.450.000 kr.	5.100.000 kr.	11.250.000 kr.	13.450.000 kr.	9.850.000 kr.
Heraf staten	2.850.000 kr.	4.450.000 kr.	9.850.000 kr.	11.250.000 kr.	8.650.000 kr.
Amt	600.000 kr.	650.000 kr.	1.400.000 kr.	2.200.000 kr.	1.200.000 kr.

Tallene er den samlede erstatning afrundet til nærmeste 50.000 kr. i afgørelser truffet det pågældende år. Tallet medtager ikke godtgørelser og renter, og der er ikke medtaget evt. forøgelse af erstatningen foretaget i Taksationskommissionen eller ved domstolene. Blandt andet derfor er statsregnskabstallene for de pågældende år for udbetalinger af fredningserstatninger større end ovenstående statslige beløb, som altså alene er udtryk for Naturklagenævnets (og fredningsnævnenes) disponering.

Det fremgår af ovennævnte statistik, at der i de seneste 5 år er truffet afgørelser om fredninger med en samlet, årlig erstatning på mellem 3,5 mio. kr. og 13,5 mio. kr. Heraf har statens andel været på mellem 2,9 og 11,3 mio. kr. om året. Det vil sige, at statens andel har ligget på godt 80 % af erstatningsbeløbet.

De relativt store årlige udsving i erstatningernes størrelse er med de gældende regler vanskelige at forudsæ og dermed at tage højde for i de statslige og amtskommunale budgetter. Forslaget om udarbejdelse af budgetoverslag for alle fredninger vil bidrage til

at skabe et bedre overblik over omkostningerne, knyttet til fredningsindsatsen i de enkelte år, ligesom det vil øge den økonomiske bevidsthed hos sagsrejserne.

2.4.2. Ændringsforslaget

Hovedindholdet af de foreslåede ændringer af kapitel 6 er følgende:

- Krav om, at et fredningsforslag skal ledsages af et budgetoverslag, der udarbejdes af sagsrejser, og som skal sendes til obligatorisk høring hos de øvrige fredningsparter, inden forslaget indbringes for fredningsnævnet.
- Indførelse af en 2 års bortfaldsregel for fredningssager, der verserer for fredningsnævne, samt en 2 år bortfaldsregel for de midlertidige retsvirkninger af fredningsforslag, der verserer for Naturklagenævnet.
- Bestemmelser der sikrer, at fredningsforslag, der omfatter områder inden for internationale naturbeskyttelsesområder, medvirker til at opfylde

Danmarks forpligtelser efter disse beskyttelsesdirektiver.

- Begrænsning af de midlertidige retsvirkninger af et rejst fredningsforslag
- En præcisering af forholdet imellem fredninger og naturgenopretning, således at naturgenopretningsprojekter ikke kan gennemtvinges ved en fredning, med mindre staten/amtet, som betaler naturgenopretningen, kan anbefale fredningen.
- Der er i øvrigt ikke foreslået ændringer i fredningsinstituttet og den særlige myndighedsstruktur, der er knyttet hertil, ligesom den samlede fredningsindsats forudsættes opretholdt på det nuværende niveau.

2.5. Bygge- og beskyttelseslinjerne

2.5.1. Baggrund

Naturbeskyttelsesloven indeholder i kapitel 2 bestemmelser om beskyttelseslinjer langs kyster og vandløb og omkring søer, skove, fortidsminder og kirker. Nogle har været indeholdt i loven siden den første lov i 1937 og andre er kommet til senere. Klitfredningslinjen langs den jyske vestkyst blev med naturbeskyttelsesloven fra 1992 videreført fra de tidligere sandflugtslove og har udover et naturbeskyttelsesformål til formål sikre, at sandflugtsrisikoen ikke øges, og at sandflugt i nødvendigt omfang dæmpes på de klitfredede strækninger. Skovbyggelinjen og bygge- linjen omkring kirker omfatter kun bebyggelse, mens de andre også omfatter bl.a. beplantning, terrænændringer m.v.

Bestemmelserne kan fraviges konkret ved dispensation efter lovens § 65. For langt de fleste sager er dispensationskompetencen henlagt til amterne, men for visse sager i byzone kan kommunerne træffe afgørelse om dispensation. Afgørelser om dispensation fra klitfredningslinjen træffes af miljøministeren (Skov- og Naturstyrelsen). Afgørelser om dispensation kan påklages til Naturklagenævnet.

På baggrund af Naturklagenævnets afgørelser er der dannet en efterhånden langvarig dispensationspraksis, hvor navnlig bestemmelserne om strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen administreres meget restriktivt – en praksis der følger af lovens krav om, at dispensation kun kan meddeles i særlige tilfælde, og som er forudsat ved ændringerne af naturbeskyttelsesloven i 1994 (lov nr. 439 af 1. juni 1994 (»Kystloven«)) og i 1999 (lov nr. 282 af 12. maj 1999).

Ved disse lovændringer blev klitfredningslinjen og strandbeskyttelseslinjen generelt udvidet fra 100 m til

300 m. I sommerhusområder blev 100 m linjen dog opretholdt. Beskyttelseslinjerne er dog ikke 300 m/100 m overalt. Efter loven er linjerne ved bekendtgørelser i de enkelte amter ved ministerens bestemmelse fastlagt nærmere kysten end 300 m/100 m på strækninger, der er berørt af bebyggelse. Ministerens beslutning er truffet efter indstilling fra den midlertidigt nedsatte Strandbeskyttelseskommission.

Særligt for klitfredningslinjen gælder, at den på strækninger med særlig sandflugtsrisiko med hjemmel i lovens § 9 er fastholdt i en større afstand fra kysten, ligesom de ældre klitfredninger af bl.a. indlands-klitter efter den tidligere sandflugtslov er opretholdt.

2.5.2. Ændringsforslaget

Kystloven indebar, at den nye strandbeskyttelseslinje ligesom klitfredningslinjen blev lagt fast, således at den ikke længere følger den til enhver tid værende basislinje, dvs. begyndelsen af den sammenhængende landvegetation. Det betyder en enklere retstilstand, og amterne skal ikke længere træffe afgørelse om strandbeskyttelseslinjens beliggenhed i de konkrete sager om dispensation, hvor spørgsmålet rejses. Bestemmelserne om linjernes forløb er ændret redaktionelt som følge heraf. Det er endvidere præciseret i lovtæksten, at linjerne visse steder forløber i kortere eller – for klitfredningens vedkommende – længere afstand fra basislinjen end 300 m/100 m,

Forslaget indeholder en ændring af § 69 om miljøministerens adgang til at ophæve eller reducere beskyttelseslinjer, idet der indsættes en bestemmelse om fastsættelse af vilkår i forbindelse med ophævelse. Bestemmelsen skal sikre, at en lokalplan, hvor en beskyttelseslinje efter anmodning fra en kommune er ophævet eller reduceret, ikke efterfølgende kan erstattes af en ny plan, der tillader en anvendelse, der vil være i strid med de hensyn, som lovens beskyttelseslinjer skal varetage. I bestemmelsen præciseres, at en ophævelse eller reduktion af en beskyttelseslinje er knyttet til den pågældende lokalplan, og at linjen genindtræder, hvis ikke andet bestemmes.

Bestemmelserne om revision af klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen er opretholdt, men samlet i forslaget til § 69 a.

Bestemmelsen i lovens § 18 om fortidsmindebeskyttelseslinjen er i forslaget blevet omformuleret som en konsekvens af, at selve beskyttelsen af fortidsminderne i lovens §§ 12-14 a flyttes til museumsloven, men omformuleringen af bestemmelsen indebærer ikke realitetsændringer.

2.6. Forenkling og nedlæggelse af råd og udvalg

2.6.1. Forenkling

Indenrigs- og sundhedsministeren udsendte i januar 2002 et frihedsbrev til alle kommunalbestyrelser og amtsråd med opfordring om at komme med forslag til regelforenklinger. Der er som reaktion på frihedsbrevet kommet flere forskellige forslag på naturbeskyttelsesområdet.

Der sker med lovændringen på enkelte områder forenkling af de gældende regler. Med henblik på at imødekomme ønsker om regelforenkling indeholder forslaget bestemmelser, der har til formål at forenkle administrationen ved, at præcisere visse af lovens bestemmelser, uden at der derved sker en lempelse af lovens beskyttelse.

Ud over sådanne ønsker til forenkling og modernisering er der kommet forslag, der tager sigte på at lempe administrationen af bestemmelserne i loven. Disse forslag er ikke fulgt, da lovændringerne ikke har til hensigt at slække på det generelle beskyttelsesniveau. Der er endvidere flere forslag, der vedrører spørgsmålet om myndighedskompetence. Disse forslag afventer det igangværende arbejde i Strukturkommissionen og indgår derfor ikke i lovændringerne.

2.6.2. De grønne råd

2.6.2.1. Baggrund

Naturbeskyttelsesloven indeholder i § 64, stk. 2, en bestemmelse om, at amtsrådet skal nedsætte et råd med repræsentanter for de berørte interesser til at rådgive i spørgsmål vedr. amtsrådets administration af loven. Ved rådets sammensætning skal der tilstræbes en afbalanceret repræsentation fra henholdsvis erhvervsorganisationer og natur- og friluftorganisationer.

Bestemmelsen fra 1992 var en kodificering af den praksis, som havde udviklet sig, idet flere amter allerede havde nedsat »Grønne råd«.

Rådene er udelukkende rådgivende og er ikke i lovgivningen tillagt administrative beføjelser hverken i form af myndighedskompetence eller klageberettigelse. Loven indeholder heller ikke nærmere regler for rådenes sammensætning, formandskab, funktionsperioder, mødeaktivitet el.lign. eller hjemmel for ministeren til at fastsætte sådanne regler.

2.6.2.2. Udvalget vedr. kommunale råd og nævn m.v.

Udvalget vedr. kommunale råd og nævn m.v., der i maj 2003 fremkom med en rapport vedr. kommunale råd og nævn m.v., har som principielt udgangspunkt anbefalet, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet som hovedregel skal have frihed til at afgøre, hvilke råd og

nævn der ønskes nedsat og i givet fald hvordan. Et sådant princip indebærer, at kommunerne har mulighed for at indrette administrationen efter, hvad der i den enkelte kommune vurderes at være mest hensigtsmæssigt og effektivt. Kommunalbestyrelsen eller amtsrådet skal således som øverste myndighed selv afgøre, hvem der skal rådgive den, og hvilken rådgivning den har behov for. Udvalget har på den baggrund bl.a. anbefalet, at de grønne råd gøres frivillige. Udvalgets anbefaling er udtryk for en principiel holdning og skal ikke tages som udtryk for en vurdering eller kritik af de grønne råd eller deres arbejde.

2.6.2.3. Ændringsforslaget

Da de grønne råd ikke i lovgivningen er tillagt kompetence eller forpligtelser, skønnes det ikke nødvendigt længere at have en bestemmelse i naturbeskyttelsesloven om nedsættelse af sådanne råd, hvorfor bestemmelsen herom i § 64, stk. 2, foreslås ophævet.

Ophævelsen af bestemmelsen indebærer, at det nu gøres frivilligt for det enkelte amtsråd at oprette et grønt råd eller lignende forum for rådgivning, såfremt amtsrådet finder dette hensigtsmæssigt. Oprettelsen af et grønt råd vil herefter kunne ske i medfør af reglerne i § 17, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse om nedsættelsen af særlige udvalg.

2.7. Øvrige ændringer

2.7.1. Sten- og jorddiger og fortidsminder

I november 2001 blev der i forbindelse med regeringsdannelsen overført visse ressortområder fra Miljøministeriet til Kulturministeriet. Det drejer sig om sager vedrørende fortidsminder efter naturbeskyttelseslovens §§ 12-14 a samt sager om sten- og jorddiger efter lovens § 4, herunder den til disse bestemmelser knyttede administration (kap. 10), pleje af ikke stats-ejede fortidsminder (kap. 7), tilsyn og håndhævelse (kap. 11), klage (kap. 12) samt internationalt samarbejde (§ 71).

Disse sager er siden henlagt til Kulturarvsstyrelsen ved bekendtgørelse nr. 954 af 27. november 2002 om henlæggelse af opgaver og beføjelser til Kulturarvsstyrelsen.

Kulturministeriet har til hensigt i løbet af et par år at udarbejde et forslag til en samlet lov for den lovgivning på kulturarvsområdet, som Kulturarvsstyrelsen administrerer (museumslov, bygningsfredningslov mv.). De nuværende bestemmelser i naturbeskyttelsesloven, som vedrører Kulturministeriets ressort, vil med lovforslaget indtil videre indgå i museumsloven for derefter at blive indarbejdet i en samlet lovgivning. Der er hovedsageligt tale om en rent teknisk

overførsel, og der er således med lovforslaget ikke tilset væsentlige indholdsmæssige ændringer i den eksisterende retstilstand på dette område. Det foreslås således at overføre de enkelte materielle bestemmelser til museumsloven. Herudover stilles der forslag om i museumsloven at gentage visse af naturbeskyttelseslovens administrative regler for at sikre en kontinuerlig og ensartet administration af de overførte bestemmelser.

Kulturministeriet finder det hensigtsmæssigt i denne forbindelse at foretage to mindre justeringer, som vil sikre paralleliteten og helheden i lovgrundlaget for Kulturarvsstyrelsens administration af den del af kulturarven, der hører under styrelsen. For det første stilles der forslag om en justering af museumslovens bestemmelse om klageadgang, som gøres parallel med klagesystemet i naturbeskyttelsesloven. For det andet finder Kulturministeriet det hensigtsmæssigt, at der kan stilles vilkår om betaling af en arkæologiske undersøgelse ved dispensation fra forbuddet mod at foretage ændringer af fortidsminder. Der foreslås således indsat en udtrykelig hjemmel for dette i museumsloven. Herved indrettes retstilstanden i overensstemmelse med det, der allerede gælder for fortidsminder på havbunden samt principperne i museumsloven.

2.7.2. Strandbeskyttelseskommisionen.

Da kommissionen har afsluttet sit arbejde, foreslås bestemmelserne herom ophævet.

3. Offentlige økonomiske og administrative konsekvenser

3.1. Baggrund

De administrative og økonomiske konsekvenser for det offentlige er især knyttet til forslaget til et nyt kapitel 2 a, i hvilket amtsrådene forpligtes til at gennemføre en aktiv naturforvaltning i de internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000 områderne) på grundlag af den naturplanlægning, som amtsrådene forudsættes at skulle udføre i henhold til kapitel 14 i lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven). Derudover er der i mindre omfang økonomisk-administrative konsekvenser for det offentlige i forbindelse med ændrede regler for offentlighedens adgang til naturen og i forbindelse med ophævelsen af bestemmelsen om nedsættelse af grønne råd i amtskommunerne. De foreslåede ændringer af fredningsbestemmelserne skønnes ikke at indebære ændrede statslige, amtskommunale eller kommunale udgifter.

Det er regeringens opfattelse, at forpligtelserne til at opfylde EU's naturbeskyttelsesdirektiver (Natura

2000) skal have første prioritet i den danske indsats for at beskytte naturen i de kommende år. Med nærværende lovforslag indføres derfor en aktiv naturforvaltning, der forudsættes finansieret ved en målretning af bevillingerne på finansloven for 2004 samt ved omprioritering af det af Miljøministeriet finansierede bloktilskud til amtskommunerne på 46 mio. kr. årligt til naturforvaltning.

Den aktive naturforvaltning skal ske på grundlag af en naturplanlægning, jf. ovenfor, for herved at sikre en prioriteret og vidensbaseret indsats. Hovedparten af den nødvendige planlægning forudsættes udarbejdet frem til 2009. Det er derfor på nuværende tidspunkt forbundet med stor usikkerhed, hvor udgiftskrævende Natura 2000 forpligtelserne vil blive. Den nødvendige indsats for at opfylde forpligtelserne kan først endeligt afklares via naturplanlægningen. En sikker opgørelse af udgifterne vil derfor kunne foretages, når den samlede naturplanlægning er gennemført i 2009 sammen med den nødvendige vandplanlægning i henhold til vandrammedirektivet, jf. miljømålsloven.

Der er i 2002 på bestilling fra Kommissionen udarbejdet skøn over de økonomiske konsekvenser af en gennemførelse af Natura 2000 forpligtelserne. Disse skøn er, som også erkendt af Kommissionen, forbundet med store usikkerheder. De danske skøn, der blev udarbejdet af konsulentfirmaet Rambøll, viser, at der i de seneste år i Danmark har været anvendt i gennemsnit 152 mio. kr. om året på naturbeskyttelse i Natura 2000 områderne, og at en gennemførelse af Natura 2000 forpligtelserne vil kræve ekstra mellem 14 og 106 mio. kr. årligt. Dette store spænd viser, at det på nuværende tidspunkt er forbundet med stor usikkerhed, hvor stor andel den offentlige finansiering vil være, i hvilken grad indsatsen kan gennemføres uden offentlige udgifter, og dermed hvor udgiftskrævende de internationale forpligtelser samlet vil blive.

Selv om det samlede omfang af den nødvendige indsats ikke kan beregnes før i 2009, herunder i hvilket omfang, der kræves offentlig finansiering, vil der løbende i årene frem over være udgiftsbehov som følge af beskyttelsen af arter og naturtyper inden for Natura 2000 områderne, ligesom der i de situationer, hvor det konstateres, at arter og naturtyper omfattet af den internationale beskyttelse er i tilbagegang, kan opstå nye behov. Hovedparten af indsatsen vil dog finde sted efter 2009, når naturplanlægningen er gennemført.

Det er, jf. ovenfor, regeringens opfattelse, at de internationale forpligtelser må have første prioritet i naturbeskyttelsen, og at naturen i Natura 2000 områderne derfor må sikres, før der eksempelvis etableres nye

naturområder uden tilknytning til Natura 2000 områderne. Det betyder imidlertid ikke, at de nationale interesser i naturbeskyttelsen nedprioriteres, idet Natura 2000 områderne ofte indeholder den også ud fra et nationalt synspunkt mest værdifulde natur. Dertil kommer, at der er et betydeligt sammenfald mellem Natura 2000 områderne og en række områder sikret af rene nationale naturbeskyttelsesårsager, nemlig generelt beskyttede arealer, statsejede arealer og fredede arealer samt i et vist omfang også de eventuelt kommende nationalparker, hvor pilotprojekter er i gang.

Udover en målretning af bevillingerne på finansloven for 2004 til opfyldelse af de internationale forpligtelser samt en omprioritering af bloktilskuddet til amtskommunerne til naturforvaltning, ligger der i habitatdirektivet en forpligtelse til medfinansiering for EU, som Kommissionen nærmere vil fremlægge retningslinjer for. Regeringen lægger desuden vægt på at

udvide mulighederne for medfinansiering af indsatsen gennem nye partnerskaber, f.eks. med private, foreninger, kommuner eller vandværker.

Regeringen anser finansieringen af Natura 2000 forpligtelserne som en fælles forpligtelse i EU, og prioriterer derfor arbejdet med udformningen af fælles tekniske og finansielle instrumenter og foranstaltninger til opfyldelse af forpligtelserne højt. Det gælder både ordninger inden for naturforvaltningen og ordninger inden for landbrugspolitikken.

3.2. Staten

Lovforslaget indebærer for staten væsentligst den ovenfor nævnte målretning af en række bevillinger for at kunne finansiere den aktive naturforvaltning, der, efter forslaget til nyt kapitel 2 a, forudsættes udført af amtsrådene. Der er tale om målretning af følgende bevillinger:

(Finansloven for 2004; mio. kr., excl. EU-medfinansiering)

Ministerium/bevilling	2004	2005	2006	2007
§ 23. Miljøministeriet:				
§ 23.52.01 og 23.52.02. Naturforvaltning	148,4	125,3	100,2	98,7
§ 23.52.07. Vandmiljøplan II, vådområder	28,4	20,0		
§ 23.52.08. Vandløbsforbedringer	1,0	1,0	1,0	1,0
§ 24. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri:				
§ 24.23.03.30. Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger	165,8	65,7	56,9	56,9
§ 24.23.03.35. Vådområder (miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger)	58,8			
§ 24.23.03.40. Demonstrationsprojekter, græsningselskaber og naturplaner	5,0	4,0	3,3	3,3

Det forudsættes, at der fra lovens ikrafttræden ud over de hidtidige formål under ovennævnte ordninger/bevillinger under Miljøministeriet via tilskud til amtskommunerne kan afholdes udgifter til tilskud og erstatninger i forbindelse med aftaler og afgørelser efter kapitel 2 a. Der henvises endvidere til bemærkningerne til § 19 h. Det bemærkes, at for så vidt angår anvendelsen af de nævnte bevillinger under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri vil denne medvirke til indsatsen i Natura 2000 områderne, hvilket forventes at mindske behovet for og omfanget af de aftaler og afgørelser som amtsrådet træffer efter kapitel 2 a. Disponeringen af bevillingerne sker ved frivillige aftaler mellem de pågældende lodsejere eller brugere af arealerne og Direktoratet for FødevarerEhvery.

I forbindelse med målretningen af de statslige bevillinger, jf. tabellen ovenfor, vil der ved disponeringen af midlerne blive lagt vægt på størst mulig EU-medfinansiering. Da de økonomiske vurderinger vedrørende Natura 2000-indsatsen på nuværende tidspunkt er usikre, er det ikke muligt at foretage en særskilt budgettering af udgifterne. Når udgifterne i løbet af de kommende år kan opgøres mere sikkert, kan der evt. på de årlige finanslove foretages særskilt budgettering af de statslige udgifter inden for rammerne af ovennævnte bevillinger.

Det bemærkes, at naturforvaltningsområdet fra og med 2004 sammen med statsvirksomhedsbevillingen til Skov- og Naturstyrelsen (finanslovens § 23.51.01.) er omfattet af en bevillingsteknisk omlægning, såle-

des at midler til naturbeskyttelse og friluftsliv på statskovbrugets arealer, herunder arealer inden for Natura 2000 områderne, nu er indbudgetteret under naturforvaltningsområdet. Det drejer sig årligt i perioden 2004-2007 om nettoudgifter på henholdsvis 60,4 mio. kr., 58,3 mio. kr., 58,3 mio. kr. og 57,4 mio. kr. Disse midler vil også i et vist omfang indgå i den målretning og omprioritering af Miljøministeriets bevillinger til brug for varetagelsen af de internationale forpligtelser, idet staten ved Skov- og Naturstyrelsen ejer ca. en femtedel af Natura 2000 områdernes samlede landareal på ca. 359.000 ha. Endelig skal det bemærkes, at den igangværende vådområdeindsats i forbindelse med vandmiljøplan II finansieret af bevillinger under både Miljøministeriet og Fødevarerministeriet også kan medvirke til varetagelse af de internationale forpligtelser på naturbeskyttelsesområdet, uanset at indsatsens hovedformål er at reducere kvælstofudvaskningen til det åbne vandmiljø.

Forslaget til kapitel 2 a og de foreslåede ændringer til kapitel 4 om offentlighedens adgang til naturen kan give anledning til, at der vil blive indbragt flere afgørelser for Naturklagenævnet. Det er dog ikke muligt på nuværende tidspunkt at skønne over omfanget af den eventuelt yderligere klagesagsbehandling.

3.3. Amtskommunerne

Lovforslaget indebærer væsentlige nye opgaver for amtskommunerne på naturbeskyttelsesområdet, idet det er amtskommunerne, som skal varetage den aktive naturforvaltning. Det forventes, at opgaverne og de økonomiske konsekvenser vil være relativt begrænsede, indtil naturplanlægningen er gennemført i 2009, idet følgende aktiviteter dog iværksættes inden 2009, jf. forslaget til kapitel 2 a:

- behandling af skriftlige meddelelser efter § 19 b og
- behandling af sager efter § 19 f.

De forøgede administrative udgifter i amtskommunerne skønnes som følge heraf at udgøre gennemsnitligt ca. 2,0 mio. kr. årligt. Dertil kommer administrative udgifter i forbindelse med naturplanlægningen, jf. miljømålsloven, der ligeledes forventes at andrage 2 mio. kr. årligt, i alt 4 mio. kr. årligt.

Fra og med 2010, hvor der foreligger endeligt vedtagne naturplaner, vil amtskommunernes opgaver endvidere omfatte følgende efter forslagens kapitel 2 a:

- indgåelse af aftaler med ejere og brugere efter § 19 c,
- opfølgning vedrørende indgåede aftaler,
- behandling af sager efter §§ 19 d og 19 e.

Forøgede administrative udgifter i amtskommunerne skønnes som følge heraf at udgøre gennemsnitligt ca. 5,0 mio. kr. årligt. Fra og med 2010 skønnes de samlede administrative udgifter dermed at andrage ca. 9 mio. kr. årligt, men med faldende tendens efterhånden som der er indgået aftaler med lodsejere m.v. Det skønnes, at de samlede administrationsudgifter i årene efter 2011 kan nedbringes til ikke over 6 mio. kr. årligt.

Finansieringen af de amtskommunale, administrative udgifter efter nærværende lovforslag og efter miljømålsloven sker ved en omprioritering af det bloktilskud til naturforvaltning på 46 mio. kr. årligt (pris- og lønniveau 2004), som amtskommunerne allerede modtager, og som er finansieret inden for Miljøministeriets økonomiske ramme. Beløbet blev første gang overført med halvårsvirkning på bloktilskudsaktstykket fra 1992. Beløbet androg i 1992 pris- og lønniveau 35 mio. kr. årligt.

De ovenfor nævnte skøn foretaget af Skov- og Naturstyrelsen over de administrative udgifter i amtskommunerne som følge af nærværende lovforslag og som følge af naturplanlægningen, jf. miljømålsloven, har været drøftet med Amtrådsforeningen. I den forbindelse er der foretaget skøn over de samlede administrative udgifter i perioden 2004-2013. Skov- og Naturstyrelsens skøn over de samlede administrative udgifter i nævnte periode andrager ca. 54 mio. kr. Amtrådsforeningens tilsvarende skøn andrager ca. 161 mio. kr. Der er enighed om, at begge skøn er behæftet med usikkerheder.

Bloktilskuddet til naturforvaltning på 46 mio. kr. årligt andrager i alt 460 mio. kr. i perioden 2004-2013. Skov- og Naturstyrelsens skøn over de samlede administrative udgifter i samme periode andrager således ca. 12 % af det samlede bloktilskud. Amtrådsforeningens tilsvarende skøn andrager ca. 35 % af bloktilskuddet.

Uanset usikkerhederne ved de nævnte skøn må det forventes, at de administrative udgifter på langt sigt vil kunne nedbringes, når 1. generation af naturplanlægningen er gennemført, og aftaler m.v. med lodsejere vedrørende den aktive naturforvaltning i al væsentlighed er gennemført, således at langt hovedparten af bloktilskuddet kan anvendes til konkrete naturforvaltningsprojekter fortrinsvis i forbindelse med indsatsen i Natura 2000 områderne.

Det bemærkes, at de ovenfor anførte økonomiske skøn er foretaget på grundlag af det lovforslag, som var i offentlig høring. I forbindelse med høringen blev der foretaget ændringer af lovforslaget, således at ny generel regulering i Natura 2000 områderne er taget

ud af forslaget, og i konsekvens heraf er anmeldelsesordningen, jf. § 19 b, blevet udvidet. Det vurderes, at disse ændringer samlet set ikke ændrer væsentligt ved de ovenfor anførte økonomiske skøn.

Det bemærkes endvidere, at Amdsrådsforeningen ikke er enig i den foreslåede finansieringsmodel vedrørende Natura 2000 indsatsen bestående af en omprioritering af bloktilskuddet til naturforvaltning kombineret med statslige tilskud, jf. ovenfor i afsnit 3.2. Foreningen ønsker derimod, at amtskommunerne får direkte rådighed over de nødvendige, økonomiske midler. Der er efter regeringens opfattelse ikke grundlag for at overføre statslige midler til amtskommunerne til Natura 2000 indsatsen, da omfanget af de samlede udgifter er behæftet med betydelig usikkerhed, og hovedparten af indsatsen i øvrigt først vil finde sted efter 2009.

Det er derimod regeringens opfattelse, at der på grundlag af den foreslåede finansieringsmodel skal være et tæt samarbejde mellem amtskommunerne og staten for herved at sikre en prioriteret indsats i Natura 2000 områderne. Et tæt samarbejde mellem amtskommunerne og staten har også kendetegnet indsatsen i forbindelse med eksempelvis vandmiljøplanerne.

Miljøministeriet ved Skov- og Naturstyrelsen vil efter lovforslagets vedtagelse i Folketinget indlede nærmere drøftelser med Amdsrådsforeningen og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri om dels den nærmere tilrettelæggelse af tilskudsadministrationen i forhold til amtskommunerne og dels om målretningen af de tilskudsordninger under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, som kan medvirke til opfyldelse af de internationale forpligtelser på naturbeskyttelsesområdet.

Lovforslaget indebærer endvidere en besparelse for amtskommunerne på 1,3 mio. kr. årligt i forbindelse med ophævelsen af bestemmelsen i § 64, stk. 2, om nedsættelse af grønne råd i amtskommunerne. Da de grønne råd blev lovpligtige i 1992, blev amtskommunerne kompenseret med beløbet. Beløbet blev første gang overført på bloktilskudsakstykke fra 1992 (1,0 mio. kr. i 1992 pris- og lønniveau).

De foreslåede ændringer til kapitel 4 om offentlighedens adgang til naturen skønnes samlet set at være omkostningsmæssigt neutrale eller i hvert fald kun at medføre begrænsede administrative meromkostninger for amtskommunerne. Den foreslåede anmeldelsesordning i forbindelse med nedlæggelse af veje og stier i det åbne land af væsentlig rekreativ betydning er ny. Selvom det ikke er muligt at skønne over, hvor mange anmeldelser amtskommunerne vil modtage, og hvilken sagsbehandling dette kan foranledige, vurde-

res det, at de administrative meromkostninger til denne ordning og de øvrige ændringer vil blive modsvaret af lettelser i det arbejde, amtskommunerne i forvejen varetager i forbindelse med sikring af befolkningens rekreative færdselsmuligheder.

3.4. Kommunerne

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for kommunerne.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Det forudsættes at lodsejere og brugere af arealer, der omfattes af regulering efter forslaget til nyt kapitel 2 a, ydes økonomisk kompensation for tab, jf. ovenfor.

De foreslåede ændringer til kapitel 4 om offentlighedens adgang til naturen, specielt de nye regler om nedlæggelse af veje og stier af væsentlig rekreativ betydning, kan have visse økonomiske konsekvenser for landbrugerhvervet, bl.a. som følge af, at amtsrådet får mulighed for at forhindre, at et eksisterende vej- eller stiareal nedlægges og inddrages i driften. Konsekvenserne kan ikke nærmere kvantificeres, men vurderes at være beskedne.

Begrænsningen af de midlertidige retsvirkninger af fredningsforslag, mens forslagene er under behandling i fredningsnævnet, vil betyde en lempelse af de byrder for erhvervslivet, der er forbundet med gennemførelsen af fredninger.

Den foreslåede ændring af museumsloven om lov hjemmel til at stille vilkår om en arkæologisk undersøgelse ved afgørelser om dispensation fra forbuddet mod at foretage ændringer af fortidsminder, vil kun blive benyttet i et begrænset omfang, da der netop er tale om undtagelsesvise dispensationer fra et forbud.

5. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget giver hjemmel til den nødvendige indsats for at bevare og genoprette gunstig bevaringsstatus i de internationale naturbeskyttelsesområder. Dette vil være et væsentligt bidrag til sikring af biodiversiteten, og derfor have en positiv effekt på miljøet.

Endvidere vil ændringerne af reglerne om offentlighedens adgang have en positiv betydning for befolkningens rekreative muligheder.

6. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget gennemfører dele af Rådets direktiv nr. 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle med senere ændringer (fuglebeskyttelsesdirektivet) og af Rådets direktiv nr. 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og

F. t. l. vedr. naturbeskyttelse m.v.

planter med senere ændringer (habitatdirektivet). Der henvises i øvrigt til afsnit 2.1.

7. Forholdet til anden lovgivning

Reguleringen til gennemførelse af naturbeskyttelsesdirektiverne har sammenhæng med de tilsvarende regler, som vil blive foreslået i forslaget til ny skovlov, samt med lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven).

Forslaget til opfyldelse af adgangsftalen har sammenhæng med mark- og vejfredsloven.

Udover disse sammenhænge, som er beskrevet nedenfor, indeholder lovforslaget mindre konsekvensændringer i planloven og vandløbsloven.

7.1. Lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder.

Denne lov er vedtaget i Folketinget den 11. december 2003 (Lov nr. 1150 af 17. december 2003). Efter denne lov skal amtsrådene udarbejde Natura 2000-planer for de internationale naturbeskyttelsesområder – bortset fra de skovbevoksede fredskovpligtige arealer – og amtsrådene bliver efter lovforslaget forpligtet til at gennemføre disse planer. Planerne vil således udgøre grundlaget for amtsrådenes administration af de nye bestemmelser i naturbeskyttelsesloven.

7.2. Forslag til skovlov

Samtidig hermed fremsættes forslag til ny skovlov. Dette lovforslag indeholder ligeledes bestemmelser til gennemførelse af EU-naturbeskyttelsesdirektiverne. Skovloven indeholder således bestemmelser om myndighedernes pligt til at indgå aftale eller træffe afgørelse til gennemførelse af særlig drift. Disse foreslåede bestemmelser svarer til forslaget i naturbeskyttelsesloven.

7.3. Mark- og vejfredsloven

Generelt giver mark- og vejfredslovens § 17 offentligheden adgang til færdsel på veje og stier, medmindre ejeren ved færdselstavle eller andet lovligt opslag har tillkendegivet, at færdsel eller færdsel af den pågældende art er forbudt.

De gældende formuleringer i naturbeskyttelsesloven giver adgang til gående og cyklende færdsel på anlagte veje og befæstede stier i det åbne land og indskrænker ejerens ret til begrænse denne færdsel til situationer, hvor færdslen kan genere privatlivs-, produktions- eller naturinteresser.

Af forslaget fremgår det, at naturbeskyttelsesloven ikke begrænser den adgangsret, der følger af mark- og vejfredsloven, men alene indskrænker ejerens ret til

efter mark- og vejfredsloven at forhindre gående og cyklende færdsel på veje og stier i det åbne land, uanset om disse er befæstede eller ej. Der indføres derudover bestemmelser, der i ganske særlige tilfælde giver amtsrådet mulighed for at tilsidesætte ejerens forbud mod ridning på gennemgående private fællesveje.

8. Alternativ regulering

Der ses ingen muligheder for alternativ regulering, idet lovforslaget alene supplerer den hidtil utilstrækkelige gennemførelse af EU-direktiver i dansk ret.

9. Hørte myndigheder og organisationer

Lovforslaget har været sendt i høring til følgende myndigheder og organisationer:

Foreninger og interesseorganisationer m.v.:

Advokatrådet, Akademiet for de tekniske Videnskaber, Akademirådet, ALMA, Amternes Vadehavs-samarbejde, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Campingrådet, Danmarks Cykle Union, Danmarks Fiskeriforening, Danmarks Idræts-Forbund, Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerforbund, Danmarks Turistråd, Dansk Amatørfiskerforening af 1978, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Bilharziose Laboratorium, Dansk Botanisk Forening, Dansk Byggeri, Dansk Cyklistforbund, Dansk Dambrugforening, Dansk Handel og Service, Dansk Havbrugforening, Dansk Industri, Dansk Islandshesteforening, Dansk Kano og Kajak Forbund, Dansk Kulturhistorisk Museumforening, Dansk Landbrug, Dansk Land- og Strandjagtforening, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Rideforbund, Dansk Sejlunion, Dansk Skovforening, Dansk Sportsdykker Forbund, Dansk Vandrelaug, Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger, De danske Skovdyrkerforeninger, Den Kgl. Veterinær og Landbohøjskole, Det Økologiske Råd & Selskab, Dyrenes Beskyttelse, FATCH, Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark, Foreningen af Danske Naturhistoriske Museer, Foreningen af Danske Ral- og Sandsugere, Foreningen af Naturfredningsformænd og disses suppleanter i Danmark, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen Regnskovsgruppen Nepenthes, Friluftsrådet, Fritidshusejernes Landsforening, Greenpeace Danmark, GTS – Godkendt Teknologisk Service, Hedeselskabet, HTS – Handel, transport og Serviceerhvervene, Håndværksrådet, Kolonihaveforbundet, Kyst, Land & Fjord, Landbrugets Rådgivningscenter, Landbruksrådet, Landsforeningen for Bygnings- og Landskabskultur, Landsforeningen Levende Hav, MLK-Sammenslutningen, Naturhistorisk

Museum Århus, Naturrådet, NOAH, Nordisk Konservatorforbund, Parcelhusejernes Landsforening, Plantedirektoratet, SID, Verdensnaturfonden.

Offentlige institutioner m.v.:

Amtsrådsforeningen, Beskæftigelsesministeriet, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forsvarsministeriet, Frederiksberg kommune, Hovedstadens Udviklingsråd, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Justitsministeriet, Kirkeministeriet, Kommunernes Landsforening, Kulturmiljørådet i Århus Amt, Kulturmiljørådet i Bornholms Regionskommune, Kulturmiljørådet i Frederiksborg Amt, Kulturmiljørådet i Fyns Amt, Kulturmiljørådet i Københavns Amt, Kulturmiljørådet i Københavns og Frederiksberg kommuner, Kulturmiljørådet i Nordjyllands Amt, Kulturmiljørådet i Ribe Amt, Kulturmiljørådet i Ringkøbing Amt, Kulturmiljørådet i Roskilde Amt, Kulturmiljørådet i Storstrøms Amt, Kulturmiljørådet i Sønderjyllands Amt, Kulturmiljørådet i Vejle Amt, Kulturmiljørådet i Vestsjællands Amt, Kulturmiljørådet i Viborg Amt, Kulturministeriet, Københavns Amtsmuseumsråds Forretningsudvalg, Københavns Kommune, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Museumsrådet for Bornholms Regionskommune, Museumsrådet for Frederiksborg Amt, Museumsrådet for Fyns Amt, Museumsrådet for København og Frederiksberg, Museumsrådet for Københavns Amt, Museumsrådet for Nordjyllands Amt, Museumsrådet for Ribe Amt, Mu-

seumsrådet for Ringkøbing Amt, Museumsrådet for Roskilde Amt, Museumsrådet for Storstrøms Amt, Museumsrådet for Sønderjyllands Amt, Museumsrådet for Vejle Amt, Museumsrådet for Vestsjællands Amt, Museumsrådet for Viborg Amt, Museumsrådet for Århus Amt, Skatteministeriet, Statsministeriet, Trafikministeriet, Udenrigsministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet.

10. Virksomhedspanel

Lovforslaget har været forelagt Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i ErhvervsRegulering (CKR) med henblik på vurdering af, om forslaget var velegnet til test i et af Økonomi- og Erhvervsministeriets virksomhedspaneler.

CKR vurderer, at loven medfører mindre administrative byrder for landmænd m.v., der skal bruge tid på at anmelde ændring af aktiviteter i internationale naturbeskyttelsesområder og nedlæggelse af veje og stier med væsentlig rekreativ betydning. Der er således tale om en relativ enkel administrativ byrde.

Skov- og Naturstyrelsen har oplyst CKR om, at de internationale naturbeskyttelsesområder dækker godt 8 pct. af Danmarks samlede landareal. På denne baggrund vurderer CKR, at lovforslaget ikke bør testes i et virksomhedspanel, da CKR vurderer at den administrative byrde, som en sådan undersøgelse vil medføre for de berørte virksomheder, ikke står mål med resultaterne.

Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Amtskommunerne får mindreudgifter på 1,3 mio. kr. årligt	Der vil være betydelige merudgifter i amtskommunerne især efter 2009, som dækkes via målretning af statslige bevillinger og via omprioriteringer af eksisterende bloktilskud
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og amtskommuner	Administration vedrørende grønne råd bortfalder	Lovforslaget vil give især amtskommunerne en forøget administration, som finansieres via omprioritering af eksisterende bloktilskud
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen eller kun meget begrænsede merudgifter
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Begrænset meradministration i forbindelse med anmeldelsesordning vedr. nedlæggelse af veje og stier og med anmeldelsesordningen indenfor de internationale naturbeskyttelsesområder
Miljømæssige konsekvenser	Øget beskyttelse indenfor de internationale naturbeskyttelsesområder og af overdrevene.	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Der henvises til afsnit 6	

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Bestemmelsen fastlægger, at lovforslaget indeholder bestemmelser, der gennemfører habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet, og at dette fremover vil fremgå af fodnote til lovens titel.

Til nr. 2

Med den foreslåede ændring indføres beskyttelse af samtlige biologiske overdrev. Herved sikres også beskyttelsen af en række overdrevsnaturtyper, som Danmark er forpligtet til at beskytte efter habitatdirektivet.

Med vedtagelsen af naturbeskyttelsesloven i 1992 blev den generelle beskyttelse af naturtyper i lovens § 3 udvidet til at omfatte ferske enge og overdrev. Hensigten med den foreslåede udvidelse af beskyttede naturtyper var at forhindre yderligere reduktion af de udyrkede og ekstensivt dyrkede arealer for at bevare det rige og særlige dyre- og planteliv, der er tilknyttet disse områder, samt at bevare dem som værdifulde

landskabselementer og som et led i at sikre et godt miljø.

I bemærkningerne til 1992-loven er redegjort indgående for den typiske baggrund for et overdrevs opståen, samt for hvilke kriterier overdrevene skulle defineres ud fra.

Overdrev er således defineret som lysåben, græs- og urtedomineret vegetation på tør bund, typisk med græsning eller høslæt som kulturpåvirkning eller uden landbrugsmæssig drift.

Skov- og Naturstyrelsen udarbejdede på baggrund af lovens forarbejder en vejledning om registrering af de beskyttede naturtyper. Amterne gennemførte en registrering på baggrund af de i vejledningen opstillede kriterier, og administrerede beskyttelsesordningen i overensstemmelse hermed.

Registreringen af overdrev omfatter bl.a. alle biologiske overdrev, dvs. græsarealer, der opfylder de vegetationsmæssige og jordbundsmæssige kriterier, uanset deres historiske oprindelse.

På landsplan udgør de biologiske overdrev ifølge amternes registreringer 0,6 pct. af landets areal eller ca. 26.000 ha.

Naturklagenævnet traf i en sag om registrering af overdrev på Jægerspris skydeterræn den 18. juni 2001 afgørelse om, at lovens tekst og bemærkninger var utilstrækkelige til at sikre beskyttelsen af de biologiske overdrev i det forudsatte omfang. Naturklagenævnet fastslog, at alene historiske overdrev og visse andre overdrev så som kystskrænter, klippeløkker m.fl. er omfattet af § 3. Herefter defineres ifølge Naturklagenævnet beskyttede overdrev som tilbageværende rester af de historiske overdrev, dvs. de arealer, der som »udmark« lå uden for vangene i landsbyfællesskabets tid, og som traditionelt blev brugt til græsning for husdyrene og eventuelt også høslet. Der er typisk tale om tørbundsarealer, der aldrig eller kun sjældent har været pløjet op. Derimod er overdrev, der ikke er historiske, kun i meget begrænset omfang omfattet af beskyttelsen, uanset om det opfylder de vegetations- og jordbundsmæssige kriterier.

Arealer, som på et tidspunkt har været intensivt dyrket, men siden opgivet som dyrkningsjord, og nu er domineret af overdrevsvegetation, vil efter Naturklagenævnets afgørelse næppe være omfattet af beskyttelsen, selv om arealerne ikke har været i omdrift i en længere årrække. Det samme gælder tidligere råstofgrave, hvor der har indfundet sig overdrevsvegetation.

Det vurderes, at Naturklagenævnets afgørelse indebærer, at det areal, som amterne har registreret som beskyttet overdrevsareal, og i perioden 1992-2001 har administreret efter lovens § 3 om beskyttelse af overdrev, reduceres med 60-70%.

Naturklagenævnet har ikke siden afgørelsen i juni 2001 truffet afgørelser, der i nævneværdigt omfang har bidraget til fortolkningen af det historiske overdrevsbegreb m.v., og der findes ikke historiske kort og data, som kan udgøre et fyldestgørende grundlag for at afgøre med rimelig sikkerhed, om et overdrev kan kategoriseres som historisk.

Der er endnu ikke gennemført en ny registrering af historiske overdrev i overensstemmelse med Naturklagenævnets afgørelse.

Efter habitatdirektivet er Danmark forpligtet til at beskytte en række naturtyper, som bør henregnes til naturtypen overdrev. Det drejer sig om otte naturtyper, hvoraf tre er overdrev på mere eller mindre kalkrig jordbund (naturtype 6120, 6210 og 6230), to er overdrevsvegetation på flyvesand (naturtype 2130 og 2330), to er på klippegrund (naturtype 8220 og 8230), og den sidste drejer sig om kystskrænter (naturtype 1230) Endvidere udskiller habitatdirektivet krat på overdrev som fire forskellige naturtyper, som også hører til overdrevsvegetationen (naturtype 2160, 2170 2250 og 5130). Det skønnes, at der er ca. 7.000 ha

overdrev i internationale naturbeskyttelsesområder. Der er i vidt omfang sammenfald mellem de overdrev, som Danmark er forpligtet til at beskytte i medfør af habitatdirektivet, og de biologiske overdrev.

Det foreslås, at den generelle beskyttelse af visse overdrev efter § 3 udvides til at omfatte alle biologiske overdrev (hvoraf historiske overdrev er en delmængde), der - i overensstemmelse med størrelsesgrænsen i § 3 - er større end 2.500 m². Beskyttelsen gælder også for overdrev på lokaliteter, der er fredskovspligtige.

Den grundlæggende forudsætning for, at et areal kan betegnes som et overdrev, er tørre jordbundsforhold og vegetationens sammensætning. De definitioner, der fremgår af 1992-lovens bemærkninger om biologiske, egnskarakteristiske og landskabelige forhold, skal fortsat lægges til grund ved afgrænsningen af beskyttede overdrev.

Den allerede gennemførte registrering af de beskyttede biologiske overdrev vil blive lagt til grund for administrationen af den foreslåede beskyttelse af alle biologiske overdrev, idet det dog præciseres, at intensiv opdyrkning skal være opgivet for mindst 30-50 år siden.

Med intensiv opdyrkning henvises til omlægning/oppløjning af det pågældende areal med flerårig dyrkning af afgrøde eller med intensiv anvendelse af hjælpestoffer som gødskning og pesticider og evt. kalkning. Der skelnes således mellem intensiv opdyrkning og ekstensiv drift af overdrev med græsning, høslet, evt. rydning af træ- og buskopvækst og ukrudt forstået som pletvise bevoksninger med vegetation, som ikke er egnet til græsning, f.eks. tidsler.

Med de 30-50 år præciseres det, at der skal gå en lang årrække, før et område har udviklet sig til et overdrev i lovens forstand. Om det kræver 30 eller 50 år, før der i det konkrete tilfælde er udviklet et overdrev, vil afhænge af de lokale forhold. Kriteriet skal anvendes i en sammenhæng med kriterierne om jordbund og vegetation. Der bliver således ikke automatisk tale om et overdrev i lovens forstand, blot fordi et areal ligger udrykket hen/afgræsses i 30-50 år.

Ved at indføre beskyttelsen af alle biologiske overdrev, vil disse som forudsat kunne vokse sig ind i og ud af beskyttelsen i lighed med de øvrige naturtyper og under hensynstagen til deres naturlige, økologiske udvikling. En sådan udvikling vil dog som anført ovenfor foregå over en længere årrække.

Den hidtidige administration af beskyttelsen af overdrev har kun i ringe omfang givet anledning til klagesager, fordi det har været muligt relativt entydigt at definere overdrevene, og fordi der normalt er tale

om meget marginale landbrugsjorder, der ikke er knyttet nævneværdig landbrugsmæssig, økonomisk interesse til, eller jorder helt uden landbrugsmæssig interesse.

Forbuddet mod tilstandsændringer har retsvirkninger i lighed med de øvrige beskyttede naturtyper efter lovens § 3. Forbuddet mod tilstandsændringer forhindrer således ikke, at hidtidig lovlig drift kan fortsætte. Amtsrådet kan i særlige tilfælde dispensere fra forbuddet, jf. § 65, stk. 3.

Beskyttelsen af biologiske overdrev er en generel erstatningsfri regulering svarende til beskyttelsen af de øvrige beskyttede naturtyper og anden generel regulering på natur- og miljøområdet og begrundet i almene hensyn m.v.

Til nr. 3

Naturbeskyttelseslovens bestemmelser om sten- og jorddiger foreslås ophævet som konsekvens af overflytningen til Kulturministeriet i 2001.

Til nr. 4

Lovforslagets § 1, nr. 4, svarer i det væsentlige indholdsmæssigt til de gældende regler, men er ændret redaktionelt som følge af ændringerne af naturbeskyttelsesloven i 1994, jf. lov nr. 439 af 1. juni 1994, og i 1999, jf. lov nr. 282 af 12. maj 1999, om beskyttelse af kystområderne.

Med den nævnte lovændring er klitfredningslinjen og strandbeskyttelseslinjen generelt udvidet fra 100 m til 300 m, dog er 100 m linjen opretholdt i sommerhusområder. Efter loven blev linjerne på strækninger, der er berørt af bebyggelse, ved bekendtgørelser for de enkelte amter ved ministerens bestemmelse fastlagt nærmere kysten end 100 m/300 m. Ministerens beslutning er truffet efter indstilling fra den midlertidigt nedsatte Strandbeskyttelseskommission, der på baggrund af en gennemgang af de kyststrækninger, der er berørt af bebyggelse og lignende, har indstillet, hvor beskyttelseslinjerne kan fastsættes nærmere kysten end 300 m/100 m, eller hvor de helt kan ophæves.

Klitfredningslinjen har på en række strækninger forløbet i større afstand fra kysten end 100 m, hvilket ved ministerens bestemmelse er fastholdt, hvor der efter en konkret vurdering er risiko for sandflugt. De dybere klitfredninger op til 500 m fra basislinjen, jf. § 9, samt fredninger af bl.a. indlandsklitter, der er gennemført efter sandflugtsloven, er også opretholdt.

Med ændringen kom strandbeskyttelseslinjen ligesom klitfredningslinjen til at ligge fast og følger ikke længere automatisk ændringer i basislinjen, dvs. i grænsen for begyndelsen af den sammenhængende landvegetation. Modsat strandbeskyttelseslinjen er

klitfredningslinjen ikke rykket automatisk med ændringer i basislinjen, der for klitfredningens vedkommende er strandbreddens inderste grænse, men er ved miljøministerens bestemmelse med års mellemrum blevet revideret, når ændringer i kysten eller sandflugtsforholdene har gjort det nødvendigt. I lovforslaget er det derfor præciseret, at beskyttelseslinjerne ligger fast og kan have et andet forløb end 300 m/100 m fra basislinjen, hvis miljøministeren har truffet bestemmelse herom ved fastlæggelsen af linjernes forløb.

Bestemmelsen om revision af klitfredningslinjen er redaktionelt flyttet til ny § 69 a, hvor også revisionsbestemmelsen vedrørende strandbeskyttelseslinjen findes. Der henvises herom til bemærkningerne til ny § 69 a.

Efter ikrafttrædelsen af 1999-loven er det muligt for berørte lodsejere til enhver tid at få oplyst hos Skov- og Naturstyrelsen, hvor linjen forløber på ejendommen. Linjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Efter § 8, stk. 7, i den gældende lov er en række tilstandsændringer generelt undtaget fra forbuddet. I modsætning til arealer omfattet af strandbeskyttelseslinjen har det ikke hidtil været tilladt at opsætte hegn på klitfredede arealer, idet hegning kan medvirke til uheldige aflejringer af sand eller være til gene for udførelsen af dæmpningsarbejder. Endvidere har græsning ikke været tilladt, idet græsning kan forårsage forøget risiko for sandflugt, når vegetationen fjernes eller ødelægges.

Med den generelle udvidelse af klitfredningslinjen er der nu på nogle strækninger omfattet flere arealer, der er uden klitdannelser, og som udnyttes jordbrugsmæssigt, ligesom det er tilfældet for strandbeskyttelseslinjen.

Det er derfor foreslået, at bestemmelsen, der i forslaget er blevet stk. 5, suppleres med et nyt nr. 3, hvorefter sædvanlige jordbrugshegn på arealer, der hidtil lovligt er udnyttet landbrugsmæssigt, undtages fra forbuddet mod tilstandsændringer. Ligeledes foreslås disse landbrugsarealer fritaget fra forbuddet mod græsning, jf. stk. 5, nr. 2, så de kan anvendes som tilsvarende arealer indenfor strandbeskyttelseslinjen.

Forbuddet mod tilstandsændringer i stk. 1 indebærer, at enhver ændring af tilstanden kun kan ske efter forudgående godkendelse. Efter de gældende regler antages det dog, at almindelige vedligeholdelsesarbejder som maling, udskiftning af tagplader og vinduer, der ikke indebærer ændring af en bygning, kan ske uden tilladelse. En tilladelse hertil vil blive meddelt, hvis der søges herom. Andre bygningsarbejder, der

medfører ændringer i tilstanden, forudsætter derimod tilladelse.

Med henblik på at klargøre retstilstanden er det i stk. 5, nr. 7, foreslået, at mindre vedligeholdelsesarbejder, der kan ske, uden at bygningshøjden øges, kan udføres uden tilladelse. Det betyder, at undtagelsen omfatter vedligeholdelsesarbejder, der indebærer mindre ændringer, f.eks. udskiftning af vinduer og tag. Undtagelsen gælder alene mindre vedligeholdelsesarbejder, dvs. den omfatter ikke udskiftning af f.eks. små vinduer med panoramavinduer eller ombygning af terrasser til havestuer og lignende. På grund af de særlige beskyttelseshensyn, der gælder ved kysterne, er det præciseret, at bygningshøjden ikke må forøges udover i ubetydeligt omfang.

Undtagelsen omfatter ikke ændringer af en bygning med henblik på ændret anvendelse, til f.eks. ibrugtagning til beboelse, idet ændret anvendelse, herunder ibrugtagning til beboelse, butikserhverv, restaurant eller lignende fortsat forudsættes omfattet af kravet om tilladelse. Konkrete vilkår om f.eks. placering og udformning af en bygning, der er knyttet til tidligere afgørelser om dispensation, skal fortsat overholdes.

Bestemmelsen i § 8, stk. 6, om, at miljøministeren kan fastsætte regler om anlæg, der tillige vedrører søterritoriet, er ændret redaktionelt, så den er identisk med den tilsvarende bestemmelse i § 15 om strandbeskyttelseslinjen. Der er ikke tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens indhold.

Til nr. 5

Naturbeskyttelseslovens bestemmelser om fortidsminder – bortset fra byggelinjebestemmelsen i lovens § 18 - foreslås ophævet som konsekvens af overflytningen til Kulturministeriet. Det bilag om de forskellige typer af beskyttede fortidsminder, der er knyttet til lovens § 12, stk. 1, foreslås ligeledes ophævet. Der henvises til bemærkningerne til nr. 10.

Til nr. 6

Forslaget indeholder en redaktionel ændring af bestemmelsen, således at bestemmelsen så vidt muligt svarer til § 8 om klitfredningslinjen. Det er i stk. 2 om strandbeskyttelseslinjens forløb præciseret, at linjen nu ligger fast, således som den er fastlagt ved miljøministerens bestemmelse efter § 15 b, stk. 3, ved ikrafttrædelsen af lov nr. 439 af 1. juni 1994, som ændret ved lov nr. 282 af 12. maj 1999 om den udvidede klitfrednings- og strandbeskyttelseslinje.

Det er muligt for berørte lodsejere til enhver tid at få oplyst hos amtet, hvor linjen forløber på ejendom-

men. Linjen er, som det fremgår af stk. 3, registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Om den foreslåede bestemmelse i § 15, stk. 4, nr. 6, om mindre vedligeholdelsesarbejder henvises til bemærkningerne til den tilsvarende bestemmelse vedrørende klitfredningslinjen.

Til nr. 7

Med ikrafttrædelsen af den udvidede klitfrednings- og strandbeskyttelseslinje efter lov nr. 439 af 1. juni 1994 om ændring af naturbeskyttelsesloven og planloven, som ændret ved lov nr. 282 af 12. maj 1999, er arbejdet med fastlæggelsen af de nye linjer afsluttet.

Den midlertidigt nedsatte Strandbeskyttelseskommission har med ikrafttrædelsen af de nye linjer, samt med færdiggørelsen af afgørelser i medfør af bekendtgørelse nr. 801 af 5. oktober 1995 om en overgangsordning vedrørende beplantning på jordbrugsejendomme indenfor klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen, afsluttet sit arbejde.

Med den foreslåede bestemmelse nedlægges kommissionen formelt, og bestemmelserne vedrørende kommissionen og fastlæggelsen af de udvidede beskyttelseslinjer ophæves.

Bestemmelsen i § 15 b, stk. 4 og 5, om, at der foretages registrering i matriklen og notering i tingbogen af beskyttelseslinjerne, overføres til § 69, der vedrører ændringer af klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjens forløb. Der henvises til bemærkningerne hertil.

Til nr. 8, 9 og 10

Bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 18 om en beskyttelseslinje omkring fortidsminderne blev ikke overført til Kulturministeriet, da beskyttelsen hovedsagelig har landskabeligt sigte. De bestemmelser om fortidsminderne, som er overført til Kulturministeriet, foreslås i lovforslagets § 4 overført til museumsloven. Bestemmelsen om beskyttelseslinjen foreslås ændret i overensstemmelse hermed. Stk. 3 indeholder en beskrivelse af, hvilke fortidsminder der ikke har beskyttelseslinje. I den gældende § 18 fremgår undtagelserne som en henvisning til et bilag, der er knyttet til lovens § 12. Bilaget angiver, hvorledes de forskellige typer fortidsminder er beskyttet, og om disse fortidsminder har eller ikke har beskyttelseslinjer. Da dette bilag nu foreslås ophævet sammen med § 12, foreslås i stedet et bilag til § 18 med angivelse af, hvilke synlige, beskyttede fortidsminder der ikke har byggelinjer. Der er ikke hermed tilsigtet nogen ændring i afgrænsningen af, hvilke fortidsminder der har beskyttelseslinje efter § 18.

Til nr. 11

Til kapitel 2 a

Forslaget til et nyt kapitel 2 a i naturbeskyttelsesloven indeholder de bestemmelser, som er nødvendige for at supplere den hidtidige gennemførelse af EU-naturbeskyttelsesdirektiverne. Både bestemmelserne om bevaringsforanstaltninger og bestemmelserne om erstatning og tilskud er nye i loven og skal kun finde anvendelse i forbindelse med de internationale naturbeskyttelsesområder. De foreslås derfor indsat som et nyt selvstændigt kapitel. Baggrunden for forslagene og hovedindholdet af bestemmelserne er nærmere beskrevet i de almindelige bemærkninger afsnit 2.1.

Til § 19 a

Efter forslaget § 19 a er amtsrådet forpligtet til at gennemføre de foranstaltninger, som fremgår af Natura 2000-planen efter reglerne i lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområde, dvs. foranstaltninger, som er nødvendige for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter, som området er udpeget for, at undgå betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for, eller at sikre eller genoprette naturtypernes eller arternes bevaringsstatus.

Det forudsættes, at amtsrådet som udgangspunkt søger at opnå de nødvendige ændringer af driften ad frivillighedens vej gennem aftaler med lodsejeren, jf. § 19 c. Hvis det ikke er muligt at indgå aftaler på rimelige vilkår, og inden for rimelig tid, skal amtsrådet træffe en afgørelse, der fastlægger de nødvendige indgreb i driften, jf. § 19 d. Det vurderes at være muligt at indgå aftaler i mange tilfælde, da der ofte vil være tale om arealer med begrænset landbrugsmæssig interesse.

I visse særlige situationer kan truslen mod en habitattypen mv. være så overhængende, at der er behov for et hurtigt indgreb for at afværge truslen, jf. § 19 e.

Til § 19 b

Danmark er forpligtet til efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 2, at undgå forringelse af en række naturtyper og levesteder for arter.

Efter artikel 6, stk. 3, skal alle projekter og planer, der væsentligt kan påvirke de internationale naturbeskyttelsesområder under hensyntagen til bevaringsmålsætningen for området, underkastes en konsekvensvurdering.

Med forslaget til § 19 b skabes der grundlag for at supplere den hidtidige implementering af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, ved at tilvejebringe grundla-

get for en forudgående konsekvensvurdering af visse projekter i det åbne land. Ordningen skal kun gælde for aktiviteter, der ikke kræver tilladelse eller i øvrigt skal forelægges myndighederne. Bestemmelsen indeholder også elementer, der supplerer den gældende implementering af artikel 6, stk. 2, da ændringer i tilstanden af visse naturtyper, der ikke i dag er omfattet af en generel beskyttelse, omfattes af bestemmelsen om forudgående vurdering og dermed har karakter af foranstaltninger, der træffes for at undgå eventuelle forringelser. Bestemmelsen indeholder krav om, at en række aktiviteter i de internationale naturbeskyttelsesområder skal anmeldes til amtsrådet, før de iværksættes. Anmeldelsen skal ske med henblik på amtsrådets vurdering af, om iværksættelse er i overensstemmelse med de hensyn til arter og naturtyper, der skal varetagelse i områderne.

I dag skal de fleste konkrete aktiviteter vurderes for deres virkninger på arter og naturtyper i de internationale naturbeskyttelsesområder, inden de kan igangsættes, jf. bekendtgørelse nr. 477 af 7. juni 2003 om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder. Det gælder bl.a. aktiviteter, der kan ændre på naturtilstanden i en række naturtyper (lovens § 3) eller kræver en landzonetilladelse. Lovbestemte planer, der kan have betydning for arealanvendelsen, er eller vil blive omfattet af reglerne i bekendtgørelsen om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder.

Begrebet »projekter« er ikke nærmere defineret i habitatdirektivet. Det kan være vanskeligt at definere en præcis grænse mellem projekter, der forudsætter konsekvensvurdering efter artikel 6, stk. 3, og igangværende aktiviteter, der forudsætter iværksættelse af foranstaltninger for at undgå forstyrrelser eller forringelser efter artikel 6, stk. 2. F.eks. vil visse former for almindelig landbrugsmæssig drift, som i dag ikke kræver forudgående tilladelse, formentlig falde ind under direktivets projektbegreb (eksempelvis skift fra etårige til flerårige afgrøder), mens andre former for landbrugsmæssig drift (eksempelvis gradvis intensivering i græsningsintensitet) vil være igangværende aktiviteter, der - hvis de forringer eller forstyrrer i områderne - skal gøres op med på grundlag af artikel 6, stk. 2.

Efter forslaget præciseres nærmere i bilag 2 en række aktiviteter, som konkret vurderes at kunne falde ind under begrebet »projekter«, og som efter gældende lovgivning kan iværksættes uden forudgående tilladelse m.v., men som efter direktivet skal kunne gøres til genstand for en konsekvensvurdering. Baggrunden for udvælgelse af de konkrete aktiviteter er, at netop

de vurderes at kunne medføre væsentlig påvirkning af arter eller naturtyper.

Bilag 2 indeholder endvidere aktiviteter, hvor iværksættelse kan medføre væsentlig påvirkning af specifikke naturtyper, som ikke i forvejen er omfattet af en generel beskyttelse. Disse aktiviteter, der er afspejlet i bilaget, knytter sig til følgende naturtyper, som ikke er omfattet af en generel beskyttelse:

1. de § 3-naturtyper, som er under størrelsesgrænsen, samt vandløb, der ikke er udpeget som beskyttede,
2. skovnaturtyper og -levesteder, der ikke ligger i fredskov (kan omfatte op til 10 naturtyper), og
3. indlandssaltenge (naturtype 1340).

Derudover er følgende naturtyper kun delvis beskyttede:

1. hvide klitter og vandremiler (naturtype 2120 - især inden for klitfredningslinjen) og kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træer (naturtype 2180),
2. kystklitter med hhv. havtorn og gråris (naturtyper 2160 og 2170), kystklitter med enebær (naturtype 2250) og enebærkrat på overdrev (naturtype 5130),
3. bræmmer med høje urter langs vandløb eller skyggende skovbryn (naturtype 6430) og
4. klippenaturtyper (naturtype 1230, 8220 og 8230).

Naturtypenummeret angiver naturtypens nummer på habitatdirektivets bilag 1.

Kravet om konsekvensvurdering efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, omfatter projekter, der kan påvirke et internationalt naturbeskyttelsesområde, og er ikke begrænset til projekter indenfor området. Gennemførelsen af artikel 6, stk. 3, i Danmark skal imidlertid ses i sammenhæng med udpegningen af internationale naturbeskyttelsesområder.

De internationale naturbeskyttelsesområder omfatter således i mange tilfælde flere arealer end dem, der skal beskyttes efter direktiverne. Det skyldes bl.a., at afgrænsningen af områderne følger erkendbare træk i landskabet (veje, levende hegn m.v.), eller at arealerne er medtaget ud fra hensynet til anden hensigtsmæssig arrondering af området (fredningsgrænser el. lign.). De konkrete, beskyttelsesværdige lokaliteter vil således ofte være omkranset af arealer, der ikke rummer beskyttede arter eller naturtyper, og som f.eks. indgår i almindelig landbrugsdrift, men som er inkluderet i det internationale naturbeskyttelsesområde.

Aktiviteter, som i dag ikke kræver forudgående tilladelse m.v., og som væsentligt kan påvirke lokaliteter med beskyttede arter og naturtyper, vurderes således i mange tilfælde at foregå inden for grænserne af

det internationale naturbeskyttelsesområde. Hvis der tilvejebringes mulighed for at konsekvensvurdere sådanne aktiviteter inden for det internationale naturbeskyttelsesområde, vil det oftest være dækkende for det krav, der fremgår af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3.

Hvad angår de samme aktiviteter, som foregår uden for de internationale naturbeskyttelsesområder, og som eventuelt kan påvirke ind i områderne, er det uhyre vanskeligt at definere en erkendbar grænse for, hvornår aktiviteten dermed eventuelt vil blive omfattet af kravet om konsekvensvurdering efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. F. eks. er det ikke muligt på forhånd præcist at fastlægge, i hvilken afstand fra det internationale naturbeskyttelsesområde ændret gødningsanvendelse bør omfattes af anmeldeordningen. Det gør det uhyre vanskeligt at håndhæve kravet om anmeldelse, og en upræcis bestemmelse giver problemer i relation til de berørte lodsejeres retssikkerhed.

Sammenholdt med de ovennævnte betragtninger om dels afgrænsning af områderne, dels væsentligheden af påvirkningen fra ændrede aktiviteter inden for områderne foreslås det derfor at begrænse bestemmelsen til at stille krav om anmeldelse af de i bilag 2 nævnte aktiviteter inden for de internationale naturbeskyttelsesområder med henblik på en nærmere konsekvensvurdering.

Tilsvarende bestemmelse om konsekvensvurdering af visse aktiviteter i relation til fredskov er foreslået indføjet i skovloven. Derfor undtages fra anmeldeordningen i naturbeskyttelsesloven skovbevoksede, fredskovspligtige arealer i internationale naturbeskyttelsesområder, dvs. de arealer, for hvilke der efter § 14, stk. 1, i forslag til ny skovlov skal udarbejdes Natura 2000-skovplaner.

Efter forslaget er det kun de aktiviteter (projekter) i et beskyttelsesområde, der i dag ikke kræver forudgående tilladelse el.lign., som skal anmeldes til amtsrådet. De aktiviteter, der hermed er undtaget fra bestemmelsen, omfatter bl.a. alle de aktiviteter, der er opregnet i § 4, stk. 3, i bekendtgørelsen om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder og dermed i forvejen er omfattet af kravet om konsekvensvurdering.

Endvidere skal aktiviteter, hvis konsekvenser eventuelt allerede er konkret vurderet i naturplanen, heller ikke anmeldes til amtsrådet før iværksættelse.

Iværksættelse af aktiviteter uden for områderne vil på linje med aktiviteter, der ikke måtte være omfattet af anmeldeordningen, blive omfattet af retningslinjer i Natura 2000-planen, jf. §§ 19 c-19 d, eller af muligheder for i særlige tilfælde konkret at gribe ind over

for aktiviteter, der måtte forringe eller forstyrre beskyttede arter eller naturtyper, jf. §§ 19 e-19 f.

Amtsrådet skal inden en frist på 4 uger tage stilling til, om der er behov for nærmere at vurdere, om den anmeldte aktivitet kan iværksættes under hensyntagen til arter og naturtyper. Amtsrådets afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af aktiviteten og dermed udskyde eventuel iværksættelse af aktiviteten kan påklages til Naturklagenævnet i lighed med andre afgørelser efter loven.

Retsvirkningen af denne afgørelse foreslås dog begrænset til højst 6 måneder med mulighed for forlængelse. Forlængelsen kan være begrundet i f.eks. yderligere tid til at indgå en aftale efter § 19 c eller den tilstrækkelige tid til at foretage en revision af Natura 2000-planen. Hvis amtsrådet inden udløbet af den periode vurderer, at aktiviteten ikke kan iværksættes, og lodsejeren fastholder ønsket om at iværksætte den pågældende aktivitet, kan det blive nødvendigt at indgå en aftale efter § 19 c eller træffe en afgørelse efter § 19 d, § 19 e eller § 19 f, som kan indebære en begrænsning i aktiviteten på vilkår eller et egentligt forbud. Dette kan i givet fald forudsætte en forudgående ændring af Natura 2000-planen.

Det foreslås endvidere, at 6 måneders-fristen suspenderes, såfremt amtsrådets afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af den anmeldte aktivitet rettidigt påklages. Fristen begynder i det tilfælde først at løbe, når Naturklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen.

Bestemmelsen i stk. 5 svarer til lovens § 66, stk. 2, hvorefter en tilladelse bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er meddelt. Begrundelsen for denne tidsbegrænsning er den samme som for begrænsningen i § 66, stk. 2, nemlig at forholdene i løbet af den nævnte periode kan være forandret på en sådan måde, at det efter de 3 års forløb ikke længere er acceptabelt i forhold til naturbeskyttelsesinteresserne at opretholde den stiltiende accept af iværksættelse af aktiviteten.

Bemyndigelsen i stk. 6 agtes udmøntet i en bekendtgørelse, der nærmere fastlægger, hvilke procedurer m.v. amtsrådet skal følge i forbindelse med behandling af meddelelser efter stk. 1.

Det bemærkes, at fortløbende landbrugsmæssig drift, hvor der ikke sker ændringer i driften, der i sig selv væsentligt kan påvirke området, men hvor en fortsat, vedvarende drift på længere sigt kan påvirke bevaringsstatus negativt, vil blive omfattet af de regler, som er foreslået med § 19 c og §§ 19 d-19 f.

Reglerne gælder endvidere kun for aktiviteter, der agtes iværksat efter lovens ikrafttræden.

Til §§ 19 c-19 d

Habitatdirektivet forpligter medlemsstaterne til at opretholde eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de enkelte naturtyper og levesteder, jf. direktivets artikel 2, stk. 2. Til dette formål skal medlemslandene på den ene side træffe foranstaltninger for at undgå forringelser af naturtyper og levesteder for arter og betydelige forstyrrelser af arter, som områderne er udpeget for at beskytte, jf. habitatdirektivets artikel 6, stk. 2. På den anden side skal medlemsstaterne iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, der kan opfylde arternes og naturtypernes økologiske behov, jf. artikel 6, stk. 1. I fuglebeskyttelsesområderne skal medlemsstaterne træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte områderne, jf. fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4.

Den gældende lov, især § 3 og § 8, samt forslaget til ændring af § 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 2, der supplerer § 3, indebærer en grundlæggende, generel beskyttelse af de naturtyper og levesteder for arter, som området er udpeget for. Samlet set er denne beskyttelse et meget væsentligt bidrag til at beskytte områderne mod fremtidige forringelser og forstyrrelser, jf. habitatdirektivets artikel 6, stk. 2.

Denne »passive« beskyttelse er imidlertid ikke tilstrækkelig i de tilfælde, hvor der er behov for at undgå forringelser eller forstyrrelser fra igangværende aktiviteter (artikel 6, stk. 2) eller hvor der er behov for at iværksætte særlige bevaringsforanstaltninger (artikel 6, stk. 1) med henblik på, at direktivernes formål også på lang sigt kan opfyldes. Beskyttelsen skal derfor ses i sammenhæng med forslag til lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder, hvor der er foreslået bestemmelser om, at der udarbejdes Natura 2000-planer for områderne, som er bindende for myndighederne.

Natura 2000-planen indgår som grundlag for den regionale planlægning efter planloven. Planen indeholder en basisanalyse, en målsætning og et indsatsprogram for naturtilstanden i de internationale naturbeskyttelsesområder. Målsætningerne vil være baseret på vurderinger af arters og naturtypers status og økologiske behov. Disse vurderinger tager udgangspunkt i de definitioner om bevaringsstatus, som fremgår af habitatdirektivets artikel 1, og som er udmøntet i de kriterier for gunstig bevaringsstatus, som udarbejdes af Danmarks Miljøundersøgelser.

Natura 2000-planen vil udgøre det administrative grundlag for den konkrete, aktive forvaltning af de enkelte lokaliteter. Planen vil således fremover blive grundlaget for at træffe de nødvendige foranstaltninger efter såvel artikel 6, stk. 2, som artikel 6, stk. 1.

En stor del af naturtyperne og levestederne for arterne forudsætter, at der fortsat vil være landbrugsmæssig drift af arealerne, især lysåbne naturtyper som overdrev, enge m.v. Den indsats, der skal gennemføres af hensyn til arter og naturtyper, vil derfor i vid udstrækning ske ved tilpasninger af den nuværende drift, f.eks. i form af fastlæggelse af græsningsintensitet, ekstensivering og lignende. På visse arealer vil gennemførelse af indsatsprogrammet og på længere sigt opfyldelse af bevaringsmålsætningen kræve videregående begrænsninger som f.eks. undladelse af brug af pesticider og af omlæg og anden jordbearbejdning, gødskning, afvanding m.v.

I særlige tilfælde kan ophør af driften være nødvendig for at opfylde direktivforpligtelsen, ligesom pålæg om fortsættelse af en bestemt driftsform kan blive aktuel. Kravet om begrænsninger i ejerens rådighedsret kan også knytte sig til aktiviteter, der ikke er arealrelaterede men vedrører andre driftsforhold af betydning for tilstanden af den beskyttede naturtype eller det beskyttede levested.

Med forslaget § 19 a og §§ 19 c-19 d tilvejebringes de nødvendige hjemler til, at amtsrådet gennemfører indsatsprogrammet. Der skabes en ret og en pligt for amtsrådet til gennem en langsigtet, aktiv forvaltning at sikre bevaring og genopretning af de beskyttede naturtyper og de beskyttede levesteder.

Efter forslaget § 19 a er amtsrådet forpligtet til at gennemføre de foranstaltninger, som fremgår af Natura 2000-planen efter reglerne i lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområde, dvs. foranstaltninger, som er nødvendige for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter, som området er udpeget for, at undgå betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for, eller at sikre eller genoprette naturtypernes eller arternes bevaringsstatus.

Det forudsættes, at amtsrådet som udgangspunkt søger at opnå de nødvendige ændringer af driften ad frivillighedens vej gennem aftaler med lodsejeren, jf. § 19 c. Der kan f.eks. være tale om aftaler, hvorved lodsejeren forpligter sig til at lade et areal henligge i vedvarende græs eller at lade et areal afgræsse.

Hvis det ikke er muligt at indgå sådanne aftaler på rimelige vilkår, dvs. med en fornuftig balance mellem ydelse og modydelse, og inden for rimelig tid, skal amtsrådet træffe en afgørelse, der fastlægger de nødvendige indgreb i driften, jf. § 19 d. Det vurderes at være muligt at indgå aftaler i mange tilfælde, da der ofte vil være tale om arealer med begrænset landbrugsmæssig interesse.

Aftalerne vil typisk vedrøre driften af et areal inden for et internationalt naturbeskyttelsesområde men kan også vedrøre et areal uden for, hvis en regulering af anvendelsen af dette areal er nødvendig for opfyldelsen af bevaringsmålsætningerne for det internationale naturbeskyttelsesområde. Aftalerne kan vedrøre såvel arealanvendelsen som andre driftsforhold.

Det forudsættes, at amtsrådet, såfremt en aftale kun kan realiseres, når der foreligger f.eks. en landzonetiladelse eller en tilladelse efter vandløbsloven, drager omsorg for, at sådan tilladelse opnås.

Amtsrådet kan beslutte at genforhandle en aftale, hvis den påtænkte ændring ikke vil stride mod Natura 2000-planens bevaringsmålsætninger, eller hvis den eksisterende aftale ikke er tilstrækkelig til at opfylde forpligtelsen.

Hvor habitatdirektivets forpligtelse til at sikre gunstig bevaringsstatus kun kan opfyldes gennem indgreb over for driften eller andre foranstaltninger på et bestemt areal, og det ikke er muligt at indgå aftale herom, er det nødvendigt, at myndighederne har et redskab til at gennemtvinge kravet og dermed opfylde direktivforpligtelserne. Det er formålet med forslaget § 19 d. Et krav om begrænsninger i ejerens rådighedsret kan knytte sig til såvel arealanvendelsen som andre driftsforhold af betydning for tilstanden af den beskyttede naturtype eller det beskyttede levested.

Afgørelser efter § 19 d kan påklages til Naturklagenævnet, jf. § 78, stk. 1. Ifølge § 87 har rettidig klage opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet. Dette kan være påkrævet, hvis der er fare for ødelæggelse eller væsentlig forringelse af den udpegede lokalitet eller forstyrrelser, der indebærer betydelige konsekvenser for de arter, som området er udpeget for.

Afgørelser truffet efter § 19 d håndhæves efter de almindelige regler i loven om påbud og straf.

Aftaler efter § 19 c kan ikke håndhæves efter lovens almindelige regler, men hvis der konstateres misligholdelse, træffer amtsrådet afgørelse efter § 19 d om de nødvendige krav til driften eller om andre foranstaltninger.

Det foreslås endvidere, at afgørelser efter § 19 d kan tillægges såkaldt »bonusvirkning«, dels i forhold til forbudsbestemmelserne i lovens §§ 3 og 15-19, dels i forhold til anden lovgivning. Med »bonusvirkning« forstår, at behandlingen af afgørelsen efter § 19 d træder i stedet for behandlingen efter andre regler og under iagttagelse af de hensyn, der skal varetages efter disse regler. Herved opnås, at der ikke skal ske parallel sagsbehandling efter flere forskellige lovgivninger. Det forudsætter dog, at der er hjemmel hertil i de

respektive love. Sådanne hjemler er derfor indsat i § 19 d, stk. 2, og ved konsekvensændringer af planloven og vandløbsloven, jf. lovforslagets §§ 2-3. Det svarer til den ordning, som gælder for fredningssager, jf. lovens § 38, stk. 5 og 6.

Det bemærkes, at der forud for en afgørelse efter § 19 d skal foretages partshøring, hvorunder der skal gives lodsejeren adgang til at fremkomme med bemærkninger til sagen, og hvor lodsejeren skal gøres opmærksom på adgangen til aktindsigt, jf. forvaltningslovens § 19. Såfremt den pågældende ejendom er udlejet eller bortforpagtet, skal der foretages partshøring af såvel ejeren som lejereren eller forpagteren.

Til § 19 e

I særlige tilfælde kan en trussel mod en habitatnaturtype m.v. være så overhængende, at der er behov for et hurtigt indgreb for at afværge truslen. Det kan være i situationer, hvor der f.eks. på grundlag af overvågning eller ny viden kan defineres behov for indgreb, som ikke har kunnet forudses i Natura 2000-planens indsatsprogram, og som ikke kan afvente en revision af indsatsprogrammet, f.eks. hvor der konstateres forekomster af nyindvandrede, beskyttelseskrevende arter, eller hvor en bestemt lovlig aktivitet viser sig at medføre væsentlig, hidtil ukendt negativ påvirkning af arter eller naturtyper. Bestemmelsen vil endvidere kunne anvendes i de tilfælde, hvor amtsrådet vurderer, at en aktivitet anmeldt efter reglerne i § 19 b ikke kan iværksættes, jf. bemærkningerne til denne bestemmelse.

Det foreslås derfor, at amtsrådet i sådanne særlige tilfælde får ret og pligt til at give ejeren et foreløbigt pålæg. Retsvirkningen foreslås begrænset til højst 6 måneder, jf. stk. 3, inden for hvilket det foreløbige pålæg skal afløses af en aftale efter § 19 c eller en endelig afgørelse efter § 19 d. Der henvises til bemærkningerne ovenfor til § 19 b.

Hjemlen er begrænset til de situationer, hvor aktiviteten vurderes at ville ødelægge eller væsentligt skade habitatnaturtyperne eller væsentligt forstyrre de arter, for hvilke områderne er udpeget, og hvor truslen ikke kan fjernes gennem aftale eller på anden måde.

Der kan klages over amtsrådets afgørelser efter § 19 e til Naturklagenævnet, jf. § 78, stk. 1. Efter de gældende regler har rettidig klage opsættende virkning. Det foreslås derfor i disse særlige akutte situationer, at amtsrådet kan beslutte, at rettidig klage ikke skal have opsættende virkning. En sådan beslutning kan også påklages, men afgørelsen skal efterkommes, indtil Naturklagenævnet evt. beslutter andet.

Reglerne om bonusvirkning foreslås også at skulle gælde for disse foreløbige afgørelser, jf. bemærkningerne ovenfor til §§ 19 c-19 d. Om partshøring, jf. ligeledes bemærkningerne til §§ 19 c-19 d.

Til § 19 f

Beslutninger om indgreb i driften m.v. i de internationale naturbeskyttelsesområder træffes normalt på grundlag af Natura 2000-planen.

Den foreslåede bestemmelse tilsigter at sikre, at amtsrådet i perioden, indtil Natura 2000-planen er vedtaget, ved aktuelle, alvorlige trusler kan nedlægge forbud mod eller give påbud om aktiviteter i eller uden for de internationale naturbeskyttelsesområder. Bestemmelsen vil f.eks. kunne anvendes i de tilfælde, hvor amtsrådet vurderer, at en aktivitet anmeldt efter reglerne i § 19 b ikke kan iværksættes, jf. bemærkningerne til denne bestemmelse. Forbuddet eller påbudet er midlertidigt og begrænset til de situationer, hvor aktiviteten vurderes i strid med habitatdirektivets artikel 6 at ville forringe habitatnaturtyperne eller levestederne for arterne eller væsentligt forstyrre de arter, for hvilke områderne er udpeget, og hvor truslen ikke kan fjernes gennem aftale eller på anden måde.

Ifølge § 87 har rettidig klage opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet. Dette kan være påkrævet, hvis der er fare for ødelæggelse eller væsentlig forringelse af den udpegede lokalitet eller forstyrrelser, der indebærer betydelige konsekvenser for de arter, som området er udpeget for.

Da der er tale om et midlertidigt pålæg besluttet på et tidspunkt, hvor der endnu ikke foreligger en vedtaget Natura 2000-plan efter lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale beskyttelsesområder, foreslås det, at der senest et år efter planens vedtagelse skal være taget stilling til, om pålægget skal afløses af en aftale efter § 19 c, en afgørelse efter § 19 d eller evt. helt opgives.

Reglerne om bonusvirkning foreslås også at skulle gælde for disse afgørelser, jf. bemærkningerne ovenfor til §§ 19 c-19 d. Om partshøring, jf. ligeledes bemærkningerne til §§ 19 c-19 d.

Til § 19 g

For et tab, som en ejer kan godtgøre er en følge af en afgørelse efter § 19 b eller §§ 19 d-19 f, ydes der erstatning efter reglerne i lovens § 39, stk. 1, 2 og 4. Spørgsmål om eventuel erstatning som følge af et foreløbigt pålæg efter § 19 e foreslås dog først afgjort i forbindelse med aftale efter § 19 c eller endelig afgørelse efter § 19 d. Erstatningen beregnes som tab for

nedgang i handelsværdien. Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.3.

De krav, som stilles fra amtsrådets side, vil ikke altid have karakter af ekspropriation i Grundlovens forstand, men ud fra en billighedsbetragtning vil indgreb, der forårsager tab, altid udløse erstatning. Tilsvarende gælder for krav stillet efter miljøbeskyttelseslovens § 26 a til opfyldelse af indsatsplaner i forbindelse med drikkevandsbeskyttelsen.

Vurderingen af betydningen af de konkrete krav og af størrelsen af det økonomiske tab som følge heraf kan være vanskelig, idet en række parametre vil indgå heri. Der vil endvidere kunne forekomme tilfælde, hvor det konkrete krav til driften kun indebærer en ubetydelig merudgift eller besvær ved driften, men som det vil være rimeligt at kompensere. Også i disse tilfælde foreslås det derfor, at konkret fastsatte krav efter en billighedsbetragtning altid udløser erstatning for dokumenterede tab på samme måde, som det er tilfældet efter miljøbeskyttelseslovens § 26 a.

Ligesom sager om ekspropriation til naturgenopretning efter naturbeskyttelseslovens § 60 og erstatning for fredninger kan afgørelse om erstatningsfastsættelsen påklages til Naturklagenævnet og Taksationskommissionen.

Til § 19 h

Det forudsættes, at de nødvendige udgifter til en tilstrækkelig, løbende forvaltning af Natura 2000-områderne kan finansieres dels ved at yde tilskud til amtskommunerne inden for rammerne af bevillinger, der afsættes på de årlige finanslove, dels ved omprioritering af det af Miljøministeriet finansierede bloktilskud til amterne på 46 mio. kr. årligt til naturforvaltning. Vedrørende finansiering henvises i øvrigt til afsnit 3. i de almindelige bemærkninger om lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

Stk. 1 giver hjemmel til at yde tilskud til amtskommunerne. Det forudsættes, at amtsrådet, før det indgår aftaler eller træffer afgørelser efter forslaget kapitel 2 a, ansøger den relevante statslige myndighed i henhold til gældende regler om tilskud til dækning af eventuelle udgifter til økonomisk kompensation til lodsejere m.v. Det forudsættes endvidere, at amtsrådene i størst muligt omfang udnytter andre, alternative finansieringsmuligheder, herunder medfinansiering fra EU, private fonde, kommuner, vandværker m.v., samt anvender det eksisterende bloktilskud på 46 mio. kr. årligt til indsatsen i Natura 2000-områderne.

Såfremt et erstatningsbeløb ændres efter klage til Naturklagenævnet eller Taksationskommissionen el-

ler efter søgsmål, og der er afgivet statsligt tilsagn til amtsrådet om dækning af udgifterne, ændres tilsagnet i overensstemmelse med den endelige afgørelse af erstatningsbeløbet.

Bestemmelsen i stk. 2 fastlægger, at finansieringsforpligtelsen er amtskommunens, såfremt der er indgået aftale eller truffet afgørelse efter forslaget kapitel 2 a uden tilsagn fra staten om hel eller delvis finansiering. Bestemmelsen er især møntet på den situation, hvor amtskommunens eventuelle udgifter finansieres af det ovenfor nævnte bloktilskud til naturforvaltning.

Med bemyndigelsen i stk. 3 vil der kunne udarbejdes en bekendtgørelse, der nærmere fastlægger, hvilke procedurer m.v. amterne skal følge i forbindelse med disse sager.

Til nr. 12

Efter naturbeskyttelseslovens § 21 må der ikke anbringes plakater, fritstående skilte, lysreklamer og andre indretninger i reklame- og propagandøjemed i det åbne land. Der er ikke mulighed for dispensation fra forbuddet, hverken permanent eller midlertidigt.

Efter stk. 2 er bl.a. virksomhedsreklamer (nr. 1), som anbringes i umiddelbar tilknytning til virksomheden, undtaget fra forbuddet, når de ikke virker dominerende i landskabet. Også mindre oplysningsskilte (nr. 4) vedrørende næringsdrift eller virksomhed opsat på egen ejendom eller ved indkørsel til egen ejendom fra nærmeste offentlige vej eller private fællesveje er undtaget. De nærmere regler herom fastsættes af miljøministeren.

Der er ved bekendtgørelse nr. 840 af 4. september 2000 fastsat regler om mindre oplysningsskilte (placering, størrelse og udseende) og om reklamer på idrætsanlæg, herunder golfbaner. Efter disse regler kan amtet i nærmere bestemt omfang tillade opsætning af reklamer på idrætsanlæg samt i særlige tilfælde meddele tilladelse til midlertidig opsætning af reklamer i forbindelse med idrætsarrangementer.

Forbuddet mod friluftsklamer og propagandaskilte blev indført med naturfredningsloven i 1937. Bestemmelsen har været håndhævet restriktivt både fra domstolens og de administrerende myndigheders side. Det har betydet, at det åbne land hidtil har været friholdt for skæmmende reklamer og propagandaskilte – en situation, som klart adskiller Danmark fra en række andre lande i Europa.

Etablering af erhvervsvirksomheder i overflødiggjorte landbrugsbygninger i det åbne land har i de senere år skabt et ønske om øget adgang til at opsætte vejvisningsskilte til virksomhederne. Dette er for nogle år siden imødekommet i lovgivningen, dels med

regler i vejlovgivningen under Trafikministeriet med hensyn til den blå-hvide skiltning, der af trafikale grunde kan opsættes til seværdigheder, sportsanlæg og lignende, dels med reglerne i naturbeskyttelsesloven om adgang for private til at opsætte mindre oplysningsskilte ved indkørslen til ejendomme i det åbne land. Det er endvidere søgt imødekommet ved nye regler i vejlovgivningen under Trafikministeriet med hensyn til skiltning (en ny serie sort-hvide henvisningsskilte) til visse private virksomheder på landet, som kan tillades og opsættes af vejmyndighederne mod brugerbetaling. Dog afventes bekendtgørelsen om servicevejvisning (brugerbetaling), som omfatter de sort-hvide skilte. Reglerne om særlig servicevejvisning til virksomheder og erhverv har endvidere til formål at undgå øvrig virksomhedsskiltning vendt mod vejtrafikken.

Et andet ønske har været, at der åbnes mulighed for skiltning inden for erhvervsområder, også for området er helt udbygget. Efter de gældende regler kan der først opsættes andre skilte end virksomhedsreklamer, dvs. reklamer, der opstilles umiddelbart ved bygningerne, når området er udbygget.

Det nuværende forbud har vist sig uhensigtsmæssigt i de erhvervsområder, hvor der ved lokalplan er truffet beslutning om, at området skal bebygges, men hvor de første byggerier endnu ikke fratager området karakteren af åbent land.

For så vidt angår disse områder åbner forslaget mulighed for, at der i lokalplanlagte erhvervsområder i det åbne land kan opsættes skilte om salg af erhvervsgrunde og om reklame eller vejvisning for etablerede virksomheder, selvom skiltet ikke – som det kræves efter de gældende regler – opsættes lige ved virksomheden.

Under hensyntagen til trafikikkerheden og for at undgå skiltning, der virker dominerende i landskabet, indebærer forslaget, at miljøministeren, ligesom det er tilfældet efter § 21, stk. 2, nr. 4, om mindre oplysningsskilte og idrætsanlæg, bemyndiges til at fastsætte nærmere de nærmere regler, der skal gælde herom. Sådanne regler vil beskrive de formål, der kan skiltes for, f.eks. for nuværende og kommende virksomheder og for salg af erhvervsgrunde, hvor skiltene kan opstilles, hvor store de må være osv. Det er ikke tanken, at der skal skiltes mod motorvej. Fastsættelse af nærmere regler vil ske i samarbejde med Vejdirektoratet og Trafikministeriet.

Skilte om salg af erhvervsgrunde opsættes i dag hyppigt i det åbne land, uanset at det ikke er tilladt, og håndhævelsen er varierende. Med forslaget vil behovet for denne skiltning i et vist omfang kunne imøde-

kommes, samtidig med at der stilles krav til skiltningens udseende og placering m.v.

Amtet er tilsynsmyndighed og skal efter § 73, stk. 6, foranledige, at konstaterede ulovlige forhold bringes til ophør. Efter § 74, stk. 3, kan tilsynsmyndigheden under nærmere omstændigheder ved en selvhjælpshandling foretage det fornødne på ejerens regning, hvis et ved dom meddelt påbud ikke efterkommes. Med henblik på at styrke håndhævelsen foreslås en lempelse af adgangen til at foretage selvhjælpshandlinger i sager om ulovlig skiltning. Der henvises til bemærkningerne til forslag nr. 44 vedrørende § 74, stk. 5.

Til nr. 13-18

Offentlighedens adgang til naturen

For at gennemføre de forbedringer af adgangsmulighederne, som miljøministeren har aftalt med Fri-luftsrådet, Danmarks Naturfredningsforening og jordbrugerhervene ved »adgangsftalen«, foreslås ændringer i naturbeskyttelseslovens kapitel 4, som udvider mulighederne for færdsel i det åbne land og i skovene, som præciserer og forbedrer reglerne om ridning, og som indfører en anmeldelsesordning for lukning af visse veje og stier. Baggrunden for ændringsforslagene og hovedindholdet er nærmere beskrevet i de almindelige bemærkninger afsnit 2.3.

Til nr.13

Bestemmelsen svarer i vidt omfang til den eksisterende § 22, stk. 1. Af redaktionelle grunde foreslås en ændring af beskrivelsen af, på hvilke arealer offentligheden har adgang til færdsel langs vore kyster. Indholdsmæssigt gives der bedre mulighed for ridning på strande, og der indføres en mindre begrænsning i adgangen til at medtage løse hunde.

Efter den gældende § 22, stk. 1, har offentligheden adgang til færdsel til fods på strandbredder og andre kyststrækninger mellem daglig lavvandslinje og den sammenhængende landvegetation. Tilføjelsen, »der ikke er domineret af salttålende planter eller anden strandbredsvegetation«, har redaktionel karakter og udvider ikke området for strandadgangsretten.

Betegnelsen »den sammenhængende landvegetation« findes dels i den eksisterende naturbeskyttelseslovs § 15, hvor betegnelsen angiver udgangspunktet for fastlæggelsen af strandbeskyttelseslinjen, dels i den eksisterende § 22 som angivelse af grænsen for offentlighedens færdsel langs vore kyster.

Afgrænsningen kan især have betydning de steder, hvor der ikke er strandbredder i traditionel forstand. Dette gælder således ved mange strandenge. Udtryk-

ket »den sammenhængende landvegetation« er imidlertid ikke entydigt. I forbindelse med fastlæggelsen af strandbeskyttelseslinjen sådanne steder har Naturklagenævnet og Strandbeskyttelseskommisionen lagt til grund, at udgangspunktet, skal tages ved den grænse, hvor planternes rodnet i hovedparten af tiden befinder sig i vandmættet zone.

I relation til strandadgangsretten har der imidlertid allerede med naturfredningsloven dannet sig den praksis, at der er adgang til færdsel, hvor den sammenhængende vegetation er domineret af salttålede planter.

Der findes ikke baggrund for at ændre denne adgangsret. Den foreslåede ændring har således alene til formål at undgå, at betegnelsen »den sammenhængende landvegetation« skal forstås på to forskellige måder i den samme lov, jf. bemærkningerne nedenfor til nr. 41.

Derudover foreslås der en ændring i adgangen til at medtage løse hunde på strande, således at hunde også i perioden 1. oktober-31. marts skal føres i snor, hvor der er græssende husdyr. Ændringen foreslås, fordi løse hunde erfaringsmæssigt virker forstyrrende på græssende husdyr. Bestemmelsen vil især være relevant for færdsel med hunde på strandenge, der afgræses.

Endelig giver forslaget som en opfølgning på adgangsftalen en vis adgang til ridning på strande.

Med naturbeskyttelsesloven af 1992 blev stranddefinitionen ændret, således at også området mellem daglig højvandslinje og daglig lavvandslinje blev omfattet af reglen om, at kun færdsel til fods på strande er tilladt. Tidligere forhindrede naturfredningslovens adgangsbestemmelser ikke ridning i dette område, hvis man lovligt kunne komme dertil. Der findes ikke grundlag for generelt at forhindre ridning på den ubevoksede strandbred. På den anden side kan ridning også dér medføre problemer, f.eks. på strande med mange besøgende.

Med bestemmelsen gives der adgang til at ride på den ubevoksede strandbred og til ride over den bevoksede del af en strandbred, hvis man rider direkte ned til den ubevoksede del. Det er en betingelse, at man lovligt, f.eks. ad offentlige veje eller ad private veje, hvor ridning ikke er forbudt ved skiltning, kan komme ridende til den pågældende strand/kyststrækning.

Det bemærkes, at bestemmelsen ikke er til hinder for, at ejeren kan tillade ridning på strande, se dog bemærkningerne til ændringsforslag nr. 16 om klitfredede arealer. På Miljøministeriets arealer vil man være indstillet på gennem aftaler at finde frem til lokale løsninger, der giver mulighed for ridning om sommeren

på strækninger og evt. på særlige tidspunkter, hvor ridning også om sommeren kan foregå uden at medføre væsentlige problemer.

Reglen indskrænker ikke den adgang, der hele året er til ridning på de strande langs den jyske vestkyst, der fungerer som vej. Bestemmelsen indskrænker på den anden side ikke den generelle adgang, kommunalbestyrelsen har til i medfør af badevandsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 292 af 23. juni 1983 om badevand og badestrande) at træffe foranstaltninger af hensyn til badevandets kvalitet, herunder forbyde ridning.

Efter § 27, stk. 1, kan amtsrådet, for statsejede arealer miljøministeren, forbyde eller indskrænke ridning, f.eks. hvis det medfører særlige slidproblemer eller andre problemer for fauna og flora.

Det vil ikke være en ulovlig hindring af adgangsretten (jf. § 22, stk. 3), såfremt der f.eks. lovligt er opsat et kreaturhegn, (hvor adgangen til fods f.eks. er sikret via en stente), der forhindrer ridning.

Til nr. 14

Bestemmelserne giver visse udvidelser af færdselsretten i private skove, men bestemmelserne svarer i øvrigt til de eksisterende regler i § 23, stk. 5 og 6. Derudover foreslås fastsat bestemmelser om en anmeldelsesordning, hvorefter amtet kan begrænse en ejers muligheder for nedlæggelse af veje og stier, der giver adgang til skoves øvrige vejsystem, medmindre der findes eller etableres tilfredsstillende alternative adgangsmuligheder.

Ændringerne er omfattet af adgangsftalen.

Efter de gældende bestemmelser i § 23, stk. 5, er der i private skove kun adgang for offentligheden til at færdes til fods ad stier og anlagte veje, og adgangen til cykling er begrænset til »anlagte veje og befæstede stier«. Begrænsningerne »anlagte« og »befæstede« findes hverken umiddelbart forståelige eller nødvendige. Det foreslås derfor, at der i almindelighed skal være adgang til gående og cyklende færdsel på alle skovens veje og stier, uanset om disse kan betegnes som »anlagte« eller »befæstede«.

Betegnelsen veje og stier dækker permanente, menneskeskabte færdselsbaner. For at der er adgang til en bestemt type færdsel, forudsættes det, at færdselsbanen fremtræder som egnet til den pågældende færdsel. Adgangen til færdsel på cykel ad stier forudsætter således, at stien fremtræder som egnet til cykling med almindelige cykler, idet mountainbikes netop er konstrueret til at kunne cykle også udenfor veje og stier.

Midlertidige kørespor, dyreveksler o. lignende er ikke omfattet af færdselsretten, ligesom bestemmel-

sen ikke giver adgang til færdsel f.eks. på spor efter heste eller mountain-bikes. Bestemmelsen giver heller ikke adgang til at skabe færdsel ved (ulovligt) at etablere trampestier. Det vil således ikke være en ulovlig hindring af offentlighedens færdsel, jf. § 23, stk. 2, såfremt ejeren ved skiltning, udlæg af kvas eller på lignende måde forhindrer færdsel disse steder.

Der kan forekomme situationer, hvor cykling ad mindre stier erfaringsmæssigt giver særlige problemer, typisk i forhold til anden færdsel. Ved at give adgang til cykling også på stier, der ikke er befæstede, vil der blive mulighed for cykling på flere mindre stier, hvorfor risikoen for konflikter med andre brugere øges. Forslaget giver ejeren mulighed for ved skiltning at indskrænke adgangen til cykling, hvor cyklingen medfører særlige problemer. Bestemmelsen kan desuden tænkes anvendt for at hindre cykling ad en sti, der ender blindt, og der kan konstateres spor, der viser, at cyklister fortsætter ud i skovbunden. Amtsrådet, for statsjede arealer miljøministeren, gives dog mulighed for at tilsidesætte et sådant forbud.

Ligeledes foreslås tidsrummet for offentlighedens færdsel i private skove udvidet. Dette skyldes bl.a. ønsket om at tilgodese de »morgenduelige«, f.eks. morgenmotionister, således at det i fremtiden bliver tilladt at færdes på veje og stier i private skove fra kl. 6 og ikke som efter den gældende regel fra kl. 7.

Det er ligeledes en del af adgangsftalen, at ejeren i perioden 16. maj-15. juli ved skiltning skal kunne lukke for adgang indtil kl. 7 af hensyn til pürschjagten. Muligheden for efter § 23, stk. 3, ved skiltning at forbyde adgang på dage, hvor der holdes jagt, er ved adgangs bekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 842. af 4. september 2000 om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen) fastsat til dage, hvor der holdes selskabsjagt. Bekendtgørelsen vil blive ændret, så der i perioden 16. maj-15. juli også gives mulighed for skiltning mod færdsel indtil kl. 7 på dage, hvor der er pürschjagt.

Det ligger ikke ganske klart, i hvilket omfang de hidtidige bestemmelser om færdsel på veje og stier i private skove også har været tiltænkt at dække offentlighedens færdsel i de forholdsvis få situationer, hvor private fællesveje og -stier fører igennem private skove.

Med den nye bestemmelse i § 23, stk. 9 fastlægges det, at det bliver tilladt at ride på private fællesveje, der løber igennem skove, medmindre ejeren ved skiltning har forhindret dette. Amtsrådet kan i ganske særlige tilfælde tilsidesætte ejerens forbud mod ridning. Denne mulighed forudsættes kun anvendt, hvor vejen har væsentlig betydning for ridemulighederne i et om-

råde, og det ikke er lykkedes at opnå en rimelig aftale om rideadgangen, herunder at der er tilbudt betaling for de ekstraomkostninger, der måtte følge af ridningen. Forslaget skal ses i sammenhæng med det tilsvarende forslag i ændringsforslag nr. 17 om ridning på veje og stier i det åbne land.

Forslaget ændrer i øvrigt ikke i princippet om, at ridning i private skove fortsat ikke vil være tilladt, medmindre ejeren har givet tilladelse hertil.

Endelig foreslås det med den nye bestemmelse i § 23, stk. 10, at veje og stier i skove, der giver adgang til en skovs øvrige vejsystem, bliver omfattet af de samme regler, som de i ændringsforslag nr. 18 foreslåede om adgangen til nedlæggelse af veje og stier af rekreativ betydning i det åbne land. Uden en sådan bestemmelse kunne man eksempelvis forestille sig situationer, hvor nedlæggelse af en vej i det åbne land blev forhindret som følge af de nye bestemmelser, netop fordi den førte til en skov, og at denne vejs forlængelse i skoven så alligevel blev nedlagt.

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at skoves øvrige interne vej- eller stisystemer som hidtil kan omlægges som led i skovdriften.

Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 18.

Til nr. 15

På linje med forslaget om udvidelse af tidsrummet for færdsel i private skove foreslås tidsrummet for den lovlige færdsel på privatejede, udyrkede arealer udvidet med en time om morgenen. Der henvises til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 14. Forslaget er omfattet af adgangsftalen.

Efter § 24, stk. 4, har offentligheden ikke adgang til private, udyrkede arealer, der i deres helhed er forsvareligt hegnede.

Forslaget til den nye § 24, stk. 5, modificerer denne regel, idet det ikke findes rimeligt, at der er opsat hegn omkring udyrkede arealer med det ene formål at forhindre offentlighedens adgang til arealerne. På tilsvarende måde findes det unødvendigt at have en regel, der forhindrer offentlig adgang til udyrkede arealer, der afgræsses, i perioder, hvor der ikke er husdyr på arealerne.

Forslaget giver adgang til udyrkede arealer gennem naturlige indgange til disse (led, låger m.v.). Der gives således ikke offentligheden adgang til at »forcere« hegn. Derved sikres bl.a., at ejeren ved skiltning ved de naturlige indgange kan forhindre færdsel, hvis færdslen er til gene for den erhvervs mæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer pri-

vatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af dyre- eller plantelivet.

Forslaget gives ikke adgang til udyrkede arealer, hvorpå der er græssende husdyr, idet dette kan afstedkomme problemer, f.eks. i forhold til uvane dyr. Det bemærkes, at antallet af græssende husdyr skal stå i rimeligt forhold til arealets størrelse, idet der ellers er tale om en omgåelse af offentlighedens adgangsret.

Betegnelsen udyrkede arealer omfatter bl.a. udyrkede græsningsarealer, f.eks. ferske enge, mens dyrkede græsningsarealer ikke er omfattet. Enge, hvor der tages høslet, opfattes ikke som udyrkede arealer.

Det bemærkes, at det som led i amternes indgåelse af aftaler f.eks. om driften af enge, kan indgå, at der træffes aftaler om opsætning af stenter o. lign. og om opsætning af skilte, der giver adgang til hegnede arealer, selvom der er græssende husdyr.

Til nr. 16

Forslaget er begrundet i ønsket om at give de samme muligheder for ridning og for at medtage løse hunde på ubevoksede strandbredder, hvad enten disse er klitfledede eller ej.

Det bemærkes, at ridning i øvrigt er forbudt på klitfledede arealer uden for lovligt anlagte veje, og at dette forbud også gælder for ejerne af klitfledede arealer.

Til nr. 17

Ændringerne sikrer offentligheden bedre færdselsmuligheder ad veje og stier i det åbne land og derudover har ændringerne redaktionel karakter. Forslaget er en opfølgning på adgangsftalen.

Mark- og vejfredslovens § 17 indeholder dansk rets hovedregel for færdsel på fremmed ejendom. § 17 har følgende ordlyd: »Den, som uden ejerens tilladelse eller anden hjemmel færdes på anden mands grund eller som færdes ad en privat vej, hvor det ved færdselstavle eller andet lovligt opslag er tilkendegivet, at færdsel eller færdsel af den pågældende art er forbudt, straffes med bøde«. Bestemmelsen gælder også for færdsel på stier, jf. mark- og vejfredslovens § 2.

Det fremgår ikke af mark- og vejfredsloven, hvornår et areal er en vej eller en sti. Det antages, at der under veje (og stier) henregnes permanente, menneskeskabte færdselsbaner, og at f.eks. midlertidige kørespor, dyreveksler, brandbælter, indkørsler til gårdspladser, havegange og lignende ikke er omfattet af reglen. Hvad fysisk fremtræden angår adskiller en vej sig typisk fra en sti ved at være beregnet til et 4-hjulet køretøj.

Det fremgår heller ikke af mark- og vejfredslovens § 17, hvilken slags færdsel ad veje og stier reglen giver adgang til, når ejeren ikke har begrænset færdslen.

Det antages, at reglen kun giver adgang til den type færdsel, som færdselsbanen er egnet til.

Med naturbeskyttelsesloven i 1992 blev der som noget nyt i reglerne om offentlighedens adgang til naturen i § 26, stk. 1, fastsat bestemmelser om offentlighedens adgang til at færdes til fods og på cykel på anlagte veje og befæstede stier i det åbne land. I § 26, stk. 2, blev der fastsat bestemmelser om, at ejeren kun i de særligt opregnede tilfælde kunne indskrænke denne færdsel. Disse bestemmelser indskrænker således ikke ejerens muligheder for at forhindre færdsel ad veje, der ikke kan betegnes som »anlagte« og ad stier, der ikke er »befæstede«. Som nævnt i bemærkningerne til ændringsforslag nr. 14 findes begrænsningerne om »anlagte« og »befæstede« hverken umiddelbart forståelige eller nødvendige.

De ændrede formuleringer har til formål tydeligere at beskrive, at § 26 ikke begrænser den ret, offentligheden har til færdsel på veje og stier, der følger af mark- og vejfredslovens § 17. Af de nye formuleringer fremgår det, at bestemmelsens sigte er at begrænse ejerens adgang til ved skiltning at indskrænke offentlighedens adgang til at gå og cykle (og i ganske særlige tilfælde at ride, jf. nedenfor) på veje og stier i det åbne land.

Som i skove bliver der mulighed for at forhindre cykling ad private stier, hvor cykling medfører særlige problemer. Om baggrunden herfor henvises der til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 14.

For så vidt angår offentlighedens adgang til ridning på veje og stier i det åbne land følger det af mark- og vejfredslovens § 17, at ridning er tilladt på veje og stier (der fremtræder som egnet til ridning), men at ejeren ved skiltning helt eller delvis kan forhindre ridning.

Bestemmelsen om, at amtsrådet kan tilsidesætte ejerens indskrænkning af adgangen til ridning er ny. Bestemmelsen forudsættes kun anvendt, hvor en gennemgående vej har væsentlig betydning for ridemulighederne i et område, og det ikke er lykkedes at opnå en rimelig aftale om rideadgangen, herunder at der er tilbudt en rimelig betaling for de ekstraomkostninger, der måtte følge af ridningen.

Til nr. 18

Med forslaget indføres der som noget nyt i naturbeskyttelsesloven bestemmelser om nedlæggelse af veje og stier i det åbne land. Forslaget er en udmøntning af adgangsftalen.

Hverken i mark- og vejfredsloven eller i naturbeskyttelsesloven findes der regler om ejerens muligheder for nedlæggelse af veje og stier i det åbne land.

F. t. l. vedr. naturbeskyttelse m.v.

Heller ikke i privatvejsloven findes bestemmelser, der varetager befolkningens rekreative interesser med hensyn til nedlæggelse af private veje og stier i landzone. I lov om offentlige veje findes der dog en bestemmelse (§ 97), der giver vejmyndigheden (amt eller kommune) mulighed for at bestemme, at en privat fællesvej skal have status som offentlig sti, bl.a. med den konsekvens, at en sådan vej kun kan nedlægges af vejmyndigheden.

Forslaget ændrer ikke det forhold, at vejnedlæggelser kan være udelukket i medfør af andre regler, aftaler eller på grund af private færdselsrettigheder, herunder færdselsrettigheder opnået ved hævd.

Baggrunden for forslaget er, at erfaringerne viser, at de eksisterende regler i praksis ikke i tilstrækkeligt omfang sikrer mod nedlæggelse af veje og stier i det åbne land af rekreativ betydning.

Udviklingen viser, at mange markveje er nedlagt og mange kulturhistoriske stiforløb er forsvundet. Der findes derfor behov for regler, der kan være med til at sikre, at veje og stier af væsentlig rekreativ interesse kun nedlægges, såfremt der findes eller etableres alternative rekreative adgangsmuligheder.

Forslaget går nærmere ud på, at en ejer, der er berettiget hertil, og som ønsker at nedlægge en vej eller sti i det åbne land, der kan have rekreativ interesse, skal give meddelelse herom til amtet.

I stk. 1 er nærmere omtalt de tilfælde, hvor ejeren skal meddele en påtænkt nedlæggelse af vejen eller stien. Nedlæggelse af gennemgående veje og stier, det vil sige veje og stier, der kan indgå i et ruteforløb, fordi den besøgende ikke er »tvunget« til at benytte samme strækning på ud- og hjemturen, skal således anmeldes. En vej eller sti, der fører til en strand (§ 22), skov (§ 23), et udyrket areal (§ 24) eller et klitfredet areal (§ 25), er også omfattet af anmeldelsesordningen, selvom den besøgende ikke er »tvunget« til følge (en del af) den samme rute både ud og hjem. Tilsvarende gælder for veje og stier, der fører til særlige udsigtspunkter, kulturminde og lign.

Såfremt amtsrådet ikke inden 4 uger fra modtagelsen af meddelelsen har truffet afgørelse om nærmere at ville vurdere nedlæggelsens rekreative betydning, kan ejeren nedlægge vejen eller stien. Retsvirkningerne af en sådan afgørelse om at ville vurdere nedlæggelsens rekreative betydning foreslås begrænset til 6 måneder. Amtsrådet kan dog i særlige tilfælde forlænge denne frist, hvilket f.eks. kan være relevant, såfremt der foregår undersøgelser om etablering af alternative adgangsmuligheder.

Det foreslås endvidere, at 6 måneders-fristen suspenderes, såfremt amtsrådets afgørelse om at ville

foretage en nærmere vurdering af vejens eller stiens rekreative betydning rettidigt påklages. Fristen begynder i det tilfælde først at løbe, når Naturklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen.

Amtsrådet kan efter stk. 3 forhindre nedlæggelsen af vejen eller stien, såfremt vejen eller stien har væsentlig rekreativ betydning, og såfremt der ikke findes eller etableres tilfredsstillende adgangsmuligheder. Ved vurderingen af, om en vej eller sti har væsentlig betydning, lægges der ikke alene vægt på, hvor mange der benytter vejen. Bedømmelsen heraf må bero på en konkret vurdering af den rekreative betydning, de alternative adgangsmuligheder og af de omstændigheder, der ligger til grund for ønsket om nedlæggelse.

Det bemærkes, at der med forslaget ikke pålægges en særlig pligt til vedligeholdelse af en vej eller sti – hverken for amtet eller ejeren – såfremt der træffes beslutning om, at vejen eller stien ikke må nedlægges. Dette afskærer selvsagt ikke fra aftaler om, hvorledes vejen eller stien eventuelt skal vedligeholdes.

Bestemmelsen i stk. 4 svarer til lovens § 66, stk. 2, hvorefter en tilladelse bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, den er meddelt. Begrundelsen for denne tidsbegrænsning er den samme som for begrænsningen i § 66, stk. 2, nemlig for forholdene i løbet af den nævnte periode kan være forandret på en sådan måde, at det efter de 3 års forløb ikke længere i forhold til friluftsansererne er acceptabelt at opretholde den stiltiende accept af nedlæggelse af vejen.

Af stk. 5 fremgår det, at de nye regler om nedlæggelse af veje og stier ikke skal gælde for veje og stier, som etableres alene med henblik på at give befolkningen bedre rekreative adgangsmuligheder. Formålet hermed er, at de nye regler ikke skal modvirke de påskønnelsesværdige initiativer, der går ud på gennem aftaler og frivillighed at give befolkningen øget adgang til naturen ud over lovgivningens krav. Dansk Landbrug og Dansk Skovforening opfordrer således deres medlemmer til lokalt samarbejde om sådanne løsninger til skabelse af bedre rekreative færdselsmuligheder. Uden den i stk. 3 foreslåede regel er der fare for, at ejere ikke vil være indstillet på at etablere nye spor i landskabet på grund af risikoen for ikke at kunne nedlægge dem igen, såfremt ejeren på grund af dårlige erfaringer eller af andre grunde måtte fortryde sin velvilje.

Til nr. 19-28

Fredning

Bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens kapitel 6 om fredning foreslås revideret således, at det præcise-

res, at fredninger skal medvirke til at gennemføre EU-naturbeskyttelsesdirektiverne. Der indføres bestemmelser om budgetoverslag til fredningsforslag for at sikre den økonomiske prioritering af fredningsindsatsen. Der indføres endvidere bortfaldsbestemmelser for fredningsforslag for at nedbringe sagsbehandlingstiden af hensyn til lodsejerne. Endelig sker der en præcisering af forholdet mellem fredninger og naturgenopretning. Baggrunden for ændringsforslagene og hovedindholdet er nærmere beskrevet i de almindelige bemærkninger afsnit 2.4.

Til nr. 19

Med forslaget til nyt *stk. 2* præciseres det, at en fredning ikke må medføre forringelser eller forstyrrelser i områder, der er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder, (EF-habitatområder og EF-fuglebeskyttelsesområder), og at fredningen skal medvirke til at sikre og eventuelt genskabe en gunstig bevaringsstatus for de arter og naturområder, som områderne er udpeget for. Det bestemmes derfor, at fredningsforslag, der omfatter områder, der er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder, skal redegøre for, hvorledes forslaget medvirker til at opfylde Danmarks forpligtelser efter disse naturbeskyttelsesdirektiver. Endvidere bestemmes det, at fredningsforslag uden for internationale naturbeskyttelsesområder skal redegøre for, at fredningen ikke forringer naturtyper og levesteder for arter eller forstyrrer arter inden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, som området er udpeget for.

Om begrænsningen i fredningsnævnets kompetence til at dispensere fra fredninger, der omfatter områder, der er udpeget som internationale naturbeskyttelsesområder, henvises til bemærkningerne til ændringsforslag nr. 28..

Efter forslaget til nyt *stk. 3 og 4* skal fredningsforslag fremover ledsages af et overslag over de forventede omkostninger, der er forbundet med at gennemføre det foreslåede fredningsforslag. Budgetoverslaget skal udarbejdes af den eller de fredningsparter, der rejser fredningssagen. Er der flere sagsrejsere, skal disse udarbejde et fælles budgetoverslag.

Budgetoverslaget skal indeholde overslag over såvel forventede fredningerstatninger som forventede udgifter til offentlig erhvervelse eller til naturgenopretning. Der skal ikke redegøres for mulige omkostninger til sagkyndig bistand efter § 47.

Udgangspunktet for sagsrejsernes budgetoverslag over forventede fredningerstatninger m.v. vil være de principper og faste takster, som Naturklagenævnet benytter i forbindelse med nævnets erstatningsfast-

sættelser i fredningssager. Overslaget skal angive størrelsesorden af den forventede samlede fredningerstatning, og der skal redegøres for de forhold, som sagsrejserne har lagt til grund for deres beregninger af erstatningsniveauet. Der skal herunder i budgetoverslaget for de enkelte typer arealer redegøres for størrelsesordenen af den forventede nedgang i handelsværdien af arealerne som følge af de foreslåede fredningsbestemmelser under hensyntagen til de bindinger, der allerede hviler på ejendommen, f.eks. at et areal er omfattet af den generelle beskyttelse efter naturbeskyttelseslovens § 3, de planlægningsmæssige forhold, den driftsmæssige og jordbundsmæssige tilstand samt andre relevante forhold. Der skal på baggrund af ovenstående beregninger af handelsværdinøgningen for de enkelte arealkategorier foretages en vurdering af den samlede erstatning.

For at give fredningsnævnene og Naturklagenævnet bedst muligt grundlag for at kunne tage stilling til, om den naturmæssige gevinst ved en fredning efter myndighedernes vurdering står mål med de anslåede omkostninger, der er knyttet hertil, skal sagsrejsernes budgetoverslag sendes i høring hos de myndigheder, der ikke er sagsrejsere i den pågældende fredningssag. Disse myndigheder er miljøministeren, amtsrådet og kommunalbestyrelsen, jf. § 33, stk. 3. Danmarks Naturfredningsforening, der også kan rejse fredningssag, jf. § 33, stk. 3, skal ikke høres over budgetoverslagene, da foreningen ikke afholder udgifter til fredningerstatninger. Myndighedernes udtalelser, der skal afgives inden for 4 uger, skal fremsendes til fredningsnævnet sammen med fredningsforslaget og budgetoverslaget, når fredningssagen rejses ved indsendelse af fredningsforslaget til nævnet, jf. § 40. En fredningssag er således ikke rejst, før de i stk. 1-6 nævnte redegørelser og dokumenter er fremsendt til fredningsnævnet.

Det må forventes, at fredningsnævnene og Naturklagenævnet vil tillægge såvel sagsrejsernes budgetoverslag som myndighedernes udtalelser herover afgørende vægt i deres samlede vurdering af, om en fredningssag skal fremmes. Nævnene må således forventes at ville udvise tilbageholdenhed med at gennemføre en fredning, der indebærer store omkostninger, og som fredningsmyndighederne ud fra en økonomisk synsvinkel har udtalt sig imod, fordi den naturmæssige gevinst ved at gennemføre fredningen ikke står mål med omkostningerne, der er knyttet til realiseringen af fredningen.

For så vidt angår fredningsforslag, der indebærer naturgenopretning, henvises til forslaget til ny § 38 a (ændringsforslag nr. 23), hvorefter et sådant forslag

kun kan gennemføres, hvis de, der skal afholde omkostningerne herved, kan anbefale fredningen.

Til nr. 20

Retsvirkningerne af et fredningsforslag indtræder ved den offentlige bekendtgørelse af forslaget. Efter dette tidspunkt må der ikke foretages noget, der strider mod de foreslåede fredningsbestemmelser, jfr. § 37, stk. 2. Dette gælder også bestemmelser, der griber ind i den eksisterende drift eller udnyttelse af en ejendom. Bestemmelsen har til hensigt at forhindre, at formålet med fredningen forskertses.

Retsvirkninger, der indebærer indgreb i den aktuelle drift, f.eks. ophør af pløjning, sprøjtning eller gødskning af landbrugsarealer, kan medføre store gener for de berørte lodsejere, hvorfor de kun bør indtræde, når det er afgørende for at sikre opfyldelsen af formålet med fredningen.

Skov- og Naturstyrelsen har derfor i 1998 udsendt et brev til samtlige amtskommuner, kommuner og Danmark Naturfredningsforening, hvor sagsrejserne opfordres til nøje at overveje, om det er nødvendigt, at bestemmelser, der griber ind i den eksisterende drift eller udnyttelse af en ejendom, skal sættes i kraft straks ved sagens rejsning. Da sådanne bestemmelser i høj grad medfører gener for de berørte lodsejere, bør de kun træde i kraft straks ved sagens rejsning, når det er helt afgørende for at sikre opfyldelsen af formålet med fredningen.

For at understøtte de hidtidige bestræbelser på at mindske generne af et fredningsforslag mest muligt for de berørte lodsejere, bestemmes det med den foreslåede ændring, at retsvirkninger, der indebærer indgreb i aktuel drift m.v., ikke som hidtil automatisk træder i kraft ved offentliggørelsen af fredningsforlaget, men at dette forudsætter, at sagsrejer udtrykkeligt angiver i forslaget, at denne retsvirkning skal indtræde straks.

Der gives endvidere fredningsnævnet hjemmel til at træffe afgørelse om ophævelse af retsvirkninger af et fredningsforslag, når nævnet vurderer, at disse ikke er nødvendige for opnåelse af fredningens formål. Bestemmelsen vil være særlig relevant at benytte med henblik på at ophæve de retsvirkninger, der indebærer indgreb i den aktuelle drift eller udnyttelse af en ejendom.

Fredningsnævnets afgørelse herom kan påklages til Naturklagenævnet, jf. forslaget til ændring af § 43, stk. 1 (ændringsforslag nr. 26).

Til nr. 21

Der har hidtil i forbindelse med de forskellige revisioner af naturfredningsloven/naturbeskyttelsesloven

været et stort flertal i Folketinget for at opretholde fredningsinstituttet med dets særlige myndighedsapparat.

Uanset dette var der i forbindelse med behandlingen af naturbeskyttelsesloven i 1992 et bredt ønske om at nedbringe sagsbehandlingstiden for fredningssager. Dette resulterede i, at fredningsnævnenes opgaver blev indskrænket til kun at omfatte behandling af fredningssager og dispensationer fra disse, og nævnenes antal blev begrænset til ét i hvert amt.

Der blev efter vedtagelsen af naturbeskyttelsesloven taget en række yderligere initiativer til at nedbringe sagsbehandlingstiden. Dette har bevirket, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for de fredningssager, der er rejst siden 1992 og afgjort af de nye fredningsnævne, er nedbragt til ca. 2 år.

Den daværende miljø- og energiminister har som opfølgning på et samråd i 1997 til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg redegjort for de initiativer, der er taget for at nedbringe sagsbehandlingstiden, og i årene 1998, 1999 og 2000 orienteret udvalget om status for udviklingen i sagsbehandlingstiden for fredningssager. Ministeren har i den forbindelse påpeget, at der må påregnes en vis stigning i sagsbehandlingstiden fremover, fordi sagerne har en tendens til at blive stadig mere komplekse og derfor stiller krav om en nøje vurdering af fredningens indhold, de hensyn, der ønskes tilgodeset, ejernes ønsker, samt erstatningens størrelse. Inden en fredningssag afgøres, er det af største betydning, at alle aspekter i sagen tages i betragtning, og herunder at offentligheden inddrages, og at alle involverede får mulighed for at gøre deres synspunkter gældende.

Den ovennævnte gennemsnitlige sagsbehandlingstid på ca. 2 år dækker imidlertid over store udsving, og sagsbehandlingstiden for nogle fredningssager er stadig betydeligt længere end de gennemsnitlige 2 år. Der er derfor behov for et effektivt middel, der sikrer, at sagsbehandlingstiden bringes ned på et acceptabelt niveau i alle sager. Det foreslås derfor, at der indsættes en frist på 2 år for fredningsnævnene til at træffe endelig afgørelse i en fredningssag. Såfremt fredningsnævnet ikke har færdigbehandlet fredningssagen efter reglerne i § 40, bortfalder fredningen i sin helhed.

Der vil, som der er redegjort for ovenfor, også fremover være fredningssager, hvor det vil være vanskeligt for fredningsnævnet at behandle sagen inden for den fastsatte 2 års frist. Det foreslås derfor, at der indsættes en hjemmel for fredningsnævnet til at forlænge 2 års fristen med op til 2 år, hvis dette skønnes nødvendigt for at kunne behandle alle vigtige aspekter i sagen og for at undgå, at fredningsnævnet er nødsaget til at

afskære en af alle parter ønsket dialog. Fredningsnævnet skal træffe beslutning herom inden udløbet af 2-års fristen og kan kun træffe beslutning herom én gang i samme sag.

Fredningsnævnets afgørelse om forlængelse af fristen kan påklages til Naturklagenævnet, jf. § 43, stk. 1. For at undgå at forsinke sagen yderligere er det bestemt i § 43, stk. 5, at Naturklagenævnet skal behandle klager over fredningsnævnets beslutning om at forlænge fristen inden for 8 uger fra modtagelse af denne.

Det forhold, at en fredningssag bortfalder, fordi det ikke har været muligt for fredningsnævnet at afslutte sagen inden for den fastsatte frist, skal imidlertid ikke indebære, at sagsrejser er afskåret fra at få den pågældende fredningssag genoptaget til behandling i fredningsnævnet. Uden for de lovbestemte regler om genoptagelse af behandlingen af en sag (remonstration) har borgere ikke i alle tilfælde krav på en ny realitetsbehandling af en sag ved den samme myndighed, der har behandlet sagen én gang, med mindre der er foreligger nye forhold eller nye omstændigheder vedrørende sagen.

Det er derfor præciseret i det nye stk. 2, at sagsrejser har et retskrav på at få fredningssagen genoptaget til fornyet behandling i fredningsnævnet, uanset om sagsrejser genfremsætter den for fredningsnævnet på uændret grundlag. Det er dog af hensyn til de berørte lodsejere bestemt, at denne ret skal udnyttes inden for 2 måneder.

For så vidt angår bortfald af de midlertidige retsvirkninger af en fredningssag, der verserer for Naturklagenævnet, henvises til bemærkningerne til § 43 a (ændringsforslag nr. 27).

Til nr. 22-23

Det foreslås i nr. 22, at det for fredninger, der omfatter arealer i internationale naturbeskyttelsesområder, skal fremgå af formålet, at fredningen skal medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for de arter og områder, som områderne er udpeget for.

Efter de gældende regler kan en fredning gå ud på ikke blot at bevare et områdes tilstand men også på at tilvejebringe en bestemt tilstand, der herefter skal bevares. Sådanne fredninger, hvori indgår naturgenopretning er fortsat af central betydning for naturbeskyttelsen, og det er fortsat vigtigt, at en fredning skal kunne skabe rammen om et naturgenopretningsprojekt.

Men det har ikke været tanken, at en fredning skal kunne gennemtvinge et naturgenopretningsprojekt, som de, der skal gennemføre det og betale for det, ikke kan støtte.

Det foreslås derfor i nr. 23, at en fredning, der indebærer gennemførelsen af et naturgenopretningsprojekt, kun kan gennemføres, hvis de, der er ansvarlige for gennemførelsen af naturgenopretningsprojektet og for omkostningerne hertil, kan anbefale, at fredningen gennemføres. Forslaget omfatter kun fredningssager, der indebærer gennemførelse af større, egentlige naturgenopretningsprojekter med betydelige, selvstændige omkostninger for amt og/eller stat. Som eksempel kan nævnes genskabelse af en sø. Mindre projekter, der snarere har karakter af 1. gangs pleje i form af rydning m.v., betragtes således ikke som naturgenopretningsprojekter, hvorfor fredninger med et sådant indhold fortsat ikke skal godkendes efter bestemmelsen.

Til nr. 24-25

Ifølge forarbejderne til ændringen af naturfredningsloven i 1978, jfr. lov nr. 219 af 24. maj 1978, var det forudsat, at der som hidtil normalt ikke skulle tillægges offentlige myndigheder erstatning i forbindelse med fredninger. Ved naturbeskyttelseslovens gennemførelse i 1992 var det efter forarbejderne hensigten at opretholde den hidtidige retstilstand med hensyn til udløsning af erstatning ved gennemførelse af fredninger.

Fredningsmyndighederne har i overensstemmelse hermed normalt ikke tillagt offentlige myndigheder erstatning i forbindelse med fredninger. Naturklagenævnet (Overfredningsnævnet) har dog i nogle tilfælde tilkendt Statens Jordlovsudvalg og Jordbrugsdirektoratet erstatning for arealer, som nævnet anså for alene at være erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse. Endvidere kan Trafikministeriets opkøb til vejudlæg i visse tilfælde anses for erhvervelser til midlertidigt eje.

Der er endvidere tilkendt erstatning, når det ved fredning pålægges ejendommens ejer at gennemføre udgiftskrævende foranstaltninger samt i et vist omfang, når fredningen hindrer en aktuel eller konkret planlagt anvendelse af arealet.

Denne administrative praksis er ikke lovfæstet, bortset fra bestemmelsen i den gældende lovs § 39, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan bestemme, om og med hvilket beløb, der skal ydes erstatning i tilfælde, hvor fredningsbestemmelserne indeholder et påbud til en offentlig myndighed.

Der har i de seneste år været rejst krav om fredningserstatning fra flere statslige myndigheder, også for arealer, der har været i myndighedens eje over en lang årrække.

Taksationskommissionen traf i 2001 afgørelse i sagen om fredning af Store Vildmose, Nordjyllands Amt, hvorefter der ikke tilkendtes Direktoratet for FødevareErhverv fredningserstatning som påstået af direktoratet. Taksationskommissionen henviste i sin afgørelse til de ovenfor nævnte forarbejder i lovgivningen og den hidtidige administrative praksis.

Taksationskommissionen fandt, at arealerne ikke kunne antages at have været erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse, da de havde været i offentlig eje siden 1920-erne.

Med ændringsforslaget lovfæstes den hidtidige administrative praksis for ydelse af erstatning for fredning af offentligt ejede arealer.

Efter den gældende bestemmelse i § 39, stk. 2, kan fredningsnævnet tilkende en lodsejer godtgørelse for tab ved ikke at have kunnet udnytte ejendommen, medens en fredningssag, som ikke gennemføres, har verseret. Det er med tilføjelsen til det nye stk. 3 præciseret, at lodsejerne har den samme mulighed i fredningssager, der er bortfaldet efter den i lovforslagets § 37 a, stk. 1, fastsatte to-års frist for fredningsnævnet. Lodsejeren kan tilkendes en sådan godtgørelse, uanset om fredningssagen genoptages efter bestemmelsen i forslaget § 37 a, stk. 2.

Til nr. 26

Der er med lovforslaget givet fredningsnævnenes kompetence til at træffe afgørelse om at ophæve de midlertidige retsvirkninger af et fredningsforslag, der indebærer et indgreb i den aktuelle drift af en ejendom, jfr. § 37, stk. 4 (ændringsforslag nr. 20), samt om at forlænge den i § 37 a fastsatte to-års frist, jf. § 37 a, stk. 3 (ændringsforslag nr. 21).

Disse afgørelser kan indbringes for Naturklagenævnet på tilsvarende måde som fredningsnævnets øvrige afgørelser om fredningens gennemførelse og om erstatningen.

Rettidige klager har opsættende virkning, jfr. § 87, stk. 3. Såfremt fredningsnævnets afgørelse efter § 37, stk. 4, påklages, kan ejer/bruger ikke udnytte denne og er således forhindret i at fortsætte sin hidtidige drift af ejendommen, indtil Naturklagenævnet har truffet afgørelse eller har bestemt, at klagen ikke skal have opsættende virkning. For at sikre, at spørgsmålet om, hvorvidt en sådan indgribende retsvirkning skal indtræde allerede ved fredningssagens rejsning, afgøres hurtigt, er det bestemt, at Naturklagenævnet skal træffe afgørelse i disse klagespørgsmål inden for 8 uger.

En tilsvarende frist for behandling af klagesager over fredningsnævnets afgørelser efter § 37 a, stk. 3, om forlængelse af 2 års fristen er indsat for at undgå

yderligere forsinkelse af fredningssagen og dermed sikre en hurtig stillingtagen til, om sagen skal kunne fortsætte i yderligere 2 år.

Til nr. 27

Der er i bemærkningerne ovenfor til nr. 21 (lovforslagets § 37 a) redegjort for ønsket om at nedbringe sagsbehandlingstiden for fredningssager yderligere og for forslaget om at fastsætte en frist på 2 år for behandlingen af fredningssager i fredningsnævnenes.

Det foreslås herudover, at de midlertidige retsvirkninger, der efter lovens § 41, stk. 2, gælder, indtil Naturklagenævnet har truffet afgørelse i sagen, bortfalder 2 år efter, at sagen er indbragt for Naturklagenævnet. Efter de 2 år er det således alene fredningsnævnets afgørelse, der gælder, uanset at nævnet har begrænset fredningsområdet eller fredningsbestemmelserne i forhold til fredningsforslaget. Baggrunden for forslaget er at begrænse ulemperne for de berørte lodsejere m.v., såfremt Naturklagenævnets behandling af en fredningssag varer over 2 år.

Til nr. 28

Fredninger, der er gennemført før implementeringen af EU-naturbeskyttelsesdirektiverne i dansk lovgivning, skal ikke ifølge fredningens formål respektere de beskyttelsesinteresser, som Danmark skal varetage efter direktiverne. Det er derfor præciseret, at fredningsnævnet i sin dispensationspraksis skal respektere beskytteshensynene i direktiverne i alle fredningssager, uanset fredningens formål.

Fredningsnævnet kan således ikke fremover dispensere fra en fredningsbestemmelse, hvis det ansøgte vil indebære forringelser af naturtyper og levesteder for arter i de ovennævnte områder eller medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for. Det gælder fredninger såvel i som uden for de internationale naturbeskyttelsesområder. Dette skal fremgå af fredningsnævnets afgørelse om dispensation efter stk. 1.

Til nr. 29

Forslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 3 og 5.

Til nr. 30

Bestemmelsen, der svarer til bestemmelsen i § 52, stk. 1, om pleje af visse offentligt ejede ikke fredede områder, gælder for samtlige arealer i internationale naturbeskyttelsesområder. Plejen skal foretages i overensstemmelse med bestemmelserne herom i Natura 2000-planen.

Til nr. 31

Bemyndigelsesbestemmelsen agtes udmøntet ved, at der fastsættes bestemmelser i lighed med dem, der gælder for amtsrådets adgang til at foretage pleje på fredede arealer, jf. bekendtgørelse nr. 837 af 4. september 2000 om pleje af fredede arealer og fortidsminder og om tilsyn med de modifikationer, der følger af, at der efter §§ 19 d-19 f kan pålægges ejeren en handlepligt.

Til nr. 32

Efter de gældende regler foretager miljøministeren de nødvendige foranstaltninger til dæmpning af sandflugt på de klitfredede arealer. Det foregår ved, at Skov- og Naturstyrelsen ved de respektive statsskovdistrikter i forbindelse med årlige offentlige klitsyn udarbejder planer og budgetter for de nødvendige dæmningsarbejder, der herefter udføres i årets løb.

Det oprindelige formål med reguleringen var at beskytte befolkningen og landbruget mod sandflugten. Det var en retlig regulering, der skulle sikre befolkningen dens eksistensgrundlag. Gradvis har reguleringens hovedformål undergået en ændring, således at beskyttelsesobjektet i hovedsagen er blevet sommerhuse, der på grund af de oprindelige ejeres ønske og en uheldig planlægning samt visse steder på grund af kysterosion er blevet placeret yderligt og udsat langs kysterne.

Staten har fortsat en dæmningspligt af et vist, men i dag mere begrænset omfang, og samtidig er hensynet til naturen og landskabet kommet stærkere ind i billedet.

Danmark er et af de lande i Europa, der har det største intakte klitareal. Det giver Danmark særlige internationale forpligtelser på dette område, der i øvrigt fremgår af EF-habitatdirektivet og den danske udpegning af habitatområder.

Wilhelm-udvalget har i sine anbefalinger bl.a. peget på, at dæmpningen ud fra naturmæssige hensyn bør og kan begrænses, og de naturlige processer styrkes. Udvalget peger på, at selvom indsatsen allerede er begrænset og tilpasset mere naturmæssige hensyn, taler disse hensyn for, at dæmpningen yderligere bør begrænses, og at der bør fastlægges en strategi for den danske klitforvaltning, der fremmer naturværdierne, og som kun begrænser klitternes frie dynamik, hvor væsentlige samfundsmæssige værdier trues af sandflugt. Udvalget anbefaler derfor, at denne afvejning afspejles i loven.

Efter de gældende regler har staten pligt til at iværksætte de foranstaltninger, der er nødvendige til at dæmpe sandflugt. Der sker således også i dag en af-

vejning af, om større dæmningsarbejder skal sættes i værk. Hvis udgiften til dæmningsarbejder f.eks. væsentligt overstiger den samfundsmæssige interesse i at bevare en bygning el. lign. eller overstiger værdien heraf, eller hvis hensynet til de beskyttede natur- og landskabsinteresser taler imod, vil arbejdet ikke blive iværksat. Eksempelvis vil meget kostbare nedskæringer af klittoppe for at dæmpe sandflugten af hensyn til enkelthuse som udgangspunkt ikke finde sted.

I forslaget præciseres, at ministerens beslutning om sandflugtsdæmpning sker på baggrund af en afvejning af de samfundsværdier, der bliver berørt, over for hensynet til naturen og landskabet og de udgifter, dæmpningen vil medføre. Som noget nyt åbner den foreslåede bestemmelse mulighed for, at ejeren af et f.eks. isoleret eller yderligt beliggende sommerhus, der er truet af sandflugt, kan få tilladelse til selv at iværksætte og bekoste dæmningsarbejder, der eventuelt kan redde huset.

Forslaget indebærer derfor, at klitmyndighederne - således som det i vidt omfang er tilfældet i dag - for hver enkelt kyststrækning hvert år skal afveje, om der skal udføres dæmningsarbejder, f.eks. ved plantning af hjelm-, nedskæring af klitter eller opsætning af fyrreris m.v. til sikring af samfundsmæssige værdier som landbrugsarealer, sommerhusområder, byer og veje m.v., eller om de naturmæssige hensyn, herunder hensynet til naturtyper eller levesteder for arter i internationale naturbeskyttelsesområder, på den enkelte strækning skal fremmes ved en begrænset eller ingen dæmpning. En klitforvaltning, der kun begrænser klitternes frie dynamik, hvor væsentlige samfundsinteresser trues af sandflugt, vil naturligvis især gælde for de statsejede arealer.

Hvor en dæmpning og udgiften hertil væsentligt overstiger den samfundsmæssige interesse i at foretage dæmpning, eller hvor udgiften ikke står i fornuftigt forhold til det, der er truet, kan det besluttes, at der ikke udføres dæmpning. Denne begrænsning vil som nævnt især få betydning for enligt eller meget yderligt placerede sommerhuse. I sådanne tilfælde, hvor en afvejning fører til, at der ikke vil blive udført udgiftskrævende dæmningsarbejder, foreslås det, at ejeren af ejendommen skal have mulighed for selv at udføre og bekoste dæmpning.

Dæmpning vil ikke kunne gennemføres, hvis det strider mod førnævnte hensyn i internationale naturbeskyttelsesområder, medmindre det sker ud fra bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, jf. habitatdirektivets artikel 6, stk. 4. Vurderingen heraf vil ske på grundlag af de bevaringsmål-sætninger, der er opstillet for det aktuelle område.

Efter de gældende regler er forbuddet i § 8 mod tilstandsændringer ikke til hinder for, at klitmyndighederne udfører dæmpningsarbejder, men en lodsejer kan efter de gældende regler ikke selv udføre sådanne arbejder. Disse udføres som hidtil af staten. Begrundelsen for dette er, at korrekt og effektiv sandflugtsdæmpning, der ikke har utilsigtede virkninger for andre arealer, kræver særlig teknik og sagkundskab, og dette har derfor altid været en myndighedsopgave. Efter forslaget kan klitmyndighederne imidlertid tillade, at ejeren af f.eks. et sommerhus, der pga. sandflugt risikerer at gå tabt, og hvor der ikke vil blive afholdt udgifter til dæmpningsarbejder, får mulighed for, efter miljøministerens godkendelse, selv at stå for dæmpningen. Der skal dog være mulighed for at afslå sådanne dæmpningsforanstaltninger, der skønnes at være alt for indgribende i forhold til naturen og landskabet, herunder hensynet til de internationale naturbeskyttelsesinteresser.

Bestemmelsen indebærer ingen ændring i den gældende praksis, hvorefter ejere, typisk af sommerhuse, meddeles tilladelse til at udføre mindre arbejder med fjernelse af fygesand.

Til nr. 33

Bestemmelsen giver amtsrådet hjemmel til at ekspropriere ejendom, når det er af væsentlig betydning for at realisere Natura 2000-planen. Bestemmelsen supplerer amtsrådets øvrige virkemidler i §§ 19 d-19 g, og det forudsættes, at ekspropriation kun anvendes, når det er af afgørende betydning for opnåelse af målsætningen for et område at erhverve ejendommen. Dette kan f.eks. være tilfældet, når der er tale om at standse en større virksomhed eller begrænse denne i betydeligt omfang.

Miljøministeren er i § 60, stk. 1, tillagt en tilsvarende ekspropriationsadgang, men denne er begrænset til arealer i landzone og sommerhusområder. Denne begrænsning er ikke gentaget i den foreslåede ekspropriationshjemmel for amtsrådet, idet det vurderes, at der i enkelte tilfælde kan være behov for at ekspropriere i byzone, f.eks. for at beskytte et levested for en art.

Til nr. 34

Forslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 33.

Til nr. 35

Bestemmelsen indebærer, at der ikke længere er et lovgivningsmæssigt krav om, at alle amtskommuner skal oprette grønne råd. Hvis amtsrådet finder det hensigtsmæssigt at etablere et grønt råd eller lignende forum for rådgivning omkring spørgsmål i forbindelse

med administrationen af naturbeskyttelseslovgivningen, vil amtsrådet efter reglerne i § 17, stk. 4, i lov om kommunernes styrelse om nedsættelse af særlige udvalg kunne beslutte at oprette et sådant råd. Ophævelse af bestemmelsen betyder ikke, at amtskommunerne skal nedlægge de grønne råd, men at det gøres frivilligt for det enkelte amtsråd at beslutte, hvorvidt der er behov for at have et sådant råd.

Det bemærkes, at medlemmerne af de grønne råd ikke er formelt valgt og dermed heller ikke sidder for en bestemt periode. De har ikke modtaget nogen form for vederlag for medlemsskabet.

Til nr. 36

Forslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 3 og 5.

Til nr. 37

Forslaget, der alene er af redaktionel karakter, er en konsekvens af ændringsforslag nr. 3.

Til nr. 38

Forslaget sikrer, at amtsrådet, når det skønnes nødvendigt, kan lade aftaler og afgørelser truffet efter reglerne i kapitel 2 a tinglyse på den pågældende ejendom uden ejerens medvirken. Med tinglysningen sikres, at kommende erhververe af ejendommen vil være bekendt med aftalen eller afgørelsen og de heri indeholdte betingelser.

Til nr. 39-40

Forslaget gengiver den gældende § 69 om miljøministerens adgang til at ophæve bygge- og beskyttelseslinjerne efter §§ 15-18.

Med den generelle udvidelse af klitfredningslinjen og strandbeskyttelseslinjen i naturbeskyttelsesloven i 1994 og 1999 har der vist sig behov for i visse ganske særlige tilfælde at kunne ophæve også klitfredningslinjen, f.eks. i forbindelse med afrunding af eksisterende byer ved kysten. En sådan adgang findes allerede i den gældende lovs § 9, stk. 3, som dog i sin tid er indsat under andre forudsætninger.

Der er derfor behov for at præcisere denne adgang i § 69, så at ændring af klitfredningslinjen kan ske efter samme procedure, som når der er tale om ændring af de øvrige beskyttelseslinjer, herunder strandbeskyttelseslinjen. Med forslaget i stk. 2 forudsættes det, at ophævelse kun sker undtagelsesvist og på baggrund af en grundig planlægning, og kun hvor det ikke vil indebære øget sandflugt eller risiko herfor.

Skov- og Naturstyrelsen har hidtil kun i meget begrænset omfang knyttet vilkår til afgørelser om ophævelse eller reduktion af beskyttelseslinjer, idet spørgs-

målet normalt alene har været, hvor en reduceret linje kunne forløbe, eller om ophævelse eller reduktion overhovedet kan komme på tale. Med bestemmelsen i stk. 3 foreslås det præciseret, at miljøministeren ved sin afgørelse kan bestemme, at den meddelte ophævelse eller reduktion af en beskyttelseslinje alene gælder for den konkrete lokalplan. Det foreslås, at sådanne vilkår skal fremgå af afgørelsen.

Ved afgørelser om ophævelse eller reduktion påser Skov- og Naturstyrelsen, at naturbeskyttelsesmæssige og landskabelige hensyn så vidt muligt indpasses i en lokalplan om et foreslået byggeri eller projekt, der berører beskyttelseslinjer, og som beskyttelseslinjen ellers ville varetage, og at projektet kan indpasses heri. I forhold til landskabet er det ikke ligegyldigt, om der opføres massivt byggeri eller lavt og åbent byggeri, eller om der er tale om udlæg til en mere ekstensiv udnyttelse som en campingplads eller et sommerland. Det er baggrunden for forslaget om, at en ophævelse eller reduktion kun skal gælde for den pågældende lokalplan og for den udnyttelse, som lokalplanen giver mulighed for. Kravet om, at vilkåret skal fremgå af ophævelsesbrevet sikrer, at kommunen er orienteret om, at der kun er tale om en »betinget« ophævelse.

Det forudsættes, at det vil fremgå af redegørelsen til lokalplanforslaget, at lokalplanområdet er omfattet af beskyttelseslinjer, og at planen kun kan gennemføres, hvis der meddeles dispensation fra linjen efter reglerne i § 65, eller at miljøministeren (Skov- og Naturstyrelsen) ophæver eller reducerer linjen.

Den foreslåede bestemmelse betyder derfor, at hvis en beskyttelseslinje ophæves i forbindelse med en lokalplan for et sommerland eller en campingplads, så træder den i kraft igen, hvis lokalplanen ændres eller erstattes af en ny lokalplan, der f.eks. giver mulighed for opførelse af et feriehotel eller boligbyggeri. Arealet er således ikke frigivet med miljøministerens afgørelse, men lokalplanen kan realiseres. Hvis der senere bliver behov for at ændre en lokalplan, vil ophævelsen kunne forventes opretholdt for en lokalplan med samme formål.

Med den foreslåede ændring i § 69 vil Skov- og Naturstyrelsen i en vejledning eller et cirkulære redegøre nærmere for indholdet af de nye regler og for praksis i disse sager. I vejledningen vil det endvidere blive præciseret, hvornår bestemmelsen om miljøministerens adgang til at ophæve eller reducere beskyttelseslinjer efter § 69 finder anvendelse, og hvornår linjerne efter hovedreglen fraviges ved konkret dispensation fra amtet eller kommunen efter § 65. Afgørelser efter § 65 om dispensation kan påklages til Naturklagenævnet. Miljøministerens afgørelser om ophævelse eller

reduktion af beskyttelseslinjer efter § 69 træffes normalt i forbindelse med lokalplanlægning, og kan ikke påklages. Derimod kan lokalplanen indbringes for Naturklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål i forhold til planloven.

Bestemmelsen i § 69 har givet mulighed for at opnå en samlet regulering af arealanvendelse og bebyggelsesforhold i forbindelse med kommunernes planlægning, i modsætning til den konkrete dispensation efter § 65. Det har givet anledning til fortolkningstvivl hos lokale myndigheder, at snittet mellem de to regelsæt ikke er klart, men også i visse tilfælde til overvejelser om hvilket regelsæt der i den konkrete sag vil kunne anvendes med størst fordel, hvilket ikke har været meningen. Hvis Naturklagenævnet afslår dispensation fra en beskyttelseslinje til et projekt ud fra naturbeskyttelsesmæssige og landskabelige hensyn, bør Skov- og Naturstyrelsen f.eks. ikke ophæve beskyttelseslinjen og omvendt.

I den kommende vejledning vil Skov- og Naturstyrelsen redegøre for indholdet af bestemmelsen og for den hidtidige praksis, der forudsættes opretholdt. Ophævelse eller reduktion af en beskyttelseslinje efter § 69 vil fortsat kun finde anvendelse, når ophævelse vil erstatte en række konkrete afgørelser om dispensation og dermed indebære en administrativ lettelse for de kommunale myndigheder. En beskyttelseslinje vil ikke blive ophævet, hvis det skønnes at være problematisk i forhold til landskabelige og naturbeskyttelsesmæssige interesser. I sådanne tilfælde bør afgørelsen træffes ved dispensation med klagemulighed til Naturklagenævnet.

Det er ikke tanken, at ophævelse skal finde sted i væsentligt videre omfang, end det ville blive tilladt ved konkret dispensation. Dog vil en grundig og afvejnet planlægning set i en større sammenhæng i visse tilfælde tale for en ændring af beskyttelseslinjer, f.eks. i forbindelse med en afrunding af eksisterende bysamfund i forbindelse med byudvikling, og typisk bag eksisterende bebyggelse, hvor dispensation fra f.eks. strandbeskyttelseslinjen ikke ville være mulig.

Det vil blive præciseret, at der fortsat vil ske en 'graduering' af ophævelse af de enkelte beskyttelseslinjer, idet strandbeskyttelseslinjen, klitfredningslinjen og fortidsmindebeskyttelseslinjen er væsentligt stærkere forbud end f.eks. skovbyggelinjen, hvilket også har fundet udtryk i dispensationsreglen i § 65 og i Naturklagenævnets praksis.

Ophævelse efter § 69 vil fortsat primært blive anvendt i forbindelse med lokalplanlægningen, hvor lokalplanerne mere detaljeret regulerer de samme forhold som bygge- og beskyttelseslinjerne. Ansøgning-

gen om ophævelse bør følge lokalplanforslagene ved deres behandling i Skov- og Naturstyrelsen, således at eventuelle forudsætninger for ophævelsen kan indarbejdes i lokalplanen.

Bestemmelsen i § 69 er udtryk for et ønske om at opnå en administrativ forenkling, ikke at svække beskyttelseshensynet. Det vil derfor fortsat være lovens hovedregel, at fravigelse af lovens beskyttelseslinjer sker ved dispensation fra amt henholdsvis kommune og med klagemulighed til Naturklagenævnet.

Som eksempler på, hvilke sagstyper, der behandles efter § 69, kan nævnes lokalplanlægning for byudvikling med udstykning og bebyggelse af en række ejendomme, hvor beskyttelseslinjer berøres, eller for enkelt større rækkehusbyggeri eller et feriecenter, hvor der senere vil kunne opstå sager om garager, tilbygninger, skure, bygningsændringer, og hvor der bliver tale om en administrativ lettelse for de lokale myndigheder og de berørte lodsejere eller lejere, hvis linjen ophæves eller reduceres. Derimod behandles ekstensivt udnyttede arealer til en golfbane, et idrætsanlæg, en deponeringsplads eller lignende, ikke efter disse regler, da der ikke løbende er behov for tilladelser til nybygninger eller nye anlæg. Med den foreslåede bestemmelse i stk. 3 vil der i alle sager blive taget stilling til, om afgørelsen om ændring af en beskyttelseslinje kun skal gælde for den konkrete lokalplan, eller om linjen er endeligt ændret eller ophævet indenfor lokalplanområdet.

Hvis miljøministeren afslår at ophæve en beskyttelseslinje af naturbeskyttelsesmæssige grunde, fordi ophævelse vil stride mod de naturbeskyttelsesmæssige eller landskabelige værdier, som beskyttelseslinjen efter loven skal beskytte, vil Naturklagenævnet normalt anlægge samme restriktive holdning til en ansøgning om dispensation. Derimod vil et afslag på at ophæve eller reducere en beskyttelseslinje med den begrundelse, at sagen skal behandles efter hovedreglen om konkret dispensation med klageadgang til Naturklagenævnet, ikke have betydning for nævnets vurdering af sagens indhold og muligheden for dispensation.

I praksis anvendes § 69 om ophævelse også til generelt, dvs. uden at der foreligger en konkret lokalplan, at revidere beskyttelseslinjer, f.eks. i udbyggede områder - måske i en hel kommune, hvor linjerne fastlægges i et nyt reduceret forløb tilpasset eksisterende bebyggelse. Denne mulighed forudsættes opretholdt.

Efter den eksisterende § 69, stk. 4, skal miljøministeren efter anmodning ophæve de udvidede klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjer på visse arealer i byzone under visse nærmere betingelser om den hidtidige planlægning for disse arealer. Ordningen, der

blev indsat ved lov nr. 282 af 12. maj 1999 som en overgangsordning, gælder for ansøgninger indsendt inden august 2006.

Med ændringsforslag nr. 40 opretholdes ordningen, men det foreslås, at det fremgår direkte af loven, at bestemmelsen rent teknisk ophæves i 2006, jf. lovforslagets § 5, stk. 2, når ordningen efter lovens indhold ophører. Forslaget tilsigter ingen realitetsændring af bestemmelsen.

Til nr. 41

Bestemmelsen om afmærkning af klitfredningslinjen og løbende revision fremgår af § 8, stk. 6, i den gældende lov. Bestemmelsen foreslås sammen med den gældende bestemmelse i § 69, stk. 2, om strandbeskyttelseslinjen samlet og videreført i en ny § 69 a.

Som det fremgår af bemærkningerne til §§ 8 og 15 om klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen, er de udvidede beskyttelseslinjer fastlagt efter de i den hidtidige lovgivning fastsatte nærmere principper.

Det er i de foreslåede bestemmelser til § 8 og § 15 præciseret, at beskyttelseslinjerne er fastlagt ved ministerens bestemmelse efter den hidtidige lovgivning. Efter forslaget til ny § 69 a, stk. 3, vil de samme kriterier blive fulgt ved en revision af linjerne. Det vil sige, at beskyttelseslinjerne vil blive fastlagt ud fra en basislinje, der for klitfredningens vedkommende er strandbreddens inderste grænse og for strandbeskyttelseslinjens vedkommende begyndelsen af den sammenhængende landvegetation.

Beskyttelseslinjen fastlægges 300 m fra basislinjen, i sommerhusområder dog 100 m. Hvor området er berørt af bebyggelse, kan linjerne fastlægges nærmere kysten end de nævnte 300 m eller 100 m. Dog fastlægges klitfredningslinjen ikke nærmere end 100 m fra basislinjen, hvis der er klitdannelse i området.

For strandbeskyttelseslinjen anvendes endvidere den forståelse af »begyndelsen af den sammenhængende landvegetation«, som Naturklagenævnet har anlagt. Nævnet har truffet afgørelse i et par sager om forståelsen af dette kriterium, bl.a. ved strandengskyster hvorefter strandenge ikke i deres helhed kan antages at være omfattet af strandbeskyttelseslinjen. I en afgørelse fra 1998 har nævnet samtidig taget stilling til det arbejdsgrundlag om linjens fastlæggelse, som Strandbeskyttelseskommissionen har lagt til grund for indstilling til miljøministeren.

Strandbeskyttelseskommissionen har på denne baggrund lagt til grund, at basislinjen i strandenge, der ikke er inddigede, fastlægges i grænsen for den sammenhængende landvegetation, det vil normalt sige middelvandstandslinjen. For dybe strandenge er an-

vendt middelhøjvandsstandslinjen som basislinje. På inddigede kyststrækninger har kommissionen lagt basislinjen i den søværts digefod, med mindre der er strandeng eller sammenhængende, ikke salttålende vegetation søværts diget.

Der er redegjort nærmere for beregningen af basislinjen for strandbeskyttelseslinjen i »Naturklagenævnet orienterer« nr. 163 af september 1998 og i Strandbeskyttelseskommisionens Beretning 2001.

Tilvækstarealer bliver automatisk omfattet af beskyttelsen. En revision af beskyttelseslinjerne kan komme på tale, når der er sket en væsentlig tilbagevækst eller tilvækst af kysten. For klitfredningslinjen kan øget risiko for sandflugt dog også nødvendiggøre revision.

Ved revision af beskyttelseslinjerne, der er begrundet i en væsentlig erosion af kysten, vil nye strækninger blive omfattet af beskyttelsen. Ved fastlæggelsen af de gældende udvidede linjer indeholdt kystloven en begrænset adgang til at fastlægge de udvidede linjer i byzone, der ofte er omfattet af ældre planlægning for arealernes anvendelse. Det foreslås derfor, at kyststrækninger i byzone, der aldrig tidligere har været omfattet af klitfredning eller strandbeskyttelseslinjen, uanset kysterosion ikke kan omfattes af ny beskyttelseslinjer. Det skal dog fortsat være muligt efter § 9 og § 53 konkret at pålægge klitfredning på arealer, hvor der er væsentlig sandflugt eller risiko herfor.

Klitfredning, bortset fra strandbredden og de stats-ejede arealer, har hidtil været markeret i terrænet med pæle. Det foreslås, at bestemmelsen opretholdes, men at markeringen af klitfredningslinjen begrænses til byzone og sommerhusområder, hvor de berørte lods ejere som hidtil har behov for at kunne genfinde beskyttelseslinjen i terrænet. De ældre fredninger efter sandflugtsloven kan markeres også i landzone, da disse fredede klitområder ofte har en meget uregelmæssig afgrænsning.

Bestemmelsen i stk. 6 indeholder en udtrykkelig hjemmel for miljøministeren til at rette fejl, der er sket ved fastlæggelsen af den udvidede klitfrednings- og strandbeskyttelseslinje. Det har hidtil været antaget, at der var hjemmel til i begrænset omfang at rette fejl, i hvert fald så længe arbejdet med fastlæggelsen ikke var afsluttet i hele landet.

Til nr. 42

Formålet med bestemmelsen er at fremme og lette mulighederne for, at borgere, virksomheder og myndigheder kan kommunikere digitalt. Ved lov nr. 215 af 22. april 2002 blev der indsat en bestemmelse i forvaltningsloven (§ 32 a), som bemyndiger vedkom-

mende minister til at fastsætte regler om ret til at anvende digital kommunikation ved henvendelser til den offentlige forvaltning, og om de nærmere vilkår herfor, herunder fravige formkrav i lovgivningen, der hindrer anvendelsen af digital kommunikation.

Bemyndigelsen i forvaltningslovens § 32 a omfatter ikke kommunikation mellem borgerne indbyrdes eller kommunikation fra offentlige myndigheder til borgerne. § 70 a giver bemyndigelse til, at miljøministeren kan fastsætte regler om anvendelsen af digital kommunikation mv., også for så vidt angår kommunikation mellem borgere og virksomheder indbyrdes samt kommunikation fra offentlige myndigheder til borgerne mv. Det er ikke hensigten, at den foreslåede bestemmelse skal anvendes i situationer, der dækkes af forvaltningslovens § 32 a.

Med bemyndigelsen for ministeren til at fastsætte nærmere regler kan der løbende tages højde for den teknologiske udvikling. Bemyndigelsen forventes f.eks. anvendt i tilfælde, hvor der er tvivl om, hvorvidt en bestemmelse hindrer digital kommunikation. I sådanne tilfælde vil ministeren i medfør af den foreslåede bemyndigelse kunne fjerne denne tvivl ved at fastsætte regler, der udtrykkeligt tillader digital kommunikation. Bemyndigelsen er endvidere relevant i tilfælde, hvor ministeren ønsker at fastsætte nærmere vilkår for den digitale kommunikation, herunder f.eks. fastsættelse af krav om anvendelse af bestemte formater m.v.

Bemyndigelsen indeholder mulighed for at fastsætte regler om, at digital kommunikation kan anvendes. Derimod indeholder den foreslåede bemyndigelse ikke hjemmel til at fastsætte bestemmelser, som ville udelukke anvendelsen af digital kommunikation i det omfang dette efter gældende ret er berettiget. Der er heller ikke hjemmel til at fastsætte bestemmelser, der udelukker andre kommunikationsformer end digital kommunikation, fx ved at fastsætte at kommunikationen alene kan ske ved brug af digital kommunikation. Det forudsættes, at de almindelige samtykkekrav ved digital kommunikation iagttages. Som udgangspunkt foreligger der en ret til at kommunikere digitalt, men ikke en pligt til at kommunikere på denne måde.

Til nr. 43

Forslaget indeholder en præcisering af den hidtidige gebyrbestemmelse, således at det klart af lovteksten fremgår, at gebyrerne skal fastsættes, således at der er hel eller delvis omkostningsdækning. Dette svarer til de gebyrbestemmelser, der findes i Miljøministeriets øvrige lovgivning.

Til nr. 44

Bestemmelsen indeholder en adgang for tilsynsmyndigheden til administrativt, dvs. uden forudgående dom, at udføre et meddelt påbud på den forpligtedes regning, når påbud ikke inden fristens udløb er efterkommet. Bestemmelsen skal kun gælde skilte, der er opstillet i det åbne land i strid med § 21 om forbud mod opstilling af reklameskilte i det åbne land.

Forslaget har til formål at sikre en mere effektiv håndhævelse af forbuddet, herunder sikre at omkostningerne til håndhævelse står i rimeligt forhold til værdien af sagens genstand eller indgrebets intensitet. Langt de fleste påbud om berigtigelse af ulovlige skilte kan påklages til Naturklagenævnet.

En eventuel opstramning af reglerne om håndhævelse indgik i drøftelserne i Folketinget af B 174 (FT 2000-01, Tillæg A, s. 6871) og i den senere opfølgning på Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalgs beretning af 26. september 2001 (FT 2000-01, Tillæg B, s. 1985) om lempeligere adgang til skiltning i det åbne land.

Amtsrådsforeningen har til brug for Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalgs møde om opfølgningen på B 174 i et notat om håndhævelsen peget på, at en effektiv håndhævelse af reglerne i naturbeskyttelsesloven om skilte indebærer et ressourceforbrug, herunder hos politi og domstole, der ikke altid står i rimeligt forhold til sagens genstand (et mindre skilt).

Af notatet fremgår bl.a.: »Generelt omkring lovløshedsprocedurerne gælder, at i en del sager må politiet/domstolene inddrages for at få påbud efterkommet i form af fjernelse af et ulovligt opsat skilt. Amtene har ikke mulighed for at gå ind på et privat areal og fjerne et skilt. Sådanne sager kan ofte få et langvarigt forløb, når politiet nødvendigvis må prioritere deres ressourcer. Små skilte på marker, der reklamerer for salg af jordbær, juletræer m.v. påtales normalt ikke, bl.a. på grund af, at ressourceindsatsen ikke står mål med den korte tid, skiltene er opsat. Større ulovligt placerede skilte om salg af æg, Bed & Breakfast m.v., der er opstillet det meste af året, kræves dog normalt fjernet.«

Inddragelse af politi/anklagemyndighed og domstole er således ofte nødvendigt i forbindelse med håndhævelse af naturbeskyttelsesloven og gennemtvungelse af efterkommelsen af et påbud. Det gælder både, hvis overtrædelsen skal føre til straf (bøde), og hvis der skal foretages en selvhjælpshandling.

En selvhjælpshandling efter naturbeskyttelseslovens § 74 kan i dag kun gennemføres efter inddragelse af både amt, politi/anklagemyndighed og domstolene. Kun hvor det ulovlige forhold frembyder fare for op-

retholdelsen af et efter loven beskyttet område, kan tilsynsmyndigheden foretage en selvhjælpshandling uden forudgående dom og tvangsbøder.

Adgangen til at foretage en selvhjælpshandling er anderledes på miljøbeskyttelseslovens område, hvor tilsynsmyndigheden efter miljøbeskyttelseslovens § 69 kan foretage en selvhjælpshandling på ejers (adressats) regning, når fristen for efterkommelse af et påbud er udløbet og påbud ikke efterkommet. Myndigheden lægger ud for udgifter til selvhjælpshandlingen og har udpanningsret for sine udgifter.

At der er forskel på adgangen til at foretage selvhjælpshandlinger efter de to love skyldes det grundlæggende foreningsafværgende formål, som miljøbeskyttelsesloven og afgørelser efter loven tjener. Der er derimod ikke en sådan risiko, når der er tale om et ulovligt skilt, medmindre det er til fare for trafikikkerheden. I så tilfælde vil skiltet kunne fjernes.

For at effektivisere og lette adgangen til at håndhæve reglerne om skiltning i det åbne land foreslås en ændring af naturbeskyttelseslovens hjemmel i § 74 for tilsynsmyndigheden til at foretage en selvhjælpshandling, dvs. at tilsynsmyndigheden foretager det fornødne til påbuddets efterkommelse på adressatens regning, når fristen i en afgørelse er overskredet.

Forslaget har navnlig til formål at styrke muligheden for at fjerne ulovligt opstillede større, ofte fabriksfremstillede skilte, der påvirker oplevelsen af landskabet. Sådanne skilte er ofte opstillet flere hundrede meter før en virksomhed, der er beliggende ved vejen, eller de er meget store og opstillet, så de ønskes set fra motorvejen. Sådanne, ofte meget dominerende skilte, kan – uanset at amtet rent faktisk træffer afgørelser og gennemfører en håndhævelsessag ved domstolene – stå i mange år, mens sagen verserer til skade for landskabet og den almindelige retsbevidsthed.

Kravet i § 74 om forudgående dom og tvangsbøder tjener et retssikkerhedsmæssigt formål. Dette er velbegrundet, når der er tale om at fjerne eksempelvis en ulovlig bygning eller andre anlæg, der har en vis eller måske stor værdi. Dette hensyn gælder ikke i forbindelse med fjernelse af et skilt.

Forslaget vurderes derfor ikke at ville indebære retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, set i forhold til indgrebets relativt ringe intensitet (værdien af et skilt) og det formål, ændringen tjener. Reglerne er relativt klare og enkle, afgørelser kan normalt prøves i Naturklagenævnet, dvs. ved et uafhængigt domstolslignende organ, og endelig sker selvhjælpshandlinger på myndighedens ansvar, dvs. en forkert vurdering kan føre til erstatningsansvar for det offentlige. Med

ændringen opnås en hurtig og mere effektiv håndhævelse.

Forslaget skal i øvrigt ses i sammenhæng med de foreslåede bestemmelser på Trafikministeriets område, der giver virksomheder adgang til opstilling af skilte, hvor det ikke er muligt i dag. Derfor kan der være behov for at kunne nedbringe mængden af ulovlige skilte efter naturbeskyttelsesloven. Det skal endvidere ses i sammenhæng med den foreslåede lempelse med hensyn til opstilling af skilte i lokalplanlagte erhvervsområder.

Til nr. 45

Forslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 3 og 5 om ophævelse af bestemmelserne om sten- og jorddiger og jordfaste fortidsminder.

Til nr. 46

Forslaget er en konsekvens af den nye § 19 g.

Til nr. 47

Efter § 27 kan amtsrådet i særlige tilfælde tillade, at visse arealer lukkes for offentlighedens adgang, hvis særlige forhold taler herfor. Bestemmelsen administreres meget restriktivt men har været anvendt i tilfælde, hvor sjældne fugle har bygget rede i private skove, og hvor det er meget afgørende straks at undgå forstyrrelser.

Efter formuleringen af den generelle klagebestemmelse i § 87, stk. 3, 1. pkt. om, at »tilladelser« ikke kan udnyttes før udløbet af klagefristen, vil en sådan lukning ikke kunne ske straks efter, at afgørelsen er truffet. Og hvis afgørelsen påklages rettidigt, følger det af stk. 3, 2. pkt., at klagen har opsættende virkning, med mindre klagemyndigheden bestemmer andet. Den foretagne lukning kan altså ikke opretholdes men må »nedlægges« igen, mens klagemyndigheden behandler sagen og enten træffer afgørelse eller beslutter, at klagen ikke har opsættende virkning. Forslaget har til hensigt at give mulighed for at opretholde lukningen også i dette tidsrum.

Den foreslåede bestemmelse vil også finde anvendelse på klitfredede arealer, hvor der er fare for sandflugt, og hvor lignende forhold kan være gældende.

Til nr. 48

Forslaget er konsekvens af ændringsforslag nr. 3 og 5.

Til nr. 49

Det foreslås, at afgørelser efter bestemmelserne i det foreslåede kapitel 2 a kan straffes.

Til nr. 50

Forslaget er en konsekvens af de foreslåede nye bestemmelser i § 23, stk. 8, § 24, stk. 5, og § 26, stk. 2, jf. ændringsforslag nr. 14, 15 og 17.

Til nr. 51

Forslaget er en konsekvens af, at hæftestraffen er ophævet som strafart ved lov nr. 432 af 31. maj 2000 om fuldbyrdelse af straf m.v. og lov nr. 433 af 31. maj 2000 om ændring af forskellige lovbestemmelser i forbindelse med gennemførelsen af en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. med virkning fra den 1. juli 2001. Samtidig blev den hidtil gældende mindstetid for fængsel på 30 dage ændret til 7 dage. Det var ved lovens vedtagelse forudsat, at allerede gældende straffebestemmelser, der giver mulighed for straf af hæfte, ændres i overensstemmelse med lovforslagets anvisninger ved førstkommande lejlighed. For naturbeskyttelsesloven betyder det, at strafferammen fortsat maksimalt vil være 1 års fængsel. Den nedre grænse for fængsel vil derimod fremover være 7 dage.

Til nr. 52

Bestemmelsen ændres således, at strafansvaret for juridiske personer pålægges efter reglerne i straffelovens 5. kapitel. Ændringen er en konsekvens af, at der ved lov nr. 474 af 12. juni 1996 blev indført bestemmelser i straffeloven om juridiske personers strafansvar.

Til nr. 53

Ændringsforslagets § 1, nr. 5 ophæver de hidtidige bestemmelser om fortidsminder, og som en konsekvens heraf ophæves ligeledes det hidtidige bilag til naturbeskyttelsesloven.

Som bilag 1 til forslagens § 1, nr. 10, vedr. naturbeskyttelseslovens § 18 om beskyttelseslinjer ved fortidsminder foreslås indføjet en oversigt over fortidsminder, der er synlige, men som ikke har beskyttelseslinje. Bilaget viderefører den hidtidige retstilstand. De øvrige bestemmelser om beskyttelse af fortidsminderne videreføres i museumsloven, således som det fremgår af forslagens § 4.

Som nyt bilag nr. 2 foreslås indføjet en oversigt over aktiviteter omfattet af anmeldelsesordningen i lovforslagets § 1, nr. 11, til ny § 19 b.

Til §§ 2-3

Med forslagene skabes der hjemmel i henholdsvis planloven (landzonetilladelse) og vandløbsloven (f.eks. vandløbsregulering) til, at afgørelser efter §§ 19 d-19 f kan tillægges bonusvirkning, jf. bemærkningerne ovenfor til §§ 19 c-19 d.

Det forudsættes, at amtsrådet, inden der træffes afgørelse, forhandler med de respektive kommunalbestyrelser om de eventuelle vilkår, som skal fastsættes under hensyntagen til de formål og interesser, som planloven henholdsvis vandløbsloven tilsigter at varetage.

Til § 4

Til nr. 1

De relevante dele af naturbeskyttelseslovens formålsparagraf (§ 1) foreslås indarbejdet i museumslovens § 1 som et nyt stk. 2. Hensigten med forslaget er at udvide museumslovens formål til også at rumme de bestemmelser, der foreslås overført fra naturbeskyttelsesloven.

Til nr. 2

Forslaget har til formål at overføre de materielle bestemmelser fra naturbeskyttelsesloven, som blev overført til Kulturministeriet i forbindelse med ressortomlægningen i november 2001. Forslaget har endvidere til hensigt at sikre en kontinuerlig og ensartet administration af de overførte bestemmelser ved at gentage de af naturbeskyttelseslovens administrative bestemmelser, der knytter sig til de overførte områder. Der er hovedsageligt tale om en rent teknisk overførsel, og der er således med lovforslaget ikke tilsigtet væsentlige indholdsmæssige ændringer i den eksisterende retstilstand på dette område.

I overensstemmelse hermed foreslås bestemmelserne i naturbeskyttelsesloven om sten- og jorddiger, om fortidsminder, om pleje af sten- og jorddiger og fortidsminder, om administration af disse områder, herunder dispensation samt om internationale forpligtelser, tilsyn og klager på disse områder indarbejdet i museumsloven som et nyt kapitel 8 a om bevaring af sten- og jorddiger og fortidsminder.

I § 29 j, stk. 1, 2. pkt., stilles der forslag om, at der kan stilles vilkår om betaling for arkæologiske undersøgelser i forbindelse med indgreb i fortidsminder omfattet af kapitel 8 a. Kulturministeriet finder det hensigtsmæssigt, at der kan stilles vilkår om betaling af en arkæologiske undersøgelser ved afgørelser om dispensation fra forbuddet mod at foretage ændringer af fortidsminder. Det bemærkes, at der ikke er tale om en arkæologiske undersøgelser, der indgår i bedømmelsen af, om der skal gives en dispensation. Der er derimod tale om et vilkår, der skal overholdes i forbindelse med udnyttelsen af dispensationen, hvor der skal udføres en vis arkæologisk aktivitet for eksempel i form af en sideløbende arkæologisk undersøgelse, dokumentation eller overvågning. Der foreslås såle-

des indsat en udtrykkelig hjemmel for dette i museumsloven. Det bemærkes, at denne retstilstand er i overensstemmelse med det, der allerede gælder for fortidsminder på havbunden, jf. § 65, stk. 1, 3. pkt. jf. § 14, stk. 1 og 2 og § 14 a i naturbeskyttelsesloven jf. lovbekendtgørelse nr. 85 af 4. februar 2002. Disse bestemmelser foreslås overført til museumsloven som § 29 j, stk. 1, § 29 g og § 29 h. Det bemærkes, at den foreslåede lovhjemmel til at stille vilkår om en arkæologisk undersøgelse specifikt vedrører fortidsminder, der allerede er kendt, og som det derfor som udgangspunkt er forbudt at foretage ændringer i. Med hensyn til spor af fortidsminder, som man støder på i forbindelse med et jordarbejde, finder museumslovens kapitel 8 anvendelse.

Til nr. 3

Forslaget har til formål at justere museumslovens klagebestemmelse, så den gøres parallel med det klagesystem, der gælder for de overførte bestemmelser fra naturbeskyttelsesloven. Bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 70 jf. lovbekendtgørelse nr. 85 af 4. februar 2002 om at ministeren kan bemyndige en under ministeriet oprettet styrelse til at udføre ministerens beføjelser og til at fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, herunder at afgørelserne ikke skal kunne indbringes for ministeren, foreslås således skrevet sammen med den tilsvarende bestemmelse i museumslovens § 38.

Til nr. 4 og 5

Forslaget har til formål at sikre en kontinuerlig og ensartet administration af de overførte bestemmelser også i relation til straf m.v. De relevante bestemmelser i naturbeskyttelseslovens kapitel 13 om straf m.v. jf. lovbekendtgørelse nr. 85 af 4. februar 2002, herunder regler af mere processuel karakter samt regler om ud-pantning, foreslås således indarbejdet som §§ 40 a-40 b i museumslovens kapitel 13, som herefter får overskriften »Straffebestemmelser m.v.«

Til nr. 6

Som bilag til museumsloven indsættes det hidtidige bilag til naturbeskyttelsesloven om fortidsminder jf. lovbekendtgørelse nr. 85 af 4. februar 2002. Det bemærkes, at bilaget foreslås ændret således, at fortidsminderne nu inddeles i to kapitler mod tidligere tre kapitler, samt at der ikke længere er henvisning i de enkelte kapitler til naturbeskyttelseslovens § 18 om beskyttelseslinje jf. lovbekendtgørelse nr. 85 af 4. februar 2002. Der er ikke med de foreslåede ændringerne tilsigtet en indholdsmæssig ændring. Ændringen i kapitelopdelingen er forårsaget af, at der ikke længere i

de enkelte kapitler henvises til den bestemmelse i naturbeskyttelsesloven, der regulerer hvilke fortidsminder, der har beskyttelseslinje. Da spørgsmålet om beskyttelseslinje eller ej var det eneste, der adskilte det tidligere kapitel to og tre, og da dette ikke længere kan læses ud af bilaget, har Kulturministeriet fundet det hensigtsmæssigt at ændre kapitelinndelingen. Der foreslås samtidig indsat en note til de to kapitler med henvisning til naturbeskyttelsesloven med hensyn til spørgsmålet om fortidsmindet har beskyttelseslinje. Det bemærkes, at beskyttelseslinjen fortsat har et både landskabeligt og kulturhistorisk sigte og administreres som de øvrige beskyttelseslinjer i naturbeskyttelsesloven.

Til § 5

Loven foreslås at træde i kraft den 1. oktober 2004, jf. stk. 1, hvorved det vil være muligt, at de fornødne bekendtgørelser, som skal udarbejdes, kan træde i kraft samtidig med lovens ikrafttræden.

Ifølge stk. 2 foreslås ophævelse af lovens § 69, stk. 6 og 7, dog først at ske den 1. august 2006, jf. bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 40.

Efter stk. 3 opretholdes bekendtgørelserne for de enkelte amter om ikrafttræden af strandbeskyttelses- og klitfredningslinjen m.v., uanset at naturbeskyttelseslovens §§ 15 a-15 d, der er hjemlen for udstedelse af disse bekendtgørelser, ophæves.

Bestemmelsen i stk. 4 indebærer, at de tidsfrister, der er fastsat i § 37 a og § 43 a for behandling af fredningssager, jf. lovforslagets § 1, nr. 21 og 27, også gælder for fredninger, der verserer ved lovens ikrafttræden, dog således at tidsfristen først regnes fra ikrafttrædelsesdatoen.

Overgangsbestemmelsen i stk. 5 vedrører hjemlen til at stille vilkår om betaling af en arkæologisk undersøgelse ved dispensation fra forbuddet mod at foretage ændringer af fortidsminder efter § 29 j, stk. 1, 2. pkt., jf. lovforslagets § 4, nr. 2.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 85 af 4. februar 2002, som ændret ved § 38 i lov nr. 145 af 25. marts 2002, foretages følgende ændringer:

1. Som fodnote til lovens titel indsættes:

»1) Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv nr. 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle (EF-fuglebeskyttelsesdirektivet) (EF-Tidende 1979 nr. L 103, side 1), som senest ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 807/2003 af 14. april 2003 (EU-Tidende 2003 nr. L 122, side 36), og dele af Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EF-habitatdirektivet) (EF-Tidende 1992 nr. L 206, side 7), som senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1882/2003 af 29. september 2003 (EU-Tidende 2003 nr. L 284, side 1).«

§ 3, stk. 2, nr. 4

4) ferske enge og overdrev,

Sten- og jorddiger

§ 4. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende.

Stk. 2. For sten- og jorddiger og lignende, der er beskyttet som fortidsminder, gælder alene reglerne om fortidsminder, jf. § 12 og § 13.

2. § 3, stk. 2, nr. 4, affattes således:

»4) ferske enge og biologiske overdrev,«

3. Overskriften til § 4 »Sten og jorddiger« og § 4 ophæves.

*Gældende formulering**Lovforslaget**Andre bestemmelser*

§ 5. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at bestemmelserne i § 3, stk. 1-3, og § 4, stk. 1, ikke skal gælde for nærmere angivne kategorier af de pågældende naturtyper og sten- og jorddiger og lignende.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at § 3, stk. 1-3, og § 4 ikke skal gælde for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

§ 6. Miljøministeren kan fastsætte regler, som beskriver og afgrænser de naturtyper og sten- og jorddiger, der er nævnt i § 3, stk. 1-3, og § 4, stk. 1. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om beregning af arealstørrelse for de naturtyper, der er nævnt i § 3, stk. 1-3, og om, at naturlige søer i helt eller delvis offentligt eje eller bestemte typer af sådanne søer skal være omfattet af reglerne i § 3, stk. 1, uanset deres størrelse.

§ 7. Miljøministeren kan fastsætte regler om registrering af de naturtyper og sten- og jorddiger, der er nævnt i § 3, stk. 1-3, og § 4, stk. 1.

§ 8. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af klitfredede arealer. Der må ikke etableres hegn, og arealerne må ikke afgræsses. Der må ikke placeres campingvogne og lignende. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Følgende arealer er klitfredede:

- 1) Strandbredden langs Skagerrak og Vesterhavet i Nordjyllands, Viborg, Ringkøbing og Ribe Amtskommuner og strandbredden på Rømø i Sønderjyllands Amtskommune,
- 2) arealer inden for 100 m fra den inderste grænse af de strandbredder, der er nævnt i nr. 1, og
- 3) arealer, der er klitfredede i henhold til den hidtidige lovgivning om sandflugtens bekæmpelse.

4. I § 5, stk. 1, udgår », og § 4, stk. 1« samt »og sten- og jorddiger og lignende«.

5. I § 5, stk. 2, udgår »og § 4«.

6. I § 6 og § 7 udgår »og sten- og jorddiger« samt «, og § 4, stk. 1«.

4. § 8 affattes således:

»§ 8. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af klitfredede arealer. Der må ikke etableres hegn, og arealerne må ikke afgræsses. Der må ikke placeres campingvogne og lignende. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Følgende arealer er klitfredede:

- 1) strandbredden langs Skagerrak og Vesterhavet i Nordjyllands, Viborg, Ringkøbing og Ribe Amtskommuner og strandbredden langs Vesterhavet på Rømø i Sønderjyllands Amtskommune,
- 2) arealet mellem klitfredningslinjen og de strandbredder, der er nævnt i nr. 1,
- 3) arealer, der er klitfredede efter den tidligere lovgivning om sandflugtens bekæmpelse, og

Bilag til f. t. l. vedr. naturbeskyttelse m.v.

Gældende formulering

Stk. 3. De arealer, der er nævnt i stk. 2, nr. 2 og 3, skal være afmærket på stedet. Klitfredning efter stk. 2, nr. 2, revideres løbende.

Stk. 4. Forbudet i stk. 1 gælder ikke for

- 1) foranstaltninger til dæmpning af sandflugt,
- 2) landbrugsmæssig drift af arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, og
- 3) havneanlæg og de landarealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål.

Stk. 5. Arealer, der i medfør af § 1, stk. 2, i lov nr. 163 af 11. maj 1935 om tillæg til lov af 29. marts 1867 angående sandflugtens dæmpning m.m. er undtaget fra klitfredning efter de dagældende regler, omfattes ikke af reglerne i stk. 1-3.

Stk. 6. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

Stk. 7. Miljøministeren kan fastsætte regler om anvendelse af de klitfredede arealer, herunder forbyde bestemte former for anvendelse.

Lovforslaget

- 4) arealer, der er klitfredede efter ministerens beslutning, jf. § 9.

Stk. 3. Klitfredningslinjen er fastlagt ved miljøministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler.

Stk. 4. Klitfredningslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Stk. 5. Forbudet i stk. 1 gælder ikke for

- 1) foranstaltninger til dæmpning af sandflugt, der udføres efter § 53,
- 2) landbrugsmæssig drift, herunder græsning, på arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, bortset fra tilplantning,
- 3) sædvanlig hegning på de i nr. 2 nævnte arealer,
- 4) genplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver,
- 5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål,
- 6) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang, og
- 7) byggeri, der er erhvervmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Der kræves dog miljøministerens tilladelse for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning.

Stk. 6. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

Stk. 7. Miljøministeren kan fastsætte regler om anvendelse af de klitfredede arealer, herunder forbyde bestemte former for anvendelse.«

*Gældende formulering**Fortidsminder*

§ 12. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af fortidsminder. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, der fastlægger skel gennem fortidsminder.

Stk. 2. De typer af fortidsminder, der er omfattet af beskyttelsen efter stk. 1, er optaget i bilaget til loven.

Stk. 3. I bilaget til loven er fastsat, at visse typer af fortidsminder kun er omfattet af forbudet i stk. 1, når ejeren har modtaget en meddelelse fra miljøministeren om deres tilstedeværelse. For fortidsminder under terræn eller under bygninger kan miljøministeren i forbindelse med meddelelsen bestemme, at beskyttelsen efter stk. 1 udstrækkes til ejendomsskellet.

Stk. 4. Miljøministeren oplyser på begæring, hvilke beskyttede fortidsminder der findes på en ejendom, og hvilken udstrækning de har.

Stk. 5. Miljøministeren kan lade en meddelelse efter stk. 3 om tilstedeværelsen af et fortidsminde tinglyse på ejendommen.

§ 13. På fortidsminder og inden for en afstand af 2 m fra dem må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes. Der må heller ikke anvendes metaldetektor.

§ 14. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af fortidsminder på havbunden, hvis de befinder sig i territorialfarvandet eller på kontinentalsoklen, dog ikke ud over 24 sømil fra de basislinjer, hvorfra bredden af det ydre territorialfarvand måles.

Stk. 2. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af vrage af skibe eller skibsladninger, der må antages at være gået tabt for mere end 100 år siden, hvis de befinder sig i de områder, der er nævnt i stk. 1, i vandløb eller i søer.

Stk. 3. Miljøministeren kan bestemme, at vrage af skibe eller andre fartøjer, der er gået tabt for mindre end 100 år siden, skal være omfattet af bestemmelsen i stk. 2.

Stk. 4. Miljøministeren kan i forbindelse med et anlægsarbejde eller en aktivitet på havbunden stille krav om, at den ansvarlige for anlægsarbejdet eller aktiviteten udfører en marinarkæologisk forundersøgelse.

Lovforslaget

5. Overskriften til § 12 »Fortidsminder«, §§ 12, 13, 14, 14 a og 75 samt det til § 12, stk. 2, knyttede bilag ophæves.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 14 a. Findes der under et anlægsarbejde eller en aktivitet på havbunden spor af fortidsminder eller vrage omfattet af § 14, stk. 1 og 2, skal fundet anmeldes til kulturministeren efter reglerne i museumsloven, og arbejdet skal standses.

Stk. 2. Miljøministeren beslutter inden 4 uger fra anmeldelsen, om arbejdet kan fortsætte, eller om det skal være indstillet, indtil der er foretaget en marinarkæologisk undersøgelse. En marinarkæologisk undersøgelse skal gennemføres hurtigst muligt. Der kan fastsættes vilkår for genoptagelsen af arbejdet.

Stk. 3. Udgiften til undersøgelser og eventuel sikring af det påtrufne fortidsminde eller vrage afholdes af den ansvarlige for anlægsarbejdet eller aktiviteten.

§ 75. Miljøministeren kan lade fortidsminder istandsætte, hvis det ikke medfører udgift for ejeren og brugeren af ejendommen, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Beskadiges, ændres eller flyttes et fortidsminde, kan miljøministeren påbyde ejeren og brugeren at genoprette den hidtidige tilstand samt at foretage foranstaltninger, der er nødvendige for at hindre nye beskadigelser. Såfremt et påbud ikke efterkommes rettidigt, kan miljøministeren umiddelbart lade arbejdet udføre på den forpligtedes regning.

Stk. 3. Finder miljøministeren, at en genopretning efter stk. 2 ikke kan udføres forsvarligt af ejer eller bruger, kan ministeren foretage genopretning for ejerens eller brugerens regning.

Stk. 4. Reglerne i stk. 2 og 3 kan ikke anvendes, hvis ejer og bruger godtgør, at beskadigelsen ikke skyldes fejl eller forsømmelse hos dem.

Bilag**Bilag til lov om naturbeskyttelse**

Kapitel 1: Følgende fortidsmindetyper er omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 12, hvis de er synlige i terrænet:

*Gældende formulering**Lovforslaget*

1. Høje, røser.
2. Stengrave, dysser, jættestuer.
3. Skibssætninger.
4. Ubebyggede voldsteder og værfter.
5. Forsvarsanlæg.
6. Ødekirkegårde.
7. Ruiner.
8. Runesten, bautasten.
9. Sten med helleristninger.
10. Kors, milepæle, vildtbanesten og lignende.

Fortidsminder, der er omfattet af kapitel 1, har beskyttelseslinje i henhold til lovens § 18, stk. 1, bortset fra nr. 10. Kors, milepæle, vildtbanesten og lignende.

Kapitel 2: Følgende fortidsmindetyper er kun omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 12, når ejeren har modtaget meddelelse om deres tilstedeværelse:

1. Mølleanlæg.
2. Dæmninger.
3. Bro- og vejanlæg.
4. Stenvolde, stenrækker.
5. Bebyggede voldsteder og værfter.
6. Helligkilder.
7. Kanaler.
8. Anlæg ved eller i søer, åer og moser.
9. Bopladser.

Fortidsminder, der er omfattet af kapitel 2, har beskyttelseslinje i henhold til lovens § 18, stk. 1.

Kapitel 3: Følgende fortidsmindetyper er kun omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 12, når ejeren har modtaget meddelelse om deres tilstedeværelse:

1. Fortidsminder omfattet af kapitel 1, som ikke er synlige i terrænet.
2. Sten og træer, hvortil der er knyttet folketro, historisk overlevering eller kulturhistorisk tradition.
3. Krigergrave.
4. Mindesmærker.
5. Sten- og jorddiger.
6. Agerspor.
7. Fangstgruber.
8. Sten- og grenkast.

Gældende formulering

Fortidsminder, der er omfattet af kapitel 3, har ikke beskyttelseslinje i henhold til lovens § 18, stk. 1, jf. § 18, stk. 3

§ 15. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbredder og af andre kyststrækninger, der ligger inden for en afstand af 100 m fra begyndelsen af den sammenhængende landvegetation. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Forbudet i stk. 1 gælder ikke for

- 1) landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning,
- 2) gentilplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver,
- 3) sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme,
- 4) bestående forsvarsanlæg,
- 5) havneanlæg og de landarealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål,
- 6) kyststrækninger, der er klitfredede, jf. § 8 og § 9, og
- 7) andre områder, der efter den hidtidige lovgivning har været undtaget.

Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Det samme gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

Lovforslaget

6. § 15 affattes således:

»**§ 15.** Der må ikke foretages ændring i tilstanden af strandbredder eller af andre arealer, der ligger mellem strandbredden og strandbeskyttelseslinjen. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende, og der må ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Stk. 2. Strandbeskyttelseslinjen er fastlagt ved miljøministerens bestemmelse efter de hidtil gældende regler.

Stk. 3. Strandbeskyttelseslinjen er registreret i matriklen og noteret i tingbogen.

Stk. 4. Forbudet i stk. 1 gælder ikke for

- 1) landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning,
- 2) genplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver,
- 3) sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme,
- 4) bestående forsvarsanlæg, der anvendes til forsvarsformål,
- 5) havneanlæg og de arealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål,
- 6) mindre vedligeholdelsesarbejder på bygninger, herunder udskiftning af vinduer og tage m.v., når bygningshøjden ikke derved forøges eller kun forøges i ubetydeligt omfang,
- 7) byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende ejendoms drift som landbrugs- eller skovbrugsejendom eller for udøvelsen af fiskerierhvervet, og som opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. Der kræves dog amtsrådets tilladelse for så vidt angår de nævnte bygningers nærmere beliggenhed og ydre udformning, og
- 8) kyststrækninger, der er klitfredede, jf. § 8 og § 9.

*Gældende formulering**Strandbeskyttelseskommission*

§ 15 a. Miljøministeren nedsætter en midlertidig kommission vedrørende strandbeskyttelse.

Stk. 2. Kommissionen gennemgår de danske kyster med henblik på en landsdækkende fastlæggelse af klitfredningslinjen, jf. § 8, stk. 2, nr. 2, stk. 3-5, og af strandbeskyttelseslinjen, jf. § 15, stk. 1-4. Kommissionen gennemgår herunder de kyststrækninger, der er berørt af bebyggelse og lignende, med henblik på at vurdere, hvor klitfredningslinjen kan fastlægges nærmere kysten end fastsat i § 8, stk. 2, nr. 2, og stk. 3, og hvor strandbeskyttelseslinjen kan fastlægges nærmere kysten end fastsat i § 15, stk. 1-3, eller ophæves, jf. stk. 4. Kommissionen fremsætter indstilling herom til miljøministeren, jf. § 15 b, stk. 3.

§ 15 b. Når kommissionen har foretaget den i § 15 a, stk. 2, nævnte gennemgang og vurdering af klitfredningslinjens og strandbeskyttelseslinjens forløb i en amtskommune, foretager kommissionen offentlig bekendtgørelse af, hvor forslaget ligger til gennemsyn. Samtidig tilsendes forslaget de berørte lodsejere.

Stk. 2. Indsigelser imod kommissionens forslag skal fremsættes skriftligt over for vedkommende amtsråd inden 4 uger fra offentliggørelsen.

Stk. 3. Når kommissionen har vurderet de indkomne indsigelser i et amt, afgiver denne indstilling til miljøministeren vedrørende fastlæggelsen af klitfredningslinjen og strandbeskyttelseslinjen. Herefter træffer miljøministeren afgørelse om beskyttelseslinjernes endelige forløb i det pågældende amt.

Stk. 4. Miljøministeren bekendtgør de endeligt fastlagte klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjer i det enkelte amt og drager omsorg for, at de registreres i matriklen på de berørte ejendomme.

Lovforslaget

Stk. 5. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at stk. 1 ikke skal gælde for nærmere angivne arter af anlæg, der tillige vedrører søterritoriet. Tilsvarende gælder for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.«

7. Overskriften til §§ 15 a-15 d »Strandbeskyttelseskommissionen« og §§ 15 a-15 d ophæves.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 5. På grundlag af oplysninger fra matrikelmyndigheden foretages notering i tingbogen på de ejendomme, som helt eller delvis er omfattet af § 8, henholdsvis § 15.

Stk. 6. Miljøministeren kan fastsætte nærmere retningslinjer for klitfredningslinjens og strandbeskyttelseslinjens fastlæggelse. Miljøministeren kan endvidere fastsætte nærmere bestemmelser om kommissionens arbejde, herunder om fornødent en forretningsorden for kommissionen.

Stk. 7. Indtil de endeligt fastlagte linjer er bekendtgjort, jf. stk. 4, kan miljøministeren indhente oplysninger fra offentlige registre, herunder i elektronisk form, om navne og adresser på ejere af ejendomme, der er omfattet af kommissionens forslag efter stk. 1. Miljøministeren kan bemyndige kommissionens sekretariat til at indhente de nævnte oplysninger.

§ 15 c. Efter indstilling udpeger miljøministeren medlemmer fra særligt berørte interesseorganisationer og myndigheder.

Stk. 2. Miljøministeren udpeger desuden kommissionens formand og viceformand og eventuelt et eller flere yderligere medlemmer.

Stk. 3. Kommissionen bistås af et sekretariat. Amtsrådet yder efter anmodning bistand til kommissionen.

Stk. 4. Når kommissionens arbejde i henhold til § 15 a, stk. 2, er tilendebragt, træffer miljøministeren bestemmelse om nedlæggelse af kommissionen.

§ 15 d. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om, at strandbeskyttelseskommissionen kan gøre undtagelse fra forbudet mod beplantning, jf. § 8, stk. 7, nr. 2, og § 15, stk. 5, nr. 1, når det er af væsentlig betydning for en ejendoms drift som jordbrugsejendom.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om strandbeskyttelseskommissionens administration af sager i medfør af stk. 1 samt regler om, at bestemmelsen i § 66, stk. 2, om forældelse af meddelte tilladelser ikke skal gælde for tilladelser meddelt i medfør af stk. 1.

Stk. 3. Miljøministeren kan bestemme, at strandbeskyttelseskommissionens afgørelser ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 18, stk. 1. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af arealet inden for 100 m fra fortidsminder, der er beskyttet efter bestemmelserne i § 12. Der må ikke etableres hegn, placeres campingvogne og lignende.

Stk. 2. Forbudet i stk. 1 gælder ikke for
2) gentilplantning af skovarealer, der ligger uden for det areal, der er nævnt i § 13, og beplantning i eksisterende haver og

Stk. 3. Stk. 1 gælder ikke for de typer af fortidsminder, der er nævnt i kapitel 1, nr. 10, og i kapitel 3 i bilaget til loven.

8. I § 18, stk. 1, ændres »§ 12« til: »museumsloven«.

9. I § 18, stk. 2, nr. 2, ændres »der er nævnt i § 13« til: »der er beskyttet efter museumsloven«.

10. § 18, stk. 3, affattes således:

»Stk. 3. Stk. 1 gælder ikke for fortidsminder, der ikke er synlige i terrænet, samt for fortidsminder, der er nævnt i bilag 1 til loven.«

11. Efter § 19 indsættes:

»Kapitel 2 a

Internationale naturbeskyttelsesområder

Bevaringsforanstaltninger m.v.

§ 19 a. Amtsrådet skal iværksætte de foranstaltninger, som fremgår af Natura 2000-planen efter lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder.

§ 19 b. I internationale naturbeskyttelsesområder skal der inden iværksættelse af de aktiviteter, der er nævnt i bilag 2 til loven, gives skriftlig meddelelse herom til amtsrådet med henblik på en vurdering af virkningen på området under hensyntagen til områdets bevaringsmålsætninger.

Stk. 2. Stk. 1 gælder ikke for skovbevoksede, fredskovspligtige arealer.

Stk. 3. En aktivitet, der er omfattet af forbudene i § 3, § 8, § 15 eller § 18 eller i skovlovens § 28, er ikke omfattet af stk. 1. Det samme gælder aktiviteter, som i øvrigt kræver tilladelse efter naturbeskyttelses-, miljø- eller planlovgivningen, eller hvis konsekvenser efter denne lovgivning er vurderet eller skal vurderes forud for iværksættelsen.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 4. Aktiviteten kan iværksættes, hvis amtsrådet ikke senest 4 uger efter modtagelsen af meddelelsen har truffet afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af aktiviteten. Denne afgørelse gælder dog længst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges. Ved rettidig klage over en afgørelse efter 1. pkt. regnes fristen i 2. pkt. fra det tidspunkt, Naturklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen.

Stk. 5. Hvis aktiviteten ikke er iværksat senest 3 år efter meddelelsen, skal der gives ny meddelelse efter stk. 1, hvis den herefter ønskes iværksat.

Stk. 6. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om amtsrådets vurderinger af meddelelser efter stk. 1.

§ 19 c. Amtsrådet kan indgå aftale med ejeren eller brugeren af en ejendom i internationale naturbeskyttelsesområder om driften eller andre foranstaltninger for at realisere Natura 2000-planen.

Stk. 2. En aftale efter stk. 1 kan ændres, hvis parterne er enige herom, og ændringen ikke strider mod Natura 2000-planens bevaringsmålsætninger.

Stk. 3. En aftale efter stk. 1 kan omfatte andre arealer, hvis anvendelse kan bidrage til Natura 2000-planens opfyldelse.

§ 19 d. Amtsrådet skal pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, der er nødvendige for at realisere Natura 2000-planen, hvis der ikke kan indgås aftale på rimelige vilkår efter § 19 c, eller en allerede indgået aftale ikke overholdes.

Stk. 2. Det kan i en afgørelse efter stk. 1 bestemmes, at forbuddene i § 3 og §§ 15-19 ikke skal gælde i det omfang, forholdet er reguleret af afgørelsen. Det kan endvidere i overensstemmelse med planloven og vandløbsloven bestemmes, at tilladelser, godkendelser m.v., som er nødvendige for at gennemføre de påbudte foranstaltninger, anses for meddelt ved afgørelsen efter stk. 1.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 skal angive, i hvilket omfang den træder i stedet for tilladelse m.v. efter reglerne i denne lov, planloven eller vandløbsloven.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 19 e. Amsrådet skal i særlige tilfælde pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, som af hensyn til Natura 2000-planens bevaringsmålsætning er nødvendige for at undgå varig forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for, hvis risikoen herfor ikke kan afværges med foranstaltninger på grundlag af Natura 2000-planen. Amsrådet kan herunder beslutte, at rettidig klage ikke skal have opsættende virkning.

Stk. 2. Ved afgørelse efter stk. 1 finder reglerne i § 19 d, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 gælder, indtil den afløses af en aftale efter § 19 c eller en afgørelse efter § 19 d, dog længst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges.

§ 19 f. Indtil der foreligger en endeligt vedtaget Natura 2000-plan, skal amsrådet pålægge ejeren af en ejendom i eller uden for internationale naturbeskyttelsesområder den drift eller de andre foranstaltninger, som er nødvendige for at undgå forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for, hvis det ikke kan afvente vedtagelse af Natura 2000-planen, og hvis sådan forringelse eller forstyrrelse ikke kan afværges gennem aftale eller på anden måde.

Stk. 2. Ved afgørelse efter stk. 1 finder reglerne i § 19 d, stk. 2 og 3, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. En afgørelse efter stk. 1 gælder, indtil den afløses af en aftale efter § 19 c eller en afgørelse efter § 19 d, dog længst indtil et år efter Natura 2000-planens vedtagelse.

Erstatning

§ 19 g. For det tab, som en afgørelse efter § 19 b eller §§ 19 d-19 f påfører en ejer, bruger eller indehaver af andre rettigheder over ejendommen, ydes der erstatning.

Stk. 2. Spørgsmålet om eventuel erstatning som følge af en afgørelse efter § 19 e afgøres i forbindelse med aftale efter § 19 c eller endelig afgørelse efter § 19 d.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 3. Ved afgørelse om erstatning finder reglerne i § 39, stk. 1, 2 og 4, § 43, § 44, stk. 1, 3 og 4, § 45, § 47 og § 49, stk. 2, tilsvarende anvendelse med de fornødne modifikationer, idet amtsrådet træder i stedet for fredningsnævnet.

§ 19 h. Inden for rammerne af de bevillinger, der afsættes på de årlige finanslove, kan der efter ansøgning ydes tilskud til amtsrådet fra staten til udgifter, med fradrag af eventuel medfinansiering fra anden side, som følge af amtsrådets indgåelse af aftaler efter § 19 c og afgørelser efter § 19 b eller §§ 19 d-19 f.

Stk. 2. Såfremt amtsrådet indgår aftaler eller træffer afgørelser som nævnt i stk. 1 uden tilsagn fra staten om tilskud, afholdes udgifterne af amtsrådet.

Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om og retningslinjer for behandling af sager om tilskud.«

12. I § 21, *stk. 2*, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) skiltning for virksomheder og for salg af erhvervsgrunde m.v., der opstilles i et område, der i en lokalplan er udlagt som erhvervsområde, uanset at området ikke er udbygget. De nærmere regler herom fastsættes af miljøministeren,«

Nr. 2-4 bliver herefter nr. 3-5.

Gældende formulering

§ 22, stk. 1. Strandbredder og andre kyststrækninger mellem daglig lavvandslinje og den sammenhængende landvegetation er åbne for færdsel til fods, kortvarigt ophold og badning. Adgang sker på eget ansvar. Det er tilladt kortvarigt at have en båd uden motor liggende på strandbredden. I perioden 1. april-30. september skal hunde føres i snor.

§ 23, stk. 5. I privatejede skove må færdsel til fods kun ske ad stier og anlagte veje og færdsel på cykel kun ad befæstede stier og anlagte veje. Der er kun adgang fra kl. 7 til solnedgang, og ophold må ikke finde sted inden for 150 m fra beboelses- og driftsbygninger. Ejeren af privatejede skove på mindre end 5 ha kan dog ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 fastsætte indskrænkninger i offentlighedens adgang.

Stk. 6. Reglerne i stk. 5 gælder ikke for skove, der ejes af offentlige stiftelser.

*Lovforslaget***13. § 22, stk. 1, affattes således:**

»§ 22. Strandbredder og andre kyststrækninger er åbne for færdsel til fods, kortvarigt ophold og badning på arealer mellem daglig lavvandslinje og den sammenhængende landvegetation, der ikke er domineret af salttålede planter eller anden strandbredsvegetation. Adgang sker på eget ansvar. Det er tilladt kortvarigt at have en båd uden motor liggende på strandbredden. I perioden 1. april-30. september skal hunde føres i snor. Hunde skal altid føres i snor, hvor der er græssende husdyr. I perioden 1. september-31. maj er ridning tilladt på den ubevoksede strandbred og direkte ned dertil, hvis der er lovlig adgang til stranden.«

14. § 23, stk. 5 og 6, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 5. I privatejede skove må færdsel til fods og på cykel kun ske ad stier og veje. Der er kun adgang fra kl. 6 til solnedgang, og ophold må ikke finde sted inden for 150 m fra beboelses- og driftsbygninger.

Stk. 6. Ejeren af privatejede skove på mindre end 5 ha kan ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 fastsætte indskrænkninger i offentlighedens adgang.

Stk. 7. Reglerne i stk. 5 og 6 gælder ikke for skove, der ejes af offentlige stiftelser.

Stk. 8. Ejeren kan ved skiltning fastsætte indskrænkninger i adgangen til cykling på stier, hvor cykling medfører særlige problemer. Amdsrådet, for statsejede arealer miljøministeren, kan helt eller delvis tilsidesætte et sådant forbud.

Stk. 9. Ridning er tilladt ad private fællesveje, der fører igennem skove, medmindre ejeren ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 helt eller delvis har forbudt adgangen til ridning. Amdsrådet, for statsejede arealer miljøministeren, kan i særlige tilfælde helt eller delvis tilsidesætte et sådant forbud.

Stk. 10. Reglerne i § 26 a gælder også for veje og stier i skove, der giver adgang til skovens øvrige vejsystem.«

Gældende formulering

§ 24, stk. 3. Til privatejede, udyrkede arealer er der kun adgang fra kl. 7 til solnedgang. Ophold må ikke finde sted inden for 150 m fra beboelses- og driftsbygninger.

§ 25, stk. 1. Klitfredede arealer, jf. § 8 og § 9, er åbne for færdsel til fods og kortvarigt ophold, hvis der er lovlig adgang dertil. Adgang sker på eget ansvar. Hunde skal føres i snor.

§ 26. Anlagte veje og befæstede stier i det åbne land er åbne for færdsel til fods og på cykel. Adgang sker på eget ansvar.

Stk. 2. Ejeren kan ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 helt eller delvis forbyde færdsel, hvis den er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af plante- og dyreliv.

Stk. 3. Ejeren kan på samme måde forbyde færdsel ad private enkeltmandsveje og -stier på dage, hvor der holdes jagt, eller hvor færdslen på grund af intensivt landbrugsarbejde kan være forbundet med fare.

Stk. 4. Amtsrådet kan helt eller delvis tilside-sætte et forbud mod færdsel for gennemgående vejes og stiers vedkommende.

Lovforslaget

15. I § 24, stk. 3, 1. pkt., ændres »kl. 7« til: »kl. 6«, og efter stk. 4 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Der er dog adgang til hegnete, udyrkede arealer, hvor der ikke er græssende husdyr, gennem låger, led, over stenter eller lignende, såfremt der ikke er opsat skilte, der helt eller delvis forbyder denne færdsel. Ejeren kan opsætte sådanne skilte, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af dyre- og planteliv. Hvor hegningen eller skiltningen ikke er rimeligt begrundet, kan amtsrådet påbyde hegningen eller skiltningen fjernet eller påbyde opsætning af låger, stenter eller lignende eller opsætning af skilte om adgangsmuligheden.«

16. I § 25, stk. 1, indsættes efter 3. pkt.:

»Den adgang til at medtage løse hunde og til ridning, der følger af § 22, stk. 1, gælder også for den ubevoksede, klitfredede strandbred.«

17. § 26 affattes således:

»§ 26. Adgangen til færdsel ad veje og stier i det åbne land kan, for så vidt angår færdsel til fods eller på cykel, af ejeren ved skiltning efter bestemmelserne i mark- og vejfredslovens § 17 kun helt eller delvis forbydes, hvis færdslen er til gene for den erhvervsmæssige udnyttelse af ejendommen, hvis den i særlig grad generer privatlivets fred, eller hvis der er behov for beskyttelse af plante- og dyreliv. Adgang sker på eget ansvar.

Stk. 2. Ejeren kan på samme måde forbyde cykling på stier, hvor cykling medfører særlige problemer, og færdsel ad private enkeltmandsveje og -stier på dage, hvor der holdes jagt, eller hvor færdslen på grund af intensivt landbrugsarbejde kan være forbundet med fare.

Stk. 3. Amtsrådet kan helt eller delvis tilside-sætte et forbud mod gående og cyklende færdsel for gennemgående vejes og stiers vedkommende og i særlige tilfælde tilside-sætte et forbud mod ridning på gennemgående private fællesveje.«

*Gældende formulering**Lovforslaget***18.** Efter § 26 indsættes:

»§ 26 a. Nedlæggelse af gennemgående veje og stier, nedlæggelse af veje og stier, der i øvrigt fører til de naturtyper, der er omfattet af §§ 22-25, og nedlæggelse af veje og stier, der fører til særlige udsigtspunkter, kulturminder og lignende, må tidligst ske 4 uger efter, at ejeren har givet skriftlig meddelelse herom til amtsrådet.

Stk. 2. Såfremt amtsrådet ikke senest 4 uger efter modtagelsen af meddelelsen har truffet afgørelse om at ville foretage en nærmere vurdering af vejens eller stiens rekreative betydning, kan nedlæggelsen iværksættes. Denne afgørelse gælder dog længst i 6 måneder, men kan i særlige tilfælde forlænges. Ved rettidig klage over en afgørelse efter 1. pkt. regnes fristen i 2. pkt. fra det tidspunkt, Naturklagenævnet har truffet afgørelse i klagesagen.

Stk. 3. Amtsrådet kan træffe afgørelse om, at vejen eller stien ikke må nedlægges, såfremt vejen eller stien har væsentlig rekreativ betydning, og såfremt der ikke findes eller etableres tilfredsstillende alternative adgangsmuligheder.

Stk. 4. Hvis nedlæggelsen af vejen eller stien ikke er iværksat senest 3 år efter meddelelsen, skal der gives ny meddelelse efter stk. 1, hvis vejen eller stien herefter ønskes nedlagt.

Stk. 5. Stk. 1-4 gælder ikke, hvis ejeren kan godtgøre, at vejen eller stien udelukkende er etableret som led i en aftale om fremme af offentlighedens adgangsmuligheder.«

19. I § 36 indsættes som st. 2-6:

»*Stk. 2.* Fredningsforslag i og uden for internationale naturbeskyttelsesområder skal medvirke til at opfylde Danmarks internationale forpligtelser inden for disse områder.

Stk. 3. Fredningsforslag, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal indeholde en redegørelse for, hvorledes fredningen vil medvirke til at opfylde Danmarks internationale forpligtelser inden for disse områder.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 4. Fredningsforslag uden for internationale naturbeskyttelsesområder skal redegøre for, at fredningen ikke forringer naturtyper og levesteder for arter eller forstyrre arter inden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, som området er udpeget for.

Stk. 5. Fredningsforslag skal ledsages af et budgetoverslag, der redegør for de forventede omkostninger, der er knyttet til gennemførelsen af forslaget.

Stk. 6. Sagsrejser skal sende budgetoverslaget til udtalelse hos de myndigheder, der kan rejse fredningssag, jf. § 33, stk. 3. Udtalelserne, som skal afgives senest 4 uger efter modtagelsen af overslaget, skal fremsendes til fredningsnævnet sammen med fredningsforslaget.«

20. I § 37 indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

»*Stk. 3.* Forslag til fredningsbestemmelser, der indebærer indgreb i den aktuelle drift eller udnyttelse af en ejendom, har dog først virkning, når det er endeligt afgjort, at fredningen skal gennemføres, med mindre det fremgår af fredningsforslaget, at bestemmelserne skal have retsvirkning, medens fredningssagen verserer.

Stk. 4. Medens fredningssagen verserer, kan fredningsnævnet træffe afgørelse om ophævelse af retsvirkninger af forslag til fredningsbestemmelser, når disse ikke anses for nødvendige for at opfylde formålet med fredningen«.

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 5-7.

21. Efter § 37 indsættes:

»§ 37 a. Et fredningsforslag bortfalder, hvis fredningsnævnet ikke 2 år efter, at fredningssagen er rejst, har truffet afgørelse efter § 40, stk. 1:

Stk. 2. En fredningssag, der er bortfaldet, kan inden 2 måneder efter, at den er bortfaldet, fremsættes på ny på uændret grundlag efter reglerne i § 36 og skal derefter behandles efter reglerne i dette kapitel.

Stk. 3. Fredningsnævnet kan i særlige tilfælde inden udløbet af den frist, der er nævnt i stk. 1, beslutte at forlænge denne med op til 2 år.«

Gældende formulering

§ 39, stk. 1, sidste pkt. Indeholder fredningsbestemmelserne et påbud til en offentlig myndighed, bestemmer fredningsnævnet, om der i den anledning skal ydes erstatning og med hvilket beløb.

§ 39, stk. 2. Gennemføres fredningen ikke, kan fredningsnævnet efter anmodning tilkende en privat ejer eller bruger en godtgørelse i anledning af tab ved ikke at have kunnet udnytte ejendommen som hidtil i tiden mellem den offentlige bekendtgørelse af fredningsforslaget og beslutningen om, at fredningen ikke skal gennemføres.

§ 43, stk. 1. Fredningsnævnets afgørelse om fredningens gennemførelse, om dens indhold og afgrænsning samt om erstatningen kan påklages til Naturklagenævnet.

Lovforslaget

22. I § 38 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. I fredninger, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder, skal det fremgå af formålet, at fredningen skal medvirke til at sikre en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper, som områderne er udpeget for.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

23. Efter § 38 indsættes:

»§ 38 a. En fredning, der indebærer gennemførelse af et naturgenopretningsprojekt, kan kun gennemføres, såfremt de myndigheder, der er ansvarlige for gennemførelsen af projektet og afholder omkostningerne forbundet hermed, kan anbefale fredningen.«

24. I § 39, stk. 1, affattes sidste punktum således:

»Der tilkendes ikke erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, med mindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse.«, og efter stk. 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Indeholder fredningsbestemmelserne et påbud til en offentlig myndighed, bestemmer fredningsnævnet, om der i den anledning skal ydes erstatning og med hvilket beløb.«

Stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

25. I § 39, stk. 2, der bliver stk. 3, indsættes efter »Gennemføres fredningen ikke,«: »eller bortfalder forslaget efter § 37 a,«.

26. I § 43, stk. 1, ændres »om fredningens gennemførelse, om dens indhold og afgrænsning samt om erstatningen« til: »efter § 37, stk. 4, § 37 a, stk. 3, og § 40«, og efter stk. 4 indsættes som stk. 5:

Gældende formulering

Lovforslaget

»Stk. 5. I klager over fredningsnævnets afgørelse efter § 37, stk. 4, og § 37 a, stk. 3, skal Naturklagenævnet træffe afgørelse inden 8 uger efter modtagelse af klagen.«

27. Efter § 43 indsættes:

»§ 43 a. De midlertidige retsvirkninger af et fredningsforslag, jfr. § 41, stk. 2, bortfalder 2 år efter, at fredningssagen er indbragt for Naturklagenævnet.«

28. I § 50 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Fredningsnævnet kan kun meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for. Dette skal fremgå af afgørelsen efter stk. 1.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

§ 52. Amtskommuner og kommuner, som ejer ikke fredede arealer, der omfattes af bestemmelserne i § 3, § 4, stk. 1, § 12 og § 13, skal pleje disse. Dette gælder dog ikke for vandløb og søer.

29. I § 52, stk. 1, udgår »§ 4, stk. 1, § 12 og § 13,«, og i stk. 2 udgår »samt regler om pleje af fortidsminder«.

30. I § 52 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

»Stk. 2. Amtskommuner og kommuner, der ejer arealer i internationale naturbeskyttelsesområder, skal pleje disse i overensstemmelse med bestemmelserne herom i Natura 2000-planen.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

31. I § 52, stk. 2, der bliver stk. 3, indsættes som 2. pkt.:

»Ministeren kan endvidere fastsætte regler om pleje af arealer, for hvilke der er truffet afgørelse efter § 19 d, § 19 e eller § 19 f.«

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om pleje af fredede arealer til supplerende af de fastsatte fredningsbestemmelser samt regler om pleje af fortidsminder.

Gældende formulering

§ 60, stk. 3. Ved gennemførelse af ekspropriation efter stk. 1 finder reglerne i § 39, stk. 1 og 3, § 43, § 44, stk. 1, 3 og 4, § 45, § 47 og § 49, stk. 2, tilsvarende anvendelse med de fornødne modifikationer, idet miljøministeren træder i stedet for fredningsnævnet.

§ 60 a, stk. 1. Miljøministeren kan med henblik på genopretning af vådområder, som skal medvirke til at forbedre vandmiljøet, bemyndige amtsrådet til at udøve de beføjelser, som er tillagt miljøministeren i henhold til § 55, stk. 1, nr. 1, § 55, stk. 2 og 3, § 57, stk. 1, § 59, stk. 1, og § 60, stk. 1 og 3, samt i henhold til § 55, stk. 1, nr. 3, dog kun for så vidt angår ydelse af tilskud.

Stk. 3. Miljøministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne påklages til anden administrativ myndighed, jf. dog § 60, stk. 3.

Lovforslaget

32. I § 53 indsættes efter stk. 3 som stk. 4:

»Stk. 4. Miljøministerens beslutning om, hvorvidt der skal iværksættes dæmningsforanstaltninger, sker på baggrund af en afvejning af hensynet til naturen, herunder de internationale naturbeskyttelsesinteresser, landskabet og udgiften til dæmpningen overfor andre berørte samfundsværdier. Hvis ministeren på denne baggrund beslutter, at der ikke vil blive udført dæmningsforanstaltninger på en ejendom, der er væsentligt truet af sandflugt, kan ministeren tillade, at ejeren på egen bekostning udfører de nødvendige foranstaltninger, når dette kan ske i overensstemmelse med de førnævnte hensyn.«

33. I § 60 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. Amtsrådet kan ekspropriere ejendom, når det er af væsentlig betydning at råde over ejendommen for at realisere Natura 2000-planen.«, og stk. 3, der bliver stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Ved gennemførelse af ekspropriation finder reglerne i § 39, stk. 1, 2 og 4, § 43, § 44, stk. 1, 3 og 4, § 45, § 47 og § 49, stk. 2, tilsvarende anvendelse med de fornødne modifikationer, idet miljøministeren ved ekspropriation efter stk. 1 træder i stedet for fredningsnævnet. Ved ekspropriation efter stk. 3 træder amtsrådet i stedet for fredningsnævnet.«

34. I § 60 a, stk. 1, ændres »§ 60, stk. 1 og 3,« til: »§ 60, stk. 1 og 4,«, og i stk. 3 ændres »§ 60, stk. 3.« til: »§ 60, stk. 4.«

Gældende formulering

§ 64, *Stk. 2.* Amtsrådet nedsætter et råd med repræsentanter for de berørte interesser til at rådgive i spørgsmål vedrørende amtsrådets administration af loven. Ved rådets sammensætning skal der tilstræbes en afbalanceret repræsentation fra henholdsvis erhvervsorganisationer og natur- og friluftorganisationer.

§ 65, *stk. 1.* Miljøministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1, § 11, stk. 3, § 12, stk. 1, § 13 og § 14, stk. 1 og 2. Ved behandling af sager vedrørende dispensation fra bestemmelserne i § 14, stk. 1 eller 2, og til brug for beslutning efter § 14 a, stk. 2, kan der indhentes en kulturhistorisk faglig udtalelse fra kulturministeren. Ved meddelelse af dispensation fra § 14, stk. 1 eller 2, kan der stillés vilkår, herunder om, at der for ansøgerens regning skal udføres en marinarkæologisk undersøgelse.

§ 65, *stk. 3, 1. pkt.* Amtsrådet kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 3, stk. 1-3, § 4, stk. 1, § 15, stk. 1 og stk. 2, og § 18, stk. 1, samt fra bestemmelser fastsat i medfør af § 15, stk. 3.

§ 69. Miljøministeren kan bestemme, at reglerne i §§ 15-18 ikke skal gælde for nærmere angivne områder. Ministeren kan ændre grænserne for beskyttelsen efter § 18, såfremt det beskyttede areal ikke derved forøges.

Lovforslaget

35. § 64, *stk. 2,* ophæves.

36. § 65, *stk. 1,* affattes således:

»§ 65. Miljøministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 8, stk. 1, og § 11, stk. 3.«

37. § 65, *stk. 3, 1. pkt.,* affattes således:

»Stk. 3. Amtsrådet kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 3, stk. 1-3, § 15, stk. 1, og § 18, stk. 1, samt fra bestemmelser fastsat i medfør af § 15, stk. 5.«

38. Efter § 66 indsættes:

»§ 66 a. Amtsrådet kan lade en aftale efter § 19 c eller en afgørelse efter § 19 d, § 19 e eller § 19 f tinglyse.«

39. § 69, *stk. 1 og 2,* ophæves, og i stedet indsættes:

»§ 69. Miljøministeren kan bestemme, at reglerne i § 8 og §§ 15-18 ikke skal gælde for nærmere angivne områder, jf. stk. 2. Miljøministeren kan ændre grænserne for beskyttelsen efter § 18, såfremt det beskyttede areal ikke derved forøges.

Gældende formulering

Stk. 2. Ministeren kan revidere strandbeskyttelseslinjen, jf. § 15, når der er sket en væsentlig tilbagerykning eller tilvækst af kysten.

§ 69, *stk. 4.* Miljøministeren ophæver efter anmodning de udvidede beskyttelseslinjer på arealer, jf. § 8 og § 15, når følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Arealet skal den 1. august 1994 være beliggende i byzone,
- 2) arealet skal i en kommuneplans rammer for lokalplanlægningen være udlagt til almindelig byudvikling, og
- 3) kommuneplanrammerne skal være vedtaget før den 1. august 1994.

Stk. 5. Anmodning om ophævelse, jf. stk. 4, skal være indsendt til miljøministeren inden 1. august 2006 og være baseret på et lokalplanforslag, der udlægger området til almindelig byudvikling i overensstemmelse med de i stk. 4 nævnte kommuneplanrammer.

Lovforslaget

Stk. 2. En afgørelse efter stk. 1 vedrørende § 8 om klitfredningslinjen kan kun træffes, når det ikke vil indebære øget risiko for sandflugt eller på anden måde vil stride mod de hensyn, som klitfredningen skal varetage.

Stk. 3. I en afgørelse efter stk. 1 og 2 kan det bestemmes, at en ophævelse eller ændring af en beskyttelseslinje kun gælder for en nærmere beskrevet lokalplan. Det skal fremgå af afgørelsen, om beskyttelseslinjen igen træder i kraft, hvis lokalplanen ændres eller ophæves.

Stk. 4. Ændringer af strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen registreres i matriklen, og der sker notering i tingbogen på grundlag af oplysninger fra matrikelmyndigheden.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 5-7.

40. § 69, *stk. 4 og 5*, der bliver stk. 6 og 7, ophæves.

41. Efter § 69 indsættes:

»§ 69 a. Miljøministeren kan revidere de grænser for klitfredning, der er nævnt i § 8, stk. 2 og 3, når der er sket en væsentlig tilbagerykning eller tilvækst af kysten, eller hvis det er nødvendigt af hensyn til risikoen for sandflugt.

Stk. 2. Miljøministeren kan revidere strandbeskyttelseslinjen, jf. § 15, når der er sket en væsentlig tilbagerykning eller tilvækst af kysten.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 3. Ved revision af klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen sker fastlæggelsen af linjernes forløb efter de samme kriterier, som er lagt til grund for fastlæggelsen af de gældende linjer. Klitfredningslinjen fastlægges således 300 m fra strandbreddens inderste grænse og strandbeskyttelseslinjen 300 m fra begyndelsen af den sammenhængende landvegetation. I områder, der er udlagt som sommerhusområder, er beskyttelseslinjerne 100 m. Beskyttelseslinjerne fastlægges i en kortere afstand fra kysten i områder, der er berørt af bebyggelse og lignende. Klitfredningslinjen kan dog ikke fastlægges nærmere kysten end 100 m, hvis der er klitdannelser i området. På strækninger med risiko for sandflugt finder bestemmelsen i § 9 anvendelse.

Stk. 4. Arealer i byzone, der ikke hidtil har været omfattet af klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjen, kan ikke ved en revision omfattes af bestemmelsen.

Stk. 5. Miljøministeren foranlediger, at klitfredningslinjen afmærkes med pæle eller lignende, når den er beliggende i byzone eller sommerhusområde. Grænserne for klitfredning af de arealer, der er fredet efter den tidligere lov om sandflugtens bekæmpelse, kan endvidere afmærkes.

Stk. 6. Miljøministeren kan rette mindre fejl, der er sket ved fastlæggelsen af klitfredningslinjen og strandbeskyttelseslinjen.

Stk. 7. Ændringer af strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen registreres i matriklen, og der sker notering i tingbogen på grundlag af oplysninger fra matrikelmyndigheden.«

42. Efter § 70 indsættes:

»§ 70 a. Miljøministeren kan fastsætte regler om muligheden for at anvende digital kommunikation inden for lovens område og om de nærmere vilkår herfor.«

43. § 72 affattes således:

»§ 72. Miljøministeren kan fastsætte regler om gebyrer til hel eller delvis dækning af myndighedernes omkostninger ved administration af loven.«

§ 72. Miljøministeren kan fastsætte regler om gebyrer til dækning af myndighedernes omkostninger ved administration af loven.

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 78, stk. 4. Miljøministerens afgørelser efter § 9, § 11, stk. 1 og 2, § 14 a, stk. 2, § 27, stk. 1 og 2, § 53, stk. 1 og 2, og § 75, stk. 2, 1. pkt., kan påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Tilsvarende kan afgørelser efter § 65, stk. 1, påklages til Naturklagenævnet for så vidt angår dispensationer fra bestemmelserne i § 8, stk. 1, § 11, stk. 3, § 12, stk. 1, 1. pkt., og § 14, stk. 1 og 2, bortset fra tilladelser til arkæologiske undersøgelser af fortidsminder og historiske skibsvrag. Andre afgørelser efter loven kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jf. dog § 60, stk. 3.

§ 82. Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed. Dette gælder dog ikke erstatningstilkendelser i anledning af en fredning eller en ekspropriation.

§ 87, Stk. 3. Tilladelser må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

§ 89, stk. 1. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der

1) overtræder § 3, stk. 1, 2 og 3, § 4, stk. 1, § 8, stk. 1, § 12, stk. 1, § 13, § 14, stk. 1 og 2, § 14 a, stk. 1, § 15, stk. 1, § 16, stk. 1, § 17, stk. 1, § 18, stk. 1, § 19, § 21, stk. 1, § 28, § 31, stk. 1, § 32, § 37, stk. 2, § 41, stk. 1 og 2, eller § 74, stk. 1,

44. I § 74 indsættes efter stk. 4 som st. 5:

»Stk. 5. Såfremt et påbud om at berigtige et ulovligt forhold omfattet af § 21, stk. 1, eller af regler udstedt efter § 21, stk. 2, nr. 2 og 5, ikke efterkommes rettidigt, kan tilsynsmyndigheden umiddelbart lade det nødvendige arbejde udføre på den forpligtedes regning.«

45. § 78, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Miljøministerens afgørelser efter § 9, § 11, stk. 1 og 2, § 27, stk. 1 og 2, § 53, stk. 1, 2 og 4, og § 65, stk. 1, kan påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Andre afgørelser efter loven kan ikke påklages til anden administrativ myndighed, jf. dog § 60, stk. 4.«

46. I § 82, 2. pkt., indsættes efter »i anledning af«: »en afgørelse efter § 19 g,«.

47. I § 87, stk. 3, indsættes som 3. pkt.:

»Dette gælder dog ikke klage over afgørelser efter § 27, stk. 1 og 2.«

48. I § 89, stk. 1, nr. 1, udgår »§ 4, stk. 1, § 12, stk. 1, § 13, § 14, stk. 1 og 2, § 14 a, stk. 1,«.

Gældende formulering

- § 89, stk. 1.**
- 4) undlader at efterkomme forbud eller påbud udstedt efter § 11, stk. 1, § 26, stk. 4, § 27, stk. 1 og 2, § 34, stk. 1, § 53, stk. 2, § 73, stk. 6, eller § 75, stk. 2,

§ 89, stk. 2. Straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 1 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

- 1) voldt skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. § 1 og § 2, eller fremkaldt fare derfor eller
- 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

Stk. 3. I regler, der udstedes efter loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne eller for overtrædelse af bestemmelser i forordninger omfattet af § 71, stk. 3. Det kan endvidere fastsættes, at straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 1 år under de omstændigheder, der er nævnt i stk. 2.

§ 89, stk. 4. For overtrædelser, der begås af aktieselskaber, anpartsselskaber, andelsselskaber eller lignende, kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar. Er overtrædelsen begået af en amtskommune, en kommune eller et kommunalt fællesskab, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, eller af staten, kan der pålægges den pågældende myndighed eller det kommunale fællesskab bødeansvar.

Lovforslaget

49. I § 89, stk. 1, indsættes efter nr. 1 som nye numre:

- »2) handler i strid med en afgørelse truffet efter § 19 d, § 19 e eller § 19 f,
- 3) undlader at give meddelelse som nævnt i § 19 b, stk. 1 og 4, og § 26 a, stk. 1 og 4,«.

Nr. 2-8 bliver herefter nr. 4-10.

50. I § 89, stk. 1, nr. 4, der bliver nr. 6, tilføjes efter »§ 11, stk. 1,«: »§ 23, stk. 8, § 24, stk. 5 og § 26, stk. 3,«.

51. I § 89, stk. 2 og 3, udgår »hæfte eller«.

52. § 89, stk. 4, affattes således:

»Stk. 4. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.«

53. Som bilag til loven indsættes bilag 1 og 2, der affattes som bilag 1 til denne lov.

Gældende formulering

§ 36, stk. 1, nr. 5. Udstykning, byggeri eller ændret anvendelse i det omfang, dette er bestemt i en fredning efter lov om naturbeskyttelse, eller udtrykkeligt er tilladt i en lokalplan, der er tilvejebragt efter reglerne i denne lov.

§ 7a. Vandløbsmyndighedens tilladelse eller godkendelse efter denne lov kræves ikke til udførelse af foranstaltninger, som er påbudt i en fredning efter lov om naturbeskyttelse. Spørgsmål om erstatning i anledning af sådanne foranstaltninger afgøres efter reglerne i lov om naturbeskyttelse.

*Lovforslaget***§ 2**

I lov om planlægning, jf. lovbekendtgørelse nr. 763 af 11. september 2002, som ændret ved lov nr. 440 af 10. juni 2003, foretages følgende ændring:

1. I § 36, stk. 1, nr. 5, indsættes efter »dette er«: »påbudt i en afgørelse efter §§ 19 d-19 f eller«.

§ 3

I lov om vandløb, jf. lovbekendtgørelse nr. 632 af 23. juni 2001, som ændret ved § 39 i lov nr. 145 af 25. marts 2002 og ved lov nr. 391 af 28. maj 2003, foretages følgende ændring:

1. I § 7 a indsættes efter »påbudt«: »efter §§ 19 d-19 f eller«.

§ 4

I museumsloven, jf. lov nr. 473 af 7. juni 2001, som ændret ved § 30 i lov nr. 145 af 25. marts 2002 og ved § 2 i lov nr. 393 af 28. maj 2003, foretages følgende ændringer:

1. I § 1 indsættes som nyt stykke:

»Stk. 2. Loven har endvidere til formål at sikre varetagelse af opgaver, der vedrører sten- og jorddiger og fortidsminder.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 3.

2. Efter § 29 indsættes:

»Kapitel 8 a

Bevaring af sten- og jorddiger og fortidsminder

Sten- og jorddiger

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 29 a. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende.

Stk. 2. For sten- og jorddiger og lignende, der er beskyttet som fortidsminder, gælder alene reglerne om fortidsminder, jf. § 29 e og § 29 f.

§ 29 b. Kulturministeren kan fastsætte regler om, at bestemmelserne i § 29 a, stk. 1, ikke skal gælde for nærmere angivne kategorier af sten- og jorddiger og lignende.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte regler om, at § 29 a ikke skal gælde for diger, høfder, bølgebrydere og andre anlæg, som kræver tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse.

§ 29 c. Kulturministeren kan fastsætte regler, som beskriver og afgrænser sten- og jorddiger, der er nævnt i § 29 a, stk. 1.

§ 29 d. Kulturministeren kan fastsætte regler om registrering af de sten- og jorddiger, der er nævnt i § 29 a, stk. 1.

Fortidsminder

§ 29 e. Der må ikke foretages ændring i tilstanden af fortidsminder. Der må heller ikke foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, der fastlægger skel gennem fortidsminder.

Stk. 2. De typer af fortidsminder, der er omfattet af beskyttelsen efter stk. 1, er optaget i bilaget til loven.

Stk. 3. I bilaget til loven er fastsat, at visse typer af fortidsminder kun er omfattet af forbuddet i stk. 1, når ejeren har modtaget en meddelelse fra kulturministeren om deres tilstedeværelse. For fortidsminder under terræn eller under bygninger kan kulturministeren i forbindelse med meddelelsen bestemme, at beskyttelsen efter stk. 1 udstrækkes til ejendomsskellet.

Stk. 4. Kulturministeren oplyser på begæring, hvilke beskyttede fortidsminder der findes på en ejendom, og hvilken udstrækning de har.

Stk. 5. Kulturministeren kan lade en meddelelse efter stk. 3 om tilstedeværelsen af et fortidsminde tinglyse på ejendommen.

§ 29 f. På fortidsminder og inden for en afstand af 2 m fra dem må der ikke foretages jordbehandling, gødes eller plantes. Der må heller ikke anvendes metaldetektor.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

§ 29 g. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af fortidsminder på havbunden, hvis de befinder sig i territorialfarvandet eller på kontinentalsoklen, dog ikke ud over 24 sømil fra de basislinjer, hvorfra bredden af det ydre territorialfarvand måles.

Stk. 2. Der må ikke foretages ændringer i tilstanden af vrug af skibe eller skibsladninger, der må antages at være gået tabt for mere end 100 år siden, hvis de befinder sig i de områder, der er nævnt i stk. 1, i vandløb eller i søer.

Stk. 3. Kulturministeren kan bestemme, at vrug af skibe eller andre fartøjer, der er gået tabt for mindre end 100 år siden, skal være omfattet af bestemmelsen i stk. 2.

Stk. 4. Kulturministeren kan i forbindelse med et anlægsarbejde eller en aktivitet på havbunden stille krav om, at den ansvarlige for anlægsarbejdet eller aktiviteten udfører en marinarkæologisk forundersøgelse.

§ 29 h. Findes der under et anlægsarbejde eller en aktivitet på havbunden spor af fortidsminder eller vrug omfattet af § 29 g, stk. 1 og 2, skal fundet anmeldes til kulturministeren efter reglerne i § 28, og arbejdet skal standses.

Stk. 2. Kulturministeren beslutter inden 4 uger fra anmeldelsen, om arbejdet kan fortsætte, eller om det skal være indstillet, indtil der er foretaget en marinarkæologisk undersøgelse. En marinarkæologisk undersøgelse skal gennemføres hurtigst muligt. Der kan fastsættes vilkår for genoptagelsen af arbejdet.

Stk. 3. Udgiften til undersøgelser og eventuel sikring af det påtrufne fortidsminde eller vrug afholdes af den ansvarlige for anlægsarbejdet eller aktiviteten.

Pleje af fortidsminder og sten- og jorddiger

§ 29 i. Amtskommuner og kommuner, som ejer ikke fredede arealer, der omfattes af bestemmelserne i § 29 a, stk. 1, § 29 e og § 29 f, skal pleje disse.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte regler om pleje af fortidsminder.

*Gældende formulering**Lovforslaget**Dispensation m.v.*

§ 29 j. Kulturministeren kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelserne i § 29 e, stk. 1, § 29 f og § 29 g, stk. 1 og 2. Ved meddelelse af dispensation fra § 29 e, stk. 1, kan der stilles vilkår, herunder om, at der for ansøgerens regning skal udføres en arkæologisk undersøgelse. Ved meddelelse af dispensation fra § 29 g, stk. 1 eller 2, kan der stilles vilkår, herunder om, at der for ansøgerens regning skal udføres en marinarkæologisk undersøgelse.

Stk. 2. Amtsrådet kan i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i § 29 a, stk. 1.

§ 29 k. Betingelser, der knyttes til en tilladelse, er bindende for ejere og indehavere af andre rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet. Myndigheden lader på ansøgerens bekostning betingelser af varig interesse tinglyse på den pågældende ejendom.

Stk. 2. En tilladelse bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i tre på hinanden følgende år.

Andre administrative bestemmelser

§ 29 l. Kulturministeren kan beslutte at overtage amtsrådets beføjelser efter dette kapitel i sager, der berører andre myndigheders lovbestemte opgaver eller har større betydning.

Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte regler om amtsrådets administration af § 29 j, stk. 2.

§ 29 m. Kulturministeren kan pålægge amtsråd at tilvejebringe oplysninger, herunder kortmateriale, til brug for vurdering af forhold, der er omfattet af dette kapitel. Oplysningerne kan forlanges afgivet i en bestemt form.

Internationale forpligtelser

§ 29 n. Kulturministeren kan fastsætte regler, der er nødvendige for anvendelsen her i landet af Det Europæiske Fællesskabs forordninger vedrørende forhold, der er omfattet af dette kapitel.

Tilsyn

§ 29 o. Amtsrådet påser overholdelsen af dette kapitel og af de regler, der er udstedt efter dette kapitel.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 2. Kulturministeren kan bestemme, at tilsynet udøves af en anden myndighed.

Stk. 3. Tilsynsmyndigheden påser, at påbud og forbud efter dette kapitel efterkommes, og at vilkår, der er fastsat i tilladelser, overholdes.

Stk. 4. Tilsynsmyndigheden skal foranledige et ulovligt forhold lovliggjort, medmindre forholdet har underordnet betydning.

Stk. 5. Kulturministeren kan fastsætte regler for udøvelsen af tilsynsvirksomheden.

§ 29 p. Det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold.

Stk. 2. Tilsynsmyndigheden, jf. § 29 o, kan for ejerens regning lade et påbud om at berigtige et ulovligt forhold tinglyse på ejendommen. Når forholdet er berigtiget, skal myndigheden lade påbuddet aflyse fra tingbogen.

Stk. 3. Når et ved dom meddelt påbud om at berigtige et ulovligt forhold ikke efterkommes rettidigt og inddrivelse af tvangsbøder ikke kan antages at føre til, at påbuddet efterkommes, kan tilsynsmyndigheden foretage det nødvendige til forholdets berigtigelse på den forpligtedes regning.

Stk. 4. Såfremt et ulovligt forhold frembyder fare for opretholdelsen af tilstanden af sten- og jorddiger og lignende og af fortidsminder, der er beskyttet i medfør af dette kapitel, og et påbud om at berigtige forholdet ikke efterkommes rettidigt, kan tilsynsmyndigheden umiddelbart lade det nødvendige arbejde udføre på den forpligtedes regning. Politiet yder nødvendig bistand her til.

§ 29 q. Kulturministeren kan lade fortidsminder istandsætte, hvis det ikke medfører udgift for ejeren og brugeren af ejendommen, jf. dog stk. 2 og 3.

Stk. 2. Beskadiges, ændres eller flyttes et fortidsminde, kan kulturministeren påbyde ejeren og brugeren at genoprette den hidtidige tilstand samt at foretage foranstaltninger, der er nødvendige for at hindre nye beskadigelser. Såfremt et påbud ikke efterkommes rettidigt, kan kulturministeren umiddelbart lade arbejdet udføre på den forpligtedes regning.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 3. Finder kulturministeren, at en genopretning efter stk. 2 ikke kan udføres forsvarligt af ejer eller bruger, kan ministeren foretage genopretning for ejerens eller brugerens regning.

Stk. 4. Reglerne i stk. 2 og 3 kan ikke anvendes, hvis ejer og bruger godtgør, at beskadigelsen ikke skyldes fejl eller forsømmelse hos dem.

§ 29 r. Myndighederne efter dette kapitel eller personer, der af disse myndigheder er bemyndiget hertil, har uden retskendelse adgang til offentlige og private ejendomme for at udøve de beføjelser, der er tillagt dem i medfør af dette kapitel, herunder for at foretage undersøgelser af betydning for dette kapitel. Tilsvarende gælder lokaliteter, der helt eller delvis benyttes erhvervsmæssigt. Legitimation skal forevises efter anmodning.

Stk. 2. Politiet yder nødvendig bistand til at udnytte adgangsretten efter stk. 1.

§ 29 s. De opgaver og beføjelser, som dette kapitel henlægger til amtsrådet, udøves for Københavns, Frederiksberg og Bornholms Kommuner vedkommende af kommunalbestyrelserne.

Klage

§ 29 t. Amtsrådets afgørelser efter dette kapitel eller de regler, der udstedes efter dette kapitel, kan påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Afgørelser efter § 29 o, stk. 4, kan dog ikke påklages.

Stk. 2. Kulturministerens afgørelser efter § 29 h, stk. 2 og § 29 q, stk. 2, 1. pkt., kan påklages til Naturklagenævnet efter bestemmelserne i dette kapitel. Tilsvarende kan afgørelser efter § 29 j, stk. 1, påklages til Naturklagenævnet for så vidt angår dispensationer fra bestemmelserne i § 29 e, stk. 1, 1. pkt., og § 29 g, stk. 1 og 2, bortset fra tilladelser til arkæologiske undersøgelser af fortidsminder og historiske skibsvrag. Andre afgørelser efter dette kapitel kan ikke påklages til anden administrativ myndighed.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 3. Kulturministeren kan fastsætte bestemmelser om klage over afgørelser truffet af ministeren efter regler udstedt i medfør af dette kapitel. Kulturministeren kan bestemme, at sådanne afgørelser kan påklages til Naturklagenævnet, eller at sådanne afgørelser ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.

§ 29 u. Klageberettiget er

- 1) adressaten for afgørelsen,
- 2) ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- 3) offentlige myndigheder,
- 4) lokale foreninger og organisationer, som har væsentlig interesse i afgørelsen,
- 5) landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø og
- 6) landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Stk. 2. Ved klage efter stk. 1, nr. 5, kan Naturklagenævnet kræve, at foreningerne eller organisationerne dokumenterer deres klageberettigelse ved indsendelse af vedtægter eller på anden måde.

§ 29 v. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller helligdag, forlænges fristen dog til den følgende hverdag.

Stk. 2. Klage indgives skriftligt til den myndighed, der har truffet afgørelsen. Myndigheden videregiver klagen til Naturklagenævnet ledsaget af den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse.

Stk. 3. Tilladelser må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, medmindre klagemyndigheden bestemmer andet.

Stk. 4. Kulturministeren kan fastsætte regler om underretning af de klageberettigede.

Gældende formulering

§ 38, stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage museumsfaglige afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelser, der vedrører lovens § 16, stk. 2, ikke kan påklages til kulturministeren.

*Kap. 13. Straffebestemmelser**Lovforslaget**Søgsmål*

§ 29 x. Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter dette kapitel eller de regler, der udstedes efter dette kapitel, skal være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.«

3. § 38, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Kulturministeren kan fastsætte regler om adgangen til at påklage afgørelser, der er truffet i henhold til bemyndigelse efter stk. 1, herunder at afgørelserne ikke skal kunne indbringes for ministeren.«

4. I *kapitel 13* ændres overskriften til:

»*Straffebestemmelser m.v.*«

5. Efter § 40 indsættes:

»§ 40 a. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der

- 1) overtræder § 29 a, stk. 1, § 29 e, stk. 1, § 29 f, § 29 g, stk. 1 og 2, § 29 h, stk. 1, eller § 29 p, stk. 1,
- 2) undlader at efterkomme forbud eller påbud udstedt efter § 29 o, stk. 4, eller § 29 q, stk. 2,
- 3) i strid med § 29 r, stk. 1, modvirker adgangen til en ejendom,
- 4) undlader at efterkomme forbud eller påbud, der er udstedt efter regler fastsat i medfør af kapitel 8 a,
- 5) tilsidesætter vilkår, der er fastsat i en tilladelse eller godkendelse efter kapitel 8 a eller efter regler udstedt efter kapitel 8 a.

Stk. 2. Straffen kan stige til fængsel i indtil 1 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

- 1) voldt skade på de interesser, som dette kapitel tilsigter at beskytte, eller fremkaldt fare derfor eller

*Gældende formulering**Lovforslaget*

- 2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

Stk. 3. I regler, der udstedes efter kapitel 8 a, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i reglerne eller for overtrædelse af bestemmelser i forordninger omfattet af § 29 n. Det kan endvidere fastsættes, at straffen kan stige til fængsel i indtil 1 år under de omstændigheder, der er nævnt i stk. 2.

Stk. 4. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Stk. 5. Sker der ikke konfiskation af udbytte, som er opnået ved overtrædelsen, skal der ved udmåling af bøde, herunder tillæggsbøde, tages særligt hensyn til størrelsen af en opnået eller tilsigtet økonomisk fordel, jf. stk. 2, nr. 2.

Stk. 6. Forældelsesfristen for strafansvaret er 5 år for overtrædelse m.v. som omhandlet i stk. 1 og for overtrædelse af bestemmelser i regler udstedt efter kapitel 8 a.

Udpantning m.v.

§ 40 b. Der er udpantningsret for udgifter, som myndighederne har krav på at få dækket efter § 29 k, stk. 1, § 29 p, stk. 2-4, § 29 q, stk. 2 og 3.

Stk. 2. Betales de i stk. 1 nævnte udgifter ikke rettidigt, kan der opkræves morarenter på 1,3 pct. i månedlig rente for hver påbegyndt måned fra forfaldstidspunktet.«

6. Som bilag til loven indsættes bilag 1, der affattes som bilag 2 til denne lov.

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. oktober 2004.

Stk. 2. § 1, nr. 40, træder dog først i kraft den 1. august 2006.

Stk. 3. Bekendtgørelser om ikrafttræden af strandbeskyttelses- og klitfredningslinjen og af forskellige bestemmelser i naturbeskyttelsesloven, der er udstedt efter de regler, der er nævnt i § 1, nr. 7 (naturbeskyttelseslovens §§ 15 a-15 d), forbliver i kraft.

Bilag til f. t. l. vedr. naturbeskyttelse m.v.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Stk. 4. Fredningssager, der verserer for fredningsnævn eller Naturklagenævnet ved lovens ikrafttræden, omfattes af bestemmelserne i § 1, nr. 21 og 27 (naturbeskyttelseslovens § 37 a og § 43 a), således, at fristen regnes fra lovens ikrafttræden.

Stk. 5. Ansøgninger efter §. 4, nr. 2 (museumslovens § 29 j, stk. 1, 2. pkt.), der er modtaget før lovens ikrafttræden, behandles efter de hidtil gældende regler.

Bilag 1
»Bilag 1**Bilag om fortidsminder uden beskyttelseslinje**

Fortidsminder, der ikke har beskyttelseslinje i henhold til § 18, uanset om de er beskyttet efter museumsloven:

1. Kors, milepæle, vildtbanesten og lignende.
2. Sten og træer, hvortil der er knyttet folketro, historisk overlevering eller kulturhistorisk tradition.
3. Krigergrave.
4. Mindesmærker.
5. Sten- og jorddiger.
6. Agerspor.
7. Fangstgruber.
8. Sten- og grenkast.

Bilag 2**Bilag om anmeldelsespligtige aktiviteter**

Aktiviteter, der er omfattet af § 19 b:

1. Tilplantning med juletræer og skov, flerårige energiafgrøder, levende hegn og lignende i fuglebeskyttelsesområder.
2. Rydning af samt træartsskifte og plantning i løvskov.
3. Ændring i tilstanden af søer, heder, moser og lignende, strandenge, strandsumpe, ferske enge og overdrev, der ikke opfylder størrelseskravet i § 3.
4. Ændring i tilstanden af indlandssaltenge, kilder og væld samt vandløb, der ikke er udpeget efter § 3.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

5. Opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder.
6. Opdyrkning, tilplantning og sandflugtsdæmpning på klitter.
7. Rydning af krat af havtorn, gråris og enebær samt skov af skovfyr på klitter.
8. Rydning af krat af enebær på overdrev, der ikke er omfattet af § 3.
9. Væsentlig ændring inden for kort tid i græsningsintensitet, herunder ophør med græsning eller høslet.
10. Væsentlig ændring i anvendelsen af husdyrgødning, herunder ændret gødskning fra handelsgødning til husdyrgødning.
11. Etablering af anlæg, der er nødvendige for erhvervet, herunder veje.
12. Etablering af ikke-godkendelsespligtige virksomheder i områderne, der kan medføre betydelige forstyrrelser (eksempelvis støj).«

Bilag 2**»Bilag 1****Bilag til museumsloven – fortidsminder, der er beskyttet efter § 29 e**

Kapitel 1: Følgende fortidsmindetyper er omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 29 e, hvis de er synlige i terrænet¹⁾:

1. Høje, røser.
2. Stengrave, dysser, jættestuer.
3. Skibssætninger.
4. Ubebyggede voldsteder og værfter.
5. Forsvarsanlæg.
6. Ødekirkegårde.
7. Ruiner.
8. Runesten, bautasten.
9. Sten med helleristninger.
10. Kors, milepæle, vildtbanesten og lignende.

*Gældende formulering**Lovforslaget*

Kapitel 2: Følgende fortidsmindetyper er kun omfattet af beskyttelsen i henhold til lovens § 29 e, når ejeren har modtaget meddelelse om deres tilstedeværelse¹⁾:

1. Mølleanlæg.
 2. Dæmninger.
 3. Bro- og vejanlæg.
 4. Stenvolde, stenrækker.
 5. Bebyggede voldsteder og værfter.
 6. Helligkilder.
 7. Kanaler.
 8. Anlæg ved eller i søer, åer og moser.
 9. Bopladser.
 10. Fortidsminder omfattet af kapitel 1, som ikke er synlige i terrænet.
 11. Sten og træer, hvortil der er knyttet folketro, historisk overlevering eller kulturhistorisk tradition.
 12. Kriegergrave.
 13. Mindesmærker.
 14. Sten- og jorddiger.
 15. Agerspor.
 16. Fangstgruber.
 17. Sten- og grenkast.«
- 1) Med hensyn til afgørelsen af, om fortidsmindet har beskyttelseslinje, henvises der til naturbeskyttelsesloven.

II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

RÅDETS DIREKTIV**af 2. april 1979****om beskyttelse af vilde fugle****(79/409/EØF)**

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR –

under henvisning til traktaten om oprettelse af Det europæiske økonomiske Fællesskab, særlig artikel 235,

under henvisning til forslag fra Kommissionen¹⁾,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet²⁾,

under henvisning til udtalelse fra Det økonomiske og sociale Udvalg³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

Rådet fastsatte i sin erklæring af 22. november 1973 vedrørende et handlingsprogram for De europæiske Fællesskaber på miljøområdet⁴⁾, at der skal iværksættes særlige aktioner til beskyttelse af fugle; denne erklæring er blevet suppleret af en resolution fra Rådet for De europæiske Fællesskaber og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet, af 17. maj 1977 om videreførelse og gennemførelse af en politik og et handlingsprogram for De europæiske Fællesskaber på miljøområdet⁵⁾;

på medlemsstaternes område i Europa er der konstateret en tilbagegang i bestanden af et stort antal vilde fuglearter; denne tilbagegang foregår i visse tilfælde meget hurtigt og udgør en alvor-

lig fare for bevarelsen af det naturlige miljø, navnlig på grund af, at den biologiske ligevægt hermed er truet;

de fuglearter, der i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, er i vid udstrækning trækfugle, og må derfor betragtes som fælles eje; effektiv beskyttelse af fuglene er et typisk grænseoverskridende miljøproblem, som landene har et fælles ansvar for;

levevilkårene for fugle på Grønland er fundamentalt forskellige fra levevilkårene i de øvrige egne af Fællesskabets område i Europa på grund af de almindelige forhold, herunder især klimaat, den ringe befolkningstæthed samt øens usædvanlige størrelse og geografiske beliggenhed;

dette direktiv bør derfor ikke gælde for Grønland;

beskyttelse af de fuglearter, der i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, er en nødvendig foranstaltning for som led i det fælles markeds funktion at virkeliggøre Fællesskabets målsætning med henblik på bedre levevilkår, harmonisk udvikling af den økonomiske virksomhed inden for hele Fællesskabet og vedvarende og afbalanceret ekspansion; traktaten indeholder imidlertid ikke den fornødne specifikke hjemmel til at foretage indgreb;

de foranstaltninger, der skal træffes, må vedrøre de forskellige faktorer, som kan indvirke på fuglebestandens størrelse, dvs. følger af menneskelige aktiviteter, herunder især forringelse og forurening af fuglenes levesteder, fangst af og drab på fugle, samt den handel, sådanne aktiviteter

¹⁾ EFT nr. C 24 af 1. 2. 1977, s. 3, og EFT nr. C 201 af 23. 8. 1977, s. 2.

²⁾ EFT nr. C 163 af 11. 7. 1977, s. 28.

³⁾ EFT nr. C 152 af 29. 6. 1977, s. 3.

⁴⁾ EFT nr. C 112 af 20. 12. 1973, s. 40.

⁵⁾ EFT nr. C 139 af 13. 6. 1977, s. 1.

kan give anledning til; omfanget af de foranstaltninger, der skal indgå som led i en beskyttelsespolitik, må tilpasses de forhold, som gælder for de forskellige arter;

beskyttelse omfatter bevarelse på lang sigt samt forvaltning af de naturlige ressourcer, som er en integrerende del af de europæiske folks arv; den giver mulighed for at regulere disse ressourcer samt opstiller bestemmelser vedrørende deres udnyttelse på grundlag af de foranstaltninger, der er nødvendige for at den naturlige ligevægt for de pågældende fuglearter kan bevares og genoprettes i det omfang, dette med rimelighed er muligt;

det er absolut nødvendigt at beskytte, opretholde eller genskabe tilstrækkeligt forskelligartede og vidtstrakte levesteder, hvis samtlige fuglearter skal bevares; visse fuglearter bør omfattes af særlige beskyttelsesforanstaltninger for så vidt angår deres levesteder med henblik på at sikre, at disse arter kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområder; disse bestemmelser bør ligeledes tage hensyn til trækfugle og samordnes med henblik på oprettelse af et samlet hele;

for at undgå, at kommercielle interesser skal påvirke jagt - eller fangstniveauet i skadelig retning, er det nødvendigt at indføre et generelt forbud mod markedsføring og begrænse undtagelserne til kun at gælde for de arter, hvis biologiske status tillader det, under hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende i de forskellige egne;

der kan drives jagt på visse fuglearter på grund af bestandens størrelse og fugleartens geografiske udbredelse og formeringsevne inden for Fællesskabet; dette må betragtes som en forsvarlig udnyttelse, for så vidt som der for en sådan jagtudøvelse sættes visse grænser, som skal overholdes, således at bestanden kan opretholdes på et tilfredsstillende niveau;

midler, indretninger eller metoder, der tilsigter massefangst eller -drab eller ikke-selektiv fangst eller drab, samt jagt fra visse transportmidler skal forbydes på grund af det urimeligt store indhug, der herved gøres eller kan gøres i bestanden af de pågældende arter;

på grund af den betydning, som visse særlige situationer kan have, bør der være mulighed for at

gøre undtagelser på visse betingelser og under kontrol fra Kommissionens side;

beskyttelse af fugle, herunder særlig trækfugle, giver stadig anledning til problemer, som bør undersøges videnskabeligt; ved hjælp af sådanne undersøgelser vil det desuden være muligt at vurdere effektiviteten af de truffene foranstaltninger;

det må i samråd med Kommissionen påses, at eventuel indførelse af fuglearter, der ikke i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, ikke på nogen måde skader flora og fauna i de pågældende medlemsstater;

Kommissionen udarbejder og tilsender hvert tredje år medlemsstaterne en sammenfattende rapport på grundlag af oplysninger, som medlemsstaterne fremsender, vedrørende anvendelsen af de nationale bestemmelser, der fastsættes i medfør af dette direktiv;

den tekniske og videnskabelige udvikling gør det nødvendigt, at der hurtigt kan foretages en tilpasning af nogle af bilagene; for at lette iværksættelsen af de foranstaltninger, der er nødvendige med henblik herpå, bør der fastsættes en fremgangsmåde, hvorved der i et udvalg for tilpasning til den tekniske og videnskabelige udvikling indføres et nært samarbejde mellem medlemsstaterne og Kommissionen -

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Artikel 1

1. Dette direktiv vedrører beskyttelse af alle de fuglearter, som i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, hvor traktaten finder anvendelse. Det omhandler bevarelse, forvaltning og regulering af de pågældende arter og fastsætter regler for udnyttelse af de nævnte arter.

2. Dette direktiv gælder for fugle samt for deres æg, reder og levesteder.

3. Dette direktiv gælder ikke for Grønland.

Artikel 2

Medlemsstaterne træffer alle nødvendige foranstaltninger til at opretholde eller tilpasse bestanden af samtlige de i artikel 1 omhandlede ar-

ter på et niveau, som især imødekommer økologiske, videnskabelige og kulturelle krav og samtidig tilgodeser økonomiske og rekreative hensyn.

Artikel 3

1. Medlemsstaterne træffer ud fra de i artikel 2 omhandlede hensyn alle nødvendige foranstaltninger for at beskytte, opretholde eller genskabe tilstrækkeligt forskelligartede og vidtstrakte levesteder for alle de i artikel 1 omhandlede fuglearter.

2. Beskyttelse, opretholdelse og genskabelse af biotoper og levesteder omfatter i første række følgende foranstaltninger:

- a) oprettelse af beskyttede områder;
- b) vedligeholdelse og forvaltning i overensstemmelse med de økologiske krav af levesteder både i og uden for de beskyttede områder;
- c) genskabelse af ødelagte biotoper;
- d) oprettelse af nye biotoper.

Artikel 4

1. For arter, som er anført i bilag 1, træffes der særlige beskyttelsesforanstaltninger med hensyn til deres levesteder for at sikre, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde.

I denne forbindelse tages der hensyn til:

- a) arter, der trues af udslettelse;
- b) arter, der er følsomme over for bestemte ændringer af deres levesteder;
- c) arter, der anses for sjældne, fordi bestanden er ringe eller den lokale udbredelse begrænset;
- d) andre arter, der kræver speciel opmærksomhed på grund af deres levesteders særlige beskaffenhed.

Ved vurderinger i forbindelse hermed skal der tages hensyn til tendenser og variationer vedrørende bestandens størrelse.

Medlemsstaterne udlægger som særligt beskyttede områder navnlig sådanne områder, som med hensyn til antal og udstrækning er bedst egnede til beskyttelse af disse arter, idet der tages hensyn til behovet for at beskytte arterne i det geografiske sø - og landområde, hvor dette direktiv finder anvendelse.

2. Under hensyn til beskyttelsesbehovene i det geografiske sø - og landområde, hvor dette direktiv finder anvendelse, træffer medlemsstaterne tilsvarende foranstaltninger med hensyn til regelmæssigt tilbagevendende trækfuglearter, som ikke er anført i bilag I, for så vidt angår de pågældende arters yngle -, fjerskifte - og overvintringsområder samt ratsteområderne inden for deres træktater. Med henblik herpå er medlemsstaterne i særlig grad opmærksomme på, at vådområderne, og især vådområder af international betydning, beskyttes.

3. Medlemsstaterne fremsender alle relevante oplysninger til Kommissionen, således at denne kan tage passende initiativer til den samordning, som er nødvendig, for at de i stk. 1 og 2 omhandlede områder kan udgøre et samlet hele, der imødekommer behovet for beskyttelse af de pågældende arter i det geografiske sø - og landområde, hvor dette direktiv finder anvendelse.

4. Medlemsstaterne træffer egnede foranstaltninger med henblik på i de i stk. 1 og 2 nævnte beskyttede områder at undgå forurening eller forringelse af levestederne samt forstyrrelse af fuglene, i det omfang en sådan forurening, forringelse eller forstyrrelse har væsentlig betydning for formålet med denne artikel. Medlemsstaterne bestræber sig på at undgå forurening eller forringelse af levesteder også uden for disse beskyttede områder.

Artikel 5

Med forbehold af artikel 7 og 9 træffer medlemsstaterne de nødvendige foranstaltninger til at indføre en generel ordning til beskyttelse af alle de i artikel 1 omhandlede fuglearter, herunder især forbud mod:

- a) forsætligt at dræbe eller indfange dem, uanset hvilken metode der anvendes;
- b) forsætligt at ødelægge eller beskadige deres reder og æg samt fjerne deres reder;
- c) at indsamle deres æg i naturen og opbevare disse, også selv om de er tomme;
- d) forsætligt at forstyrre fuglene navnlig i yngletiden, i det omfang, en sådan forstyrrelse har væsentlig betydning for formålet med dette direktiv;
- e) at være i besiddelse af fugle af arter, som det ikke er tilladt at jage og indfange.

Artikel 6

1. Med forbehold af stk. 2 og 3 forbyder medlemsstaterne for samtlige i artikel 1 omhandlede fuglearter salg, transport med henblik på salg og besiddelse med henblik på salg samt udbud til salg af levende og døde fugle såvel som let genkendelige dele af eller produkter fremstillet af disse fugle.

2. For de i bilag III/1 opregnede arter er der ikke forbud mod de i stk. 1 omhandlede aktiviteter, forudsat at fuglene er blevet dræbt, indfanget eller på anden måde lovligt erhvervet.

3. For de i bilag III/2 anførte arter kan medlemsstaterne på deres område tillade de i stk. 1 omhandlede aktiviteter og fastsætte begrænsninger herfor, forudsat at fuglene er blevet dræbt, indfanget eller på anden måde lovligt erhvervet.

Medlemsstater, som ønsker at meddele en sådan tilladelse, rådfører sig forinden med Kommissionen for sammen med denne at undersøge, om der er rimelig grund til at antage, at markedsføring af fugle af den pågældende art i Fællesskabet som helhed medfører eller vil kunne medføre fare for bestandens størrelse, artens geografiske udbredelse eller dens evne til at formere sig; viser undersøgelsen, at den påtænkte tilladelse efter Kommissionens opfattelse medfører eller vil kunne medføre en af ovennævnte farer, sender Kommissionen medlemsstaten en begrundet henstilling, hvorved der gøres indsigelse mod markedsføring af den pågældende art. Består der efter Kommissionens opfattelse ingen sådan fare, meddeler den medlemsstaten dette.

Kommissionens henstilling offentliggøres i *De Europæiske Fællesskabers Tidende*.

En medlemsstat, der meddeler en tilladelse i henhold til dette stykke, undersøger med regelmæssige mellemrum, om forudsætningerne for at meddele tilladelsen stadig er til stede.

4. For de arter, der er anført i bilag III/3 foretager Kommissionen undersøgelser af deres biologiske status samt af de følger, det vil få for denne, hvis fuglene gøres til genstand for salg.

Den forelægger senest fire måneder inden udløbet af den i artikel 18, stk. 1, nævnte frist en rapport og sine forslag for det i artikel 16 omhandlede udvalg med henblik på at afgøre, om de pågældende arter skal optages i bilag III/2.

Indtil en sådan afgørelse foreligger, kan medlemsstaterne med forbehold af stk. 3 anvende de

gældende nationale bestemmelser på de pågældende arter.

Artikel 7

1. De i bilag II nævnte arter kan under hensyn til bestandens størrelse samt arternes geografiske udbredelse og formeringsevne inden for Fællesskabet som helhed jages i overensstemmelse med den nationale lovgivning. Medlemsstaterne påser, at jagten på disse arter ikke er i strid med de beskyttelsesforanstaltninger, der er truffet i arternes udbredelsesområder.

2. De i bilag II/1 nævnte arter kan jages i det geografiske sø- og landområde, hvor dette direktiv finder anvendelse.

3. De i bilag II/2 nævnte arter kan kun jages i de medlemsstater, hvorunder de er angivet.

4. Medlemsstaterne sikrer sig, at jagt, herunder i givet fald falkejagt, således som den skal finde sted i henhold til de i medlemslandene gældende jagtbestemmelser, udøves i overensstemmelse med princippet om en fornuftig udnyttelse og en økologisk afbalanceret regulering af de pågældende fuglearter, samt at jagtudøvelsen er forenelig med de bestemmelser, der følger af artikel 2, med hensyn til bestandene af disse arter og særlig af trækkende arter. De drager især omsorg for, at de arter, som omfattes af jagtlovgivningen, hverken jages i redetiden eller i de forskellige faser af yngletiden. Når det drejer sig om trækkende arter, påser de ganske særligt, at de arter, der omfattes af jagtlovgivningen, ikke jages i yngletiden og under deres træk til redebygningsstedet. Medlemsstaterne tilsender Kommissionen alle formålstjenlige oplysninger om den praktiske gennemførelse af deres jagtlovgivning.

Artikel 8

1. For så vidt angår jagt på, fangst af eller drab på fugle i overensstemmelse med dette direktiv forbyder medlemsstaterne anvendelse af alle midler, indretninger eller metoder til massefangst eller -drab eller ikke-selektiv fangst eller drab, som kan medføre, at en art forsvinder lokalt; de forbyder herunder navnlig anvendelse af de i bilag IV, litra a), nævnte midler, indretninger og metoder.

2. Endvidere forbyder medlemsstaterne al jagt fra de i bilag IV, litra b), nævnte transportmidler på de i samme bilag nævnte betingelser.

Artikel 9

1. Medlemsstaterne kan af nedenstående grunde fravige artikel 5, 6, 7 og 8, såfremt der ikke findes nogen anden tilfredsstillende løsning:

- a) — af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed,
 - af hensyn til sikkerheden for luftfarten,
 - for at hindre omfattende skader på afgrøder, besætninger, skove, fiskeri - og vandområder,
 - for at beskytte flora og fauna;
- b) i forsknings - og undervisningsøjemed, for at genoprette og forny bestanden samt for at muliggøre opdræt i forbindelse med de her nævnte formål;
- c) for på strengt kontrollerede betingelser at til-lade selektiv indfangning, besiddelse eller enhver anden fornuftig anvendelse af bestemte fuglearter i mindre mængder.

2. I undtagelsesbestemmelserne skal anføres:

- de arter, der er omfattet af undtagelserne,
- de tilladte fangst - eller drabsmidler, -indretninger eller -metoder,
- de risikovilkår samt de omstændigheder med hensyn til tid og sted, under hvilke sådanne undtagelsesbestemmelser kan meddeles,
- den myndighed, som har bemyndigelse til at erklære, at de fastsatte betingelser er opfyldt, og til at træffe afgørelse om hvilke midler, indretninger eller metoder, der kan bringes i anvendelse inden for hvilke grænser og af hvilke personer,
- den kontrol, der skal føres,

3. Medlemsstaterne tilsender hvert år Kommissionen en rapport om gennemførelsen af denne artikel.

4. På grundlag af oplysninger, som Kommissionen råder over, herunder navnlig de oplysninger, den har fået tilsendt i henhold til stk. 3, påser den til stadighed, at følgerne af sådanne undtagelser ikke er i strid med dette direktiv. Den træffer passende forholdsregler i så henseende.

Artikel 10

1. Medlemsstaterne støtter forskning og andet arbejde med henblik på beskyttelse, forvaltning og udnyttelse af bestanden af samtlige de i artikel 1 omhandlede fuglearter.

2. Særlig opmærksomhed vises forskning og arbejde vedrørende de i bilag V nævnte emner. Medlemsstaterne tilsender Kommissionen alle nødvendige oplysninger, således at den kan træffe hensigtsmæssige foranstaltninger for at sikre en samordning af den i denne artikel omhandlede forskning og andet arbejde.

Artikel 11

Medlemsstaterne påser, at der ved indførelse af fuglearter, som ikke i vild tilstand har deres naturlige ophold på medlemsstaternes område i Europa, ikke tilføjes den lokale flora og fauna nogen skade. De rådfører sig med Kommissionen herom.

Artikel 12

1. Medlemsstaterne tilsender hvert tredje år fra udløbet af den i artikel 18, stk. 1, omhandlede frist Kommissionen en rapport om gennemførelsen af de nationale bestemmelser, der er udstedt i henhold til dette direktiv.

2. Kommissionen udarbejder hvert tredje år en sammenfattende rapport på grundlag af de i stk. 1 omhandlede oplysninger. Den del af udkastet til denne rapport, der vedrører oplysninger fra en given medlemsstat, tilsendes myndighederne i denne medlemsstat til gennemsyn og berigtigelse. Den endelige udgave af rapporten tilsendes medlemsstaterne.

Artikel 13

Gennemførelsen af de foranstaltninger, der træffes i henhold til dette direktiv, må ikke medføre en forringelse af de nuværende forhold med hensyn til bevarelse af samtlige de i artikel 1 omhandlede fuglearter.

Artikel 14

Medlemsstaterne kan træffe beskyttelsesforanstaltninger, der er strengere end dem, der er fastsat i dette direktiv.

Artikel 15

De ændringer, der er nødvendige for at tilpasse bilag I og V til den tekniske og videnskabelige udvikling, samt de ændringer, der er omhandlet i artikel 6, stk. 4, andet afsnit, vedtages i overensstemmelse med fremgangsmåden i artikel 17.

Artikel 16

1. Med henblik på de i artikel 15 omhandlede ændringer nedsættes der et udvalg for tilpasning af dette direktiv til den tekniske og videnskabelige udvikling, i det følgende benævnt "udvalget"; dette sammensættes af repræsentanter for medlemsstaterne, og formandskabet varetages af en repræsentant for Kommissionen.

2. Udvalget fastsætter selv sin forretningsorden.

Artikel 17

1. Når der henvises til den fremgangsmåde, der er fastsat i denne artikel, indbringer formanden sagen for udvalget enten på eget initiativ eller på begæring af en medlemsstats repræsentant.

2. Kommissionens repræsentant forelægger udvalget et udkast til de foranstaltninger, der skal træffes. Udvalget afgiver udtalelse om dette udkast inden for en frist, som formanden kan fastsætte under hensyn til, hvor meget det forelagte spørgsmål haster. Udtalelsen vedtages med et flertal af 41 stemmer, idet der tillægges medlemsstaternes stemmer vægt som fastsat i traktatens artikel 148, stk. 2. Formanden deltager ikke i afstemningen.

3. a) Kommissionen vedtager de påtænkte foranstaltninger, dersom de er i overensstemmelse med udvalgets udtalelse.
- b) Såfremt de påtænkte foranstaltninger ikke er i overensstemmelse med udvalgets udtalelse eller såfremt der ikke foreligger nogen udtalelse, forelægger Kommissionen straks Rådet et forslag vedrørende de foranstaltninger, der skal træffes. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.
- c) Såfremt Rådet ved udløbet af en frist på 3 måneder efter forslagens indbringelse ikke har truffet afgørelse, vedtages de påtænkte foranstaltninger af Kommissionen.

Artikel 18

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige administrative eller ved lov fastsatte bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden for en frist på to år fra dets meddelelse. De underretter straks Kommissionen herom.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 19

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.
Udfærdiget i Luxembourg, den 2. april 1979.

På Rådets vegne

J. FRANCOIS-PONCET

Formand

BILAG I – ANHANG I – ANNEX I – ANNEXE I – ALLEGATO I – BIJLAGE I

	Dansk	Deutsch	English	Français	Italiano	Nederlands
1. <i>Gavia immer</i>	Islom	Eistaucher	Great northern diver	Plongeon imbrin	Strolaga maggiore	IJsduiker
2. <i>Calonectris diomedea</i>	Kuhls skråpe	Gelbschnabelsturm taucher	Cory's shearwater	Puffin cendré	Berta maggiore	Kuhls pijlstormvogel
3. <i>Hydrobates pelagicus</i>	Lille stormsvale	Sturmschwalbe	Storm petrel	Pétrel tempête	Uccello delle tempe- ste	Stormvogeltje
4. <i>Oceanodroma leucorhoa</i>	Stor stormsvale	Wellenläufer	Leach's petrel	Pétrel cul-blanc	Uccello delle tempe- ste codaforcuta	Vål stormvogeltje
5. <i>Phalacrocorax carbo sinensis</i>	Skarv (kontinental race)	Kormoran (kontinentale Rasse)	Cormorant (continental race)	Grand cormoran (race continentale)	Cormorano (razza continentale)	Aalscholver (continentaal ras)
6. <i>Botaurus stellaris</i>	Rørdrum	Rohrdommel	Bittern	Butor étoilé	Tarabuso	Roerdomp
7. <i>Nycticorax nycticorax</i>	Nathejre	Nachtreiher	Night heron	Héron bihoreau	Nitticora	Kwak
8. <i>Ardeola ralloides</i>	Tophejre	Rallenreiher	Squacco heron	Héron crabier	Sgarza ciuffetto	Ralreiger
9. <i>Egretta garzetta</i>	Silkehejre	Seidenreiher	Little egret	Aigrette garzette	Garzetta	Kleine zilverreiger
10. <i>Egretta alba</i>	Sølvhejre	Silberreiher	Great white heron	Grande aigrette	Airone bianco mag- giore	Grote zilverreiger
11. <i>Ardea purpurea</i>	Purpurhejre	Purpureiher	Purple heron	Héron pourpré	Airone rosso	Purperreiger
12. <i>Ciconia nigra</i>	Sort stork	Schwarzstorch	Black stork	Cigogne noire	Cicogna nera	Zwarte ooievaar
13. <i>Ciconia ciconia</i>	Hvid stork	Weisstorch	White stork	Cigogne blanche	Cicogna bianca	Ooievaar
14. <i>Plegadis falcinellus</i>	Sort ibis	Sichler	Glossy ibis	Ibis falcinelle	Mignattaio	Zwarte ibis
15. <i>Platalea leucorodia</i>	Skestork	Löffler	Spoonbill	Spatule blanche	Spatola	Lepelaar
16. <i>Phoenicopterus ruber</i>	Flamingo	Flamingo	Greater flamingo	Flamant rose	Fenicottero	Flamingo
17. <i>Cygnus columbianus bewickii</i> (<i>Cygnus bewickii</i>)	Pibesvane	Zwergschwan	Bewick's swan	Cygne de Bewick	Cigno minore	Kleine zwaan
18. <i>Cygnus cygnus</i>	Sangsvane	Singschwan	Whooper swan	Cygne sauvage	Cigno selvatico	Wilde zwaan
19. <i>Anser albifrons flavirostris</i>	Blisgås (grønlandsk race)	Blöfgans (Grönlan- drasse)	White-fronted goose (Greenland race)	Oie ricuse (race de Groenland)	Oca lombardella (raz- za di Groenlandia)	Kolgans (Groenland- ras)
20. <i>Branta leucopsis</i>	Bramgås	Nonnengans	Barnacle goose	Bernache nonnette	Oca facciabianca	Brandgans
21. <i>Aythya nyroca</i>	Hvidøjet and	Moorente	White-eyed pochard	Canard nyocra	Moretta tabacata	Witoogeend
22. <i>Oxyura leucicephala</i>	Hvidhovedet and	Weißkopf-Ruderende	White-headed duck	Erismature à tête blanche	Gobbo rugginoso	Witkopeend
23. <i>Pernis apivorus</i>	Hvepsevåge	Wespenbussard	Honey buzzard	Bondrée apivore	Falco pecchiaiolo	Wespendief
24. <i>Milvus migrans</i>	Sort glente	Schwarzmilan	Black kite	Milan noir	Nibbio bruno	Zwarte wouw
25. <i>Milvus milvus</i>	Rød glente	Rotmilan	Kite	Milan royal	Nibbio reale	Rode wouw
26. <i>Haliaeetus albicilla</i>	Havørn	Seeadler	White-tailed eagle	Pygargue à queue blanche	Aquila di mare	Zeearend
27. <i>Gypaetus barbatus</i>	Lammegrib	Bartgeier	Bearded vulture	Gypaète barbu	Avvoltoio degli agne- lli	Lammergier

	Dansk	Deutsch	English	Français	Italiano	Nederlands
28. Neophron percnopterus	Ådselgrib	Schmutzgeier	Egyptian vulture	Percnoptère d'Égypte	Capovaccaio	Aasgier
29. Gyps fulvus	Gåsegrip	Gänsegeier	Griffon vulture	Vautour fauve	Grifone	Vale gier
30. Aegypius monachus	Munkegrib	Mönchsgeier	Black vulture	Vautour moine	Avvoltoio	Monniksgier
31. Circaetus gallicus	Slangøørn	Schlangenadler	Short-toed eagle	Circaète jean-le-blanc	Biancone	Slangenarend
32. Circus aeruginosus	Rørhøg	Rohrweihe	Marsh harrier	Busard des roseaux	Falco di palude	Bruine kiekendief
33. Circus cyaneus	Blå kærhøg	Kornweihe	Hen harrier	Busard saint-martin	Albanella reale	Blauwe kiekendief
34. Circus pygargus	Hedehøg	Wiesenweihe	Montagu's harrier	Busard cendré	Albanella minore	Grauwe kiekendief
35. Aquila chrysaetus	Kongeørn	Steinadler	Golden eagle	Aigle royal	Aquila reale	Steenarend
36. Hieraaetus pennatus	Dværgørn	Zwergadler	Booted eagle	Aigle botté	Aquila minore	Dwergarend
37. Hieraaetus fasciatus	Høgeørn	Habichtsadler	Bonelli's eagle	Aigle de Bonelli	Aquila del Bonelli	Havikarend
38. Pandion haliaetus	Fiskeørn	Fischadler	Osprey	Balbuzard pêcheur	Falco pescatore	Visarend
39. Falco eleonorae	Eleonorafalk	Eleonorenfálke	Eleonora's falcon	Faucon d'Eléonore	Falco della regina	Eleonora's valk
40. Falco biarmicus	Lannerfalk	Lanner	Lanner falcon	Faucon lanier	Lanario	Lannervalk
41. Falco peregrinus	Vandrefalk	Wanderfalke	Peregrine	Faucon pèlerin	Falco pellegrino	Slechtvalk
42. Porphyrio porphyrio	Sultanhøne	Purpurhuhn	Purple gallinule	Poule sultane	Pollo sultano	Purperkoet
43. Grus grus	Trane	Kranich	Crane	Grue cendrée	Gru	Kraanvogel
44. Tetrax tetrax (Otis tetrax)	Dværgtrappe	Zwergtrappe	Little bustard	Outarde canepetière	Gallina prataiola	Kleine trap
45. Otis tarda	Stortrappe	Großtrappe	Great bustard	Outarde barbue	Otarda	Grote trap
46. Himantopus himantopus	Stylteløber	Stelzenläufer	Black-winged stilt	Echasse blanche	Cavaliere d'Italia	Steltkluut
47. Recurvirostra avosetta	Klyde	Säbelschnäbler	Avocet	Avocette	Avocetta	Khuit
48. Burhinus oediconemus	Triel	Triel	Stone curlew	Cedricnème criard	Occhione	Grief
49. Glareola pratincola	Braksvale	Brachschwabe	Pratincole	Glaréole à collier	Pernice di mare	Vorkstaartplevier
50. Charadrius morinellus (Eudromias morinellus)	Pomeransfugl	Mornellregenpfeifer	Dotterel	Pluvier guignard	Piviere tortolino	Morinelplevier
51. Pluvialis apricaria	Hjejele	Goldregenpfeifer	Golden plover	Pluvier doré	Piviere dorato	Goudplevier
52. Gallinago media	Tredækker	Doppelschnepfe	Great snipe	Bécassine double	Croccolone	Poelsnip
53. Tringa glareola	Tinksméd	Bruchwasserläufer	Wood-sandpiper	Chevalier sylvain	Piro-piro boschereccio	Bosruiter
54. Phalaropus lobatus	Odinshane	Odinshühnchen	Red-necked phalarope	Phalarope à bec étroit	Falarope becco sottile	Grauwe franjepoot
55. Larus genei	Tyndnæbbet måge	Dünnschnabelmöwe	Slender-billed gull	Goéland railleur	Gabbiano roseo	Dunbekmeeuw
56. Larus audouinii	Adouinmåge	Korallenmöwe	Audouin's gull	Goéland d'Audouin	Gabbiano corso	Audouins meeuw
57. Gelocheilidon nilotica	Sandterne	Lachseeschwalbe	Gull-billed tern	Sterne hansel	Sterna zampanere	Lachstern
58. Sterna sandvicensis	Splitterne	Brandseeschwalbe	Sandwich tern	Sterne caugek	Beccapesci	Grote stern
59. Sterna dougallii	Dougallsterne	Rosenseeschwalbe	Roseate tern	Sterne de Dougall	Sterna del Dougall	Dougalls stern
60. Sterna hirundo	Fjordterne	Flußseeschwalbe	Common tern	Sterne Pierregarin	Sterna comune	Visdief
61. Sterna paradisaea	Havterne	Küstenseeschwalbe	Arctic tern	Sterne arctique	Sterna codalunga	Noordse stern

	Dansk	Deutsch	English	Français	Italiano	Nederlands
62. <i>Sterna albifrons</i>	Dværgterne	Zwergseeschwalbe	Little tern	Sterne naine	Fratricello	Dwergstern
63. <i>Chelidonias niger</i>	Sortterne	Trauerseeschwalbe	Black tern	Guifette noire	Mignattino	Zwarte stern
64. <i>Pterocles alchata</i>	Spidshalet sandhøne	Spießfiughuhn	Pin-tailed sandgrouse	Ganga cata	Grandule	Witbuikzandhoen
65. <i>Bubo bubo</i>	Stor hornugle	Uhu	Eagle owl	Hibou grand-duc	Gufo reale	Oehoe
66. <i>Nyctea scandiaca</i>	Sneugle	Schnee-Eule	Snowy owl	Chouette harfang	Gufo delle nevi	Sneeuwuil
67. <i>Asio flammeus</i>	Mosehornugle	Sumpfohreule	Short-eared owl	Hibou brachyote	Gufo di palude	Velduil
68. <i>Alcedo atthis</i>	Isfugl	Eisvogel	Kingfisher	Martin pêcheur d'Europe	Martin pescatore	Isvogel
69. <i>Dryocopus martius</i>	Sortspætte	Schwarzspecht	Black woodpecker	Pic noir	Picchio nero	Zwarte specht
70. <i>Dendrocopus leucotus</i>	Hvidrygget spætte	Weißrückenspecht	White-backed woodpecker	Pie à dos blanc	Picchio dorsobianco	Witrugspecht
71. <i>Luscinia svecica</i>	Blåhals	Blaukehlchen	Blue-throat	Gorge-bleue à miroir	Pettazzurro	Blauwborst
72. <i>Sylvia undata</i>	Provincesanger	Provencegrasmücke	Dartford warbler	Fauvette pitchou	Magnanina	Provence-grasmus
73. <i>Sylvia nisoria</i>	Høgesanger	Sperbergrasmücke	Barred warbler	Fauvette épervière	Bigia padovana	Gestreepte grasmus
74. <i>Sitta whiteheadi</i>	Korsikansk spætmejsse	Korsenkleiber	Corsican nuthatch	Sittelle corsé	Picchio muratore corso	Zwartkopboomklover

BILAG II/1 – ANHANG II/1 – ANNEX II/1 – ANNEXE II/1 – ALLEGATO II/1 – BIJLAGE II/1

	Dansk	Deutsch	English	Français	Italiano	Nederlands
ANSERIFORMES						
1. Anser fabalis	Sædgås	Saatgans	Bean goose	Oie des moissons	Oca granaiola	Rietgans
2. Anser anser	Grågås	Graugans	Greylag goose	Oie cendrée	Oca selvatica	Grauwe gans
3. Branta canadensis	Kanadagås	Kanadagans	Canada goose	Bernache du Canada	Oca del Canada	Canadese gans
4. Anas penelope	Pibeand	Pfeifente	Wigeon	Canard siffleur	Fischione	Smient
5. Anas strepera	Knarand	Schnatterente	Gadwall	Canard chipeau	Canapiglia	Krakeend
6. Anas crecca	Krikand	Krickente	Teal	Sarcelle d'hiver	Alzavola	Wintertaling
7. Anas platyrhynchos	Gråand	Stockente	Mallard	Canard colvert	Germano reale	Wilde eend
8. Anas acuta	Spidsand	Spießente	Pintail	Canard pilet	Codone	Pijlstaart
9. Anas querquedula	Atflingand	Knäkente	Garganey	Sarcelle d'été	Marzaiola	Zomertaling
10. Anas clypeata	Skeand	Löffelente	Shoveler	Canard souchet	Mestolone	Slobeend
11. Aythya ferina	Taffeland	Tafelente	Pochard	Fuligule milouin	Moriglione	Tafeleend
12. Aythya fuligula	Troldand	Reiherente	Tufted duck	Fuligule morillon	Moretta	Kuifeend
GALLIFORMES						
13. Lagopus lagopus scoticus et hibernicus	Grouse	Schottisches Moor-schneehuhn	Red grouse	Lagopède des saules	Pernice bianca di Scozia	Moerassneeuwhoen
14. Lagopus mutus	Fjeldrype	Alpenschneehuhn	Ptarmigan	Lagopède des Alpes	Pernice bianca	Alpensneeuwhoen
15. Alectoris graeca	Stenhøne	Steinhuhn	Rock partridge	Perdrix bartavelle	Coturnice	Europese steenpatrijs
16. Alectoris rufa	Rødhøne	Rothuhn	Red-legged partridge	Perdrix rouge	Pernice rossa	Rode patrijs
17. Perdix perdix	Agerhøne	Rebhuhn	Partridge	Perdrix grise	Starna	Patrijs
18. Phasianus colchicus	Fasan	Fasan	Pheasant	Faisan de chasse	Fagiano	Fazant
GRUIFORMES						
19. Fulica atra	Blishøne	Bläßhuhn	Coot	Foulque macroule	Folaga	Meerkoet
CHARADRIIFORMES						
20. Lymnocyptes minimus	Enkeltbekkasin	Zwergschnepfe	Jack snipe	Bécassine sourde	Frullino	Bokje
21. Gallinago gallinago	Dobbeltbekkasin	Bekassine	Snipe	Bécassine des marais	Beccacino	Watersnip
22. Scolopax rusticola	Skovsneppe	Waldschnepfe	Woodcock	Bécasse des bois	Beccaccia	Houtsnip
COLUMBIFORMES						
23. Columba livia	Klippedue	Felsentaube	Rock dove	Pigeon biset	Piccione selvatico	Rotsduif
24. Columba palumbus	Ringdue	Ringeltaube	Wood pigeon	Pigeon ramier	Colombaccio	Houtduif
25. Cygnus olor	Knopsvane	Höckerschwan	Mute swan	Cygne muet	Cigno reale	Knobbelzwaan
26. Anser brachyrhynchos	Kortnæbbet gås	Kurzschnabelgans	Pink-footed goose	Oie à bec court	Oca zamperose	Kleine rietgans

	Dansk	Deutsch	English	Français	Italiano	Nederlands
27. Anser albifrons	Blisgås	Blößgans	White-fronted goose	Oie rieuse	Oca lombardella	Kolgans
28. Branta bernicla	Knortegås	Ringelgans	Brent goose	Bernache cravant	Oca colombaccio	Rotgans
29. Netta rufina	Rødhovedet and	Kolbenente	Red-crested pochard	Nette rousse	Fistione turco	Krooneend
30. Aythya marila	Bjergand	Bergente	Scaup	Fuligule milouinin	Moretta grigia	Toppereend
31. Somateria mollissima	Ederfugl	Eiderente	Eider	Eider à duvet	Edredone	Eidereend
32. Clangula hyemalis	Havlit	Eisente	Long-tailed duck	Harelde de Miquelon	Moretta codona	IJseend
33. Melanitta nigra	Sortand	Trauerente	Common scoter	Macreuse noire	Orchetto marino	Zwarte zeeëend
34. Melanitta fusca	Fløjlsand	Samtente	Velvet scoter	Macreuse brune	Orco marino	Grote zeeëend
35. Bucephala clangula	Hvinand	Schellente	Golden-eye	Garrot à l'oeil d'or	Quattrocchi	Brilduiker
36. Mergus serrator	Toppet skallesluger	Mittelsäger	Red-breasted merganser	Harle huppé	Smergo minore	Middelste zaagbek
37. Mergus merganser	Stor skallesluger	Gänsesäger	Goosander	Harle bièvre	Smergo maggiore	Grote zaagbek
38. Bonasia bonasia (Tetrastes bonasia)	Hjerpe	Haselhuhn	Hazel hen	Gélinotte des bois	Francolino di monte	Hazelhoen
39. Tetrao tetrix (Lyrurus tetrix)	Urfugl	Birkhuhn	? Black grouse	Tétras lyre	? Fagiano di monte	Korhoen
40. Tetrao urogallus	Tjur	Auerhuhn	? Capercaillie	Grand tétras	? Gallo cedrone	Auerhoen
41. Alectoris barbara	Berberhøne	Felsenhuhn	Barbary partridge	Perdrix de Barbarie	Pernice di Sardegna	Barbarijse patrijs
42. Coturnix coturnix	Vagtøl	Wachtel	Quail	Caille des blés	Quaglia	Kwartel
43. Meleagris gallopavo	Vildkalkun	Wildtruthuhn	Wild turkey	Dindon / Dinde sauvage	Tacchino selvatico	Wilde kalkoen
44. Rallus aquaticus	Vandrikse	Wasserralle	Water rail	Râle d'eau	Porciglione	Waterral
45. Gallinula chloropus	Grønbenet rørhøne	Teichhuhn	Moorhen	Poule d'eau	Gallinella d'acqua	Waterhoen
46. Haematopus ostralegus	Strandskade	Austernfischer	Oystercatcher	Huïtrier pie	Beccaccia di mare	Scholekster
47. Pluvialis apricaria	Hjejle	Goldregenpfeifer	Golden plover	Pluvier doré	Pivier dorato	Goudplevier
48. Pluvialis squatarola	Strandhjejle	Kiebitzregenpfeifer	Grey plover	Pluvier argenté	Pivieressa	Zilverplevier
49. Vanellus vanellus	Vibe	Kiebitz	Lapwing	Vanneau huppé	Pavoncella	Kievit
50. Calidris canutus	Islandsk ryle	Knutt	Knot	Bécasseau maubèche	Piovanello maggiore	Kanoetstrandloper
51. Philomachus pugnax	Brushane	Kampfäufser	Ruff? Reeve?	Chevalier combattant	Combattente	Kemphaan
52. Limosa limosa	Stor kobbersneppe	Uferschnepfe	Black-tailed godwit	Barge à queue noir	Pittima reale	Grutto
53. Limosa lapponica	Lille kobbersneppe	Pfuhlschnepfe	Bar-tailed godwit	Barge rousse	Pittima minore	Rosse grutto
54. Numenius phaeopus	Lille regnspove	Regenbrachvogel	Whimbrel	Courlis corlieu	Chiurlo piccolo	Regenwulp
55. Numenius arquata	Stor regnspove	Großer Brachvogel	Curlew	Courlis cendré	Chiurlo	Wulp
56. Tringa erythropus	Sortklire	Dunkler Wasserläufer	Spotted redshank	Chevalier arlequin	Totano moro	Zwarte ruiter
57. Tringa totanus	Rødben	Rotschenkel	Redshank	Chevalier gambette	Pettegola	Tureluur
58. Tringa nebularia	Hvidklire	Gränschenkel	Greenshank	Chevalier aboyeur	Pantana	Groenpootruiter
59. Larus ridibundus	Hættemåge	Lachmöwe	Black-headed gull	Mouette rieuse	Gabbiano comune	Kokmeeuw
60. Larus canus	Stormmåge	Sturmmöwe	Common gull	Goéland cendré	Gavina	Stormmeeuw

	Dansk	Deutsch	English	Francais	Italiano	Nederlands
61. Larus fuscus	Slidemåge	Heringsmöve	Lesser black-backed gull	Goéland brun	Gabbiano zafferano	Kleine mantelmeeuw
62. Larus argentatus	Sølvmåge	Silbermöve	Herring gull	Goéland argenté	Gabbiano reale	Zilvermeeuw
63. Larus marinus	Svartbag	Mantelmöve	Greater black-backed gull	Goéland marin	Mugnaiaccio	Mantelmeeuw
64. Columba oenas	Huldue	Hohltaube	Stock dove	Pigeon columbien	Colombella	Holenduif
65. Streptopelia decaocto	Tyrkerdue	Türkentaube	Collared turtle dove	Tourterelle turque	Tortora dal collare orientale	Turkse tortel
66. Streptopelia turtur	Turteldue	Turteltaube	Turtle dove	Tourterelle des bois	Tortora	Tortelduif
67. Alauda arvensis	Sanglærke	Feldlerche	Skylark	Alouette des champs	Lodola	Veldleeuwerik
68. Turdus merula	Solsort	Amsel	Blackbird	Merle noir	Merlo	Merel
69. Turdus pilaris	Sjagger	Wacholderdrossel	Fieldfare	Grive litorne	Cesena	Kramsvogel
70. Turdus philomelos	Sangdrossel	Singdrossel	Song-thrush	Grive musicienne	Tordo	Zanglijster
71. Turdus iliacus	Vindrossel	Rotdrossel	Redwing	Grive mauvis	Tordo sassello	Koperwiek
72. Turdus viscivorus	Misteldrossel	Misteldrossel	Mistle-thrush	Grive draine	Tordela	Grote lijster

	Belgique/Belgie	Danmark	Deutschland	France	Ireland	Italia	Luxembourg	Nederland	United Kingdom
25. <i>Cynus olor</i>			+						
26. <i>Anser brachyrhynchus</i>	+	+			+				+
27. <i>Anser albifrons</i>	+	+	+	+	+			+	+
28. <i>Branta bernicla</i>		+	+						
29. <i>Netta rufina</i>				+					
30. <i>Aythya marila</i>	+	+	+	+	+			+	+
31. <i>Somateria mollissima</i>		+		+	+				
32. <i>Clangula hyemalis</i>		+		+	+				+
33. <i>Melanitta nigra</i>		+	+	+	+				+
34. <i>Melanitta fusca</i>		+	+	+	+				+
35. <i>Bucephala clangula</i>		+		+	+				+
36. <i>Mergus serrator</i>		+			+				
37. <i>Mergus merganser</i>		+			+				
38. <i>Bonasia bonasia</i> (<i>Tetrastes bonasia</i>)				+					
39. <i>Tetrao tetrix</i> (<i>Lyrurus tetrix</i>)	+		+?	+?		+			+
40. <i>Tetrao urogallus</i>			+?	+?		+			+
41. <i>Alectoris barbara</i>						+			
42. <i>Coturnix coturnix</i>				+		+			
43. <i>Meleagris gallopavo</i>			+						
44. <i>Rallus aquaticus</i>				+		+			
45. <i>Gallinula chloropus</i>	+			+		+			+
46. <i>Haematopus ostralegus</i>		+		+					
47. <i>Pluvialis apricaria</i>	+	+		+	+	+		+	+
48. <i>Pluvialis squatarola</i>		+		+					+
49. <i>Vanellus vanellus</i>	+	+		+	+	+			+
50. <i>Calidris canutus</i>		+		+					
51. <i>Philomachus pugnax</i>				+		+			
52. <i>Limosa limosa</i>		+		+		+			
53. <i>Limosa lapponica</i>		+		+		+			+
54. <i>Numenius phaeopus</i>		+		+					+
55. <i>Numenius arquata</i>		+		+	+	+			+
56. <i>Tringa erythropus</i>		+		+					
57. <i>Tringa totanus</i>		+		+		+			+
58. <i>Tringa nebularia</i>		+		+					
59. <i>Larus ridibundus</i>		+	+						
60. <i>Larus canus</i>		+	+						
61. <i>Larus fuscus</i>		+	+						
62. <i>Larus argentatus</i>		+	+						

Bilag til f. t. l. vedr. naturbeskyttelse m.v.

	Belgique/Belgie	Danmark	Deutschland	France	Ireland	Italia	Luxembourg	Nederland	United Kingdom
63. <i>Larus marinus</i>		+	+						
64. <i>Columba oenas</i>				+					
65. <i>Streptopelia decaocto</i>		+	+	+					
66. <i>Streptopelia turtur</i>				+		+			
67. <i>Alauda arvensis</i>				+		+			
68. <i>Turdus merula</i>				+		+			
69. <i>Turdus pilaris</i>				+		+			
70. <i>Turdus philomelos</i>				+		+			
71. <i>Turdus iliacus</i>				+		+			
72. <i>Turdus viscivorus</i>				+					

+ = Medlemsstater, som i overensstemmelse med artikel 7, stk. 3, kan give tilladelse til jagt på de anførte arter.

+ = Mitgliedstaaten, die nach Artikel 7 Absatz 3 die Bejagung der aufgeführten Arten zulassen können.

+ = Member States which under Article 7 (3) may authorize hunting of the species listed.

+ = Etats membres pouvant autoriser, conformément à l'article 7 paragraphe 3, la chasse des espèces énumérées.

+ = Stati membri che possono autorizzare, conformemente all'articolo 7, paragrafo 3, la caccia delle specie elencate.

+ = Lid-Staten die overeenkomstig artikel 7, lid 3, toestemming mogen geven tot het jagen op de genoemde soorten.

BILAG III/1 – ANHANG III/1 – ANNEX III/1 – ANNEXE III/1 – ALLEGATO III/1 – BIJLAGE III/1

	Dansk	Deutsch	English	Français	Italiano	Nederlands
1. <i>Anas platyrhynchos</i>	Gråand	Stockente	Mallard	Canard colvert	Germano reale	Wilde eend
2. <i>Lagopus lagopus scoticus et hibernicus</i>	Grouse	Schottisches Moor-schneehuhn	Red grouse	Lagopède des saules	Pernice bianca di Scozia	Moerassneeuwhoen
3. <i>Alectoris rufa</i>	Rødhøne	Rothuhn	Red-legged partridge	Perdrix rouge	Pernice rossa	Rode patrijs
4. <i>Alectoris barbara</i>	Berberhøne	Felsenhuhn	Barbary partridge	Perdrix de Barbarie	Pernice di Sardegna	Barbarijse patrijs
5. <i>Perdix perdix</i>	Agerhøne	Rebhuhn	Partridge	Perdrix grise	Starna	Patrijs
6. <i>Phasianus colchicus</i>	Fasan	Fasan	Pheasant	Faisan de chasse	Fagiano	Fazant
7. <i>Columba palumbus</i>	Ringdue	Ringeltaube	Wood pigeon	Pigeon ramier	Colombaccio	Houtduif

BILAG III/2 – ANHANG III/2 – ANNEX III/2 – ANNEXE III/2 – ALLEGATO III/2 – BIJLAGE III/2

	Dansk	Deutsch	English	Français	Italiano	Nederlands
8. <i>Anser anser</i>	Grågås	Graugans	Greylag goose	Oie cendrée	Oca selvatica	Grauwe gans
9. <i>Anas penelope</i>	Pibeand	Pfeifenente	Wigeon	Canard siffleur	Fischione	Smient
10. <i>Anas crecca</i>	Krikand	Krickente	Teal	Sarcelle d'hiver	Alzavola	Wintertaling
11. <i>Anas acuta</i>	Spidsand	Spießente	Pintail	Canard pilet	Codone	Pijlstaart
12. <i>Aythya ferina</i>	Taffeland	Tafelente	Pochard	Fuligule milouin	Moriglione	Tafeleend
13. <i>Aythya fuligula</i>	Troidand	Reiherente	Tufted duck	Fuligule morillon	Moretta	Kuifeend
14. <i>Somateria mollissima</i>	Ederfugl	Eiderente	Eider	Eider à duvet	Edredone	Eidereend
15. <i>Lagopus mutus</i>	Fjeldrype	Alpenschneehuhn	Ptarmigan	Lagopède des Alpes	Pernice bianca	Alpensneeuwhoen
16. <i>Tetrao urogallus</i>	Tjur	Auerhuhn	Capercaillie	Grand tétras	Gallo cedrone	Auerhoen
17. <i>Fulica atra</i>	Blishøne	Blaeføhuhn	Coot	Foulque macroule	Folaga	Meerkoet

BILAG III/3 – ANHANG III/3 – ANNEX III/3 – ANNEXE III/3 – ALLEGATO III/3 – BIJLAGE III/3

	Dansk	Deutsch	English	Français	Italiano	Nederlands
18. Anser albifrons	Blisgås	Blaßgans	White-fronted goose	Oie rieuse	Oca lombardella	Kolgans
19. Anas clypeata	Skeand	Löffelente	Shoveler	Canard souchet	Mestolone	Slobeend
20. Aythya marila	Bjergand	Bergente	Scaup	Fuligule milouinin	Moretta grigia	Toppereend
21. Melanitta nigra	Sortand	Trauerente	Common scoter	Macreuse noire	Orchetto marino	Zwarte zeeëend
22. Tetrao tetrix (Lyrurus tetrix)	Urfugl	Birkhuhn	Black grouse	Tétras lyre	Fagiano di monte	Korhoen
23. Pluvialis apricaria	Hjejle	Goldregenpfeifer	Golden plover	Pluvier doré	Piviere dorato	Goudplevier
24. Lymnocyptes minimus	Enkeltbekkasin	Zwergschnepfe	Jack snipe	Bécassine sourde	Frullino	Bokje
25. Gallinago gallinago	Dobbeltbekkasin	Bekassine	Snipe	Bécassinne de marais	Beccaccino	Watersnip
26. Scolopax rusticola	Skovsneppe	Waldschnepfe	Woodcock	Bécasse des bois	Beccaccia	Houtsnip

BILAG IV

- a) – snarer, limpinde, kroge, levende fugle, der er blindede eller lemlæstede, og som anvendes som lokkefugle, samt båndoptagere og elektriske anordninger;
 - kunstigt lys, spejle, anordninger til belysning af målet, sigteanordninger til skydning om natten med billedkonvertere eller elektroniske billedforstærkere;
 - sprængstoffer;
 - net, fælder, mading indeholdende gift eller bedøvende midler;
 - halv - eller helautomatiske våben, hvis magasin kan rumme mere end to patroner;
- b) – fly, motordrevne køretøjer;
 - både, der kan fremføres med større hastighed end 5 kilometer i timen; på det åbne hav kan medlemsstaterne af sikkerhedshensyn tillade benyttelse af motorbåde med en maksimal hastighed på 18 kilometer i timen; medlemsstaterne underretter Kommissionen om de meddelte tilladelser.

BILAG V

- a) udarbejdelse under hensyn til fuglenes geografiske udbredelsesområde af nationale lister over de fuglearter, der trues af udslættelse, eller som er særlig udsatte;
 - b) registrering og økologisk beskrivelse af de områder, der for trækfugle har særlig betydning under deres træk, overvintring og redebygning;
 - c) registrering af oplysninger om størrelsen af bestanden af trækfugle på grundlag af data opnået ved ringmærkning;
 - d) bestemmelse af, hvilken indflydelse de forskellige fangstmåder har på bestandenes størrelse;
 - e) udarbejdelse og udvikling af økologiske metoder til forebyggelse af skader forårsaget af fugle;
 - f) bestemmelse af visse arters betydning som forureningsindikatorer;
 - g) undersøgelse af den kemiske forurenings skadelige virkninger på fuglearternes udbredelse.
-

Bilag 3

II

(Retsakter hvis offentliggørelse ikke er obligatorisk)

RÅDET

Rådets direktiv 92/43/EØF

af 21. maj 1992

om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter

RÅDET FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER HAR -

under henvisning til Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab, særlig artikel 130 S,

under henvisning til forslag fra Kommissionen¹⁾,

under henvisning til udtalelse fra Europa-Parlamentet²⁾,

under henvisning til udtalelse fra Det Økonomiske og Sociale Udvalg³⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

Bevaring, beskyttelse og forbedring af kvaliteten af miljøet, herunder bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter, er et yderst vigtigt mål af almen interesse, som Fællesskabet forfølger, og som er anført i Traktatens artikel 130 R;

Fællesskabets handlingsprogram på miljøområdet (1987-1992)⁴⁾ indeholder bestemmelser om bevaring af naturen og naturressourcerne;

da hovedformålet med dette direktiv er at fremme opretholdelsen af den biologiske diversitet under hensyntagen til økonomiske, sociale, kulturelle og regionale behov, bidrager det til en bæredygtig udvikling, hvilket er det overordnede mål; for at opretholde denne biologiske diver-

sitet er det i visse tilfælde nødvendigt at opretholde eller endog at fremme udfoldelsen af menneskelige aktiviteter;

på medlemsstaternes europæiske område forringes naturtyperne til stadighed, og et stigende antal vilde arter er alvorligt truede; eftersom de truede levesteder og arter er en del af Fællesskabets naturarv, og da truslerne mod dem i mange tilfælde er af grænseoverskridende karakter, er det nødvendigt at iværksætte foranstaltninger på fællesskabsplan med henblik på at bevare dem;

i betragtning af truslerne mod visse naturtyper og visse arter er det nødvendigt, at disse defineres som prioriterede, for at foranstaltninger med henblik på bevaringen af dem kan iværksættes særligt hurtigt;

for at sikre genopretning eller opretholdelse af en gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter af fællesskabsbetydning bør man udpege særlige bevaringsområder for at oprette et sammenhængende europæisk økologisk net i henhold til en fastlagt tidsplan;

samtlige udpegede områder, herunder dem, der er udlagt som særligt beskyttede områder eller i fremtiden vil blive det i medfør af Rådets direktiv 79/409/EØF af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle⁵⁾, bør indgå som led i det sammenhængende europæiske økologiske net;

¹⁾ EFT nr. C 247 af 21. 9. 1988, s. 3, og EFT nr. C 195 af 3. 8. 1990, s. 1.

²⁾ EFT nr. C 75 af 20. 3. 1991, s. 12.

³⁾ EFT nr. C 31 af 6. 2. 1991, s. 25.

⁴⁾ EFT nr. C 328 af 7. 12. 1987, s. 1.

⁵⁾ EFT nr. L 103 af 25. 4. 1979, s. 1. Direktivet er senest ændret ved direktiv 91/244/EØF (EFT nr. L 115 af 8. 5. 1991, s. 41).

de foranstaltninger, der er nødvendige som følge af bevaringsmålsætningen, bør iværksættes i hvert af de udpegede områder;

medlemsstaterne foreslår lokaliteter, der kan udpeges som særlige bevaringsområder, men der må dog fastsættes en procedure, således at en lokalitet i ganske særlige tilfælde kan udpeges, selv om det ikke er foreslået af en medlemsstat, hvis Fællesskabet anser det for at være væsentligt for opretholdelsen eller overlevelsen af en prioriteret naturtype eller en prioriteret art;

alle planer eller projekter, der kan påvirke bevaringsmålsætningen for en sådan lokalitet væsentligt, som er udpeget eller i fremtiden vil blive det, må tages op til passende vurdering;

det erkendes, at vedtagelsen af foranstaltninger, som skal fremme bevaringen af prioriterede naturtyper og prioriterede arter af fællesskabsbetydning, er alle medlemsstaters fælles ansvar; dette kan imidlertid pålægge visse medlemsstater en urimelig stor økonomisk byrde på grund af dels den ulige fordeling af sådanne levesteder og arter i hele Fællesskabet, dels det faktum, at princippet om, at forurenere betaler, kun kan finde begrænset anvendelse i det særlige tilfælde, som bevaring af naturen udgør;

der er derfor enighed om, at der i dette ganske særlige tilfælde skal fastsættes bestemmelser om et bidrag gennem EF-samfinansiering inden for grænserne af de ressourcer, der står til rådighed i henhold til Fællesskabets afgørelser;

man bør i politikken for fysisk planlægning og udvikling fremme forvaltningen af de elementer i landskabet, som er af afgørende betydning for vilde dyr og planter;

der bør indføres en ordening med overvågning af de i dette direktiv omhandlede naturtyper og arters bevaringsstatus;

der er som supplement til direktiv 79/409/EØF behov for en generel beskyttelsesordening for visse arter af planter og dyr; der må fastsættes forvaltningsforanstaltninger for visse arter, hvis deres bevaringsstatus gør det berettiget, herunder indførelse af forbud mod visse fangst- og drabsmetoder samtidig med, at der tages højde for muligheden for fravigelser på visse betingelser;

for at sikre, at iværksættelsen af dette direktiv følges op, udarbejder Kommissionen med regel-

mæssige mellemrum en sammenfattende rapport, der bl.a. skal baseres på de af medlemsstaterne indsendte oplysninger vedrørende gennemførelsen af de nationale lovbestemmelser, som vedtages i medfør af direktivet;

en bedre videnskabelig og teknisk viden er absolut nødvendig, for at dette direktiv kan iværksættes, og den forskning og det videnskabelige arbejde, der kræves med henblik herpå, bør derfor støttes;

det er nødvendigt, at bilagene kan tilpasses på baggrund af den tekniske og videnskabelige udvikling; der bør indføres en procedure for ændring af bilagene i rådsregi;

der bør nedsættes et forskriftsudvalg, der skal bistå Kommissionen ved iværksættelsen af direktivet og navnlig i forbindelse med beslutningstagningen om EF-samfinansiering;

der bør fastsættes supplerende foranstaltninger vedrørende genindførelse af visse dyre- eller plantearter, der er naturligt hjemmehørende, samt vedrørende eventuel indførelse af arter, der ikke er naturligt hjemmehørende;

uddannelse og generel oplysning om målene med dette direktiv er absolut nødvendig for at sikre en effektiv iværksættelse deraf -

UDSTEDT FØLGENDE DIREKTIV:

Definitioner

Artikel 1.

I dette direktiv forstås ved:

- a) *bevaring*: de foranstaltninger, der er nødvendige for at opretholde eller genoprette naturtyper og bestande af arter af vilde dyr og planter i en gunstig tilstand som defineret i henholdsvis litra e) og i)
- b) *naturtyper*: land- eller vandområder, som er kendetegnet ved særlige geografiske, abiotiske eller biotiske træk, uanset om de er helt eller delvis naturlige
- c) *naturtyper af fællesskabsbetydning*: de levesteder, der inden for det i artikel 2 nævnte område:
 - i) er i fare for at forsvinde i deres naturlige udbredelsesområde, eller
 - ii) har et begrænset naturligt udbredelsesområde, fordi de er gået tilbage, eller fordi de fra naturens hånd er begrænsede, eller

- iii) er tydelige eksempler på de kendetegn, der er typiske for et eller flere af følgende fem biogeografiske områder: alpeområde, atlantisk område, kontinentalt område, makaronesisk område og middelhavsområde.
- Disse naturtyper er opført eller vil kunne opføres i bilag I
- d) *prioriterede naturtyper*: de naturtyper, der er i fare for at forsvinde på det i artikel 2 nævnte område, og for hvis bevaring Fællesskabet har et særlig ansvar under hensyn til omfanget af andelen af deres naturlige udbredelse inden for det område, der er nævnt i artikel 2; disse prioriterede naturtyper er markeret med én stjerne (*) i bilag I
- e) *en naturtypes bevaringsstatus*: resultatet af alle de forhold, der indvirker på en naturtype og på de karakteristiske arter, som lever dér, og som på lang sigt kan påvirke dens naturlige udbredelse, dens struktur og funktion samt de karakteristiske arters overlevelse på lang sigt inden for det område, der er nævnt i artikel 2.
- En naturtypes »bevaringsstatus« anses for »gunstig«, når
- det naturlige udbredelsesområde og de arealer, det dækker inden for dette område, er stabile eller i udbredelse, og
 - den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for dets opretholdelse på lang sigt, er til stede og sandsynligvis fortsat vil være det i en overskuelig fremtid, samt når
 - bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for den pågældende naturtype, er gunstig efter litra i)
- f) *levested for en art*: et miljø, der defineres af specifikke abiotiske og biotiske faktorer, og hvor arten lever på et af stadierne i sin livscyklus
- g) *arter af fællesskabsbetydning*: de arter, der inden for det i artikel 2 nævnte område er:
- i) truet, med undtagelse af dem, hvis naturlige udbredelsesområde dækker en marginal del af området, og som derfor hverken er truede eller sårbare inden for det vestlige palæoarktiske område, eller
 - ii) sårbare, dvs. som antages i nær fremtid at ville kunne overgå til kategorien af truede arter, hvis de forhold, der er skyld i truslen, fortsat gør sig gældende, eller
 - iii) sjældne, dvs. at deres bestande er små og ganske vist ikke i øjeblikket er truede eller sårbare men risikerer at blive det; disse arter findes i begrænsede geografiske områder eller sparsomt spredt over et større areal, eller
 - iv) endemiske og kræver særlig opmærksomhed på grund af deres særlige levested og/eller de mulige følger, som en udnyttelse af dem kan have for deres bevaringsstatus.
- Disse arter er opført eller kunne opføres i bilag II og/eller bilag IV eller bilag V
- h) *prioriterede arter*: de arter, som er nævnt i litra g), nr. i, og for hvis bevaring Fællesskabet har et særligt ansvar under hensyn til omfanget af andelen af deres naturlige udbredelse inden for det område, der er nævnt i artikel 2; prioriterede arter er markeret med én stjerne (*) i bilag II
- i) *en arts bevaringsstatus*: resultatet af alle de forhold, der indvirker på arten og som på lang sigt kan få indflydelse på dens bestandes udbredelse og talrighed inden for det område, der er nævnt i artikel 2.
- En arts »bevaringsstatus« anses for »gunstig«, når
- data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på lang sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder, og
 - artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket, og
 - der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på lang sigt at bevare dens bestande
- j) *lokalitet*: et bestemt geografisk område, hvis areal er klart afgrænset
- k) *lokalitet af fællesskabsbetydning*: en lokalitet, der i det eller de biogeografiske område(r), som den tilhører, bidrager væsentligt til at opretholde eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for en af naturtyperne i bilag I eller for en af arterne i bilag II, og som også kan bidrage væsentligt til at sikre sammenhængen i Natura 2000, jf. artikel 3, og/eller som bidrager væsentligt til at opretholde den biologiske diversitet i det eller de pågældende biogeografiske område(r).

For så vidt angår dyrearter, der kræver et stort område, svarer lokaliteterne af fællesskabsbetydning til de steder inden for den pågældende arts naturlige udbredelsesområde, der frembyder de fysiske eller biologiske elementer, der er afgørende for artens liv og reproduktion

- l) *særligt bevaringsområde*: et område af fællesskabsbetydning, som medlemsstaterne har udpeget ved en retsakt, en administrativ bestemmelse og/eller en aftale, og hvor der gennemføres de bevaringsforanstaltninger, der er nødvendige for at opretholde eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og/eller de arter, for hvilke lokaliteten er udpeget
- m) *enhed*: ethvert dyr eller enhver plante, levende eller død, af de arter, der er nævnt i bilag IV og bilag V, enhver del eller ethvert produkt heraf samt enhver anden vare, hvis det af et ledsagedokument, emballagen, et mærke, en etiket eller på anden måde fremgår, at der er tale om dele eller produkter af disse dyre- eller plantearter
- n) *udvalget*: det udvalg, der nedsættes i medfør af artikel 20.

Artikel 2

1. Formålet med dette direktiv er at bidrage til at sikre den biologiske diversitet ved at bevare naturtyperne samt de vilde dyr og planter inden for det af medlemsstaternes område i Europa, hvor Traktaten finder anvendelse.

2. De foranstaltninger, der træffes efter dette direktiv, tager sigte på at opretholde eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for naturtyper samt vilde dyre- og plantearter af fællesskabsbetydning.

3. De foranstaltninger, der træffes efter dette direktiv, tager hensyn til de økonomiske, sociale og kulturelle behov og til regionale og lokale særpræg.

Bevaring af naturtyper og af levesteder for arter

Artikel 3

1. Der oprettes et sammenhængende europæisk økologisk net af særlige bevaringsområder under betegnelsen Natura 2000. Dette net, der

består af lokaliteter, der omfatter de naturtyper, der er nævnt i bilag I, og levesteder for de arter, der er nævnt i bilag II, skal sikre opretholdelse eller i givet fald genopretning af en gunstig bevaringsstatus for de pågældende naturtyper og levestederne for de pågældende arter i deres naturlige udbredelsesområde.

Natura 2000-nettet omfatter ligeledes de særligt beskyttede områder, som medlemsstaterne har udlagt i medfør af direktiv 79/409/EØF.

2. Hver medlemsstat bidrager til oprettelsen af Natura 2000 i forhold til andelen af naturtyperne og levestederne for arterne efter stk. 1, der er repræsenteret på dens område. I overensstemmelse med artikel 4 udpeger hver stat med henblik herpå lokaliteter som særlige bevaringsområder under hensyn til målene i stk. 1.

3. I de tilfælde, hvor medlemsstaterne finder det nødvendigt, bestræber de sig på at styrke den økologiske sammenhæng i Natura 2000 ved at opretholde eller i givet fald udvikle de landskabs-elementer, der er nævnt i artikel 10, og som er af afgørende betydning for vilde dyr og planter.

Artikel 4

1. På grundlag af kriterierne i bilag III (etape 1) og de relevante videnskabelige oplysninger foreslår hver medlemsstat en liste over lokaliteter, og det oplyses, hvilke naturtyper efter bilag I og hvilke naturligt hjemmehørende arter efter bilag II der findes på disse lokaliteter. For dyrearter, der lever inden for store områder, svarer disse lokaliteter til steder inden for disse arters naturlige udbredelsesområde, som frembyder de fysiske eller biologiske elementer, der er væsentlige for deres liv og reproduktion. For akvatiske arter, som lever inden for store områder, foreslås disse lokaliteter kun, hvis det er muligt klart at udpege et område, som frembyder de fysiske og biologiske elementer, der er afgørende for arternes liv og reproduktion. Medlemsstaterne foreslår eventuelt tilpasning af denne liste på baggrund af resultaterne af overvågningen efter artikel 11.

Listen sendes til Kommissionen inden tre år efter direktivets meddelelse sammen med oplysninger om hver lokalitet. Disse oplysninger skal omfatte et kort over lokaliteten, dens navn, beliggenhed og udstrækning samt data fremkommet ved anvendelse af de særlige kriterier i bilag

III (etape 1) og indgives på en formular udarbejdet af Kommissionen efter fremgangsmåden i artikel 21.

2. På grundlag af kriterierne i bilag III (etape 2) og for hver af de fem biogeografiske områder, der er nævnt i artikel 1, litra c), nr. iii), og for hele det område, der er nævnt i artikel 2, stk. 1, opstiller Kommissionen i forståelse med hver af medlemsstaterne og på grundlag af medlemsstaternes lister et udkast til en liste over lokaliteter af fællesskabsbetydning, hvoraf det fremgår, på hvilke lokaliteter der findes en eller flere prioriterede naturtyper, eller hvor der lever en eller flere prioriterede arter.

De medlemsstater, hvis lokaliteter med en eller flere prioriterede naturtyper og en eller flere prioriterede arter i udstrækning udgør mere end 5 % af deres område, kan i forståelse med Kommissionen anmode om, at kriterierne i bilag III (etape 2) anvendes mere smidigt ved udvælgelse af alle lokaliteter af fællesskabsbetydning på deres område.

Den liste over lokaliteter, der er udvalgt som lokaliteter af fællesskabsbetydning, og som viser lokaliteter med en eller flere prioriterede naturtyper eller en eller flere prioriterede arter, vedtages af Kommissionen efter fremgangsmåden i artikel 21.

3. Den i stk. 2 nævnte liste opstilles inden seks år efter direktivets meddelelse.

4. Når en lokalitet af fællesskabsbetydning er udvalgt efter fremgangsmåden i stk. 2, udpeger den pågældende medlemsstat denne lokalitet som særligt bevaringsområde hurtigst muligt og inden for højst seks år, idet prioriteringen fastsættes i lyset af lokaliteternes betydning for opretholdelse eller genopretning af en gunstig bevaringsstatus for en naturtype i bilag I eller en art i bilag II og for sammenhængen i Natura 2000 og i lyset af den fare for forringelse eller ødelæggelse, som lokaliteterne er udsat for.

5. Så snart en lokalitet er opført på listen i stk. 2, tredje afsnit, er den omfattet af artikel 6, stk. 2, 3 og 4.

Artikel 5

1. Når Kommissionen i undtagelsestilfælde finder, at en lokalitet med en prioriteret naturtype eller en prioriteret art, der på grundlag af relevante og pålidelige videnskabelige oplysninger

forekommer den at være uundværlig for opretholdelsen af denne prioriterede naturtype eller for denne prioriterede arts overlevelse, ikke er opført på en national liste, jf. artikel 4, stk. 1, indledes der en bilateral samrådsprocedure mellem den pågældende medlemsstat og Kommissionen med henblik på at sammenligne de videnskabelige data, som parterne har anvendt.

2. Hvis der fortsat er uenighed efter udløbet af en samrådsperiode på højst seks måneder, sender Kommissionen et forslag til Rådet om udvælgelse af lokaliteten som en lokalitet af fællesskabsbetydning.

3. Rådet træffer afgørelse med enstemmighed inden tre måneder efter forslaget forelægges.

4. I samrådsperioden, og indtil Rådet træffer afgørelse, er den berørte lokalitet omfattet af artikel 6, stk. 2.

Artikel 6

1. For de særlige bevaringsområder iværksætter medlemsstaterne de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket i givet fald kan indebære hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, samt de relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler, der opfylder de økologiske behov for naturtyperne i bilag I og de arter i bilag II, der findes på lokaliteterne.

2. Medlemsstaterne træffer passende foranstaltninger for at undgå forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i de særlige bevaringsområder samt forstyrrelser af de arter, for hvilke områderne er udpeget, for så vidt disse forstyrrelser har betydelige konsekvenser for dette direktivs målsætninger.

3. Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke ska-

der lokalitetens integritet, og når de - hvis det anses for nødvendigt - har hørt offentligheden.

4. Hvis en plan eller et projekt, på trods af at virkningerne på lokaliteten vurderes negativt, alligevel skal gennemføres af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning, træffer medlemsstaten alle nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at den globale sammenhæng i Natura 2000 beskyttes. Medlemsstaten underretter Kommissionen om, hvilke kompensationsforanstaltninger der træffes.

Hvis der er tale om en lokalitet med en prioriteret naturtype og/eller en prioriteret art, kan der alene henvises til hensynet til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller, efter udtalelse fra Kommissionen, andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.

Artikel 7

Forpligtelserne i artikel 6, stk. 2, 3 og 4, i nærværende direktiv træder i stedet for forpligtelserne i artikel 4, stk. 4, første punktum, i direktiv 79/409/EØF, for så vidt angår de områder, der er udlagt som særligt beskyttede efter artikel 4, stk. 1, eller tilsvarende anerkendt efter artikel 4, stk. 2, deri, fra datoen for nærværende direktivs iværksættelse eller fra den dato, hvor en medlemsstat har udlagt eller anerkendt områderne efter direktiv 79/409/EØF, hvis denne dato er senere.

Artikel 8

1. Samtidig med deres forslag vedrørende lokaliteter, der vil kunne udpeges som særlige bevaringsområder, og hvor der findes prioriterede naturtyper og/eller prioriterede arter, sender medlemsstaterne efter behov Kommissionen deres overslag over omfanget af den EF-samfinansiering, de anser for nødvendig, for at de kan opfylde deres forpligtelser i henhold til artikel 6, stk. 1.

2. I forståelse med hver enkelt af de pågældende medlemsstater fastlægger Kommissionen for lokaliteter, der er af fællesskabsbetydning, og for hvilke der søges om samfinansiering, de foranstaltninger, der er absolut nødvendige for opretholdelse eller genopretning af en gunstig be-

varingsstatus for de prioriterede naturtyper og prioriterede arter i de pågældende lokaliteter, samt disse foranstaltningers samlede omkostninger.

3. Kommissionen foretager i forståelse med den pågældende medlemsstat en vurdering af den finansiering, herunder samfinansiering, der er behov for til gennemførelsen af de foranstaltninger, der er anført i stk. 2, idet der blandt andet tages hensyn til koncentrationen af prioriterende naturtyper og/eller prioriterede arter på medlemsstaternes område og den relative byrde i forbindelse med de påkrævede foranstaltninger.

4. I overensstemmelse med den vurdering, der er omhandlet i stk. 2 og 3, vedtager Kommissionen under hensyn til de finansielle midler, som er disponible i henhold til de relevante fællesskabsinstrumenter, samt efter fremgangsmåden i artikel 21 en prioriteret aktionsplan for de foranstaltninger, der indebærer samfinansiering, og som skal træffes, når lokaliteten er udpeget i henhold til artikel 4, stk. 4.

5. De foranstaltninger, der ikke medtages i aktionsplanen på grund af utilstrækkelige midler, samt de, der er medtaget i ovennævnte aktionsplan, men som ikke har modtaget den nødvendige samfinansiering, eller som kun er delvis samfinansieret, skal tages op til fornyet overvejelse efter fremgangsmåden i artikel 21 i forbindelse med revisionen af aktionsplanen hvert andet år og kan indtil da udsættes af medlemsstaterne, indtil revisionen finder sted. Revisionen skal i givet fald tage hensyn til den nye situation, der gør sig gældende for den pågældende lokalitet.

6. I områder, hvor foranstaltninger, der afhænger af samfinansiering, udsættes, afstår medlemsstaterne fra enhver ny foranstaltning, der må formodes at medføre en forringelse af disse områder.

Artikel 9

Kommissionen, der handler efter fremgangsmåden i artikel 21, vurderer regelmæssigt Natura 2000's bidrag til gennemførelsen af målene i artikel 2 og 3. I den forbindelse kan ophævelse af en lokalitets status som særligt bevaringsområde komme på tale, hvis overvågningen efter artikel 11 viser, at den naturlige udvikling berettiger dertil.

Artikel 10

Medlemsstaterne skal, i det omfang de finder det nødvendigt og inden for rammerne af deres politik for fysisk planlægning og udvikling, og navnlig med henblik på at styrke den økologiske sammenhæng i Natura 2000-nettet, bestræbe sig på at fremme forvaltningen af de elementer i landskabet, der er af afgørende betydning for vilde dyr og planter.

Der er tale om sådanne elementer, som ved deres lineære og kontinuerlige struktur (som f.eks. vandløb med deres bredder eller de traditionelle systemer til afgrænsning af marker) eller deres rolle som trædesten (som f.eks. småsøer og småskove) er væsentlige for vilde arters migration, spredning og genetiske udveksling.

Artikel 11

Medlemsstaterne overvåger de i artikel 2 nævnte naturtypers og arters bevaringsstatus og tager især hensyn til prioriterede naturtyper og prioriterede arter.

Beskyttelse af arter*Artikel 12*

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag IV, litra a), med forbud mod:

- a) alle former for forsættlig indfangning eller drab af enheder af disse arter i naturen
- b) forsættlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser ynglepleje, overvintrer eller vandrer
- c) forsættlig ødelæggelse eller indsamling af æg i naturen
- d) beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder.

2. For disse dyrearter forbyder medlemsstaterne opbevaring, transport eller salg af eller bytte med og udbud til salg eller bytte af enheder, der er indsamlet i naturen, med undtagelse af dem, der lovligt er indsamlet inden iværksættelsen af dette direktiv.

3. Forbuddene i stk. 1, litra a) og b), samt stk. 2 gælder for alle livsstadier hos de dyr, der er omfattet af denne artikel.

4. Medlemsstaterne indfører en ordning med tilsyn med uforsættlig indfangning eller drab af de dyrearter, der er nævnt i bilag IV, litra a). På grundlag af de indhentede oplysninger gennemfører medlemsstaterne de yderligere undersøgelser eller træffer de bevaringsforanstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at uforsættlig indfangning eller drab ikke får en væsentlig negativ virkning for de pågældende dyrearter.

Artikel 13

1. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for at indføre en streng beskyttelsesordning for de plantearter, der er nævnt i bilag IV, litra b), med forbud mod:

- a) forsættlig plukning, indsamling, afskæring, oprivning med rod eller ødelæggelse af disse vildtvoksende planter i naturen
- b) opbevaring, transport, salg af eller bytte med og udbud til salg eller bytte af enheder af disse arter, der er indsamlet i naturen, med undtagelse af dem, der lovligt er indsamlet inden dette direktivs iværksættelse.

2. Forbuddene i stk. 1, litra a) og b), gælder for alle livsstadier for de planter, der er omfattet af denne artikel.

Artikel 14

1. Hvis medlemsstaterne på baggrund af overvågningen efter artikel 11 finder det nødvendigt, træffer de foranstaltninger med henblik på at sikre, at indsamling i naturen af enheder af de vilde dyre- og plantearter, der er nævnt i bilag V, og udnyttelsen heraf er forenelig med opretholdelsen af en tilfredsstillende bevaringsstatus for disse arter.

2. Hvis sådanne foranstaltninger anses for nødvendige, skal de indbefatte en fortsættelse af overvågningen efter artikel 11. De kan desuden navnlig omfatte:

- bestemmelser om adgangen til visse arealer
- midlertidigt eller lokalt forbud mod indsamling af enheder i naturen og udnyttelse af visse bestande
- regulering af indsamlingsperioderne og/eller indsamlingsmåderne
- anvendelse ved indfangningen af jagt- eller fiskeriregler, der tager hensyn til sådanne bestandes bevaring

- indførelse af en ordning med indsamlingstil-ladelser eller kvoter
- regulering af køb, salg, udbud til salg, opbe-
varing eller transport med henblik på salg af
enheder
- opdræt i fangenskab af dyrearter og kunstig
opformering af plantearter under strengt
kontrollerede forhold med henblik på at re-
ducere indsamlingen i naturen
- vurdering af de vedtagne foranstaltningers
virkning.

Artikel 15

Ved indfangning eller drab af de vilde dyrearter, som er nævnt i bilag V, litra a), og ved anvendelse efter artikel 16 af fravigelser i forbindelse med indsamling, indfangning eller drab af de arter, der er nævnt i bilag IV, litra a), forbyder medlemsstaterne anvendelse af alle ikke-selektive midler, der lokalt kan medføre, at bestande af en art forsvinder eller udsættes for alvorlige forstyrrelser, navnlig

- a) anvendelse af de indfangnings- og drabsmetoder, der er nævnt i bilag VI b)
- b) enhver form for indfangning eller drab fra de transportmidler, der er nævnt i bilag VI b).

Artikel 16

1. Hvis der ikke findes nogen anden brugbar løsning, og fravigelsen ikke hindrer opretholdelse af den pågældende bestands bevaringsstatus i dens naturlige udbredelsesområde, kan medlemsstaterne fravige bestemmelserne i artikel 12, 13, 14 og 15, litra a) og b):

- a) for at beskytte vilde dyr og planter og bevare naturtyperne
- b) for at forhindre alvorlig skade navnlig på afgrøder, besætning, skove, fiskeri, vand og andre former for ejendom
- c) af hensyn til den offentlige sundhed og sikkerhed eller af andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social og økonomisk art, og hensyn til væsentlige gavnlige virkninger på miljøet
- d) med henblik på forskning og undervisning, genopretning af en bestand, gendomsætning af disse arter og opdræt med henblik herpå, herunder kunstig opformering af planter
- e) for under omhyggeligt kontrollerede betingelser selektivt og i begrænset omfang at til-

lade indsamling eller opbevaring af enheder af de arter, der er nævnt i bilag IV, i et antal, der er begrænset og specificeret af de kompetente nationale myndigheder.

2. Medlemsstaterne sender hvert år en rapport til Kommissionen efter den model, som udvalget fastlægger, om fravigelserne efter stk. 1. Kommissionen udtaler sig om fravigelserne inden for højst tolv måneder efter modtagelsen af rapporten og underretter udvalget.

3. Rapporterne skal indeholde oplysninger om:

- a) de arter, der er omfattet af fravigelserne, og begrundelsen herfor, bl.a. risikoens art, med angivelse i givet fald af afviste alternative løsninger og anvendte videnskabelige oplysninger
- b) de midler, ordninger eller metoder, der er tilladt i forbindelse med indfangning eller drab af dyrearter, og begrundelsen for anvendelsen heraf
- c) de omstændigheder med hensyn til tid og sted, hvorunder disse fravigelser tillades
- d) den myndighed, der er bemyndiget til at erklære og kontrollere, at disse betingelser er opfyldt, og til at træffe beslutning om, hvilke midler, ordninger eller metoder der må anvendes, inden for hvilke grænser og af hvilke tjenester samt hvilke personer der har ansvaret for gennemførelsen
- e) de kontrolforanstaltninger, der iværksættes, og resultaterne heraf.

Oplysninger

Artikel 17

1. Hvert sjette år efter udløbet af fristen i artikel 23 aflægger medlemsstaterne rapport om gennemførelsen af de foranstaltninger, der er truffet i medfør af dette direktiv. Rapporten indeholder navnlig oplysninger om bevaringsforanstaltningerne i artikel 6, stk. 1, samt en vurdering af disse foranstaltningers virkninger for bevaringen af naturtyperne i bilag I og arterne i bilag II og de vigtigste resultater af overvågningen efter artikel 11. Rapporten, der skal være i overensstemmelse med den model, som udvalget fastlægger, fremsendes til Kommissionen og gøres offentligt tilgængelig.

2. Kommissionen udarbejder en sammenfattende rapport på grundlag af de i stk. 1 nævnte rapporter. Denne rapport omfatter en passende vurdering af de fremskridt, der er opnået, navnlig Natura 2000's bidrag til gennemførelsen af målene i artikel 3. Udkastet til den del af rapporten, der omfatter de oplysninger, en medlemsstat indgiver, fremsendes til myndighederne i den pågældende medlemsstat med henblik på at blive verificeret. Den endelige udgave af rapporten forelægges for udvalget og offentliggøres af Kommissionen senest to år efter modtagelsen af de i stk. 1 nævnte rapporter, og den sendes til medlemsstaterne, Europa-Parlamentet, Rådet og Det Økonomiske og Sociale Udvalg.

3. Medlemsstaterne kan markere de områder, der udpeges efter dette direktiv, med EF-skilte, som udvalget har udarbejdet med henblik herpå.

Forskning

Artikel 18

1. Medlemsstaterne og Kommissionen støtter forskning og videnskabeligt arbejde, der er nødvendigt under hensyn til målene i artikel 2 og forpligtelsen efter artikel 11. De udveksler oplysninger for på tilfredsstillende måde at samordne den forskning, der gennemføres i medlemsstaterne og på fællesskabsplan.

2. Opmærksomheden rettes især mod videnskabeligt arbejde, der er nødvendigt for at iværksætte artikel 4 og 10, og forskningssamarbejdet over grænserne støttes.

Procedure for ændring af bilagene

Artikel 19

De ændringer, der er nødvendige for at tilpasse bilag I, II, III, V og VI til den tekniske og videnskabelige udvikling, vedtages af Rådet med kvalificeret flertal på forslag af Kommissionen.

De ændringer, der er nødvendige for at tilpasse bilag IV til den tekniske og videnskabelige udvikling, vedtages af Rådet med enstemmighed på forslag af Kommissionen.

Udvalg

Artikel 20

Kommissionen bistås af et udvalg bestående af repræsentanter for medlemsstaterne og med Kommissionens repræsentant som formand.

Artikel 21

1. Kommissionens repræsentant forelægger udvalget et udkast til de foranstaltninger, der skal træffes. Udvalget afgiver udtalelse om dette udkast inden for en frist, som formanden kan fastsætte under hensyn til, hvor meget det pågældende spørgsmål haster. Det udtaler sig med det flertal, der er fastsat i Traktatens artikel 148, stk. 2, for vedtagelse af de afgørelser, som Rådet skal træffe på forslag af Kommissionen. Under afstemninger i udvalget tillægges de stemmer, der afgives af repræsentanterne for medlemsstaterne, den vægt, der er fastlagt i nævnte artikel. Formanden deltager ikke i afstemningen.

2. Kommissionen vedtager de påtænkte foranstaltninger, når de er i overensstemmelse med udvalgets udtalelse.

Er de påtænkte foranstaltninger ikke i overensstemmelse med udvalgets udtalelse, eller hvis der ikke er afgivet nogen udtalelse, forelægger Kommissionen straks Rådet et forslag til de foranstaltninger, der skal træffes. Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal.

Har Rådet efter udløbet af en frist på tre måneder regnet fra forslagets forelæggelse for Rådet ikke truffet nogen afgørelse, vedtages de foreslåede foranstaltninger af Kommissionen.

Tillægsbestemmelser

Artikel 22

Ved iværksættelsen af bestemmelserne i dette direktiv skal medlemsstaterne:

- a) undersøge hensigtsmæssigheden af at genindføre arterne i bilag IV, der er naturligt hjemmehørende på deres område, når dette vil kunne bidrage til deres bevaring, forudsat at det ved en undersøgelse, hvori der ligeledes tages hensyn til de erfaringer, der er gjort af andre medlemsstater eller andetsteds, er godtgjort, at denne genindførelse effektivt vil bidrage til at genoprette en gunstig bevaringsstatus for disse arter og først finder sted efter passende høring af den berørte offentlighed
- b) påse, at forsætlig indførelse i naturen af enhver art, som ikke er naturligt hjemmehørende på deres område, reguleres således, at der ikke tilføjes naturtyperne i deres naturlige udbredelsesområde eller det naturligt hjemmehørende vilde dyre- og planteliv no-

- gen skade, og forbyde denne indførelse, hvis de finder det nødvendigt; resultaterne af vurderingerne meddeles udvalget til orientering
- c) fremme uddannelse og generel oplysning om behovet for at beskytte vilde dyre- og plantearter og at bevare deres levesteder og forskellige naturtyper.

Afslutende bestemmelser

Artikel 23

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv inden for en frist på to år fra dets meddelelse. De underretter straks Kommissionen herom.

2. Når medlemsstaterne vedtager disse love og administrative bestemmelser, skal de indeholde en henvisning til dette direktiv, eller de skal ved

offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for denne henvisning fastsættes af medlemsstaterne.

3. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 24

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den 21. maj 1992.

På Radets vegne

Arlindo Marques Cunha

Formand

BILAG

»BILAG I

NATURTYPER AF FÆLLESSKABS BETYDNING, HVIS BEVARING KRÆVER UDPEJNING AF SÆRLIGE BEVARINGSOMRÅDER

Fortolkning

Vejledning til fortolkning af hver naturtype er givet i »Fortolkningsmanualen til Den Europæiske Unions habitater«, som er godkendt af komitéen etableret i henhold til artikel 20 (Habitatkomitéen) og udgivet af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber.¹⁾

Koden svarer til NATURA 2000-koden.

Tegnet »*« indikerer prioriterede naturtyper.

1. NATURTYPER I KYSTEGNE OG NATURTYPER MED SALTPÅVIRKET (HALOFYTISK) VEGETATION

11. Havvand og tidevandsafhængige naturtyper

- 1110 Sandbanker med lavvandet vedvarende dække af havvand
- 1120 * Posidonia-bevoksninger (*Posidonium oceanica*)
- 1130 Flodmundinger
- 1140 Mudder og sandflader, der er blottet ved ebbe
- 1150 * Kystlaguner
- 1160 Større, lavvandede bugter og vige
- 1170 Rev
- 1180 Undersøiske formationer forårsaget af udstrømmende gas

12. Havklinter og stenede strande

- 1210 Enårig vegetation på strandvolde
- 1220 Flerårig vegetation på stenede strande
- 1230 Klinter med vegetation langs De Atlantiske Kyster og Østersøkysterne
- 1240 Klinter med vegetation langs Middelhavskysterne (med endemiske *Limonium* spp.)
- 1250 Klinter med endemisk flora langs de makaronesiske kyster

13. Atlantiske og kontinentale strandenge og marskområder

- 1310 Vegetation af *Salicornia* og andre enårige plantearter, der koloniserer mudder og sand
- 1320 *Spartina*-flader (*Spartinion maritimae*)
- 1330 Atlanterhavs-strandeng (*Glauco-Puccinellialia maritimae*)
- 1340 * Indlands-strandeng

¹⁾ »Interpretation Manual of European Union Habitats, version EUR15«, vedtaget af Habitatkomiteen den 26 april 1996, Europakommissionen, DG XI.

14. Marskområder og strandenge langs Middelhavskysterne og de varme atlantiske kyster

- 1410 Middelhavs-strandeng (*Juncetalia maritimi*)
 1420 Saltpåvirket krat langs Middelhavskysterne og de varme atlantiske kyster (*Sarcocornetea fruticosi*)
 1430 Salt- og kvælstofpåvirkede krat (*Pegano-Salsoletea*)

15. Indlandssalt- og gipsstepper

- 1510 * Mediterrane saltstepper (*Limonietalia*)
 1520 * Iberisk gipssteppevegetation (*Gypsophiletalia*)
 1530 * Pannoniske saltstepper og saltmarksområder

16. Boreale øgrupper samt kyster og hævet havbund ved Østersøen

- 1610 Marine åse der danner øer med sand-, klippe- eller stenstrandsvegetation og sublittoral vegetation i Østersøen
 1620 Boreale holme og småøer i Østersøen
 1630 * Boreale strandenge ved Østersøen
 1640 Boreale sandstrande med flerårig vegetation ved Østersøen
 1650 Boreale smalle havarme i Østersøen

2. KYST- OG INDLANDSKLITTER**21. Kystklitter langs Atlanterhavs-, Nordsø- og Østersøkysterne**

- 2110 Begyndende klitdannelse
 2120 Sandklitter i kystbæltet med *Ammophila arenaria* (hvid klit)
 2130 * Stabile kystklitter med urtevegetation (grå klit)
 2140 * Stabile kalkfattige klitter med *Empetrum nigrum*
 2150 * Stabile kalkfattige atlantiske klitter (*Calluno-Ulicetea*)
 2160 Klitter med *Hippophaë rhamnoides*
 2170 Klitter med *Salix repens* ssp. *argentea* (*Salicion arenariae*)
 2180 Skovbevoksede klitter i de atlantiske, kontinentale og boreale regioner
 2190 Fugtige klitlavninger
 21A0 Machairs (* i Irland)

22. Kystklitter langs Middelhavskysterne

- 2210 Stabile klitter langs kysten med *Crucianellion maritimae*
 2220 Klitter med *Euphorbia terracina*
 2230 Græsklædte klitter med *Malcolmietalia*
 2240 Græsklædte klitter med *Brachypodietalia* og enårige urter
 2250 * Kystklitter med *Juniperus* spp.
 2260 Sclerofylkrat med *Cisto-Lavenduletalia*
 2270 * Skovbevoksede klitter med *Pinus pinea* og/eller *Pinus pinaster*

23. Indlandsklitter, som er gamle og kalkfattige

- 2310 Klithede med *Calluna* og *Genista*
 2320 Klithede med *Calluna* og *Empetrum nigrum*
 2330 Indlandsklitter med åbne *Corynephorus* og *Agrostis* græsarealer
 2340 * Pannoniske indlandsklitter

Bilag til f. t. l. vedr. naturbeskyttelse m.v.

3. FERSKVANDSNATURTYPER

31. Søer og vandhuller

- 3110 Oligotrofe søer og vandhuller med meget lavt mineralindhold på sandet jordbund (*Littorelletalia uniflorae*)
- 3120 Oligotrofe søer og vandhuller med meget lavt mineralindhold på sandet jordbund i det vestlige middelhavsområde med *Isoetes* spp.
- 3130 Oligotrofe til mesotrofe søer og vandhuller med vegetation med *Littorelletea uniflorae* og/eller *Isoëto-Nanojuncetea*
- 3140 Kalkrige oligo-mesotrofe søer og vandhuller med bundfæstet vegetation i form af *Chara* spp.
- 3150 Naturligt eutrofe søer og vandhuller med vegetation af typen *Magnopotamion* eller *Hydrocharition*
- 3160 Naturligt dystrofe søer og vandhuller
- 3170 * *Mediterrane* temporære vandhuller
- 3180 * *Turloughs*

32. Vandløb - vandløbsstrækninger med naturlig eller delvis naturlig dynamik (små, mellemstore og store flodsenge), hvor vandkvaliteten ikke udviser betydelige forringelser

- 3210 Fennoskandiske naturlige floder
- 3220 Alpine floder og deres urteagtige bredvegetation
- 3230 Alpine floder og deres træagtige bredvegetation med *Myrmicaria germanica*
- 3240 Alpine floder og deres træagtige bredvegetation med *Salix elaeagnos*
- 3250 Permanent vandførende mediterrane floder med *Glaucium flavum*
- 3260 Vandløb i lavland eller bjerge med bevoksning af *Ranunculion fluitantis* og *Callitricho-Batrachion*
- 3270 Floder med mudrede bredder til dels med bevoksning af *Chenopodion rubri* og *Bidention*
- 3280 Permanent vandførende mediterrane floder med *Paspalo-Agrostidion*-arter og bredvegetation af *Salix* spp. og *Populus alba*
- 3290 Permanent vandførende mediterrane floder med *Paspalo-Agrostidion*

4. TEMPEREREDE HEDER OG KRAT

- 4010 Nordatlantiske våde heder med *Erica tetralix*
- 4020 * *Tempererede atlantiske våde heder* med *Erica ciliaris* og *Erica tetralix*
- 4030 Europæiske tørre heder
- 4040 * *Tørre kystnære atlantiske heder* med *Erica vagans*
- 4050 * *Makaronesiske heder* med endemiske arter
- 4060 Alpine og boreale heder
- 4070 * *Krat med Pinus mugo* og *Rhododendron hirsutum* (*Mugo-Rhododendretum hirsuti*)
- 4080 Subarktisk pilekrat med *Salix* spp.
- 4090 Højlandsmediterrane heder med endemiske arter af tornblad

5. SCLEROFYLKRAT (MATORRALS)

51. Submediterrane og tempererede krat

- 5110 Stabil tørke- og varmetålende vegetation med *Buxus sempervirens* på klippeskråninger (til dels *Berberidion*)
- 5120 *Cytisus Purgans*-vegetation i bjerge

- 5130 Juniperus communis-vegetation på heder eller kalkrige græsarealer
 5140 * Cistus palhinhae-vegetation på fugtige kystnære heder

52. Mediterrane skovagtige matorrals

- 5210 Skovagtige matorrals med Juniperus spp.
 5220 * Skovagtige matorrals med Zyziphus
 5230 * Skovagtige matorrals med Laurus nobilis

53. Lavlands mediterrane og steppelignende krat

- 5310 Krat med Laurus nobilis
 5320 Euphorbia vegetation ved klippekyster
 5330 Lavlandsmediterrane ørkenagtige krat

54. Frygana-vegetation

- 5410 Frygana-vegetation på klippetoppe i det vestmediterrane område (Astragalo-Plantagine-tum subulatae)
 5420 Frygana-vegetation med Sarcopoterium spinosum
 5430 Endemisk frygana-vegetation med Euphorbio-Verbascion

6. NATURLIG OG DELVIS NATURLIG GRÆSVEGETATION

61. Naturlig græsvegetation

- 6110 * Kalkrig græsvegetation med Alysso-Sedion albi
 6120 * Tørketålende græsvegetation på kalkrig jordbund
 6130 Tungmetaltålende græsvegetation med Violetalia calaminariae
 6140 Græsvegetation med Festuca eskia på siliciumholdig jordbund i Pyrenæerne
 6150 Alpin og boreal græsvegetation på siliciumholdig jordbund
 6160 Højlandsiberisk græsvegetation med Festuca indigesta
 6170 Alpin og subalpin græsvegetation på kalk
 6180 Mesofil makaronesisk græsvegetation

62. Delvis naturlig tør græs- og kratvegetation

- 6210 Delvis naturlig tør græs- og kratvegetation på kalk (Festuco-Brometalia) (* vigtige orki-delokaliteter)
 6220 * Steppeagtig vegetation af græsser og enårige urter med Thero-Brachypodietea
 6230 * Artsrig græsvegetation med Nardus på siliciumholdig jordbund i bjergene (og områder nedenfor bjergene i det kontinentale Europa)
 6240 * Subpannonisk steppeagtig græsvegetation
 6250 * Pannonisk løss med steppeagtig græsvegetation
 6260 * Pannoniske sandstepper
 6270 * Fennoskandisk artsrig halvtør græsvegetation i lavlandet
 6280 * Nordisk alvar og præ-kambriske kalkholdige flodklipper

63. Sclerofyle græsningsskove (dehesas)

- 6310 Sclerofyle græsningsskove med Quercus spp.

64. Delvis naturlige fugtige enge med høj urtevegetation

- 6410 Molinia-enge på kalkrige, tørveholdige eller ler- og siltrige jorde (*Molinia caerulea*)
- 6420 Mediterran høj græsvegetation på fugtig jordbund med *Molinia-Holoschoenion*
- 6430 Bræmmer med høj urtevegetation på fugtig jordbund på sletter og i bjerge
- 6440 Enge på flodaflejringer med *Cnidion dubii*
- 6450 Nordlige boreale enge på sø- og vandløbsaflejringer

65. Mesofil græsvegetation

- 6510 Høslætunge i lavlandet (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)
- 6520 Høslætunge i bjerge
- 6530 * Fennoskandiske skovenge

7. HØJ- OG LAVMOSER**71. Sure moser med tørvemoser**

- 7110 * Aktive højmoser
- 7120 Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig regeneration
- 7130 Terrændækkende moser (* hvis aktive moser)
- 7140 Overgangstyper af moser og hængesæk
- 7150 Lavninger på tørv med *Rhynchosporion*
- 7160 Fennoskandiske mineralrige kilder og vældmoser

72. Kalkrige lavmoser

- 7210 * Kalkrige lavmoser med *Cladium mariscus* og arter af *Caricion davallianae*
- 7220 * Kalkaflejrende vældmoser med tufdannelser (*Cratoneurion*)
- 7230 Alkaliske lavmoser
- 7240 * Alpin pionervegetation med *Caricion bicoloris-atrofuscae*

73. Boreale moser

- 7310 * Aapamoser
- 7320 * Palsamoser

8. KLIPPER OG HULER**81. Urer**

- 8110 Siliciumholdige urer i bjergegne indtil snegrænsen (*Androsacetalia alpinae* og *Galeopsietalia ladani*)
- 8120 Kalkrige og calcshist-urer i bjerg- og alpine områder (*Thlaspietea rotundifolii*)
- 8130 Vestmediterrane og soleksponerede urer
- 8140 Østlige mediterrane urer
- 8150 Mellemeuropæiske siliciumholdige højlandsurer
- 8160 * Mellemeuropæiske kalkrige højlandsurer

82. Vegetation i sprækker på klippeskrånninger

- 8210 Vegetation i sprækker på kalkrige klippeskrånninger
- 8220 Vegetation i sprækker på siliciumholdige klippeskrånninger
- 8230 Vegetation i sprækker på siliciumholdige klippeskrånninger med *Sedo-Scleranthion* eller *Sedo albi-Veronicion dillenii*
- 8240 * Kalkstensplateauer

83. Andre naturtyper i klipper

- 8310 Klippehuler, der ikke er åbne for offentligheden
 8320 Lavamarker og naturlige kratere
 8330 Havgrotter, der står helt eller delvis under vand
 8340 Permanente gletschere

9. SKOVE

(Delvis) naturlig skovvegetation med hjemmehørende arter, som danner højskov, med typisk under-skov, og som opfylder følgende kriterier: Sjældne eller oprindelige og/eller med arter af fællesskabs-betydning

90. Skove i det boreale Europa

- 9010 * Vestlig tajga
 9020 * Fennoskandiske hemiboreale naturlige gamle løvfældende skove (*Quercus*, *Tilia*, *Acer*, *Fraxinus* eller *Ulmus*) rige på epifytter
 9030 * Naturlige skove i tidlige successionsstadier på hævet havbund
 9040 Nordiske subalpine/subarktiske skove med *Betula pubestens* ssp. *czerepanovii*
 9050 Fennoskandiske urterige skove med *Picea abies*
 9060 Nåleskove på eller ved åse aflejret af smeltevand
 9070 Fennoskandiske græssede skovenge
 9080 * Fennoskandiske løvfældende sumpskove

91. Skove i det tempererede Europa

- 9110 Bøgeskove med *Luzulo-Fagetum*
 9120 Atlantiske bøgeskove på surbund med *Ilex* og til tider også *Taxus* i busklaget (*Quercion roboripetraeae* eller *Ilici-Fagenion*)
 9130 Bøgeskove med *Asperulo-Fagetum*
 9140 Mellemeuropæiske subalpine bøgeskove med *Acer* og *Rumex arifolius*
 9150 Mellemeuropæiske bøgeskove på kalk med *Cephalanthero-Fagion*
 9160 Subatlantiske og mellemeuropæiske egeskove eller ege-avnbøgeskove med *Carpinion betuli*
 9170 Ege-avnbøgeskove med *Galio-Carpinetum*
 9180 * Skove med *Tilio-Acerion* på skråninger, urer og i kløfter
 9190 Gamle egeskove med *Quercus robur* på sandsletter med sur jordbund
 91A0 Gamle vinteregeskove med *Ilex* og *Blechnum* på De Britiske Øer
 91B0 Thermofile askeskove med *Fraxinus angustifolia*
 91C0 * Kaledoniske skove
 91D0 * Skovbevoksede tørvemoser
 91E0 * Sumpskove med *Alnus glutinosa* og *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
 91F0 Blandskov med *Quercus robur*, *Ulmus laevis* og *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* eller *Fraxinus angustifolia* langs bredderne af større floder (*Ulmenion minoris*)
 91G0 * Pannoniske skove med *Quercus petraea* og *Carpinus betulus*
 91H0 * Pannoniske skove med *Quercus pubescens*
 91I0 * Euro-sibiriske skove med *Quercus* spp.
 91J0 * Skove på De Britiske Øer med *Taxus baccata*

92. Mediterrane løvskove

- 9210 * Bøgeskove i Appenninerne med *Taxus* og *Ilex*
- 9220 * Bøgeskove i Appenninerne *Abies alba* og bøgeskove med *Abies nebrodensis*
- 9230 Galicisk-portugisiske egeskove med *Quercus robur* og *Quercus pyrenaica*
- 9240 Iberiske skove med *Quercus faginea* og *Quercus canariensis*
- 9250 Skove med *Quercus trojana*
- 9260 Skove med *Castanea sativa*
- 9270 Græske bøgeskove med *Abies borisii-regis*
- 9280 Skove med *Quercus frainetto*
- 9290 Cypressskove (*Acer-Cupression*)
- 92A0 Galleriskove med *Salix alba* og *Populus alba*
- 92B0 Bredvegetation med *Rhododendron ponticum*, *Salix* o.a., langs temporært vandførende mediterrane vandløb
- 92C0 Skove med *Platanus orientalis* og *Liquidambar orientalis* (*Platanion orientalis*)
- 92D0 Sydlige galleriskove og -krat (*Nerio-Tamaricetea* og *Securinegion tinctoriae*)

93. Mediterrane sclerofylskove

- 9310 Ægæiske skove med *Quercus brachyphylla*
- 9320 Skove med *Olea* og *Ceratonia*
- 9330 Skove med *Quercus suber*
- 9340 Skove med *Quercus ilex* og *Quercus rotundifolia*
- 9350 Skove med *Quercus macrolepis*
- 9360 * Makaronesiske laurbærskove (*Laurus*, *Ocotea*)
- 9370 * Palmelunde med *Phoenix*
- 9380 Skove med *Ilex aquifolium*

94. Tempererede nåleskove i bjerge

- 9410 Skove på sur jordbund med *Picea* i bjerge (*Vaccinio-Piceetea*)
- 9420 Alpine skove med *Larix decidua* og/eller *Pinus cembra*
- 9430 Skove med *Pinus uncinata* i bjerge (* på gips- eller kalkrige substrater)

95. Mediterrane og makaronesiske nåleskove i bjerge

- 9510 * Sydappenninske skove med *Abies alba*
- 9520 Skove med *Abies pinsapo*
- 9530 * (Sub)mediterrane fyrreskove med endemiske *Pinus nigra* spp.
- 9540 Mediterrane skove med endemiske mesogæiske arter af fyr
- 9550 Endemiske fyrreskove på De Kanariske Øer
- 9560 * Endemiske skove med *Juniperus* spp.
- 9570 * Skove med *Tetraclinis articulata*
- 9580 * Mediterrane skove med *Taxus baccata*

BILAG II

DYRE- OG PLANTEARTER AF FÆLLESSKABS BETYDNING, HVIS BEVARING KRÆVER UDPEGNING AF SÆRLIGE BEVARINGSOMRÅDER

Fortolkning

- a) Bilag II supplerer bilag I med hensyn til oprettelsen af et sammenhængende net af særlige bevaringsområder.
- b) Arterne i dette bilag er enten anført
 – ved den pågældende arts eller underarts navn, eller
 – ved samtlige arter tilhørende en højere systematisk enhed (taxon) eller en nærmere angivet del af denne.
 Forkortelsen »spp.« efter navnet på en familie eller en slægt henviser til samtlige arter tilhørende denne familie eller slægt.
- c) *Symboler*
 En stjerne (*) anbragt foran navnet på en art angiver, at den pågældende art er prioriteret. De fleste arter, der findes i nærværende bilag, genfindes i bilag IV. Når en art, der findes i nærværende bilag, hverken findes i bilag IV eller i bilag V, er dens navn efterfulgt af tegnet (o); når en art, der findes i nærværende bilag ikke findes i bilag IV, men derimod findes i bilag V, er dens navn efterfulgt af tegnet (V).

a) DYR
HVIRVELDYR

Pattedyr

INSECTIVORA

Talpidae

Galemys pyrenaicus

CHIROPTERA

Rhinolophidae

Rhinolophus blasii

Rhinolophus euryale

Rhinolophus ferrumequinum

Rhinolophus hipposideros

Rhinolophus mehelyi

Vespertilionidae

Barbastella barbastellus

Miniopterus schreibersi

Myotis bechsteini

Myotis blythi

Myotis capaccinii

Myotis dasycneme

Myotis emarginatus

Myotis myotis

RODENTIA

Sciuridae

- * *Pteromys volans* (*Sciuropterus ruscicus*)
- Spermophilus citellus* (*Citellus citellus*)

Castoridae

- Castor fiber* (undtagen finske og svenske populationer)
- Microtidae*

Microtus cabreræ

- * *Microtus oeconomus arenicola*

CARNIVORA

Canidae

- * *Alopex lagopus*
- * *Canis lupus* (spanske populationer, kun populationer syd for Duero; græske populationer, kun populationerne syd for 39. breddegrad; finske populationer undtaget)

Ursidae

- * *Ursus arctos* (undtagen finske og svenske populationer)

Mustelidae

- * *Gulo gulo*
- Lutra lutra*
- Mustela lutreola*

Felidae

- Lynx lynx* (undtagen finske og svenske populationer)
- * *Lynx pardinus*

Phocidae

- Halichoerus grypus* (V)
- * *Monachus monachus*
- Phoca hispida bottnica*(o)
- * *Phoca hispida saimensis*
- Phoca vitulina* (V)

ARTIODACTYLA

Cervidae

- * *Cervus elaphus corsicanus*
- Rangifer trandus fennicus* (o)

Bovidae

- Capra aegagrus* (naturlige populationer)
- * *Capra pyrenaica pyrenaica*
- Ovis gmelini musimon* (*Ovis ammon musimon*) (naturlige populationer - Korsika og Sardinien)
- * *Rupicapra pyrenaica ornata* (*Rupicapra rupicapra ornata*)
- Rupicapra rupicapra balcanica*

CETACEA

Tursiops truncatus
Phocoena phocoena

KRYBDYR**CHELONIA (TESTUDINES)***Testudinidae*

Testudo hermanni
Testudo graeca
Testudo marginata

Cheloniidae

* Caretta caretta

Emydidae

Emys orbicularis
Mauremys caspica
Mauremys leprosa

SAURIA*Lacertidae*

Lacerta bonnali (Lacerta monticola)
Lacerta monticola
Lacerta schreiberi
Gallotia galloti insulanagae
* Gallotia simonyi
Podarcis lilfordi
Podarcis pityusensis

Scincidae

Chalcides somonyi (Chalcides occidentalis)
Gekkonidae
Phyllodactylus europaeus

OPHIDIA (SERPENTES)*Colubridae*

Elaphe quatuorlineata
Elaphe situla

Viperidae

* Macrovipera schweizeri (Vipera lebetina schweizeri)
Vipera ursinii

PADDER**CAUDATA***Salamandridae*

Chioglossa lusitanica
Mertensiella luschani (Salamandra luschani)
* Salamandra atra aurorae
Salamandrina terdigitata

Triturus carnifex (Tritus cristatus carnifex)
 Triturus cristatus (Triturus cristatus cristatus)
 Triturus dobrogicus (Triturus cristatus dobrogicus)
 Triturus karelinii (Triturus cristatus karelinii)

Proteidae

Proteus anguinus
 Plethodontidae
 Hydromantes Speleomantes ambrosii
 Hydromantes Speleomantes flavus
 Hydromantes Speleomantes genei
 Hydromantes Speleomantes imperialis
 Hydromantes Speleomantes supramontes

ANURA

Discoglossidae

* Alytes muletensis
 Bombina bombina
 Bombina variegata
 Discoglossus galganoi (undtagen Discoglossus 'jeanneae')
 Discoglossus montalentii
 Discoglossus sardus

Ranidae

Rana latastei
 Pelobatidae
 * Pelobates fuscus insubricus

FISK

PETROMYZONIFORMES

Petromyzonidae

Eudontomyzon spp. (o)
 Lampetra fluviatilis (V) (undtagen finske og svenske populationer)
 Lampetra planeri (o) (undtagen finske og svenske populationer)
 Lethenteron zanandrai (V)
 Petromyzon marinus (o) (undtagen svenske populationer)

ACIPENSERIFORMES

Acipenseridae

* Acipenser naccarii
 * Acipenser sturio

CLUPEIFORMES

Clupeidae

Alosa spp. (V)

SALMONIFORMES

Salmonidae

Hucho hucho (naturlige populationer) (V)
 Salmo salar (kun i ferskvand) (V) (undtagen finske populationer)
 Salmo marmoratus (o)

Salmo macrostigma (o)

Coregonidae

* *Coregonus oxyrhynchus* (opstigende populationer i visse omraader af Nordsoeen)

CYPRINIFORMES

Cyprinidae

Alburnus albidus (o) (*Alburnus vulturius*)
Anaecypris hispanica
Aspius aspius (o) (undtagen finske populationer)
Barbus plebejus (V)
Barbus meridionalis (V)
Barbus comiza (V)
Chondrostoma soetta (o)
Chondrostoma polylepis (o) (og *C. willkommi*)
Chalcalburnus chalcoides (o)
Chondrostoma genei (o)
Chondrostoma lusitanicum (o)
Chondrostoma toxostoma (o)
Gobio albipinnatus (o)
Gobio uranoscopus (o)
Iberocypris palaciosi (o)
 * *Ladigesocypris ghigii* (o)
Leuciscus lucomonis (o)
Leuciscus souffia (o)
Phoxinellus spp. (o)
Rutilus pigus (o)
Rutilus rubilio (o)
Rutilus arcasii (o)
Rutilus macrolepidotus (o)
Rutilus lemmingii (o)
Rutilus friesii meidingeri (o)
Rutilus alburnoides (o)
Rhodeus sericeus amarus (o)
Scardinius graecus (o)

Cobitidae

Cobitis taenia (o) (undtagen finske populationer)
Cobitis trichonica (o)
Misgurnis fossilis (o)
Sabanejewia aurata (o)
Sabanejewia larvata (o) (*Cobitis larvata* und *Cobitis conspersa*)

SILURIFORMES

Siluridae

Silurus aristotelis (V)

ARTHERINIFORMES

Cyprinodontidae

Aphanius iberus (o)
Aphanius fasciatus (o)
 * *Valencia hispanica*

* Valencia letourneuxi (Valencia hispanica)

PERCIFORMES

Percidae

Gymnocephalus schraetzer (V)

Zingel spp. [(o) ausgenommen Zingel asper und Zingel zingel (V)]

Gobiidae

Pomatoschistus canestrini (o)

Knipowitschia (Padogobius) panizzai (o)

Padogobius nigricans (o)

SCORPAENIFORMES

Cottidae

Cottus gobio (o) (augenommen finnische Populationen)

Cottus petiti (o)

HVIRVELLØSE DYR

LEDDYR

CRUSTACEA

Decapoda

Austropotamobius pallipes (V)

INSECTA

Coleoptera

Agathidium pulchellum (o)

Boros schneideri (o)

Buprestis splendens

* Carabus olympiae

* Carabus menetriesi pacholei

Cerambyx cerdo

Corticaria planula (o)

Cucujus cinnaberinus

Dytiscus latissimus

Graphoderus bilineatus

Limoniscus violaceus (o)

Lucanus cervus (o)

Macrolea pubipennis (o)

Mesosa pyops (o)

Morimus funereus (o)

* Osmoderma eremita

Oxyporus mannerheimii (o)

Pytho kolwensis (o)

* Rosalia alpina

Stephanopachys linearis (o)

Stephanopachys substriatus (o)

Xyletinus tremulicola (o)

Hemiptera

Aradus angularis (o)

Lepidoptera

Agriades glandon aquilo (o)
* Callimorpha (Euplagia, Panaxia) quadripunctata (o)
Clossiana improba (o)
Coenonympha oedippus
Erebia calcaria
Erebia christi
Erebia medusa polaris (o)
Eriogaster catax
Euphydryas (Eurodryas, Hypodryas) aurinia (o)
Graellsia isabellae (V)
Hesperia comma catena (o)
Hypodryas maturna
Lycaena dispar
Maculinea nausithous
Maculinea teleius
Melanagria arge
Papilio hospiton
Plebicula golgus
Xestia borealis (o)
Xestia brunneopicta (o)

Mantodea

Apteromantis aptera

Odonata

Coenagrion hylas (o)
Coenagrion mercuriale (o)
Cordulegaster trinacriae
Gomphus graslinii
Leucorrhina pectoralis
Lindenia tetraphylla
Macromia splendens
Ophiogomphus cecilia
Oxygastra curtisii

Orthoptera

Baetica ustulata

ARACHNIDA

Pseudoscorpiones

Anthrenochernes stellae (o)

BLØDDYR

GASTROPODA

Caseolus calculus
Caseolus commixta
Caseolus sphaerula
Discula leacockiana
Discula tabellata
Discus guerinianus

Elona quimperiana
 Geomalacus maculosus
 Geomitra moniziana
 * Helicopsis striata austriaca (o)
 Idiomela (Helix) subplicata
 Leiostyla abbreviata
 Leiostyla cassida
 Leiostyla corneocostata
 Leiostyla gibba
 Leiostyla lamellosa
 Vertigo angustior (o)
 Vertigo genesii (o)
 Vertigo geyeri (o)
 Vertigo moulinsiana (o)

BIVALVIA*Unionoida*

Margaritifera durrovensis (Margaritifera margaritifera) (V)
 Margaritifera margaritifera (V)
 Unio crassus

b) *PLANTER***PTERIDOPHYTA****ASPENIACEAE**

Asplenium jahandiezii (Litard.) Rouy

BLECHNACEAE

Woodwardia radicans (L.) Sm.

DICKSONIACEAE

Culcita macrocarpa C. Presl

DRYOPTERIDACEAE

Diplazium sibiricum (Turcz. ex Kunze) Kurata

* Dryopteris corleyi Fraser-Jenk.

Dryopteris fragans (L.) Schott

HYMENOPHYLLACEAE

Trichomanes speciosum Willd.

ISOETACEAE

Isoetes boryana Durieu

Isoetes malinverniana Ces. & De Not.

MARSILEACEAE

Marsilea batardae Launert

Marsilea quadrifolia L.

Marsilea strigosa Willd.

OPHIOGLOSSACEAE

- Botrychium simplex* Hitchc.
Ophioglossum polyphyllum A. Braun

GYMNOSPERMAE**PINACEAE**

- * *Abies nebrodensis* (Lojac.) Mattei

ANGIOSPERMAE**ALISMATACEAE**

- * *Alisma wahlenbergii* (Holmberg) Juz.
Caldesia parnassifolia (L.) Parl.
Luronium natans (L.) Raf.

AMARYLLIDACEAE

- Leucojum nicaeense* Ard.
Narcissus asturiensis (Jordan) Pugsley
Narcissus calcicola Mendonça
Narcissus cyclamineus DC.
Narcissus fernandesii G. Pedro
Narcissus humilis (Cav.) Traub
 * *Narcissus nevadensis* Pugsley
Narcissus pseudonarcissus L. subsp. *nobilis* (Haw.) A. Fernandes
Narcissus scaberulus Henriq.
Narcissus triandrus L. subsp. *capax* (Salisb.) D. A. Webb
Narcissus viridiflorus Schousboe

BORAGINACEAE

- * *Anchusa crispa* Viv.
 * *Lithodora nitida* (H. Ern) R. Fernandes
Myosotis lusitanica Schuster
Myosotis rehsteineri Wartm.
Myosotis retusifolia R. Afonso
Omphalodes kuzinskyana Willk.
 * *Omphalodes littoralis* Lehm.
Solenanthus albanicus (Degen & al.) Degen & Baldacci
 * *Symphytum cycladense* Pawl.

CAMPANULACEAE

- Asyneuma giganteum* (Boiss.) Bornm.
 * *Campanula sabatia* De Not.
Jasione crispa (Pouret) Samp. subsp. *serpentinica* Pinto da Silva
Jasione lusitanica A. DC.

CARYOPHYLLACEAE

- Arenaria ciliata* L. ssp. *pseudofrigida* Ostenf. & O.C. Dahl
Arenaria humifusa Wahlenberg
 * *Arenaria nevadensis* Boiss. & Reuter
Arenaria provincialis Chater & Halliday
Dianthus arenarius L. subsp. *arenarius*

- Dianthus cintranus* Boiss. & Reuter subsp. *cintranus* Boiss. & Reuter
Dianthus marizii (Samp.) Samp.
Dianthus rupicola Biv.
 * *Gypsophila papillosa* P. Porta
Herniaria algarvica Chaudhri
 * *Herniaria latifolia* Lapeyr. subsp. *litardierei* Gamis
Herniaria lusitancia (Chaudhri) subsp. *berlengiana* Chaudhri
Herniaria maritima Link
Moehringia lateriflora (L.) Fenzl.
Moehringia tommasinii Marches.
Petrocoptis grandiflora Rothm.
Petrocoptis montsicciana O. Bolos & Rivas Mart.
Petrocoptis pseudoviscosa Fernandez Casas
Silene furcata Rafin. ssp. *angustiglora* (Rupr.) Walters
 * *Silene hicesiae* Brullo & Signorello
Silene hifacensis Rouy ex Willk.
 * *Silene holzmanii* Heldr. ex Boiss.
Silene longicilia (Brot.) Otth.
Silene mariana Pau
 * *Silene orphanidis* Boiss.
 * *Silene rothmaleri* Pinto da Silva
 * *Silene velutina* Pourret ex Loisel.

CHENOPODIACEAE

- * *Bassia* (*Kochia*) *saxicola* (Guss.) A. J. Scott
 * *Salicornia veneta* Pignatti & Lausi

CISTACEA

- Cistus palhinhae* Ingram
Halimium verticillatum (Brot.) Sennen
Helianthemum alypoides Losa & Rivas Goday
Helianthemum caput-felis Boiss.
 * *Tuberaria major* (Willk.) Pinto da Silva & Roseira

COMPOSITAE

- * *Anthemis glaberrima* (Rech. f.) Greuter
Arthemisia campestris L. subsp. *botnica* A.N. Lundström ex Kindb.
 * *Artemisia granatensis* Boiss.
 * *Artemisia laciniata* Willd.
Artemisia oelandica (Besser) Komaror
 * *Artemisia pancicii* (Janka) Ronn.
 * *Aster pyrenaicus* Desf. ex DC.
 * *Aster sorrentinii* (Tod) Lojac.
 * *Carduus myriacanthus* Salzm. ex DC.
 * *Centaurea alba* L. subsp. *heldreichii* (Halacsy) Dostal
 * *Centaurea alba* L. subsp. *princeps* (Boiss. & Heldr.) Gugler
 * *Centaurea attica* Nyman subsp. *megarensis* (Halacsy & Hayek) Dostal
 * *Centaurea balearica* J. D. Rodriguez
 * *Centaurea borjae* Valdes-Berm. & Rivas Goday
 * *Centaurea citricolor* Font Quer
Centaurea corymbosa Pourret
Centaurea gadorensis G. Bianca

- * *Centaurea horrida* Badaro
- * *Centaurea kalambakensis* Freyn & Sint.
- Centaurea kartschiana* Scop.
- * *Centaurea lactiflora* Halacsy
- Centaurea micrantha* Hoffmanns. & Link subsp. *herminii* (Rouy) Dostál
- * *Centaurea niederi* Heldr.
- * *Centaurea peucedanifolia* Boiss. & Orph.
- * *Centaurea pinnata* Pau
- Centaurea pulvinata* (G. Bianca) G. Bianca
- Centaurea rothmalerana* (Arènes) Dostál
- Centaurea vicentina* Mariz
- * *Crepis crocifolia* Boiss. & Heldr.
- Crepis granatensis* (Willk.) B. Bianca & M. Cueto
- Crepis tectorum* L. subsp. *nigrescens*
- Erigeron frigidus* Boiss. ex DC.
- Hymenostemma pseudanthemis* (Kunze) Willd.
- * *Jurinea cyanoides* (L.) Reichenb.
- * *Jurinea fontqueri* Cuatrec.
- * *Lamyropsis microcephala* (Moris) Dittrich & Greuter
- Leontodon microcephalus* (Boiss. ex DC.) Boiss.
- Leontodon boryi* Boiss.
- * *Leontodon siculus* (Guss.) Finch & Sell
- Leuzea longifolia* Hoffmanns. & Link
- Ligularia sibirica* (L.) Cass.
- Santolina impressa* Hoffmanns. & Link
- Santolina semidentata* Hoffmanns. & Link
- * *Senecio elodes* Boiss. ex DC.
- Senecio jacobea* L. subsp. *gotlandicus* (Neuman) Sterner
- Senecio nevadensis* Boiss. & Reuter

CONVOLVULACEAE

- * *Convolvulus argyrothamnus* Greuter
- * *Convolvulus fernandesii* Pinto da Silva & Teles

CRUCIFERAE

- Alyssum pyrenaicum* Lapeyr.
- Arabis sadina* (Samp.) P. Cout.
- * *Biscutella neustriaca* Bonnet
- Biscutella vinentina* (Samp.) Rothm.
- Boleum asperum* (Pers.) Desvaux
- Brassica glabrescens* Poldini
- Brassica insularis* Moris
- * *Brassica macrocarpa* Guss.
- Braya linearis* Rouy
- * *Coincya rupestris* Rouy
- * *Coronopus navasii* Pau
- Diplotaxis ibicensis* (Paul) Gomez-Campo
- * *Diplotaxis siettiana* Maire
- Diplotaxis vicentina* (P. Cout.) Rothm.
- Draba cacuminum* Elis Ekman
- Draba cinerea* Adams
- Erucastrum palustre* (Pirona) Vis.

Bilag til f. t. l. vedr. naturbeskyttelse m.v.

* *Iberis arbuscula* Runemark

Iberis procumbens Lange subsp. *microcarpa* Franco & Pinto da Silva

* *Jonopsidium acaule* (Desf.) Reichenb.

Jonopsidium savianum (Caruel) Ball ex Arcang

Rhynchosinapis erucastrum (L.) Dandy ex Clapham subsp. *cintrana* (Coutinho) Franco & P.

Silva [*Coincya cintrana* (P. Cout.) Pinto da Silva]

Sisymbrium cavanillesianum Valdes & Castroviejo

Sisymbrium supinum L.

CYPERACEAE

Carex holostoma Drejer

* *Carex panormitana* Guss.

Eleocharis carniolica Koch

DIOSCOREACEAE

* *Borderea chouardii* (Gaussen) Heslot

DROSERACEAE

Aldrovanda vesiculosa L.

EUPHORBIACEAE

* *Euphorbia margalidiana* Kuhbier & Lewejohann

Euphorbia transtagana Boiss.

GENTIANACEAE

* *Centaurium rigualii* Esteve

* *Centaurium somedanum* Lainz

Gentiana ligustica R. de Vilm. & Chopinet

Gentianella angelica (Pugsley) E. F. Warburg

GERANIACEAE

* *Erodium astragaloides* Boiss. & Reuter

Erodium paularense Fernandez-Gonzalez & Izco

* *Erodium rupicola* Boiss.

GLOBULARIACEAE

* *Globularia stygia* Orph. ex Boiss.

GRAMINEAE

Arctagrostis laifolia (R. Br.) Griseb.

Arctophila fulva (Trin.) N. J. Anderson

Avenula hackelii (Henriq.) Holub

Bromus grossus Desf. ex DC.

Calamagrostis chalybaea (Laest.) Fries

Cinna latifolia (Trev.) Griseb.

Coleanthus subtilis (Tratt.) Seidl

Festuca brigantina (Markgr.-Dannenb.) Markgr.-Dannenb.

Festuca duriotagana Franco & R. Afonso

Festuca elegans Boiss.

Festuca henriquesii Hack.

Festuca sumilusitanica Franco & R. Afonso

Gaudinia hispanica Stace & Tutin

Holcus setiglumis Boiss. & Reuter subsp. duriensis Pinto da Silva
 Micropyropsis tuberosa Romero - Zarco & Cabezudo
 Pseudarrhenatherum pallens (Link) J. Holub
 Puccinellia phryganodos (Trin.) Scribner + Merr.
 Puccinellia pungens (Pau) Paunero
 * Stipa austroitalica Martinovsky
 * Stipa bavarica Martinovsky & H. Scholz
 * Stipa styriaca Martinovsky
 * Stipa veneta Moraldo
 Trisetum subalpestre (Hartman) Neuman

GROSSULARIACEAE

* Ribes sardum Martelli

HIPPURIDACEAE

Hippuris tetraphylla L. Fil.

HYPERICACEAE

* Hypericum aciferum (Greuter) N. K. B. Robson

JUNCACEAE

Juncus valvatus Link
 Luzula arctica Blytt

LABIATAE

Dracocephalum austriacum L.
 * Micromeria taygetea P. H. Davis
 Nepeta dirphyia (Boiss.) Heldr. ex Halacsy
 * Nepeta sphaciotica P. H. Davis
 Origanum dictamnus L.
 Sideritis incana subsp. glauca (Cav.) Malagarriga
 Sideritis javalambrensis Pau
 Sideritis serrata Cav. ex Lag.
 Teucrium lepicephalum Pau
 Teucrium turredanum Losa & Rivas Goday
 * Thymus camphoratus Hoffmanns. & Link
 Thymus carnosus Boiss.
 * Thymus lotocephalus G. López & R. Morales (Thymus cephalotos L.).

LEGUMINOSAE

Anthyllis hystrix Cardona, Contandr. & E. Sierra
 * Astragalus algarbiensis Coss. ex Bunge
 * Astragalus aquilanus Anzalone
 Astragalus centralpinus Braun-Blanquet
 * Astragalus maritimus Moris
 Astragalus tremolsianus Pau
 * Astragalus verrucosus Moris
 * Cytisus aeolicus Guss. ex Lindl.
 Genista dorycnifolia Font Quer
 Genista holopetala (Fleischm. ex Koch) Baldacci
 Melilotus segetalis (Brot.) Ser. subsp. fallax Franco
 * Ononis hackelii Lange

Trifolium saxatile All.

* *Vicia bifoliolata* J. D. Rodriguez

LENTIBULARIACEAE

Pinguicula nevadensis (Lindb.) Casper

LILIACEAE

Allium grosii Font Quer

* *Androcymbium rechingeri* Greuter

* *Asphodelus bento-rainhae* P. Silva

Hyacinthoides vicentina (Hoffmanns. & Link) Rothm.

* *Muscari gussonei* (Parl.) Tod.

LINACEAE

* *Linum muelleri* Moris (*Linum martitimum muelleri*)

LYTHRACEAE

* *Lythrum flexuosum* Lag.

MALVACEAE

Kosteletzkya pentacarpos (L.) Ledeb.

NAJADACEAE

Najas flexilis (Willd.) Rostk. & W. L. Schmidt

Najas tenuissima (A. Braun) Magnus

ORCHIDACEAE

Calypso bulbosa L.

* *Cephalanthera cucullata* Boiss. & Heldr.

Cypripedium calceolus L.

Gymnigritella runei Teppner & Klein

Liparis loeselii (L.) Rich.

* *Ophrys lunulata* Parl.

Platanthera obrusata (Pursh) subsp. *oligantha* (Turez.) Hulten

PAEONIACEAE

Paeonia cambessedesii (Willk.) Willk.

Paeonia parnassica Tzanoudakis

Paeonia clusii F. C. Stern subsp. *rhodia* (Stearn) Tzanoudakis

PALMAE

Phoenix theophrasti Greuter

PAPAVERACEAE

Corydalis gotlandica Lidén

Papaver laestadianum (Nordh.) Nordh.

Papaver radicum Rottb. subsp. *hyperboreum* Nordh.

PLANTAGINACEAE

Plantago algarbiensis Sampaio (*Plantago bracteosa* (Willk.) G. Sampaio)

Plantago almogravensis Franco

PLUMBAGINACEAE

- Armeria berlangensis Daveau
- * Armeria helodes Martini & Pold
- Armeria neglecta Girard
- Armeria pseudarmeria (Murray) Mansfeld
- * Armeria rouyana Daveau
- Armeria soleirolii (Duby) Godron
- Armeria velutina Welv. ex Boiss. & Reuter
- Limonium dodartii (Girard) O. Kuntze subsp. lusitanicum (Daveau) Franco
- * Limonium insulare (Beg. & Landi) Arrig. & Diana
- Limonium lanceolatum (Hoffmanns. & Link) Franco
- Limonium multiflorum Erben
- * Limonium pseudolaetum Arrig. & Diana
- * Limonium strictissimum (Salzmann) Arrig.

POLYGONACEAE

- Persicaria foliosa (H. Lindb.) Kitag.
- Polygonum praelongum Coode & Cullen
- Rumex rupestris Le Gall

PRIMULACEAE

- Androsace mathildae Levier
- Androsace pyrenaica Lam.
- * Primula apennina Widmer
- Primula nutans Georgi
- Primula palinuri Petagna
- Primula scandinavica Bruun
- Soldanella villosa Darracq.

RANUNCULACEAE

- * Aconitum corsicum Gayer (Aconitum napellus subsp. corsicum)
- Adonis distorta Ten.
- Aquilegia bertolonii Schott
- Aquilegia kitaibelii Schott
- * Aquilegia pyrenaica D. C. subsp. cazorlensis (Heywood) Galiano
- * Consolida samia P. H. Davis
- Pulsatilla patens (L.) Miller
- Pulsatilla vulgaris Hill. subsp. gotlandica (Johanss.) Zaemelis & Paegle
- Ranunculus lapponicus L.
- * Ranunculus weyleri Mares

RESEDACEAE

- * Reseda decursiva Forssk.

ROSACEAE

- Agrimonia pilosa Ledebour
- Potentilla delphinensis Gren. & Godron
- Sorbus teodori Liljefors

RUBIACEAE

- * Galium litorale Guss.
- * Galium viridiflorum Boiss. & Reuter

SALICACEAE

Salix salvifolia Brot. subsp. *australis* Franco

SANTALACEAE

Thesium ebracteatum Hayne

SAXIFRAGACEAE

Saxifraga berica (Beguinot) D. A. Webb

Saxifraga florulenta Moretti

Saxifraga hirculus L.

Saxifraga osloënsis Knaben

Saxifraga tombeanensis Boiss. ex Engl.

SCROPHULARIACEAE

Antirrhinum charidemi Lange

Chaenorhinum serpyllifolium (Lange) Lange subsp. *lusitanicum* R. Fernandes

* *Euphrasia genargentea* (Feoli) Diana

Euphrasia marchesettii Wettst. ex Marches.

Linaria algarviana Chav.

Linaria coutinhoi Valdés

* *Linaria ficalhoana* Rouy

Linaria flava (Poiret) Desf.

* *Linaria hellenica* Turrill

* *Linaria ricardoi* Cout.

* *Linaria tursica* B. Valdes & Cabezudo

Linaria tonzigii Lona

Odontites granatensis Boiss.

Verbascum litigiosum Samp.

Veronica micrantha Hoffmanns. & Link

* *Veronica oetaea* L.-A. Gustavson

SOLANACEAE

* *Atropa baetica* Willk.

THYMELAEACEAE

Daphne petraea Leybold

* *Daphne rodriguezii* Texidor

ULMACEAE

Zelkova abelicea (Lam.) Boiss.

UMBELLIFERAE

* *Angelica heterocarpa* Lloyd

Angelica palustris (Besser) Hoffm.

* *Apium bermejoi* Llorens

Apium repens (Jacq.) Lag.

Athamanta cortiana Ferrarini

* *Bupleurum capillare* Boiss. & Heldr.

* *Bupleurum kakiskalae* Greuter

Eryngium alpinum L.

* *Eryngium viviparum* Gay

* *Laserpitium longiradium* Boiss.

- * *Naufraga balearica* Constans & Cannon
- * *Oenanthe conioides* Lange
- Petagnia saniculifolia* Guss.
- Rouya polygama* (Desf.) Coincy
- * *Seseli intricatum* Boiss.
- Thorella verticillatinundata* (Thore) Brig.

VALERIANACEAE

- Centranthus trinervis* (Viv.) Beguinot

VIOLACEAE

- * *Viola hispida* Lam.
- Viola jaubertiana* Mares & Vigineix
- Viola rupestris* F.W. Schmidt subsp. *relicta* Jalas

Lavere planter

BRYOPHYTA

- Bruchia vogesiaca* Schwaegr. (o)
- Bryhnia novae-angliae* (Sull & Lesq.) Grout (o)
- * *Bryoerythrophyllum campylocarpum* (C. Müll.) Crum. (*Bryoerythrophyllum machadoanum* (Sergio) M.O. Hill) (o)
- * *Buxbaumia viridis* (Moug.) Moug. & Nestl. (o)
- Cephalozia macounii* (Aust.) Aust. (o)
- Cynodontium suecicum* (H. Arn. & C. Jens) I. Hag (o)
- Dichelyma capillaceum* (With.) Myr. (o)
- Dicranum viride* (Sull. & Lesq.) Lindb. (o)
- Distichophyllum carinatum* Dix. & Nich. (o)
- Drepanocladus* (*Hamatocaulis*) *vernicosus* (Mitt.) Warnst. (o)
- Encalypta mutica* (I. Hagen) (o)
- Hamatocaulis lapponicus* (Norrl.) Hedenäs (o)
- Herzogiella turfacea* (Lindb.) I. Wats. (o)
- Hygrohypnum montanum* (Lindb.) Broth. (o)
- Jungermannia handelii* (Schiffn.) Amak. (o)
- Mannia triandra* (Scop.) Grolle (o)
- * *Marsupella profunda* Lindb. (o)
- Meesia longiseta* Hedw. (o)
- Nothothylas orbicularis* (Schwein.) Sull. (o)
- Orthotrichum lapponicum* (Schimp.) C. Hartm. (o)
- Orthotrichum rogeri* Brid. (o)
- Petalophyllum ralfsii* (Wils.) Nees & Gott. (o)
- Plagiomnium drummondii* (Bruch & Schimp.) T. Kop. (o)
- Riccia breidleri* Jur. (o)
- Riella helicophylla* (Bory & Mont.) Mont. (o)
- Scapania massolongi* (K. Muell.) K. Muell. (o)
- Sphagnum pylaisii* Brid. (o)
- Tayloria rudolphiana* (Gasrov) B. & G. (o)
- Tortella rigens* (N. Alberts) (o)

ARTER AF MAKARONESIEN

PTERIDOPHYTA

HYMENOPHYLLACEAE

Hymenophyllum maderensis Gibby & Lovis

DRYOPTERIDACEAE

* *Polystichum drepanum* (Sw.) C. Presl.

ISOETACEAE

Isoetes azorica Durieu & Paiva

MARSILIACEAE

* *Marsilea azorica* Launert & Paiva

ANGIOSPERMAE

ASCLEPIADACEAE

Caralluma burchardii N. E. Brown

* *Ceropegia chrysantha* Svent.

ORAGINACEAE

Echium candicans L. fil.

* *Echium gentianoides* Webb & Coincy

Myosotis azorica H. C. Watson

Myosotis maritima Hochst. in Seub.

CAMPANULACEAE

* *Azorina vidalii* (H. C. Watson) Feer

Musschia aurea (L. f.) DC.

* *Musschia wollastonii* Lowe

CAPRIFOLIACEAE

* *Sambucus palmensis* Link

CARYOPHYLLACEAE

Spergularia azorica (Kindb.) Lebel

CELASTRACEAE

Maytenus umbellata (R. Br.) Mabb.

CHENOPODIACEAE

Beta patula Ait.

CISTACEAE

Cistus chinamadensis Banares & Romero

* *Helianthemum bystropogophyllum* Svent.

COMPOSITAE

Andryala crithmifolia Ait.

* *Argyranthemum lidii* Humphries

Argyranthemum thalassophyllum (Svent.) Hump.

Argyranthemum winterii (Svent.) Humphries
 * Atractylis arbuscula Svent. & Michaelis
 Atractylis preauxiana Schultz.
 Calendula maderensis DC.
 Cheirolophus duranii (Burchard) Holub
 Cheirolophus ghomerytus (Svent.) Holub
 Cheirolophus junonianus (Svent.) Holub
 Cheirolophus massonianus (Lowe) Hansen
 Cirsium latifolium Lowe
 Helichrysum gossypinum Webb
 Helichrysum oligocephala (Svent. & Bzaww.)
 Hypochoeris oligocephala (Svent. & Bramw.) Lack
 * Lactuca watsoniana Trel.
 * Onopordum nogalesii Svent.
 * Onopordum carduelinum Bolle
 * Pericallis hadrosoma (Svent) B. Nord.
 Phagnalon benettii Lowe
 Stemmacantha cynaroides (Chr. Son. in Buch) Ditt
 Sventenia bupleuroides Font Quer
 * Tanacetum ptarmiciflorum Webb & Berth

CONVOLVULACEAE

* Convolvulus caput-medusae Lowe
 * Convolvulus lopez-socasii Svent.
 * Convolvulus massonii A. Dietr.

CRASSULACEAE

Aeonium gomeraense Praeger
 Aeonium saundersii Bolle
 Aichryson dumosum (Lowe) Praeg.
 Monanthes wildpretii Banares & Scholz
 Sedum brissemoretii Raymond-Hamet

CRUCIFERAE

* Crambe arborea Webb ex Christ
 Crambe laevigata DC. ex Christ
 * Crambe sventenii R. Petters ex Bramwell & Sund.
 * Parolinia schizogynoides Svent.
 Sinapidendron rupestre (Ait.) Lowe

CYPERACEAE

Carex malato-belizii Raymond

DIPSACACEAE

Scabiosa nitens Roemer & J. A. Schultes

ERICACEAE

Erica scoparia L. subsp. azorica (Hochst.) D. A. Webb

EUPHORBIACEAE

* Euphorbia handiensis Burchard
 Euphorbia lambii Svent.

Euphorbia stygiana H. C. Watson

GERANIACEAE

* *Geranium maderense* P. F. Yeo

GRAMINEAE

Deschampsia maderensis (Haeck. & Born.)

Phalaris maderensis (Menezes) Menezes

GLOBULARIACEAE

* *Globularia ascanii* D. Bramwell & Kunkel

* *Globularia sarcophylla* Svent.

LABIATAE

* *Sideritis cystosiphon* Svent.

* *Sideritis discolor* (Webb ex de Noe) Bolle

Sideritis infernalis Bolle

Sideritis marmorea Bolle

Teucrium abutiloides L'Hér

Teucrium betonicum L'Hér

LEGUMINOSAE

* *Anagyris latifolia* Brouss. ex Willd.

Anthyllis lemanniana Lowe

* *Dorycnium spectabile* Webb & Berthel

* *Lotus azoricus* P. W. Ball

Lotus callis-viridis D. Bramwell & D. H. Davis

* *Lotus kunkelii* (E. Chueca) D. Bramwell & al.

* *Teline rosmarinifolia* Webb & Berthel.

* *Teline salsoloides* Arco & Acebes.

Vicia dennesiana H. C. Watson

LILIACEAE

* *Androcymbium psammophilum* Svent.

Scilla maderensis Menezes

Semele maderensis Costa

LORANTHACEAE

Arceuthobium azoricum Wiens & Hawksw

MYRICACEAE

* *Myrica rivas-martinezii* Santos.

OLEACEAE

Jasminum azoricum L.

Picconia azorica (Tutin) Knobl.

ORCHIDACEAE

Goodyera macrophylla Lowe

PITTOSPORACEAE

* *Pittosporum coriaceum* Dryand. ex Ait.

PLANTAGINACEAE

Plantago malato-belizii Lawalree

PLUMBAGINACEAE

* *Limonium arborescens* (Brouss.) Kuntze

Limonium dendroides Svent.

* *Limonium spectabile* (Svent.) Kunkel & Sunding

* *Limonium sventenii* Santos & Fernandez Galvan

POLYGONACEAE

Rumex azoricus Rech. fil.

RHAMNACEAE

Frangula azorica Tutin

ROSACEAE

* *Bencomia brachystachya* Svent.

Bencomia sphaerocarpa Svent.

* *Chamaemeles coriacea* Lindl.

Dendriopterium pulidoi Svent.

Marcetella maderensis (Born.) Svent.

Prunus lusitanica L. subsp. *azorica* (Mouillef.) Franco

Sorbus maderensis (Lowe) Docle

SANTALACEAE

Kunkeliella subsucculenta Kammer

SCROPHULARIACEAE

* *Euphrasia azorica* Wats

Euphrasia grandiflora Hochst. ex Seub.

* *Isoplexis chalcantha* Svent. & O'Shanahan

Isoplexis isabelliana (Webb & Berthel.) Masferrer

Odontites holliana (Lowe) Benth.

Sibthorpia peregrina L.

SOLANACEAE

* *Solanum lidii* Sunding

UMBELLIFERAE

Ammi trifoliatum (H. C. Watson) Trelease

Bupleurum handiense (Bolle) Kunkel

Chaerophyllum azoricum Trelease

Ferula latipinna Santos

Melanoselinum decipiens (Schrader & Wendl.) Hoffm.

Monizia edulis Lowe

Oenanthe divaricata (R. Br.) Mabb.

Sanicula azorica Guthnick ex Seub.

VIOLACEAE

Viola paradoxa Lowe

Lavere planter

BRYOPHYTA

* *Echinodium spinosum* (Mitt.) Jur. (o)

* *Thamnobryum fernandesii* Sergio (o)

BILAG III

KRITERIER FOR UDVÆLGELSE AF DE LOKALITETER, DER KAN UDPEGES SOM LOKALITETER AF FÆLLESSKABS BETYDNING OG SOM SÆRLIGE BEVARINGS-OMRÅDER**ETAPE 1: National vurdering af lokaliteternes relative betydning for hver naturtype i bilag I og hver art i bilag II (herunder prioriterede naturtyper og prioriterede arter)**

- A. *Kriterier for vurdering af lokaliteten for en given naturtype i bilag I*
- Den pågældende naturtypes repræsentativitet på lokaliteten.
 - Den del af lokaliteten, der er dækket af den pågældende naturtype i forhold til det samlede areal, der er dækket af denne naturtype på det nationale område.
 - Bevaringsgraden af og retableringsmuligheden for den pågældende naturtypes struktur og funktioner.
 - Global vurdering af lokalitetens værdi for bevaringen af den pågældende naturtype.
- B. *Kriterier for vurdering af lokaliteten for en given art i bilag II*
- Størrelse og tæthed af den bestand af arten, der findes på lokaliteten, i forhold til de bestande, der findes på det nationale område.
 - Bevaringsgraden af og retableringsmuligheden for de levestedselementer, der er vigtige for den pågældende art.
 - Isolationsgrad af den bestand, der findes på lokaliteten, i forhold til artens naturlige udbredelsesområde.
 - Samlet vurdering af lokalitetens værdi for bevaringen af den pågældende art.
- C. Efter disse kriterier klassificerer medlemsstaterne de lokaliteter, som de foreslår til den nationale liste, som lokaliteter, der kan udpeges som lokaliteter af fællesskabsbetydning, efter deres relative værdi for bevaringen af hver naturtype i bilag I eller hver art i bilag II.
- D. Denne liste viser de lokaliteter, hvor de prioriterede naturtyper og prioriterede arter, som medlemsstaterne har udvalgt efter kriterierne i A og B, findes.

ETAPE 2: Vurdering af betydningen for Fællesskabet af de lokaliteter, der er opført på de nationale lister.

- Samtlige af medlemsstaterne i etape 1 udpegede lokaliteter, hvor der findes prioriterede naturtyper og/eller prioriterede arter, betragtes som lokaliteter af fællesskabsbetydning.
- Ved vurderingen af betydningen for Fællesskabet af de øvrige lokaliteter på de nationale lister, dvs. af, hvorvidt de bidrager til at opretholde eller genoprette en gunstig bevaringsstatus for en naturtype i bilag I eller en art i bilag II og/eller til sammenhængen i Natura 2000, tages der hensyn til følgende kriterier:
 - lokalitetens relative værdi på nationalt plan
 - lokalitetens geografiske placering i forhold til migrationsvejene for arter i bilag II samt til dens eventuelle tilhørsforhold til et sammenhængende økosystem, der er beliggende på begge sider af en eller flere af Fællesskabets indre grænser.
 - lokalitetens samlede areal
 - antallet af naturtyper i bilag I og arter i bilag II, der findes på lokaliteten
 - lokalitetens samlede økologiske værdi for de pågældende biogeografiske områder og/eller for hele det i artikel 2 nævnte område både for så vidt angår det karakteristiske eller unikke aspekt af elementerne heri og deres sammensætning.

BILAG IV

**DYRE- OG PLANTEARTER AF FÆLLESSKABS BETYDNING, DER KRÆVER STRENG
BESKYTTELSE**

De arter, der er opført i dette bilag, er angivet enten:

- ved den pågældende arts eller underarts navn, eller
- ved samtlige arter tilhørende en højere systematisk enhed (taxon) eller en nærmere angivet del af denne.

Forkortelsen »spp.« efter navnet på en familie eller slægt henviser til samtlige arter tilhørende denne familie eller slægt.

a) DYR*HVIRVELDYR***PATTEDYR****MAMMIFERES****INSECTIVORA***Erinaceidae*

Erinaceus algirus

Soricidae

Crocidura canariensis

Talpidae

Galemys pyrenaicus

MICROCHIROPTERA

Alle arter

RODENTIA*Gliridae*

Alle arter undtagen Glis glis og Eliomys quercinus

Sciuridae

Citellus citellus

Sciurus anomalus

Castoridae

Castor fiber

Cricetidae

Cricetus cricetus

Microtidae

Microtus cabreræ

Microtus oeconomus arenicola

Zapodidae

Sicista betulina

Hystriidae

Hystrix cristata

CARNIVORA*Canidae*

Canis lupus (spanske populationer, kun populationerne nord for Duero; græske populationer, kun populationerne nord for 39. breddegrad)

Ursidae

Ursus arctos

Mustelidae

Lutra lutra

Mustela lutreola

Felidae

Felis silvestris

Lynx lynx

Lynx pardina

Phocidae

Monachus monachus

ARTIODACTYLA*Cervidae*

Cervus elaphus corsicanus

Bovidae

Capra aegagrus (naturlige populationer)

Capra pyrenaica pyrenaica

Ovis ammon musimon (naturlige populationer - Korsika og Sardinien)

Rupicapra rupicapra balcanica

Rupicapra ornata

CETACEA

Alle arter

KRYBDYR**TESTUDINATA***Testudinidae*

Testudo hermanni

Testudo graeca

Testudo marginata

Cheloniidae

Caretta caretta

Chelonia mydas

Lepidochelys kempii

Eretmochelys imbricata

Dermochelyidae

Dermochelys coriacea

Emydidae

Emys orbicularis

Mauremys caspica

Mauremys leprosa

SAURIA*Lacertidae*

Algyroides fitzingeri

Algyroides marchi

Algyroides moreoticus
Algyroides nigropunctatus
Lacerta agilis
Lacerta bedriagae
Lacerta danfordi
Lacerta dugesi
Lacerta graeca
Lacerta horvathi
Lacerta monticola
Lacerta schreiberi
Lacerta trilineata
Lacerta viridis
Gallotia atlantica
Gallotia galloti
Gallotia galloti insulanagae
Gallotia simonyi
Gallotia stehlini
Ophisops elegans
Podarcis erhardii
Podarcis filfolensis
Podarcis hispanica atrata
Podarcis lilfordi
Podarcis melisellensis
Podarcis milensis
Podarcis muralis
Podarcis peloponnesiaca
Podarcis pityusensis
Podarcis sicula
Podarcis taurica
Podarcis tiliguerta
Podarcis wagleriana

Scincidae
Ablepharus kitaibelli
Chalcides bedriagai
Chalcides occidentalis
Chalcides ocellatus
Chalcides sexlineatus
Chalcides viridianus
Ophiomorus punctatissimus

Gekkonidae
Cyrtopodion kotschy
Phyllodactylus europaeus
Tarentola angustimentalis
Tarentola boettgeri
Tarentola delalandii
Tarentola gomerensis

Agamidae
Stellio stellio

Chamaeleontidae
Chamaeleo chamaeleon

Anguidae
Ophisaurus apodus

OPHIDIA

Colubridae

Coluber caspius
Coluber hippocrepis
Coluber jugularis
Coluber laurenti
Coluber najadum
Coluber nummifer
Coluber viridiflavus
Coronella austriaca
Eirenis modesta
Elaphe longissima
Elaphe quatuorlineata
Elaphe situla
Natrix natrix cetti
Natrix natrix corsa
Natrix tessellata
Telescopus falax

Viperidae

Vipera ammodytes
Vipera schweizeri
Vipera seoanni (undtagen de spanske populationer)
Vipera ursinii
Vipera xanthina

Boidae

Eryx jaculus

PADDER

CAUDATA

Salamandridae

Chioglossa lusitanica
Euproctus asper
Euproctus montanus
Euproctus platycephalus
Salamandra atra
Salamandra aurorae
Salamandra lanzai
Salamandra luschani
Salamandrina terdigitata
Triturus carnifex
Triturus cristatus
Triturus italicus
Triturus karelinii
Triturus marmoratus

Proteidae

Proteus anguinus

Plethodontidae

Speleomantes ambrosii
Speleomantes flavus
Speleomantes genei
Speleomantes imperialis

Bilag til f. t. l. vedr. naturbeskyttelse m.v.

Speleomantes italicus
Speleomantes supramontes

ANURA

Discoglossidae

Bombina bombina
Bombina variegata
Discoglossus galganoi
Discoglossus jeanneae
Discoglossus montalentii
Discoglossus pictus
Discoglossus sardus
Alytes cisternasii
Alytes muletensis
Alytes obstetricans

Ranidae

Rana arvalis
Rana dalmatina
Rana graeca
Rana iberica
Rana italica
Rana latastei
Rana lessonae

Pelobatidae

Pelobates cultripes
Pelobates fuscus
Pelobates syriacus

*Bufo**nidae*

Bufo calamita
Bufo viridis

Hylidae

Hyla arborea
Hyla meridionalis
Hyla sarda

FISK

ACIPENSERIFORMES

Acipenseridae

Acipenser naccarii
Acipenser sturio

ATHERINIFORMES

Cyprinodontidae

Valencia hispanica

CYPRINIFORMES

Cyprinidae

Anaocypris hispanica

PERCIFORMES

Percidae

Zingel asper

SALMONIFORMES*Coregonidae*

Coregonus oxyrhynchus (opstigende populationer i visse områder af Nordsøen)

*HVIRVELLØSE DYR***LEDDYR****INSECTA***Coleoptera*

Buprestis splendens
Carabus olympiae
Cerambyx cerdo
Cucujus cinnaberinus
Dytiscus latissimus
Graphoderus bilineatus
Osmoderma eremita
Rosalia alpina

Lepidoptera

Apatura metis
Coenonympha hero
Coenonympha oedippus
Erebia calcaria
Erebia christi
Erebia sudetica
Eriogaster catax
Fabriciana elisa
Hypodryas maturna
Hyles hippophaea
Lopinga achine
Lycaena dispar
Maculinea arion
Maculinea nausithous
Maculinea teleius
Melanargia arge
Papilio alexanor
Papilio hospiton
Parnassius apollo
Parnassius mnemosyne
Plebicula golgus
Proserpinus proserpina
Zerynthia polyxena

Mantodea

Apteromantis aptera

Odonata

Aeshna viridis
Cordulegaster trinacriae
Gomphus graslinii
Leucorrhina albifrons
Leucorrhina caudalis
Leucorrhina pectoralis
Lindenia tetraphylla

Macromia splendens
Ophiogomphus cecilia
Oxygastra curtisii
Stylurus flavipes
Sympecma braueri

Orthoptera

Baetica ustulata
Saga pedo

ARACHNIDA

Araneae

Macrothele calpeiana

BLØDDYR

GASTROPODA

Prosobranchia

Patella feruginea

Stylommatophora

Caseolus calculus
Caseolus commixta
Caseolus sphaerula
Discula leacockiana
Discula tabellata
Discula testudinalis
Discula turricula
Discus defloratus
Discus guerinianus
Elona quimperiana
Geomalacus maculosus
Geomitra moniziana
Helix subplicata
Leiostyla abbreviata
Leiostyla cassida
Leiostyla corneocostata
Leiostyla gibba
Leiostyla lamellosa

BIVALVIA

Anisomyaria

Lithophaga lithophaga
Pinna nobilis

Unionoida

Margaritifera auricularia
Unio crassus

ECHINODERMATA

Echinoidea

Centrostephanus longispinus

b) PLANTER

Bilag IV b) indeholder alle plantearter opført i bilag II b)¹⁾ plus nedenstående arter.

PTERIDOPHYTA**ASPLENIACEAE**

Asplenium hemionitis L.

ANGIOSPERMAE**AGAVACEAE**

Dracaena draco (L.) L.

AMARYLLIDACEAE

Narcissus longispathus Pugsley

Narcissus triandrus L.

BERBERIDACEAE

Berberis maderensis Lowe

CAMPANULACEAE

Campanula morettiana Reichenb.

Physoplexis comosa (L.) Schur.

CARYOPHYLLACEAE

Moehringia fontqueri Pau

COMPOSITAE

Argyranthemum pinnatifidum (L.f.) Lowe

subsp. *succulentum* (Lowe) C. J. Humphries

Helichrysum sibthorpii Rouy

Picris willkommii (Schultz Bip.) Nyman

Santolina elegans Boiss. ex DC.

Senecio caespitosus Brot.

Senecio lagascanus DC.

subsp. *lusitanicus* (P. Cout.) Pinto da Silva

Wagenitzia lancifolia (Sieber ex Sprengel) Dostal

CRUCIFERAE

Murbeckiella sousae Rothm.

EUPHORBIACEAE

Euphorbia nevadensis Boiss. & Reuter

GESNERIACEAE

Jankaea heldreichii (Boiss.) Boiss.

Ramonda serbica Pancic

IRIDACEAE

Crocus etruscus Parl.

Iris boissieri Henriq.

Iris marisca Ricci & Colasante

LABIATAE

Rosmarinus tomentosus Huber-Morath & Maire

Teucrium charidemi Sandwith

Thymus capitellatus Hoffmanns. & Link

Thymus villosus L.

subsp. *villosus* L.

¹⁾ Undtagen bryophytes i bilag II b).

LILIACEAE

Androcymbium europeum (Lange) K. Richter
Bellevia hackelli Freyn
Colchicum corsicum Baker
Colchicum cousturieri Greuter
Fritillaria conica Rix
Fritillaria drenovskii Dogen & Stoy.
Fritillaria gussichiae (Degen & Doerfler) Rix
Fritillaria obliqua Ker-Gawl.
Fritillaria rhodocanakis Orph. ex Baker
Ornithogalum reverchonii Degen & Herv.-Bass.
Scilla beirana Samp.
Scilla odorata Link

ORCHIDACEAE

Ophrys argolica Fleischm.
Orchis scopulorum Simsmerh.
Spiranthes aestivalis (Poiret) L. C. M. Richard

PRIMULACEAE

Androsace cylindrica DC.
Primula glaucescens Moretti
Primula spectabilis Tratt.

RANUNCULACEAE

Aquilegia alpina L.

SAPOTACEAE

Sideroxylon marmulano Banks ex Lowe

SAXIFRAGACEAE

Saxifraga cintrana Kuzinsky ex Willk.
Saxifraga portosanctana Boiss.
Saxifraga presolanensis Engl.
Saxifraga valdensis DC.
Saxifraga vayredana Luizet

SCROPHULARIACEAE

Antirrhinum lopesianum Rothm.
Lindernia procumbens (Krocker) Philcox

SOLANACEAE

Mandragora officinarum L.

THYMELAEACEAE

Thymelaea broterana P. Cout.

UMBELLIFERAE

Bunium brevifolium Lowe

VIOLACEAE

Viola athois W. Becker
Viola cazorlensis Gandoger
Viola delphinantha Boiss.

BILAG V

DYRE- OG PLANTEARTER AF FÆLLESSKABS BETYDNING, HVIS INDSAMLING I NATUREN OG UDNYTTELSE VIL KUNNE BLIVE GENSTAND FOR FORVALTNINGSFORANSTALTNINGER

De arter, der er anført i dette bilag, er angivet enten:

- ved den pågældende arts eller underarts navn, eller
- ved samtlige arter tilhørende en højere systematisk enhed (taxon) eller en nærmere angivet del af denne.

Forkortelsen »spp.« efter navnet på en familie eller slægt henviser til samtlige arter tilhørende denne familie eller slægt.

a) DYR

HVIRVELDYR

PATTEDYR

CARNIVORA

Canidae

Canis aureus

Canis lupus (spanske populationer nord for Duero og græske populationer nord for 39. breddegrad)

Mustelidae

Martes martes

Mustela putorius

Phocidae

Alle arter, der ikke er opført i bilag IV

Viverridae

Genetta genetta

Herpestes ichneumon

DUPLICIDENTATA

Leporidae

Lepus timidus

ARTIODACTYLA

Bovidae

Capra ibex

Capra pyrenaica (undtagen *Capra pyrenaica pyrenaica*)

Rupicapra rupicapra (undtagen *Rupicapra rupicapra balcanica*)

PADDER

ANURA

Ranidae

Rana esculenta

Rana perezi

Rana ridibunda

Rana temporaria

FISK**PETROMYZONIFORMES***Petromyzonidae*

Lampetra fluviatilis

Lethenteron zanandrai

ACIPENSERIFORMES*Acipenseridae*

Alle arter, der ikke er opført i bilag IV

SALMONIFORMES*Salmonidae*

Thymallus thymallus

Coregonus spp. (undtagen Coregonus oxyrhynchus - opstigende populationer i visse områder af Nordsøen)

Hucho hucho

Salmo salar (kun i ferskvand)

Cyprinidae

Barbus spp.

PERCIFORMES*Percidae*

Gymnocephalus schraetzer

Zingel zingel

CLUPEIFORMES*Clupeidae*

Alosa spp.

SILURIFORMES*Siluridae*

Silurus aristotelis

HVIRVELLØSE DYR**COELENTERATA****CNIDARIA***Corallium rubrum***MOLLUSCA****GASTROPODA - STYLOMMATOPHORA***Helicidae*

Helix pomatia

BIVALVIA - UNIONOIDA*Margaritiferidae*

Margaritifera margaritifera

Unionidae

Microcondylaea compressa

Unio elongatulus

ANNELIDA**HIRUDINOIDEA - ARHYNCHOBDELLAE***Hirudinidae*

Hirudo medicinalis

ARTHROPODA**CRUSTACEA - DECAPODA***Astacidae*

Astacus astacus

Austropotamobius pallipes

Austropotamobius torrentium

Scyllaridae

Scyllarides latus

INSECTA - LEPIDOPTERA*Saturniidae*

Graellsia isabellae

b) PLANTER**ALGAE****RHODOPHYTA****CORALLINACEAE**

Lithothamnium coralloides Crouan frat.

Phymatholithon calcareum (Poll.) Adey & McKibbin

LICHENES**CLADONIACEAE**

Cladonia L. subgenus Cladina (Nyl.) Vain.

BRYOPHYTA**MUSCI****LEUCOBRYACEAE**

Leucobryum glaucum (Hedw.) Ångstr.

SPHAGNACEAE

Sphagnum L. spp. (undtagen Sphagnum pylasii Brid.)

PTERIDOPHYTA

Lycopodium spp.

ANGIOSPERMAE**AMARYLLIDACEAE**

Galanthus nivalis L.

Narcissus bulbocodium L.

Narcissus juncifolius Lagasca

COMPOSITAE

Arnica montana L.

Artemisia eriantha Ten

Artemisia genipi Weber

- Doronicum plantagineum* L.
subsp. *tournefortii* (Rouy) P. Cout.
- CRUCIFERAE
Alyssum pintadasilvae Dudley.
Malcolmia lacera (L.) DC. subsp. *graccilima* (Samp.) Franco
Murbeckiella pinnatifida (Lam.) Rothm.
subsp. *herminii* (Rivas-Martinez) Greuter & Burdet
- GENTIANACEAE
Gentiana lutea L.
- IRIDACEAE
Iris lusitanica Ker-Gawler
- LABIATAE
Teucrium salviastrum Schreber
subsp. *salviastrum* Schreber
- LEGUMINOSAE
Anthyllis lusitanica Cullen & Pinto da Silva
Dorycnium pentaphyllum Scop.
subsp. *transmontana* Franco
Ulex densus Welw. ex Webb.
- LILIACEAE
Lilium rubrum Lmk
Ruscus aculeatus L.
- PLUMBAGINACEAE
Armeria sampaoui (Bernis) Nieto Feliner
- ROSACEAE
Rubus genevieri Boreau
subsp. *herminii* (Samp.) P. Cout.
- SCROPHULARIACEAE
Anarrhinum longipedicelatum R. Fernandes
Euphrasia mendonçae Samp.
Scrophularia grandiflora DC. subsp. *grandiflora* DC.
Scrophularia berminii Hoffmanns & Link
Scrophularia sublyrata Brot.
- COMPOSITAE
Leuzea rhaponticoides Graells
-

BILAG VI

FORBUDTE MIDLER OG METODER TIL INDFANGNING OG DRAB SAMT FORBUDTE TRANSPORTFORMERa) **Ikke-selektive midler**

PATTEDYR

- levende lokkedyr, som er blinde eller lemlæstede
- båndoptagere
- elektriske og elektroniske apparater, som kan dræbe eller lamme
- kunstigt lys
- spejle og lignende blændende anordninger
- anordninger til belysning af målet
- sigteanordning til skydning om natten, med elektronisk billedforstærker eller billedkonverter
- sprængstoffer
- net, der i princippet eller efter brugsbetingelserne ikke er selektive
- fælder, der i princippet eller efter brugsbetingelserne ikke er selektive
- armbrøster
- gift og madding indeholdende gift eller bedøvende midler
- gasning eller udrygning
- halv- eller helautomatiske våben, hvis magasin kan rumme mere end to patroner.

FISK

- gift
- sprængstoffer.

b) **Transportformer**

- flyvemaskiner
- motorkøretøjer i bevægelse.

Til lovforslag nr. L 146. Skriftlig fremsættelse (28. januar 2004)

Miljøministeren (Hans Christian Schmidt):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om planlægning, lov om vandløb og museumsloven (Internationale naturbeskyttelsesområder, offentlighedens adgang til naturen, fredning, beskyttelseslinjer, fortidsminder m.v.)

(Lovforslag nr. L 146).

Lovforslaget har først og fremmest til formål at sikre, at Danmark lever op til sine forpligtelser hvad angår beskyttelsen af de internationale naturbeskyttelsesområder. Med lovforslaget gennemføres også den lovgivning, der følger af adgangsftalen fra november 2002 som forbedrer offentlighedens adgang til naturen, og der sker en justering af fredningsreglerne, der bla. sikrer en økonomisk prioritering og fokusering af fredningsindsatsen og gør lodsejernes retsstilling under sagens behandling bedre og mere gennemskuelig.

Habitatdirektivet og Fuglebeskyttelsesdirektivet spiller en vigtig rolle for naturbeskyttelsen i Danmark, og naturbeskyttelsesindsatsen i de internationale naturbeskyttelsesområder (Natura-2000 områder) har meget høj prioritet. Den hidtidige gennemførelse af EF-habitatdirektivet og EF-fuglebeskyttelsesdirektivet har ikke været fyldestgørende. Forslaget skal derfor supplere de gældende regler, således at den retlige ramme for opfyldelse af Danmarks EU-forpligtelser bliver i overensstemmelse med de krav, som EF-domstolen har tilkendegivet følger af direktiverne.

I lov om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), Lov nr. 1150 af 17. december 2003, som blev vedtaget af Folketinget den 11. december 2003, indføres Natura 2000-planlæg-

ningen, som skal supplere planlægningsgrundlaget for gennemførelse af direktiverne.

I forslaget til ændring af naturbeskyttelsesloven tilføjes de virkemidler, som myndighederne skal anvende til at føre planlægningen ud i livet.

Virkemidlerne i naturbeskyttelsesloven er dels sikring af en forudgående vurdering af konsekvenserne af nye aktiviteter, der kan medføre væsentlig påvirkning af naturtyper og levesteder for arter i de internationale naturbeskyttelsesområder dels bestemmelser om en aktiv forvaltning af habitat- og fuglebeskyttelsesområderne for at opnå de målsætninger, der fastsættes for områderne.

Danmark er efter Habitatdirektivet forpligtet til at beskytte en række overdrevstyper. En væsentlig del af disse er biologiske overdrev, der har vist sig ikke som forudsat at være omfattet af den gældende beskyttelse af naturtyper. Med de foreslåede regler gennemføres en generel beskyttelse af alle biologiske overdrev på over 2500 m².

Med udgangspunkt i, at de bedste vilkår for et rigt og varieret friluftsliv må findes gennem en kombination af regler, frivillighed og aftaler mellem ejere og brugere, indgik jeg i november 2002 en aftale med Dansk Skovforening, Dansk Landbrug, Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet. Med de foreslåede ændringer af bestemmelserne om offentlighedens adgang til naturen følges adgangsftalen hermed op i lovgivningen, og friluftslivet gives bedre rammer.

På fredningsområdet er det nødvendigt, at der i videre omfang sker en økonomisk prioritering og fokusering af fredningsindsatsen for at opnå størst mulig naturbeskyttelsesmæssig gevinst. Det er derfor foreslået, at fredningsforslag skal ledsages af et budgetoverslag.

Fredningssager bør af hensyn til de berørte lodsejere behandles indenfor en rimelig tid. For i videst muligt omfang at mindske generne af et

fredningsforslag for berørte lodsejere indebærer lovforslaget, at fredningssagerne i fredningsnævnene som hovedregel skal behandles inden for 2 år.

Reglerne om gennemførelse af fredninger justeres også således, at det sikres, at fredninger bidrager til at opnå de målsætninger, der fastsættes for de internationale naturbeskyttelsesområder.

Forslaget indeholder yderligere en række mindre ændringer og præciseringer, bl.a. vedrørende bygge- og beskyttelseslinjer, samt en begrænset lempelse af forbuddet mod opsætning af reklameskilte i det åbne land i tilknytning til lokalplanlagte erhvervsområder. Som opfølgning på rapporten fra Finansministeriets udvalg om

kommunale råd og nævn m.v. fra maj 2003 ophæves pligten for amterne til at nedsætte grønne råd, således at dette fremover er frivilligt.

Endelig ophæves de regler om beskyttelse af fortidsminder m.m., som er overført til Kulturministeriet. Reglerne om beskyttelse af sten- og jorddiger og fortidsminder blev overflyttet til Kulturministeriet i 2001, og forslaget indeholder derfor Kulturministeriets forslag til overflytning af disse bestemmelser fra naturbeskyttelsesloven til museumsloven med henblik på videreførelse af de hidtil gældende regler herom.

Idet jeg i øvrigt kan henvise til lovforslaget med tilhørende bemærkninger, skal jeg anbefale forslaget til Folketingets velvillige behandling.